

**FRAMKVÆMDARÁKVÖRÐUN FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR
(ESB) 2016/1250****2018/EES/14/04****frá 12. júlí 2016****samkvæmt tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 95/46/EB um fullnægjandi vernd sem Evrópusambandið og Bandaríkin hafa gert samkomulag um til varnar friðhelgi einkalífsins***(tilkynnt með númeri C(2016) 4176) (*)*

FRAMKVÆMDASTJÓRN EVRÓPUSAMBANDSINS HEFUR,

með hliðsjón af sáttmálanum um starfshætti Evrópusambandsins,

með hliðsjón af tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 95/46/EB frá 24. október 1995 um vernd einstaklinga í tengslum við vinnslu persónuupplýsinga og um frjálsa miðlun slíkra upplýsinga ⁽¹⁾, einkum 6. mgr. 25. gr.,að höfðu samráði við Evrópsku persónuverndarstofnunina ⁽²⁾,**1. INNGANGUR**

- 1) Í tilskipun 95/46/EB eru settar reglur um flutning persónuupplýsinga frá aðildarríkjum til þriðju landa að því marki sem slíkur flutningur fellur undir gildissvið hennar.
- 2) Með ákvæðum 1. gr. tilskipunar 95/46/EB og 2. og 10. forsenduliðum í inngangi er leitast við að tryggja ekki einungis skilvirka og fullnægjandi vernd grundvallarréttinda og frelsis einstaklinga, einkum þau grundvallarréttindi að friðhelgi einkalífs séu virt að því er varðar vinnslu persónuupplýsinga, heldur einnig öfluga vernd þessara grundvallarréttinda og frelsis ⁽³⁾.
- 3) Í dómaframkvæmd Dómstólsins ⁽⁴⁾ hefur verið lögð áhersla á mikilvægi þess að grundvallarréttur til friðhelgi einkalífs, sem er tryggður skv. 7. gr., sé virtur, og þess að grundvallarréttur til verndar persónuupplýsingum, sem er tryggður með 8. gr. sáttmála Evrópusambandsins um grundvallarréttindi, sé virtur.
- 4) Samkvæmt 1. mgr. 25. gr. tilskipunar 95/46/EB er aðildarríkjunum gert að kveða á um að einungis megi flytja persónuupplýsingar til þriðja lands ef það land tryggir fullnægjandi vernd og ef farið hefur verið að lögum aðildarríkisins við framkvæmd annarra ákvæða tilskipunarinnar áður en flutningurinn fer fram. Framkvæmdastjórnin kann að komast að raun um að þriðja land tryggi slíka fullnægjandi vernd samkvæmt landslögum sínum eða vegna alþjóðlegra skuldbindinga sem það hefur tekið á sig til verndar mannréttindum. Í því tilviki og með fyrirvara um að farið sé að ákvæðum landslaga, sem voru samþykkt samkvæmt öðrum ákvæðum tilskipunarinnar, er heimilt að flytja persónuupplýsingar frá aðildarríkjunum án þess að frekari tryggingar sé krafist.

(*) Þessi ESB-gerð birtist í Stjtið. ESB L 207, 1.8.2016, bls. 1. Hennar var getið í ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 144/2017 frá 7. júlí 2017 um breytingu á XI. viðauka (Rafræn fjarskipti, hljóð- og myndmiðlun og upplýsingasamfélagið) við EES-samninginn, biður birtingar.

⁽¹⁾ Stjtið. EB L 281, 23.11.1995, bls. 31.

⁽²⁾ Sjá álit 4/2016 um drög að ákvörðun um fullnægjandi vernd sem Evrópusambandið og Bandaríkin hafa gert samkomulag um til varnar friðhelgi einkalífsins, birt 30. maí 2016.

⁽³⁾ Mál C-362/14, Maximilian Schrems gegn Data Protection Commissioner ('Schrems'), EU:C:2015:650, 39. mgr.

⁽⁴⁾ Mál C-553/07, Rijkeboer, EU:C:2009:293, 47. mgr.; sameinuð mál C-293/12 og C-594/12, Digital Rights Ireland og aðrir, EU:C:2014:238, 53. mgr.; mál C-131/12, Google Spain og Google, EU:C:2014:317, 53., 66. og 74. mgr.

- 5) Samkvæmt 2. mgr. 25. gr. tilskipunar 95/46/EB skal meta þá gagnavernd sem þriðja land veitir í ljósi allra aðstæðna í tengslum við gagnaflutningsaðgerð eða röð gagnaflutningsaðgerða, þ.m.t. bæði almennar og sértækar lagareglur sem eru í gildi í viðkomandi þriðja landi.
- 6) Í ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2000/520/EB ⁽¹⁾, að því er varðar 2. mgr. 25. gr. tilskipunar 95/46/EB, voru „meginreglurnar um örugga höfn og friðhelgi einkalífsins“ sem komu til framkvæmda í samræmi við leiðbeiningarnar sem voru byggðar á svokölluðum „Algengum spurningum og svörum“ sem viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna gaf út, taldar tryggja fullnægjandi vernd fyrir flutning persónuupplýsinga frá Sambandinu til fyrirtækja með staðfestu í Bandaríkjunum.
- 7) Í orðsendingum sínum COM(2013) 846, lokagerð ⁽²⁾ og COM(2013) 847, lokagerð frá 27. nóvember 2013 ⁽³⁾, taldi framkvæmdastjórnin að nauðsynlegt væri að endurskoða og styrkja grundvöll áætlunarinnar um örugga höfn með tilliti til nokkurra þátta, þ.m.t. margfaldrar aukningar gagnaflæðis og afgerandi þýðingar þess fyrir efnahag beggja megin Atlantshafsins, hraðan vöxt þeirra fyrirtækja í Bandaríkjunum sem fylgja áætluninni um örugga höfn og nýjar upplýsingar um stærð og umfang tiltekinnna eftirlitsáætlana Bandaríkjanna (U.S. intelligence programs) sem vöktu spurningar um þá vernd sem hún gæti tryggt. Auk þess tilgreindi framkvæmdastjórnin ýmsa ágalla og annmarka í áætluninni um örugga höfn.
- 8) Á grundvelli sönnunargagna sem framkvæmdastjórnin hefur aflað, þ.m.t. upplýsinga sem rekja má til starfs tengihóps Evrópusambandsins og Bandaríkjanna um friðhelgi einkalífsins ⁽⁴⁾ og upplýsinga um eftirlitsáætlanir Bandaríkjanna sem fengnar eru í sérstökum starfshópi ESB og Bandaríkjanna ⁽⁵⁾, setti framkvæmdastjórnin fram 13 tilmæli um endurskoðun áætlunarinnar um örugga höfn. Þessi tilmæli beindust að því að efla efnislegar meginreglur um friðhelgi einkalífsins, að auka gagnsæi varðandi stefnur sjálfvottaðra fyrirtækja í Bandaríkjunum um persónuvernd, betra eftirlit, vöktun og framfylgd bandarískra yfirvalda á því að þessum meginreglum sé fylgt, aðgang að úrræðum til lausnar deilumála án mikils tilkostnaðar og að þörfin á að tryggja að notkun undanþágu er varðar þjóðaröryggi sem kveðið er á um í ákvörðun 2000/520/EB sé takmörkuð að svo miklu leyti sem bráðnauðsynlegt er og hóflegt.
- 9) Með dómi sínum frá 6. október 2015 í máli C-362/14, *Maximillian Schrems gegn Data Protection Commissioner* ⁽⁶⁾ lýsti Evrópudómstóllinn ákvörðun 2000/520/EB ógilda. Án þess að skoða efni meginreglnanna um örugga höfn fyrir friðhelgi einkalífsins taldi Dómstóllinn að framkvæmdastjórnin hefði ekki skýrt frá því í þeirri ákvörðun að Bandaríkin hafi í raun „tryggt“ fullnægjandi vernd á grundvelli landslaga sinna eða alþjóðlegra skuldbindinga ⁽⁷⁾.
- 10) Hvað þetta varðar útskýrði Dómstóllinn að þótt hugtakið „fullnægjandi vernd“ í 6. mgr. 25. gr. tilskipunar 95/46/EB merki ekki vernd sem er sambærileg við þá vernd sem er ábyrgst í réttarkerfi ESB beri að skilja hana á þá leið að þriðja landið verði að tryggja vernd grundvallarréttinda og frelsis sem er „í meginatriðum sambærileg“ þeirri sem ábyrgst er innan Sambandsins þegar tilskipun 95/46/EB er lesin í ljósi sáttmálans um grundvallarréttindi. Jafnvel þótt þær leiðir, sem þriðja land hefur til málskots, kunní í þessu samhengi að vera ólíkar þeim sem notaðar eru í Sambandinu verður samt sem áður að sýna fram á að þessar aðferðir séu skilvirkar í reynd ⁽⁸⁾.
- 11) Dómstóllinn gagnrýndi að ákvörðun 2000/520/EB innihéldi ekki fullnægjandi niðurstöður um að í Bandaríkjunum liggi fyrir reglur, samþykktar af ríkinu, sem ætlað er að takmarka skerðingu á grundvallarréttindum einstaklinga þegar upplýsingar um þá eru fluttar frá Sambandinu til Bandaríkjanna, skerðingu sem ríkisstofnanir þess lands hefðu heimild til að beita þegar þær vinna að því að ná lögmætum markmiðum, s.s. þjóðaröryggi, og að fyrir hendi sé skilvirk réttarvernd gegn þess konar skerðingu ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2000/520/EB frá 26. júlí 2000 sem byggð er á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 95/46/EB og fjallar um fullnægjandi vernd samkvæmt þeim meginreglum um örugga höfn fyrir friðhelgi einkalífsins og þeim algengu spurningum og svörum um það efni sem viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna hefur gefið út (Stj.íð. EB L 215, 28.8.2000, bls. 7).

⁽²⁾ Orðsending framkvæmdastjórnarinnar til Evrópuþingsins og ráðsins um að endurbyggja traust á gagnaflæði milli ESB og Bandaríkjanna, COM(2013) 846, lokagerð frá 27. nóvember 2013.

⁽³⁾ Orðsending framkvæmdastjórnarinnar til Evrópuþingsins og ráðsins um starfsemi öruggar hafnar frá sjónarhóli ríkisborgara ESB og fyrirtækja með staðfestu í ESB, COM(2013) 847, lokagerð frá 27. nóvember 2013.

⁽⁴⁾ Sjá t.d. lokaskýrslu ráðs Evrópusambandsins frá tengihópi háttsettra embættismanna í ESB og USA um upplýsingaskipti og vernd einkalífsins og persónuupplýsinga, minnisblað 9831/08, 28. Maí 2008, aðgengilegt á vefslóðinni: <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201010/20101019ATT88359/20101019ATT88359EN.pdf>.

⁽⁵⁾ Skýrsla um niðurstöður fulltrúa ESB í sameiginlegu forsæti sérstaks starfshóps ESB og Bandaríkjanna um gagnavernd, 27. nóvember, er aðgengileg á vefslóðinni: <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/files/report-findings-of-the-ad-hoc-eu-us-working-group-on-data-protection.pdf>.

⁽⁶⁾ Sjá 3. nmgr.

⁽⁷⁾ Schrems, 97. mgr.

⁽⁸⁾ Schrems, 73.–74. mgr.

⁽⁹⁾ Schrems, 88.–89. mgr.

- 12) Árið 2014 hafði framkvæmdastjórnin gengið til viðræðna við yfirvöld í Bandaríkjunum til þess að ræða eflingu áætlunarinnar um örugga höfn í samræmi við tilmælin 13 sem orðsending COM(2013) 847, lokagerð, hefur að geyma. Eftir dóm Evrópudómstólsins í *Schrems*-málinu skerptust viðræðurnar með í huga mögulega nýja ákvörðun um fullnægjandi vernd sem mundi uppfylla kröfurnar í 25. gr. tilskipunar 95/46/EB eins og Dómstóllinn hefur túlkað hana. Skjölín, sem fylgja með þessari ákvörðun og verða einnig birt í lögbirtingarblaði Bandaríkjanna, eru niðurstöður þessara umræðna. Meginreglurnar um friðhelgi einkalífsins (II. viðauki), ásamt með opinberum útskýringum og skuldbindingum hinna ýmsu bandarísku yfirvalda, sem er að finna í skjölunum í I. og III.–VII. viðauka, mynda samkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins.
- 13) Framkvæmdastjórnin hefur kannað lög og venjur í Bandaríkjunum ítarlega, þ.m.t. þessar opinberu skýringar og skuldbindingar. Á grundvelli niðurstaðna sem koma fram í 136.–140. forsendu ályktar framkvæmdastjórnin að Bandaríkin tryggja fullnægjandi vernd fyrir persónuupplýsingar, sem eru fluttar samkvæmt samkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins, frá Sambandinu til sjálfvottaðra fyrirtækja í Bandaríkjunum.

2. SAMKOMULAG EVRÓPUSAMBANDSINS OG BANDARÍKJANNA TIL VARNAR FRIÐHELGI EINKALÍFSINS

- 14) Samkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins byggist á sjálfvottunarkerfi þar sem fyrirtæki í Bandaríkjunum skuldbinda sig til að fylgja röð meginreglna um friðhelgi einkalífsins — meginreglna rammisamkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins, þ.m.t. viðbótarmeginreglurnar (hér á eftir nefndar: „meginreglurnar“ til samans) — sem viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna gaf út og eru í II. viðauka við þessa ákvörðun. Þetta gildir hvort tveggja um ábyrgðaraðila gagna og vinnsluáðila (umboðsaðila) með þeirri sérstöðu að vinnsluáðilarnir verða að vera bundnir samningi um að aðhafast ekkert nema samkvæmt fyrirráðum ESB-ábyrgðaraðila og aðstoða hann við að bregðast við beiðnum einstaklinga sem neyta réttar síns samkvæmt meginreglunum ⁽¹⁾.
- 15) Með fyrirvara um að farið sé að landsákvæðum, samþykktum samkvæmt tilskipun 95/46/EB, hefur þessi ákvörðun þau áhrif að heimilaðir eru flutningar frá ábyrgðaraðila eða vinnsluáðila í Sambandinu til fyrirtækja í Bandaríkjunum sem hafa sjálfvottað hjá viðskiptaráðuneytinu að þau fylgi meginreglunum og hafa skuldbindið sig til að fylgja þeim. Meginreglurnar gilda eingöngu um vinnslu fyrirtækja í Bandaríkjunum á persónuupplýsingum að svo miklu leyti sem vinnsla slíkra fyrirtækja fellur ekki undir reglurnar sem gilda í Sambandinu og/eða viðkomandi aðildarríki en ekki meginreglurnar. Sjá i. lið a-liðar, ii.-lið b-liðar, i. lið c-liðar og i. lið d-liðar í 9. lið III. þáttar í II. viðauka.

⁽¹⁾ Sjá a-lið 10. liðar III. þáttar í II. viðauka í samræmi við skilgreininguna í c-lið 8. liðar I. þáttar mun ESB-ábyrgðaraðilinn ákveða tilgang og aðferðir við vinnslu persónuupplýsinga. Enn fremur verður að gera skýra grein fyrir því í samningnum við umboðsaðilann hvort framsendingar séu heimilaðar (sjá 2. tölulið ii. liðar í a-lið 10. liðar III. þáttar).

⁽²⁾ Þetta gildir einnig þegar um er að ræða starfsmannaupplýsingar sem fluttar eru frá Sambandinu í tengslum við starfsráðningar. Jafnframt því að í meginreglunum er lögð áhersla á „frumskyldu“ vinnuveitanda í ESB (i. liður d-liðar í 9. lið III. þáttar í II. viðauka) er um leið gert ljóst að framferði hans fellur undir reglurnar sem gilda í Sambandinu og/eða viðkomandi aðildarríki en ekki meginreglurnar. Sjá i. lið a-liðar, ii.-lið b-liðar, i. lið c-liðar og i. lið d-liðar í 9. lið III. þáttar í II. viðauka.

⁽³⁾ Þetta gildir einnig um vinnslu sem fer fram með notkun búnaðar sem staðsettur er í Sambandinu en er notaður af fyrirtæki með staðfestu utan Sambandsins (sjá c-lið, 1. mgr., 4. gr. tilskipunar 95/46/EB). Frá og með 25. maí 2018 mun almenna persónuverndarreglugerðin gilda um vinnslu persónuupplýsinga: i. í tengslum við starfsemi starfsstöðvar ábyrgðaraðila eða vinnsluáðila innan Sambandsins (einnig þegar vinnslan fer fram í Bandaríkjunum) eða ii. skráðra einstaklinga sem eru í Sambandinu af hálfu ábyrgðaraðila eða vinnsluáðila sem hefur ekki staðfestu í Sambandinu þegar starfsemi vinnslunnar tengist a) söluþilboði á vörum eða þjónustu, án tillits til þess hvort krafa sé um greiðslu frá hinum skráða til slíkra skráðra einstaklinga í Sambandinu eða b) vöktun á hegðun þeirra svo fremi að hún fari fram innan Sambandsins. Sjá 1. og 2. mgr. 3. gr. reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2016/679 frá 27. apríl 2016 um vernd einstaklinga í tengslum við vinnslu persónuupplýsinga og um frjálsa miðlun slíkra upplýsinga og niðurfellingu tilskipunar 95/46/EB (almennu persónuverndarreglugerðarinnar) (Stjtið. ESB L 119, 4.5.2016, bls. 1).

- 16) Sú vernd sem friðhelgisamkomulagið veitir varðandi persónuupplýsingar gildir um persónuupplýsingar hvers skráðs einstaklings í ESB ⁽¹⁾ þegar þær hafa verið fluttar frá Sambandinu til fyrirtækja í Bandaríkjunum sem hafa sjálfvottað hjá viðskiptaráðuneytinu að þeir fylgi meginreglunum.
- 17) Meginreglurnar taka gildi um leið og vottun er fengin. Ein undantekning tengist meginreglunni um ábyrgðarskyldu við framsendingu en það er þegar sjálfvottað fyrirtæki í friðhelgisamkomulaginu er þegar í viðskiptasambandi við þriðju aðila. Með tilliti til þess að það getur tekið einhvern tíma að færa þessi viðskiptasambönd til samræmis við reglurnar sem gilda um meginregluna um ábyrgðarskyldu við framsendingu er fyrirtækinu skylt að gera það eins fljótt og unnt er og a.m.k. eigi síðar en níu mánuðum frá sjálfvottuninni (svo fremi að hún fari fram á fyrstu tveimur mánuðunum eftir þann dag sem friðhelgisamkomulagið tekur gildi). Á þessu millibilstímabili verður fyrirtækið að beita meginreglunni um tilkynningarskyldu og valfrelsi (þannig að hinn skráði í Evrópusambandinu geti andmælt (e. opt out)) og, þegar persónuupplýsingar eru fluttar til þriðja aðila sem kemur fram sem umboðsaðili, verður það að tryggja að sá aðili veiti a.m.k. jafnmikla vernd og meginreglurnar kveða á um ⁽²⁾. Á þessu millibilstímabili kemst á eðlilegt og viðeigandi jafnvægi milli þess að virtur sé grundvallarréttur til gagnaverndar og þeirrar lögmætu þarfar fyrirtækja að hafa nægilegan tíma til að aðlagast nýja rammanum þar sem það er einnig háð viðskiptatengslum þeirra við þriðju aðila.
- 18) Viðskiptaráðuneytið mun stjórna og fylgjast með kerfinu á grundvelli skuldbindinga sinna sem settar eru fram í útskýringum viðskiptaráðherra Bandaríkjanna (I. viðauki við þessa ákvörðun). Með tilliti til framfylgdar meginreglnanna hafa Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna og samgönguráðuneyti Bandaríkjanna komið með skýringar sem eru í IV. og V. viðauka við þessa ákvörðun.

2.1. Meginreglur um friðhelgi einkalífsins

- 19) Liður í sjálfvottun samkvæmt samkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins er að fyrirtæki verða að skuldbinda sig til að fylgja meginreglunum ⁽³⁾.
- 20) Samkvæmt meginreglunni um tilkynningarskyldu er fyrirtækjum skylt að veita skráðum einstaklingum upplýsingar um nokkur lykiliatriði sem tengjast vinnslu persónuupplýsinga þeirra (t.d. tegund þeirra upplýsinga sem er aflað, tilgang vinnslunnar, rétt til aðgangs og valfrelsis, skilyrði vegna framsendinga og bótaábyrgðar. Frekari verndarráðstafanir gilda, einkum krafan um að fyrirtæki birti stefnu sína um persónuvernd (sem endurspeglar meginreglurnar) og hlekkir yfir á vefsetur viðskiptaráðuneytisins (með frekari upplýsingum um sjálfvottun, réttindi skráðra einstaklinga og tiltækar málskotsleiðir), skrána yfir þau fyrirtæki sem eru aðilar að friðhelgisamkomulaginu (sem um getur í 30. forsendu) og vefsetur viðeigandi aðila sem sinnir lausn deilumála utan dómstóla.
- 21) Samkvæmt meginreglunni um heilleika gagna og takmörkun vegna tilgangs verða persónuupplýsingar að lágmarkast við það sem skiptir máli fyrir tilgang vinnslunnar, vera áreiðanlegar miðað við fyrirhugaða notkun, nákvæmar, fullnægjandi og uppfærðar. Fyrirtæki má ekki vinna úr persónuupplýsingum á þann hátt sem er ósamrýmanlegur því sem fyrirhugað var þegar þeim var upphaflega safnað eða í tilgangi sem hinn skráði veitti leyfi fyrir síðar. Fyrirtæki verða að tryggja að persónuupplýsingar séu áreiðanlegar miðað við fyrirhugaða notkun, nákvæmar, fullnægjandi og uppfærðar.

⁽¹⁾ Þessi ákvörðun varðar EES. Samningurinn um Evrópska efnahagssvæðið (EES-samningurinn) kveður á um rýmkun innri markaðar Evrópusambandsins svo hann nái til hinna þriggja EES-ríkja, Íslands, Liechtenstein og Noregs. Lögjörð Sambandsins um gagnavernd, þ.m.t. tilskipun 95/46/EB, fellur undir EES-samninginn og hefur verið felld inn í XI. viðauka hans. Sameiginlega EES-nefndin þarf að ákveða hvort þessi ákvörðun verði felld inn í EES-samninginn. Þegar þessi ákvörðun gildir um Ísland, Liechtenstein og Noreg mun samkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins einnig taka til þessara þriggja landa og tilvísanir til Evrópusambandsins og aðildarríkja þess í samkomulaginu í heild skal skiljast svo að Ísland, Liechtenstein og Noregur séu þar með.

⁽²⁾ Sjá e-lið 6. liðar III. þáttar í II. viðauka.

⁽³⁾ Sérreglur, sem kveða á um viðbótarverndarráðstafanir, gilda um starfsmannaupplýsingar sem hefur verið safnað saman í tengslum við starfsráðningar eins og mælt er fyrir um í viðbótarmeginreglunni um „starfsmannaupplýsingar“ í meginreglunum um friðhelgi einkalífsins (sjá 9. lið III. þáttar í II. viðauka). Vinnuveitendur ættu t.d. að breyta til samræmis við óskir starfsmanna um friðhelgi einkalífsins með því að takmarka aðgang að persónuupplýsingum, hafa tilteknar upplýsingar nafnlausar eða að úthluta kóðum eða dulnefnum. Einkum ber fyrirtækjum að vinna í samstarfi við persónuverndaryfirvöld Sambandsins og hlíta ráðum þeirra þegar um er að ræða slík gögn.

- 22) Þegar nýr (breyttur) tilgangur er efnislega frábrugðinn en samt sem áður samrýmanlegur upphaflega tilganginum veitir *meginreglan um valfrelsi* skráðum einstaklingum rétt til að andmæla notkun upplýsinganna (e. opt out). *Meginreglan um valfrelsi* gengur ekki framár skýlausu banni á ósamrýmanlegri vinnslu ⁽¹⁾. Um beina markaðssetningu gilda sérreglur þar sem almennt er mögulegt að andmæla því hvenær sem er að persónuupplýsingar verði notaðar ⁽²⁾. Ef um er að ræða viðkvæm gögn verða fyrirtæki venjulega að fá ótvírátt samþykki frá hinum skráða (opt in).
- 23) Með hliðsjón af *meginreglunni um heilleika gagna og takmörkun vegna tilgangs* er samt sem áður einungis heimilt að varðveita persónuupplýsingar á formi sem persónugreinin einstakling eða gerir hann persónugreinanlegan (og þar með í formi persónuupplýsinga) eins lengi og það þjónar þeim tilgangi sem þeim var upphaflega aflað eða veitt var leyfi fyrir síðar. Þessi skuldbinding kemur ekki í veg fyrir að fyrirtæki, sem eru aðilar að friðhelgisamkomulaginu, haldi áfram að vinna persónuupplýsingar til lengri tíma, en eingöngu fyrir þann tíma og að því marki sem slík vinnsla þjónar með eðlilegum hætti eftirfarandi tilgangi: skjalavistun í þágu almannahagsmuna, blaðamennsku, bókmenntum og listum, vísinda- og sagnfræðirannsóknnum og tölfraðilegri greiningu. Lengri varðveisla persónuupplýsinga í einhverjum slíkum tilgangi fellur undir verndarráðstafanirnar sem kveðið er á um í meginreglunum.
- 24) Samkvæmt *meginreglunni um öryggi* verða fyrirtæki, sem skapa, viðhalda, nota eða dreifa persónuupplýsingum, að gera „eðlilegar og viðeigandi“ öryggisráðstafanir, að teknu tilliti til áhættunnar sem felst í vinnslunni og eðli upplýsinganna. Ef um er að ræða vinnslu undirverktaka verða fyrirtæki að gera samning við undirverktakann og tryggja jafnmikla vernd og kveðið er á um í meginreglunum og gera ráðstafanir til að tryggja rétta framkvæmd vinnslunnar.
- 25) Samkvæmt *meginreglunni um aðgang* ⁽³⁾ eiga skráðir einstaklingar rétt á, án þess að þurfa að rökstyðja það og aðeins gegn hóflegri þóknun, að fá staðfestingu frá fyrirtæki á því hvort slíkt fyrirtæki vinnur persónuupplýsingar sem tengist þeim og fá gögnin send innan hæfilegs tíma. Þennan rétt má einungis takmarka í undantekingartilvikum; neitun eða takmörkun á rétti til aðgangs verður að vera nauðsynleg og tilhlýðilega rökstudd og skal fyrirtækið sýna fram á að þessum kröfum sé fullnægt. Skráðir einstaklingar verða að geta leiðrétt, breytt eða eytt persónuupplýsingum ef þær eru rangar eða vinnsla þeirra brýtur gegn meginreglunum. Á sviðum þar sem fyrirtæki eru líklegust til að grípa til vélrænnar vinnslu persónuupplýsinga til að taka ákvarðanir sem viðkoma einstaklingnum (t.d. um lán, veðlán, atvinnu), kveða bandarísk lög á um sérstaka vernd gegn óhagstæðum ákvörðunum ⁽⁴⁾. Þessi lög kveða að jafnaði á um að einstaklingar eigi rétt á að fá upplýsingar um þær sérstöku ástæður, sem liggja að baki ákvörðuninni (t.d. synjun um lán), að mótmæla ófullnægjandi eða ónákvæmum upplýsingum (ásamt því að treyst sé á ólöglega þætti) og leita úrlausnar. Þessar reglur tryggja vernd líkast til í frekar takmörkuðum fjölda mála þar sem fyrirtækið, sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu, tæki sjálft ákvarðanir með sjálfvirkum hætti ⁽⁵⁾. Samt sem áður, með tilliti til þess að sjálfvirk gagnavinnsla (þ.m.t. gerð persónusniðs) er í auknum mæli notuð til grundvallar ákvarðanatöku sem varðar einstaklinga í stafrænu nútímahagkerfi, er þetta svið sem þarf að fylgjast grannt með. Til þess að auðvelda þetta eftirlit var gert samkomulag við bandarísk yfirvöld um að umfjöllun um sjálfvirka ákvarðanatöku, þ.m.t. um líkar og ólíkar aðferðir Evrópusambandsins og Bandaríkjanna hvað þetta varðar, verði liður í fyrstu árlegu endurskoðuninni og einnig síðari endurskoðunum eins og við á.

(1) Þetta gildir um alla gagnaflutninga sem falla undir friðhelgisamkomulagið, þ.m.t. þegar um er að ræða upplýsingar sem er safnað á grundvelli ráðningarsambands. Enda þótt sjálfvottað bandarískt fyrirtæki geti að jafnaði notað starfsmannagögn í öðrum tilgangi sem tengist ekki starfsráðningum (t.d. fyrir tiltekna markaðssetningu) verður það að virða bannið við ósamrýmanlegri vinnslu og getur auk þess einungis gert það í samræmi við meginreglurnar um tilkynningarskyldu og valfrelsi. Bannið við því að bandarísk fyrirtæki grípi til refsiaðgerða gegn starfsmanni fyrir að nýta sér slíkt valfrelsi, þ.m.t. hvers konar takmörkun á atvinnutækifærum, mun tryggja, þrátt fyrir tengsl yfirmanns og undirmanns og þar sem starfsmaðurinn er eðli málsins samkvæmt háður yfirmanni sínum, að starfsmaðurinn verði laus undan þrýstingi og geti því nýtt sér raunverulegt frjálst val.

(2) Sjá 12. lið III. þáttar í II. viðauka.

(3) Sjá einnig viðbótarmeginregluna um „Aðgang“ (8. lið III. þáttar í II. viðauka).

(4) Sjá t.d. Equal Credit Opportunity Act (ECOA, 15 U.S.C. 1691 o.áfr.), Fair Credit Reporting Act (FRCA, 15 USC § 1681 o.áfr.), eða Fair Housing Act (FHA, 42 U.S.C. 3601 o.áfr.).

(5) Í tengslum við flutning persónuupplýsinga, sem hefur verið aflað í ESB, munu samningsbundin tengsl við einstaklinginn (viðskiptavininn) í flestum tilvikum vera — og því mun hver ákvörðun sem er byggð á sjálfvirkri gagnavinnslu tekin af — við ábyrgðaraðila ESB sem verður að hlíta reglum ESB um gagnavernd. Þetta tekur einnig til aðstæðna þar sem fyrirtæki sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu, sem kemur fram sem fulltrúi fyrir hönd ábyrgðaraðila ESB, framkvæmir vinnsluna.

- 26) Samkvæmt *meiginreglunni um málskotsrétt, framfylgd og bótaábyrgð* ⁽¹⁾ verða þátttakandi fyrirtæki að ráða yfir traustu fyrirkomulagi til að tryggja fylgni við aðrar meginreglur og málskotsrétt til handa skráðum einstaklingum í ESB, sem eiga persónuupplýsingar sem hafa verið unnar án þess að farið hafi verið að tilskildum ákvæðum, þ.m.t. um skilvirk úrræði. Þegar fyrirtæki hefur að eigin frumkvæði ákveðið sjálfvottun ⁽²⁾, samkvæmt friðhelgisamkomulaginu, er því skylt að fylgja meginreglunum á skilvirkan hátt. Þess konar fyrirtæki verður að endurvotta aðild sína árlega ef það á áfram að geta tekið á móti persónuupplýsingum frá Sambandinu á grundvelli friðhelgisamkomulagsins. Fyrirtæki verða einnig að gera ráðstafanir til að sannreyna ⁽³⁾ að stefna þeirra varðandi persónuvernd sé í samræmi við meginreglurnar og að farið sé eftir þeim í reynd. Þetta má gera annaðhvort gegnum sjálfsmatskerfi, sem verður að fela í sér innri málsmeðferð sem tryggir að starfsmenn hljóti þjálfun varðandi framkvæmd á stefnu fyrirtækisins á sviði persónuverndar og að reglufylgni sé athuguð reglulega á hlutlægan hátt, eða með könnun aðila utan fyrirtækisins á reglufylgni, en aðferðirnar við það geta falið í sér endurskoðun eða slembiathuganir. Auk þess verður fyrirtæki að koma á skilvirkri úrlausnarleið til að taka á kvörtunum ef einhverjar eru (sjá einnig 43. forsendu hvað þetta varðar) og gangast undir rannsóknar- og framkvæmdarheimildir Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna, samgönguráðuneytis Bandaríkjanna eða annars viðurkennds lögskipaðs aðila í Bandaríkjunum sem mun tryggja að farið sé að meginreglunum með skilvirkum hætti.
- 27) Sérreglur gilda um svokallaðar „framsendingar“, þ.e. flutning persónuupplýsinga frá fyrirtæki til þriðja aðila sem er ábyrgðaraðili eða vinnsluáðili, án tillits til þess hvort sá síðarnefndi er í Bandaríkjunum eða þriðja landi utan Bandaríkjanna (og Sambandsins). Tilgangurinn með þessum reglum er að tryggja að ekki verði grafið undan þeirri vernd sem ábyrgst er gagnvart persónuupplýsingum skráðra einstaklinga í ESB, né verði hægt að sniðganga hana, með því að afhenda þriðju aðilum upplýsingarnar. Þetta á einkum við í flóknari vinnslukeðjum sem eru dæmigerðar í stafrænu nútímahagkerfi.
- 28) Samkvæmt *meiginreglunni um ábyrgðarskyldu við framsendingu* ⁽⁴⁾ getur hver framsending aðeins farið fram: i. í takmörkuðum og sérstökum tilgangi; ii. á grundvelli samnings (eða sambærilegs fyrirkomulags innan fyrirtækjahóps) ⁽⁵⁾ og iii. einungis ef sá samningur kveður á um jafnmikla vernd og ábyrgst er í meginreglunum, en það felur í sér þá kröfu að beitingu meginreglnanna megi einungis takmarka að því marki sem er nauðsynlegt til að uppfylla kröfur um þjóðaröryggi, löggæslu og aðra almannahagsmuni ⁽⁶⁾. Þetta ætti að túlka með hliðsjón af *meiginreglunni um tilkynningarskyldu* og, ef um er að ræða framsendingu til ábyrgðaraðila sem er þriðji aðili ⁽⁷⁾, *meiginreglunni um valfrelsi* en samkvæmt henni verður að tilkynna skráðum einstaklingum (meðal annars) um tegund eða deili á hverjum þeim þriðja aðila sem er viðtakandi, tilgang framsendingarinnar ásamt þeim valkostum, sem eru í boði fyrir framsendingar, og þeir geta andmælt (e. opt out) eða, ef um er að ræða viðkvæm gögn, verða að gefa „ótvírætt samþykki“ fyrir (e. opt in). Í ljósi *meiginreglunnar um heilleika gagna og takmörkun vegna tilgangs* er það forsenda fyrir skuldbindingunni um að veita jafnmikla vernd og ábyrgst er í meginreglunum að þriðji aðili geti einungis unnið persónuupplýsingarnar sem honum eru sendar á þann hátt sem er ekki ósamrýmanlegur því sem fyrirhugað var þegar þeim var upphaflega safnað eða í tilgangi sem hinn skráði veitti leyfi fyrir síðar.
- 29) Sú skuldbinding að veita jafnmikla vernd og meginreglurnar kveða á um gildir um sérhvern og alla þriðju aðila sem taka þátt í vinnslu gagna sem flutt eru með þessum hætti án tillits til staðsetningar þeirra (í Bandaríkjunum eða öðru þriðja landi), einnig þegar upphaflegi viðtakandinn sem er þriðji aðili sendir sjálfur þessi gögn til annars viðtakanda sem er þriðji aðili, t.d. í þeim tilgangi að þau fari í vinnslu hjá undirverktaka. Í öllum tilvikum verður samningurinn við viðtakandann sem er þriðji aðili að kveða á um að hinn síðarnefndi muni tilkynna fyrirtækinu, sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu, um það ef hann ákvarðar að hann geti ekki lengur uppfyllt þessa skuldbindingu. Þegar slík

⁽¹⁾ Sjá einnig viðbótarmeginreglu um „Lausn deilumála og framfylgd“ (11. lið III. þáttar í II. viðauka).

⁽²⁾ Sjá einnig viðbótarmeginreglu um „Sjálfvottun“ (6. lið III. þáttar í II. viðauka).

⁽³⁾ Sjá einnig viðbótarmeginreglu um „Sannprófun“ (7. lið III. þáttar í II. viðauka).

⁽⁴⁾ Sjá einnig viðbótarmeginregluna „Skyldubundnir samningar um framsendingar“ (10. lið III. þáttar í II. viðauka).

⁽⁵⁾ Sjá viðbótarmeginregluna „Skyldubundnir samningar um framsendingar“ (b-lið 10. liðar III. þáttar í II. viðauka). Þótt í meginreglunni sé gert ráð fyrir sendingum sem byggjast einnig á gerningum utan samninga (t.d. reglufylgni innan samstæðu og eftirlitsáætlanir) ljóst er af textanum að þessir gerningar verða alltaf að „tryggja áframhaldandi vernd persónuupplýsinga samkvæmt meginreglunum.“ Enn fremur, að því gefnu að sjálfvottaða bandaríska fyrirtækið beri áfram ábyrgð á því að farið verði að meginreglunum mun það vera því mikill hvati til að nota gerninga sem vissulega eru skilvirkir í reynd.

⁽⁶⁾ Sjá 5. lið I. þáttar í II. viðauka.

⁽⁷⁾ Einstaklingar munu ekki hafa rétt á að andmæla þegar persónuupplýsingar eru fluttar til þriðja aðila sem vinnur verkefni sem umboðsaðili fyrir hönd og undir stjórn bandaríska fyrirtækisins. Þetta krefst þó samnings við umboðsaðilann og bandaríska fyrirtækið mun bera ábyrgð á að tryggja verndina sem kveðið er á um í meginreglunum með því að beita valdheimildum sínum til að veita fyrirmæli.

ákvörðun er tekin mun vinnsla þriðja aðilans stöðvast eða gera verður aðrar eðlilegar og viðeigandi ráðstafanir til að ráða bót á ástandinu ⁽¹⁾. Ef vandamál koma upp í tengslum við að uppfylla kröfurnar varðandi vinnslukeðjuna hjá (undir-)verktaka mun fyrirtækið, sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu, sem kemur fram sem ábyrgðaraðili persónuupplýsinganna, þurfa að sanna að það beri ekki ábyrgð á atburðinum sem leiddi til tjónsins, eða að öðrum kosti vera bótaskyld, eins og tilgreint er í *meginreglunni um málskotsrétt, framfylgd og bótaábyrgð*. Viðbótarvernd gildir ef um er að ræða framsendingu til þriðja aðila sem er umboðsaðili ⁽²⁾.

2.2. Gagnsæi, stjórnun og eftirlit samkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins

- 30) Samkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins kveður á um eftirlits- og fullnustufyrirkomulag í þeim tilgangi að sannreyna og tryggja að sjálfvottuð bandarísk fyrirtæki fari að meginreglunum og að tekið verði á því ef þau brjóta gegn þeim. Þetta fyrirkomulag er sett fram í meginreglunum (II. viðauki) og þeim skuldbindingum sem viðskiptaráðuneytið (I. viðauki), Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna (IV. viðauki) og samgönguráðuneytið (V. viðauki) hafa tekist á hendur.
- 31) Til þess að tryggja rétta beitingu friðhelgisamkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna verða hagsmunaaðilar, s.s. skráðir einstaklingar, gagnauýtjendur og landsbundin persónuverndarverndaryfirvöld, að geta borið kennsl á þau fyrirtæki sem fylgja meginreglunum. Í þessu skyni hefur viðskiptaráðuneytið tekist á hendur að halda opinbera skrá yfir fyrirtæki sem hafa sjálfvottað að þau fylgi meginreglunum og falla undir valdsvið a.m.k. eins af eftirlitsyfirvöldunum sem um getur í I. og II. viðauka við þessa ákvörðun („skrá yfir fyrirtæki sem eru aðilar að friðhelgisamkomulaginu“) ⁽³⁾. Viðskiptaráðuneytið mun uppfæra skrána á grundvelli þess að fyrirtækið leggi fram endurvottun árlega og alltaf þegar fyrirtæki dregur sig út úr friðhelgisamkomulaginu eða er tekið af skránni. Ráðuneytið mun einnig halda úti opinberri skrá yfir fyrirtæki sem hafa verið tekin af skrá og gera hana aðgengilega almenningi og tilgreina í hverju tilviki ástæðu þess að fyrirtækið var fjarlægð. Að lokum mun það gefa upp hlekk á skrá yfir mál Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna, sem tengjast friðhelgisamkomulaginu og framfylgd laga og er haldið úti á vefsetri stofnunarinnar.
- 32) Viðskiptaráðuneytið mun gera bæði skrána yfir þá sem eru aðilar að friðhelgisamkomulaginu og yfir framlagningu endurvottunar aðgengilegar öllum á sérstöku vefsetri. Sjálfvottuð fyrirtæki verða á hinn bóginn að gefa upp veffang ráðuneytisins vegna skrárinnar yfir þá sem eru aðilar að friðhelgisamkomulaginu. Auk þess verður að koma fram í stefnu fyrirtækis um persónuvernd, ef hún er aðgengileg á Netinu, tengill á vefsetur friðhelgisamkomulagsins eða kvörtunareyðublað óháða málskotskerfisins sem er aðgengilegt til að rannsaka óleyst kvörtunarmál. Viðskiptaráðuneytið mun kerfisbundið sannreyna, í tengslum við vottun og endurvottun fyrirtækis á þátttöku sinni í samkomulaginu, að stefna þess um persónuvernd samrýmist meginreglunum.
- 33) Fyrirtæki sem hafa hvað eftir annað brotið gegn meginreglunum verða tekin af skránni yfir þá sem eru aðilar að friðhelgisamkomulaginu og verða að skila eða eyða persónuupplýsingum sem þau hafa fengið samkvæmt friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna. Í öðrum tilvikum þegar fyrirtæki er tekið af skrá, t.d. ef þátttöku er hætt að eigin frumkvæði eða ekki hefur verið endurvottað, getur fyrirtækið haldið eftir slíkum gögnum ef það staðfestir árlega við viðskiptaráðuneytið að það skuldbindi sig til að beita áfram meginreglunum eða tryggir fullnægjandi vernd fyrir persónuupplýsingarnar með öðrum löglegum hætti (t.d. með því að nota samning sem uppfyllir að fullu kröfurnar um viðeigandi föst samningsákvæði sem framkvæmdastjórnin hefur samþykkt). Í því tilviki verður fyrirtæki að tilgreina tengilið innan fyrirtækisins fyrir allar fyrirspurnir sem tengjast friðhelgisamkomulaginu.
- 34) Viðskiptaráðuneytið mun hafa eftirlit með fyrirtækjum sem ekki eru lengur aðilar að friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna, annaðhvort vegna þess að þau hafa af frjálsum vilja hætt þátttöku eða vegna þess að vottun þeirra er fallin úr gildi, til að ganga úr skugga um hvort þau muni skila, eyða eða halda ⁽⁴⁾

⁽¹⁾ Ástandið er breytilegt eftir því hvort þriðji aðilinn er ábyrgðaraðili eða vinnsluadili (umboðsaðili). Í fyrra tilvikinu verður samningurinn við þriðja aðilann að kveða á um að sá aðili hætti vinnslu eða geri aðrar eðlilegar og viðeigandi ráðstafanir til að ráða bót á ástandinu. Í seinna tilvikinu er það fyrirtækið sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu — sem ábyrgðaraðili vinnslunnar sem umboðsaðilinn tekur við fyrirætlum frá — sem gerir þessar ráðstafanir.

⁽²⁾ Í slíku tilviki verður bandaríska fyrirtækið einnig að gera eðlilegar og viðeigandi ráðstafanir: i. til að tryggja að umboðsaðilinn standi með skilvirkum hætti að vinnslu persónuupplýsinganna sem eru fluttar í samræmi við skuldbindingar fyrirtækisins samkvæmt meginreglunum og ii. að hætta og ráða bót á óleyfilegri vinnslu, að fenginni tilkynningu.

⁽³⁾ Upplýsingar um umsjón skrárinnar yfir fyrirtæki sem eru aðilar að friðhelgisamkomulaginu er að finna í I. viðauka og II. viðauka (3. lið I. þáttar, 4. lið I. þáttar, d-lið 6. liðar í III. þáttar og g-lið 11. liðar III. þáttar).

⁽⁴⁾ Sjá t.d. 3. lið I. þáttar, f-lið 6. liðar III þáttar og i. lið g-liðar III. þáttar í II. viðauka.

persónuupplýsingum sem þau hafa fengið samkvæmt samkomulaginu. Ef fyrirtæki halda eftir þessum upplýsingum ber þeim skylda til að beita áfram meginreglunum varðandi þær. Í tilvikum þegar viðskiptaráðuneytið hefur útilokað fyrirtæki frá samkomulaginu vegna þess að þau hafa ítrekað brotið gegn meginreglunum mun það tryggja að þessi fyrirtæki skili eða eyði persónuupplýsingum sem þau hafa fengið samkvæmt samkomulaginu.

- 35) Þegar fyrirtæki segir sig frá friðhelgisamkomulaginu af einhverri ástæðu verður það að fjarlægja allar opinberar yfirlýsingar sem gefa til kynna að það taki áfram þátt í samkomulaginu eða eigi rétt á að njóta ávinnings af því, einkum allar tilvísanir í samkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins í stefnu sinni um persónuvernd. Viðskiptaráðuneytið mun leita að og taka á röngum fullyrðingum um þátttöku í samkomulaginu, þ.m.t. frá fyrrverandi þátttakendum⁽¹⁾. Röng staðhæfing fyrirtækis á almennum vettvangi um að það fylgi meginreglunum, með villandi upplýsingum eða aðferðum, getur orðið til þess að Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna, samgönguráðuneytið eða önnur viðkomandi eftirlitsyfirvöld í Bandaríkjunum grípi til framfylgdaraðgerða; að láta viðskiptaráðuneytinu í té rangar staðhæfingar er refsivert samkvæmt lögum False Statements Act (18 U.S.C. § 1001)⁽²⁾.
- 36) Viðskiptaráðuneytið mun að eigin frumkvæði fylgjast með hvers konar röngum fullyrðingum um þátttöku í friðhelgisamkomulaginu eða óviðeigandi notkun gæðamerkis þess samkomulags, og persónuverndaryfirvöld geta beint endurskoðun á fyrirtækjum til viðurkenndra tengiliða ráðuneytisins. Þegar fyrirtæki hefur sagt sig frá friðhelgisamkomulaginu, vanrækir að endurvotta eða er fjarlægt af skrá yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu mun viðskiptaráðuneytið stöðugt sannreyna að fyrirtækið hafi eytt úr stefnu sinni um persónuvernd hvers konar tilvísunum til samkomulagsins sem gefa í skyn að það taki enn þátt í því og, ef það heldur áfram að koma með rangar staðhæfingar, vísa málinu til Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna, samgönguráðuneytisins eða annars lögbærs yfirvalds vegna hugsanlegrar framfylgdaraðgerðar. Einnig mun það senda spurningalista til fyrirtækja með sjálfvottun sem er fallin úr gildi eða sem hafa að eigin frumkvæði dregið sig út úr friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna, til þess að fá staðfest hvort fyrirtækið muni skila eða eyða persónuupplýsingum sem það hefur fengið þegar það var þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu, eða halda áfram að beita meginreglunum um friðhelgi einkalífsins og, ef halda á eftir persónuupplýsingum, að fá staðfest hver innan fyrirtækisins verði áframhaldandi tengiliður vegna fyrirspruna sem tengjast samkomulaginu.
- 37) Viðskiptaráðuneytið mun áfram að eigin frumkvæði stjórna könnunum á reglufylgni sjálfvottaðra fyrirtækja⁽³⁾, þ.m.t. með því að senda ítarlega spurningalista. Einnig mun það kerfisbundið framkvæma endurskoðanir þegar því hefur borist sérstök (vel grunduð) kvörtun þegar svör fyrirtækis við fyrirsprunum eru ekki fullnægjandi eða þegar fram kemur trúverðugt sönnunargagn sem bendir til þess að ef til vill hlíti fyrirtæki ekki meginreglunum. Eftir því sem við á mun viðskiptaráðuneytið einnig hafa samráð við persónuverndaryfirvöld um slíkar kannanir á reglufylgni.

2.3. Úrlausnarleiðir, meðferð kvörtunarmála og framfylgd

- 38) Með meginreglunni um málskotsrétt, framfylgd og bótaábyrgð er farið fram á það í samkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins að fyrirtæki veiti einstaklingum, sem verða fyrir áhrifum af því að reglunum er ekki hlítt, málskotsrétt og þar með að gera skráðum einstaklingum í ESB kleift að leggja fram kvartanir um að sjálfvottuð fyrirtæki í Bandaríkjunum fylgi ekki reglum og að þessi kvörtunarmál verði leyst, ef nauðsyn krefur með ákvörðun sem veitir skilvirkt úrræði.
- 39) Liður í sjálfvottun fyrirtækja er að þau verða að uppfylla kröfur meginreglunnar um málskotsrétt, framfylgd og bótaábyrgð með því að veita auðveldan aðgang að skilvirkum og óháðum málskotskerfum þar sem hægt er að skoða og leysa skjótt kvartanir og deilumál hvers einstaklings honum að kostnaðarlausu.
- 40) Fyrirtæki geta valið óháð málskotskerfi annaðhvort í Sambandinu eða í Bandaríkjunum. Í því felst sá möguleiki að hægt er að skuldbinda sig til samstarfs við persónuverndaryfirvöld ESB. En slíkur valkostur er ekki fyrir hendi þegar fyrirtæki

(1) Sjá þátt um „Leit að og meðferð rangra fullyrðinga um aðild“ í I. viðauka.

(2) Sjá h-lið 6. liðar og f-lið 11. liðar III. þáttar í II. viðauka.

(3) Sjá I. viðauka.

vinna starfsmannaupplýsingar þar sem samvinna við persónuverndaryfirvöld er þá skyldubundin. Meðal annarra kosta eru óháð lausn deilumála utan dómstóla eða áætlanir um friðhelgi einkalífsins, sem þróaðar eru í einkageiranum, þar sem meginreglurnar um friðhelgi einkalífsins eru felldar inn í viðkomandi reglur. Í þeim reglum þarf að vera skilvirkt framfylgdarfyrikomulag í samræmi við kröfur meginreglunnar um málskotsrétt, framfylgd og bótaábyrgð. Fyrirtækjum ber skylda til að ráða bót á hvers konar vandamálum sem upp koma þegar reglum er ekki fylgt. Þau verða líka að tilgreina að þau gangist undir rannsóknar- og framkvæmdarvald Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna, samgönguráðuneytis Bandaríkjanna eða annars viðurkennds lögskipaðs aðila í Bandaríkjunum.

- 41) Af þessum sökum hafa skráðir einstaklingar nokkra möguleika, innan ramma friðhelgisamkomulagsins, til að framfylgja rétti sínum, leggja fram kvartanir varðandi það að sjálfvottuð fyrirtæki í Bandaríkjunum fylgi ekki reglunum og til lausnar á kvörtunum sínum, ef nauðsyn krefur með ákvörðun sem veitir skilvirkt úrræði. Einstaklingar geta beint kvörtunum sínum beint til fyrirtækis, til óháðs aðila sem leysir deilur og fyrirtækið tilnefnir, til innlendra persónuverndaryfirvalda eða til Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna.
- 42) Í tilvikum þar sem ekki hefur verið leyst úr kvörtunarmálum með neinni þessara leiða til málskots eða framfylgdar eiga einstaklingar einnig rétt á að láta kalla til bindandi gerðardóm friðhelgisamkomulagsins (1. viðauki II. viðauka þessarar ákvörðunar). Einstaklingum er frjálst að leita hvers konar eða allra úrlausnarleiða sem þeir vilja og ber ekki skylda til að velja eitt kerfi umfram annað eða fylgja tiltekinni röð, að undanskilinni gerðardómsnefnd, sem krefst þess að fyrst séu tiltekin úrræði reynd áður en hægt er að láta kalla til gerðardóm. Ráðlegt er þó að fylgja ákveðinni rökrétttri röð eins og sett er fram hér á eftir.
- 43) Í fyrsta lagi geta skráðir einstaklingar í ESB sótt mál þar sem meginreglum hefur ekki verið fylgt með því að hafa beint samband við sjálfvottaða fyrirtækið í Bandaríkjunum. Til þess að greiða fyrir lausn verður fyrirtækið að koma á skilvirkum úrlausnarkerfum til að fara með slík kvörtunarmál. Einstaklingar verða að fá skýrar upplýsingar um tengilið í stefnu fyrirtækis um persónuvernd, annaðhvort innan eða utan fyrirtækisins, sem mun meðhöndla kvörtunarmál (þ.m.t. viðkomandi stofnun í Sambandinu sem getur svarað fyrirspurnum eða kvörtunum) og um óháðar leiðir þar sem kvörtunarmál eru tekin til meðferðar.
- 44) Þegar fyrirtæki hefur borist kvörtun frá einstaklingi, sem berst beint frá honum eða frá viðskiptaráðuneytinu í kjölfar vísunar frá persónuverndaryfirvaldi, verður fyrirtækið að gefa hinum skráða í Evrópusambandinu svar innan 45 daga. Í þessu svari verður að felast mat á efni kvörtunarinnar og upplýsingar um það hvernig fyrirtækið muni leysa vandamálið. Á sama hátt er þess krafist að fyrirtæki svari án tafar fyrirspurnum og öðrum beiðnum um upplýsingar frá viðskiptaráðuneytinu eða persónuverndaryfirvaldi⁽¹⁾ (ef fyrirtækið hefur skuldbundið sig til samstarfs við persónuverndaryfirvaldið) í tengslum við fylgni þess við meginreglurnar. Fyrirtæki verða að geyma skrár sínar um framkvæmd stefnu sinnar um persónuvernd og veita óháðu málskotskerfi eða Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna (eða öðru bandarísku yfirvaldi sem fer með vald til að rannsaka ósanngjarna og villandi viðskiptahætti) aðgang að þeim, í tengslum við rannsókn eða kvörtun varðandi það að reglum hafi ekki verið fylgt.
- 45) Í öðru lagi geta einstaklingar einnig lagt kvörtunarmál beint fyrir óháða aðilann til lausnar deilumála (annaðhvort í Bandaríkjunum eða í Sambandinu) sem fyrirtæki tilgreinir til að rannsaka og leysa einstök kvörtunarmál (nema þau séu augljóslega tilefnislaus eða léttvæg) og til að einstaklingurinn hafi úrræði til málskots án endurgjalds. Viðurlög og úrræði sem slíkur aðili leggur á verða að vera nægilega ströng til að tryggja sé að fyrirtæki fylgi meginreglunum og þau ættu að verða til þess að fyrirtækið umsúú áhrifunum af því að hafa ekki fylgt meginreglunum eða leiðrétti þau og, eftir aðstæðum, hætti frekari vinnslu viðkomandi persónuupplýsinga og/eða eyði þeim, og að gert verði opinbert að ekki hafi verið farið að reglunum. Gerð verður krafa um að óháðir aðilar, sem leysa deilumál og tilnefndir eru af fyrirtæki, setji á opinber vefsetur sín viðkomandi upplýsingar er varða samkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins og þá þjónustu sem þeir veita samkvæmt því. Árlega verða þeir að birta ársskýrslu þar sem fram koma samanteknar tölfræðilegar upplýsingar varðandi þessa þjónustu⁽²⁾.

⁽¹⁾ Þetta er framkvæmdaryfirvaldið sem nefnd persónuverndaryfirvalda tilnefnir og kveðið er á um í viðbótarmeginreglunni um „Hlutverk persónuverndaryfirvalda“ (5. liður III. þáttar í II. viðauka).

⁽²⁾ Í ársskýrslunni skal koma fram: 1) heildarfjöldi kvartana, sem tengjast friðhelgisamkomulaginu, sem bárust á skýrsluárinu; 2) tegundir kvartana sem bárust; 3) gæðaráðstafanir í lausnum deilumála, s.s. sá tími sem vinnsla kvartana tók og 4) niðurstöður kvörtunarmálanna sem bárust, einkum fjöldi og tegundir úrræða eða viðurlaga sem eru lögð á.

- 46) Liður í endurskoðun á því hvort farið sé að reglum er að viðskiptaráðuneytið mun sannreyna að sjálfvottuð fyrirtæki í Bandaríkjunum hafi í raun skráð sig hjá óháðum málskotskerfum þar sem þau segjast hafa skráð sig. Bæði fyrirtækjum og ábyrgum óháðum málskotskerfum ber að bregðast skjótt við fyrirspurnum og beiðnum frá viðskiptaráðuneytinu um upplýsingar sem tengjast friðhelgisamkomulaginu.
- 47) Í tilvikum þegar fyrirtæki hlítir ekki úrskurði aðila til lausnar deilumála eða sjálfseftirlitsstofnunar ber þeim að tilkynna það viðskiptaráðuneytinu og Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna (eða öðru bandarísku yfirvaldi, sem er lögbært til að rannsaka ósanngjarna og villandi viðskiptahætti), eða valdbærum dómstóli ⁽¹⁾. Ef fyrirtæki neitar að hlíta lokaniðurstöðu sjálfseftirlitsstofnunar á sviði friðhelgi einkalífsins, óháðs aðila til lausnar deilumála eða ríkisstofnunar eða þegar slíkur aðili ákvarðar að fyrirtæki brjóti ítrekað meginreglurnar verður litið á það sem ítrekuð brot á meginreglunum með þeim afleiðingum að viðskiptaráðuneytið mun, eftir að hafa tilkynnt fyrirtækinu, sem braut reglurnar, um 30 daga frest og veitt því tækifæri til að svara, taka fyrirtækið af skrá ⁽²⁾. Ef fyrirtækið heldur áfram að staðhæfa að það hafi vottun friðhelgisamkomulagsins, eftir að búið er að taka það af skrá, mun ráðuneytið vísa því til Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna eða annarrar framfylgdarstofnunar ⁽³⁾.
- 48) Í þriðja lagi geta einstaklingar einnig lagt kvartanir sínar fyrir landsbundið persónuverndaryfirvald. Fyrirtækjum ber skylda til að vera samstarfsfúst við rannsóknina og lausn persónuverndaryfirvalds á kvörtunarmáli hvort sem um er að ræða vinnslu starfsmannupplýsinga sem teknar eru saman í tengslum við ráðningarsamband eða þegar viðkomandi fyrirtæki hefur að eigin frumkvæði gengist undir eftirlit persónuverndaryfirvalda. Augljóst er að fyrirtæki verða að svara fyrirspurnum, fylgja ráðum persónuverndaryfirvaldsins, þ.m.t. um ráðstafanir til úrbóta eða skaðabætur, og láta persónuverndaryfirvaldinu í té skriflega staðfestingu á því að slíkar ráðstafanir hafi verið gerðar.
- 49) Persónuverndaryfirvöld veita ráðgjöf fyrir milligöngu óformlegrar nefndar persónuverndaryfirvalda, sem komið er á fót hjá Sambandinu ⁽⁴⁾, og mun tryggja samræmda og samfellda aðferð í tengslum við tiltekna kvörtun. Ráðgjöf er veitt þegar báðir aðilar í deilumáli hafa fengið eðlilegt tækifæri til að gera athugasemdir og leggja fram þau gögn sem þeir óska. Nefndin mun veita ráðgjöf eins fljótt og krafan um tilhlýðilega málsmeðferð leyfir og að jafnaði innan 60 daga frá því að kvörtun berst. Ef fyrirtæki fer ekki að ráðum nefndarinnar innan 25 daga frá því að þau eru gefin, og leggur ekki fram fullnægjandi skýringu á þeirri töl, lætur nefndin vita af því að hún áformi annaðhvort að leggja málið fyrir Alríkisviðskiptastofnunina (eða annað lögbært bandarískt eftirlitsyfirvald) eða hún ályktar að um alvarlegt brot sé að ræða á samningnum um samstarf. Hvað varðar fyrsta kostinn gæti hann leitt til framfylgdaraðgerðar sem byggist á 5. þætti laga um Alríkisviðskiptastofnunina (Federal Trade Commission Act (FTC Act)) eða sambærilegra laga. Hvað varðar annan kostinn mun nefndin upplýsa viðskiptaráðuneytið sem mun líta á neitun fyrirtækisins um að fara að ráðleggingum nefndar persónuverndaryfirvaldsins sem ítrekað brot á reglunum en það mun leiða til þess að fyrirtækið verður tekið af skrá yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu.
- 50) Ef persónuverndaryfirvaldið, sem kvörtuninni hefur verið beint til, hefur ekki gripið til aðgerða eða ekki gripið til fullnægjandi aðgerða til að taka á kvörtunarmáli hefur kvartandinn möguleika á að vefengja slíka aðgerð eða aðgerðaleyfi í landsdómstólum hlutaðeigandi aðildarríkis.
- 51) Einstaklingar geta einnig lagt kvartanir fyrir persónuverndaryfirvöld jafnvel þótt nefnd persónuverndaryfirvaldanna hafi ekki verið tilgreind sem aðili sem leysir deilur fyrir fyrirtæki. Í þess konar málum getur persónuverndaryfirvaldið vísað slíkum kvörtunum annaðhvort til viðskiptaráðuneytisins eða Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna. Til þess að auðvelda og auka samstarf um málefni sem tengjast stökum kvörtunum og fyrirtækjum sem falla undir friðhelgisamkomulagið en fylgja ekki meginreglunum mun viðskiptaráðuneytið tilgreina viðurkenndan tengilið sem er ætlað að samhæfa og aðstoða við fyrirspurnir persónuverndaryfirvaldsins er varða fylgni fyrirtækis við meginreglurnar ⁽⁵⁾. Á sama hátt hefur Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna skuldbundið sig til að koma á viðurkenndum tengilið ⁽⁶⁾ og að sjá persónuverndaryfirvöldum fyrir aðstoð við rannsóknir samkvæmt lögum U.S. SAFE WEB Act ⁽⁷⁾.

(1) Sjá e-lið 11. liðar III. þáttar í II. viðauka.

(2) Sjá g-lið 11. liðar III. þáttar í II. viðauka, einkum ii. og iii. lið.

(3) Sjá þátt um „Leit að og meðferð rangra fullyrðinga um aðild“ í I. viðauka.

(4) Persónuverndaryfirvöld ættu að setja starfsreglur fyrir óformlega nefnd persónuverndaryfirvalda á grundvelli hæfni þeirra til að skipuleggja vinnu sína og starfa saman.

(5) Sjá þætti um „Að auka samstarf við persónuverndaryfirvöld“ og „Að greiða fyrir lausn kvartana um að reglum sé ekki fylgt“ í I. viðauka og e-lið 7. liðar II. þáttar í II. viðauka.

(6) Sjá bls. 6 í IV. viðauka.

(7) Sama heimild.

- 52) Í fjórða lagi hefur viðskiptaráðuneytið skuldbundið sig til að taka við, endurskoða og leggja sig fram við að leysa úr kvörtunum um fyrirtæki sem ekki fylgir meginreglum. Í þessu skyni hefur viðskiptaráðuneytið sett sérstakar verklagsreglur fyrir persónuverndaryfirvöld til að vísa kvörtunum til viðurkennds tengiliðar, finna þær og vinna með fyrirtækjum til að greiða fyrir lausn. Til þess að hraða vinnslu einstakra kvartana mun tengiliðurinn hafa beint samráð við viðkomandi persónuverndaryfirvöld um mál er varða reglufylgni og einkum upplýsa þau um stöðu kvörtunarmála innan 90 daga að hámarki í kjölfar þess að málum er vísað til hans. Skráðum einstaklingum er þá kleift að leggja kvartanir um að sjálfvottuð bandarísk fyrirtæki fylgi ekki meginreglum beint fyrir viðkomandi landsbundið persónuverndaryfirvald og fá það til að beina þeim til viðskiptaráðuneytisins sem er það bandaríska yfirvald sem hefur umsjón með friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna. Viðskiptaráðuneytið hefur einnig skuldbundið sig til að leggja fram skýrslu þar sem kvörtunarmálin sem því berast á hverju ári eru greind í samanteknu formi ⁽¹⁾ í árlegu endurskoðuninni um framkvæmd samkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins.
- 53) Þegar viðskiptaráðuneytið kemst, á grundvelli sannprófana að eigin frumkvæði, kvartana eða hvers konar annarra upplýsinga, að þeirri niðurstöðu að fyrirtæki hafi ítrekað brotið gegn meginreglum um friðhelgi einkalífsins mun það taka það fyrirtæki af skrá yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu. Ef neitað er að hlíta lokaniðurstöðu sjálfseftirlitsstofnunar á sviði friðhelgi einkalífsins, óháðs aðila til lausnar deilumála eða ríkisstofnunar, þ.m.t. persónuverndaryfirvalds, verður litið á það sem ítrekað brot gegn meginreglum.
- 54) Í fimmta lagi verður fyrirtæki, sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu, að gangast undir rannsóknar- og framfylgdarheimildir yfirvalda í Bandaríkjunum, einkum Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna ⁽²⁾ sem mun tryggja af skilvirkni að meginreglum sé fylgt. Alríkisviðskiptastofnunin mun leggja sérstaka áherslu á mál, sem varða það að meginreglum um friðhelgi einkalífsins sé ekki fylgt, sem vísað er til hennar frá óháðum aðilum til lausnar deilumála eða sjálfseftirlitsstofnunum, viðskiptaráðuneytinu og persónuverndaryfirvöldum (að frumkvæði þeirra eða að fengnum kvörtunum) til að ákvarða hvort brotið hafi verið gegn ákvæðum 5. þáttar laganna um Alríkisviðskiptastofnunina (FTC Act) ⁽³⁾. Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna hefur skuldbundið sig til að móta staðlað ferli til að framvísa málum, að tilgreina tengilið hjá stofnuninni fyrir vísun til persónuverndaryfirvalda og að skiptast á upplýsingum um mál sem vísað er til þeirra. Auk þess mun hún taka við kvörtunum beint frá einstaklingum og takast á hendur, að eigin frumkvæði, rannsóknir á málum er varða friðhelgisamkomulagið, einkum sem liður í víðtækum rannsóknum á málum er varða friðhelgi einkalífsins.
- 55) Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna getur knúið fram reglufylgni með stjórnvaldsákvörðunum („sáttafyrirmæli“) og mun kerfisbundið fylgjast með að slíkum ákvörðunum sé hlítt. Þegar fyrirtæki fara ekki að reglum getur Alríkisviðskiptastofnunin vísað málinu til valdbærs dómstóls til að fara fram á einkaréttarleg viðurlög og önnur úrræði, þ.m.t. fyrir hvers konar tjón sem ólögmeitt framferðið olli. Að öðrum kosti getur Alríkisviðskiptastofnunin farið fram á bráðabirgðalögbann eða varanlegt lögbann eða annað úrræði frá alríkisdómstól. Í hverjum stjórnvaldsúrskurði á hendur fyrirtæki, sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu, verður ákvæði um að fyrirtækið gefi sjálft skýrslur ⁽⁴⁾ og verði að birta alla viðkomandi þætti, sem varða friðhelgisamkomulagið, í hvers konar reglufylgni- eða matsskýrslum sem þau leggja fyrir Alríkisviðskiptastofnunina. Að lokum mun Alríkisviðskiptastofnunin viðhalda rafrænni skrá yfir fyrirtæki sem sæta úrskurði frá Alríkisviðskiptastofnuninni eða dómsúrskurði í málum er varða friðhelgisamkomulagið.
- 56) Í sjötta lagi, þegar málskotsleið er „síðasta úrræði“ í máli þar sem kvörtunarmál einstaklings hefur ekki verið leyst með fullnægjandi hætti með nokkurri annarri tiltækri leið getur hinn skráði í Evrópusambandinu látið kalla til bindandi gerðardóm friðhelgisamkomulagsins. Fyrirtæki verða að upplýsa einstaklinga um þann möguleika sinn að láta kalla til bindandi gerðardóm við tiltekna aðstæður, og þeim ber skylda til að svara þegar einstaklingur hefur kallað til þennan möguleika með því að senda tilkynningu til hlutaðeigandi fyrirtækis ⁽⁵⁾.

(1) Sjá þátt um „Að greiða fyrir lausn kvartana um að meginreglum sé ekki fylgt“ í I. viðauka.

(2) Fyrirtæki sem er aðili að friðhelgisamkomulaginu þarf að lýsa því yfir opinberlega að það skuldbindi sig til að fara að meginreglum, birta opinberlega stefnu sína varðandi persónuvernd í samræmi við þessar meginreglur og framfylgja þeim að fullu. Ef brotið er gegn reglum er það aðfararhæft skv. 5. þætti FTC-laganna um bann við ósamngjarnri og villandi háttsemi í viðskiptum eða sem hefur áhrif í þau.

(3) Samkvæmt upplýsingum frá Alríkisviðskiptastofnuninni hefur hún enga heimild til að standa fyrir vettvangsskoðunum á sviði verndar friðhelgi einkalífsins. Hins vegar hefur hún heimild til að skylda fyrirtæki til að útbúa skjöl og leggja fram framburð vitna (sjá 20. þátt laga Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna) og getur notað dómkerfið til að framfylgja slíkum fyrirmælum ef ekki er farið að reglum.

(4) Með úrskurðum Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna eða dómsúrskurðum geta fyrirtæki þurft að framkvæma áætlanir um friðhelgi einkalífsins og gefa Alríkisviðskiptastofnuninni með reglubundnum hætti reglufylgniskýrslur eða óháðar matsskýrslur frá þriðja aðila um þessar áætlanir.

(5) Sjá xi. lið 1. liðar II. þáttar og c-lið 7. liðar III. þáttar í II. viðauka.

- 57) Þessi gerðardómsnefnd mun samanstanda af a.m.k. 20 gerðardómsmönnum sem viðskiptaráðuneytið og framkvæmdastjórnin tilnefna á grundvelli óháðis þeirra, heilinda og reynslu af bandarískum lögum um friðhelgi einkalífsins og persónuverndarlögum Sambandsins. Fyrir hvert einstakt ágreiningsmál munu aðilarnir velja úr þessum hópi nefnd með einum eða þremur ⁽¹⁾ gerðardómsmönnum. Málsmeðferð mun fylgja stöðluðum gerðardómsreglum sem viðskiptaráðuneytið og framkvæmdastjórnin koma sér saman um. Þessar reglur munu koma til viðbótar þeim ramma sem þegar hefur verið settur og felur í sér marga þætti sem bæta aðgengi skráðra einstaklinga í Evrópusambandinu að þessu kerfi: i. hinn skráði má njóta aðstoðar persónuverndaryfirvalds í landi sínu við undirbúning máls sem lagt verður fyrir gerðardómsnefndina; ii. þótt gerðardómurinn muni fara fram í Bandaríkjunum geta skráðir einstaklingar í Evrópusambandinu valið að taka þátt á mynd- eða símafundi sem skal veittur einstaklingnum honum að kostnaðarlausu; iii. þótt tungumálið sem notað er í gerðardómnum verði að jafnaði enska verður túlkun við skýrslutöku fyrir gerðardómi og þýðing almennt ⁽²⁾ veitt að fenginni rökstuddri beiðni og hinum skráða að kostnaðarlausu; iv. að síðustu, þótt hver aðili verði að bera eigin lögfræðikostnað, ef lögfræðingur fer með mál hans fyrir nefndinni, mun viðskiptaráðuneytið koma á fót sjóði, sem fær árleg framlög frá fyrirtækjum sem eru aðilar að friðhelgisamkomulaginu, sem á að ná yfir aðstoðarhæfan kostnað málsmeðferðar fyrir gerðardómi, að hámarksfjárhæð sem bandarísk yfirvöld ákvarða í samráði við framkvæmdastjórnina.
- 58) Gerðardómsnefnd friðhelgisamkomulagsins mun hafa heimild til að leggja á „einstaklingsbundið, ópeningalegt, sanngjarnt réttarúrræði“ ⁽³⁾ sem er nauðsynlegt til að ráða bót á því að meginreglunum er ekki fylgt. Þótt nefndin muni taka tillit til annarra úrræða, sem náð hefur verið eftir öðrum leiðum sem falla undir friðhelgisamkomulagið, þegar hún tekur ákvörðun, geta einstaklingar samt sem áður kallað eftir gerðardómi ef þeir telja að þau úrræði séu ekki fullnægjandi. Það gerir skráðum einstaklingum í Evrópusambandinu kleift að láta kalla til gerðardóm í öllum málum þar sem aðgerð eða aðgerðaleysi lögbærra yfirvalda í Bandaríkjunum (t.d. Alríkisviðskiptastofnunarinnar) hefur ekki leyst kvörtunarmál þeirra með fullnægjandi hætti. Ekki er heimilt að láta kalla til gerðardóm ef persónuverndaryfirvald hefur lagaheimild til að leysa umrætt kvörtunarmál að því er tekur til sjálfvottaða fyrirtækisins í Bandaríkjunum, nánar tiltekið í þeim tilvikum að fyrirtækinu er annaðhvort skylt að vinna í samstarfi við persónuverndaryfirvöldin og hlíta ráðum þeirra um vinnslu starfsmannupplýsinga, sem aflað er í atvinnutengdu sambengi, eða hefur að eigin frumkvæði skuldbundið sig til þess. Einstaklingar geta fengið gerðardómsúrskurði framfylgt fyrir dómstólum Bandaríkjanna samkvæmt alríkislögum um gerðardóm (Federal Arbitration Act) og þar með tryggt lagalegt úrræði þegar fyrirtæki fylgir ekki meginreglunum.
- 59) Í sjöunda lagi, þegar fyrirtæki rækir ekki þá skuldbindingu sína að virða meginreglurnar og birta stefnu sína um persónuvernd geta viðbótarleiðir til dómsúrlausna verið tiltækar samkvæmt bandarískum lögum sem kveða á um lagaleg úrræði samkvæmt reglum skaðabótaréttar og í málum er varða rangar staðhæfingar í sviksamlegum tilgangi, óheiðarlega eða villandi háttsemi eða starfshætti, eða brot á samningi.
- 60) Enn fremur þegar persónuverndaryfirvaldi, sem berst kvörtun frá skráðum aðila í Evrópusambandinu, telur að brotið sé gegn persónuverndarlögum ESB þegar persónuupplýsingar einstaklings eru fluttar til fyrirtækis í Bandaríkjunum, þ.m.t. þegar gagnaútflytjandi hefur ástæðu til að ætla að fyrirtækið fari ekki að meginreglunum, getur persónuverndaryfirvaldið einnig beitt valdheimildum sínum gegn gagnaútflytjandanum og, ef þörf krefur, fyrirskipað að gagnaflutningurinn verði stöðvaður tímabundið.
- 61) Í ljósi upplýsinganna í þessum þætti telur framkvæmdastjórnin að meginreglurnar, sem viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna hefur gefið út, tryggi að vernd persónuupplýsinga sé í grundvallaratriðum jafngild þeirri vernd sem er tryggð með efnislegum grundvallarmeginreglum sem mælt er fyrir um í tilskipun 95/46/EB.
- 62) Auk þess er skilvirk beiting meginreglnanna tryggð með kröfum um gagnsæi ásamt stjórnun viðskiptaráðuneytisins og könnun þess á fylgni við friðhelgisamkomulagið.
- 63) Enn fremur telur framkvæmdastjórnin að eftirlits-, málskots- og framfylgdarfyrirkomulag, sem kveðið er á um í friðhelgisamkomulaginu, geri kleift, á heildina litið, að bera kennsl á brot fyrirtækja, sem eru aðilar að samkomulaginu, gegn meginreglum samkomulagsins og refsa fyrir þau í reynd og bjóða hinum skráða lagaleg úrræði til þess að fá aðgang að persónuupplýsingum um sig og, síðast en ekki síst, að láta leiðréttu slík gögn eða fá þeim eytt.

⁽¹⁾ Aðilarnir þurfa að koma sér saman um fjölda gerðardómsmanna í nefndinni.

⁽²⁾ Nefndin gæti þó komist að þeirri niðurstöðu að það myndi leiða af sér óréttmætan og óhóflegan kostnað með hliðsjón af kringumstæðum þess gerðardóms sem um ræðir.

⁽³⁾ Einstaklingum er ekki heimilt að krefjast skaðabóta í gerðardómi en að kalla eftir gerðardómi mun hins vegar ekki útiloka möguleikann á að leita skaðabóta fyrir almennum dómstól í Bandaríkjunum.

3. AÐGANGUR OPINBERRA YFIRVALDA BANDARÍKJANNA AÐ OG NOTKUN ÞEIRRA Á PERSÓNUUPPLÝSINGUM SEM ERU FLUTTAR SAMKVÆMT SAMKOMULAGI EVRÓPUSAMBANDSINS OG BANDARÍKJANNA TIL VARNAR FRIÐHELGI EINKALÍFSINS

- 64) Eins og fram kemur í 5. lið I. þáttar í II. viðauka takmarkast fylgni við meginreglurnar eftir því sem nauðsyn krefur við að uppfylla kröfur um þjóðaröryggi, almannahagsmuni eða löggæslu.
- 65) Framkvæmdastjórnin hefur metið þær takmarkanir og verndarráðstafanir sem eru í bandarískum lögum að því er varðar aðgang að og notkun á persónuupplýsingum, sem opinber yfirvöld í Bandaríkjunum flytja samkvæmt samkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins, í þágu þjóðaröryggis, löggæslu og annarra almannahagsmuna. Auk þess hafa bandarísk stjórnvöld látið framkvæmdastjórninni í té, fyrir milligöngu skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (Office of the Director of National Intelligence (ODNI))⁽¹⁾, ítarlegar skýringar og skuldbindingar sem er að finna í VI. viðauka við þessa ákvörðun. Með bréfi undirrituðu af utanríkisráðherra Bandaríkjanna, sem fylgir með sem III. viðauki við þessa ákvörðun, hafa bandarísk stjórnvöld einnig skuldbundið sig til að koma á nýju eftirlitsfyrirkomulagi fyrir afskipti vegna þjóðaröryggis, umboðsmanni friðhelgisamkomulagsins, sem er óháður öryggis- og leyniþjónustustofnunum Bandaríkjanna (Intelligence Community). Loks er skýring frá bandaríska dómsmálaráðuneytinu, í VII. viðauka við þessa ákvörðun, þar sem lýst er takmörkunum og verndarráðstöfunum sem gilda um aðgang að og notkun opinberra yfirvalda á upplýsingum í þágu löggæslu og annarra almannahagsmuna. Til þess að auka gagnsæi og sýna lagaleg einkenni þessara skuldbindinga verður hvert skjal, sem er skráð í þessa ákvörðun og fylgir með henni í viðauka, birt í lögbirtingarblaði Bandaríkjanna.
- 66) Niðurstöðum framkvæmdastjórnarinnar um takmarkanir á aðgangi að og notkun á persónuupplýsingum, sem opinber yfirvöld í Bandaríkjunum flytja frá Evrópusambandinu til Bandaríkjanna, og um að fyrir hendi sé skilvirk réttarvernd er lýst nánar hér á eftir.

3.1. Aðgangur að og notkun opinberra yfirvalda í Bandaríkjunum á persónuupplýsingum í þágu þjóðaröryggis

- 67) Greining framkvæmdastjórnarinnar sýnir að bandarísk lög kveða á um nokkrar takmarkanir á aðgangi og notkun persónuupplýsinga sem eru fluttar samkvæmt friðhelgisamkomulaginu í þágu þjóðaröryggis ásamt eftirlits- og úrlausnarleiðum sem veita fullnægjandi verndarráðstafanir til þess að viðkomandi upplýsingar séu verndaðar með skilvirkum hætti gegn ólöglegu athæfi og hættu á misnotkun⁽²⁾. Frá árinu 2013, þegar framkvæmdastjórnin gaf út tvær orðsendingar (sjá 7. forsendu), hefur þessi lagarammi verið efldur verulega, eins og lýst er hér á eftir.

3.1.1. Takmarkanir

- 68) Samkvæmt stjórnarskrá Bandaríkjanna fellur það undir valdsvið forsetans, sem æðsta yfirmanns hersins og yfirboðara ríkisstjórnarinnar, að tryggja þjóðaröryggi og, hvað varðar eftirgrennslan um erlend öfl, að stýra utanríkismálum Bandaríkjanna⁽³⁾. Þótt þjóðþing Bandaríkjanna hafi vald til að leggja á takmarkanir, og hafi gert það í mörgu tilliti, getur forsetinn, innan þessara marka, stjórnad starfsemi öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna, einkum með stjórnvaldsfyrirmælum (e. Executive Orders) eða forsetatilskipunum (e. Presidential Directives). Þetta á auðvitað einnig við á þeim sviðum þar sem engar leiðbeiningar eru fyrir hendi frá þjóðþinginu. Núna eru tveir helstu lagagerningarnir er þetta varðar stjórnvaldsfyrirmæli 12333 (e. Executive Order („E.O. 12333“))⁽⁴⁾ og forsetatilskipun (e. Presidential Policy Directive) 28.

(1) Framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna (Director of National Intelligence (DNI)) er yfirmaður öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna og er aðalráðgjafi forsetans og Þjóðaröryggisráðs Bandaríkjanna. Sjá Intelligence Reform and Terrorism Prevention Act frá 2004, Pub. L. 108-458 frá 17.12.2004. Meðal annars skal skrifstofa framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI) setja kröfur um og hafa umsjón með og stýra úthlutun öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna á verkefnum og söfnun, greiningu, framleiðslu og miðlun vitneskju leyniþjónustunnar, þ.m.t. með því að þróa viðmiðunarreglur um aðgengi að upplýsingum eða vitneskju, hvernig þær skulu notaðar og samnýttar. Sjá Sec. 1.3 (a), (b) of E.O. (Executive Order) 12333.

(2) Sjá Schrems, 91. lið.

(3) Stjórnarskrá Bandaríkjanna, II. gr. Sjá einnig inngang að forsetatilskipun 28 (PPD-28).

(4) E.O. 12333: United States Intelligence Activities, Federal Register Vol. 40, nr. 235 (8. desember 1981). Að því marki sem stjórnvaldsfyrirmælin eru aðgengileg almenningi eru þar skilgreind markmið, stefnur, verkefni og ábyrgðarsvið sem leyniþjónusta Bandaríkjanna leggur til (þ.m.t. hlutverk hinna ýmsu öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna og settar fram almennar breytur í tengslum við hvernig eftirgrennslan á að fara fram (einkum þörfin á að setja tilteknar málsmeðferðarreglur). Samkvæmt þætti 3.2 í E.O. 12333 skal forsetinn, með stuðningi Þjóðaröryggisráðs (e. National Security Council) og framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (DNI), gefa út þær viðeigandi tilskipanir, verklagsreglur og leiðbeiningar sem eru nauðsynlegar til framkvæmdar fyrirmælunum.

- 69) Í forsetatilskipun 28, (PPD-28), útgefinni 17. janúar 2014, er lagður fjöldi takmarkana á starfsemi er varðar öflun vitneskju frá merkjasendingum ⁽¹⁾. Þessi forsetatilskipun hefur bindandi áhrif fyrir yfirvöld leyniþjónustu Bandaríkjanna ⁽²⁾ og gildir áfram eftir stjórnarskipti í Bandaríkjunum ⁽³⁾. PPD-28 er einkum mikilvæg fyrir einstaklinga sem eru ekki bandarískir, þ.m.t. skráða einstaklinga í Evrópusambandinu. Þar er m.a. mælt fyrir um eftirfarandi:
- a) öflun vitneskju með eftirgrennslan um merkjasendingar verður að byggjast á lagasamþykkt eða forsetaheimild og skal fara fram í samræmi við stjórnarskrá Bandaríkjanna (einkum fjórða viðauka við stjórnarskrá Bandaríkjanna) og löggjöf Bandaríkjanna,
  - b) koma skal fram við alla einstaklinga af sæmd og virðingu án tillits til ríkisfangs þeirra eða hvar þeir kunna að hafa fasta búsetu,
  - c) allir einstaklingar hafa lögmætra hagsmuna að gæta er varða friðhelgi einkalífsins við meðhöndlun persónuupplýsinga sinna,
  - d) friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi skal tekið inn í áætlanagerð fyrir starfsemi Bandaríkjanna á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum,
  - e) við starfsemi Bandaríkjanna á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum verður, af þeim sökum, að gera viðeigandi verndarráðstafanir fyrir persónuupplýsingar allra einstaklinga, án tillits til ríkisfangs þeirra eða hvar þeir hafa fasta búsetu.
- 70) Í PPD-28 er kveðið á um að eingöngu megi afla vitneskju frá merkjasendingum þegar það er í þágu eftirgrennslan um erlend öfl eða gagnþjónustastarfsemi til að styðja verkefni á vegum ríkisins og einstakra ráðuneyta, og ekki í neinum öðrum tilgangi (t.d. að veita bandarískum fyrirtækjum samkeppnisyrifburði). Með tilliti til þessa útskýrir skrifstofa framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI) að öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna „ættu að krefjast þess, þar sem því verður við komið, að áhersla við öflun upplýsinga sé á sérstaka aðila eða viðfangsefni sem eftirgrennslan um erlend öfl beinist að með því að nota aðgreina (t.d. sérstakan búnað, valhugtök og auðkenni)“ ⁽⁴⁾. Enn fremur kemur fram sú fullvissa í skýringunum að ákvarðanir um öflun vitneskju séu ekki háðar ákvörðun einstakra leyniþjónustufulltrúa heldur séu þær háðar stefnumálum og verklagsreglum sem hinum ýmsu öryggis- og leyniþjónustustofnunum Bandaríkjanna ber að koma á til framkvæmdar PPD-28 (Presidential Policy Directive) ⁽⁵⁾. Til samræmis við það fer rannsókn og ákvörðun um viðeigandi valhugtök fram innan heildaramma forgangsverkefna bandarísku leyniþjónustunnar „National Intelligence Priorities Framework“ (NIPF) sem tryggir að forgangsatriði er varða öflun vitneskju séu ákvörðuð af háttsettum stefnumótendum og endurskoðuð reglulega til að unnt sé að bregðast við raunverulegum ógnum við þjóðaröryggi og með tilliti til hugsanlegrar áhættu, þ.m.t. áhættu er varðar friðhelgi einkalífsins ⁽⁶⁾. Á þessum grundvelli rannsakar og greinir starfsfólk stofnananna tiltekin valhugtök sem eiga að veita vitneskju fyrir eftirgrennslan um erlend öfl í samræmi við forgangsatriðin ⁽⁷⁾. Valhugtök verður að endurskoða reglulega til að athuga hvort þau veiti enn mikilsverða vitneskju í samræmi við forgangsatriðin ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ Samkvæmt E.O. 12333 er framkvæmdastjóri Þjóðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna (National Security Agency (NSA)) aðgerðastjóri yfir öflun vitneskju frá merkjasendingum og skal hann stýra samræmdu skipulagi starfsemi á sviði öflunar slíkrar vitneskju.

⁽²⁾ Til skilgreiningar á hugtakinu „leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna“ (e. „*Intelligence Community*“) sjá Sec. 3.5 (h) of E.O. 12333, ásamt n. 1 í PPD-28.

⁽³⁾ Sjá *minnisblað frá skrifstofu lagalegs ráðgjafa í dómsmálaráðuneytinu (DOJ), til Clintons forseta* frá 29. janúar 2000. Samkvæmt þessu lagalega álitu hafa forsetatilskipanir „sömu efnislegu lagalegu áhrif og stjórnvaldsfyrirmæli“.

⁽⁴⁾ Skýring frá skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustunnar (ODNI) (VI. viðauki), bls. 3.

⁽⁵⁾ Sjá Sec. 4(b),(c) í PPD-28. Samkvæmt opinberum upplýsingum staðfesti endurskoðunin 2015 sex fyrirbyggjandi hlutverk. Sjá ODNI, Signals Intelligence Reform, 2016 2016 Progress Report.

⁽⁶⁾ Skýringar ODNI (VI. viðauki), bls. 6 (með vísan í Intelligence Community Directive 204). Sjá einnig Sec. 3 í PPD-28.

⁽⁷⁾ Skýring frá skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustunnar (ODNI) (VI. viðauki), bls. 6. Sjá t.d., NSA Civil Liberties and Privacy Office (NSA CLPO), NSA's Civil Liberties and Privacy Protections for Targeted SIGINT Activities samkvæmt Executive Order 12333, 7. október 2014. Sjá einnig ODNI Status Report 2014. Að því er varðar aðgangsbæðni samkvæmt Sec. 702 FISA, falla fyrirspurnir undir verklagsreglur um lágmarkun sem FISC hefur samþykkt. Sjá NSA CLPO, NSA's Implementation of Foreign Intelligence Surveillance Act, 702. lið, 16. apríl 2014.

⁽⁸⁾ Sjá Signal Intelligence Reform, 2015 Anniversary Report. Sjá skýringar ODNI (VI. viðauki), bls. 6, 8-9, 11.

- 71) Enn fremur mæla kröfurnar í PPD-28 fyrir um að öflun vitneskju skuli ávallt ⁽¹⁾ vera eins markviss og mögulegt er og að öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna skuli forgangsraða aðgengileika að öðrum upplýsingum og öðrum viðeigandi kostum ⁽²⁾, fylgja almennri reglu um að markviss söfnun upplýsinga hafi forgang fram yfir magnsöfnun. Samkvæmt þeirri tryggingu sem skrifstofa framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI) lætur í té er einkum tryggt í kröfunum að magnsöfnun sé hvorki „stórfelld“ né „tilviljanakennd“ og að undantekningin verði ekki reglan ⁽³⁾.
- 72) Enda þótt útskýrt sé í PPD-28 að öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna verði stundum að grípa til magnsöfnunar vitneskju frá merkjasendingum í vissum tilvikum, t.d. til þess að greina og meta nýjar eða vaxandi ógnir, er þessum stofnunum bent á að forgangsraða öðrum kostum sem myndu leyfa markvissa öflun vitneskju frá merkjasendingum ⁽⁴⁾. Þar af leiðandi mun magnsöfnun einungis fara fram þegar markviss söfnun þar sem notaðir eru aðgreinar — þ.e. auðkenni sem er tengt sérstöku marki (s.s. tölvupóstfangi eða símanúmeri viðkomandi) — er ekki möguleg „vegna tæknilegra eða rekstrarlegra atriða“ ⁽⁵⁾. Þetta á bæði við um með hvaða hætti upplýsinga er aflað með eftirgrennslan um merkjasendingar og hvers er í raun aflað ⁽⁵⁾.
- 73) Samkvæmt skýringum frá skrifstofu framkvæmdastjóra bandarísku leyniþjónustunnar (ODNI), munu öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna, jafnvel þegar þær geta ekki notað sérstök auðkenni til að gera söfnun upplýsinga markvissa, leitast við að þrengja söfnunina „eins og frekast er unnt“. Til þess að tryggja þetta eru notaðar „síur og aðrar tæknilausnir til að beina söfnuninni að þeim stöðvum sem eru líklegar til að hafa að geyma samskipti sem hafa gildi fyrir eftirgrennslan um erlend öfl“ (og bregðast þannig við kröfum sem bandarískir stefnumótendur hafa tjáð sig um samkvæmt ferlinu sem lýst er hér ofar í 70. forsendu). Af þessum sökum verður magnsöfnun gerð markviss á a.m.k. tvo vegu: Í fyrsta lagi mun hún ávallt tengjast sérstökum markmiðum eftirgrennslanar um erlend öfl (t.d. til að afla vitneskju frá merkjasendingum um starfsemi hryðjuverkahóps sem starfar á tilteknu svæði) og beina söfnun upplýsinga að samskiptum sem hægt er að tengja slíku. Samkvæmt þeirri tryggingu sem skrifstofa framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI) veitir endurspeglast þetta í því að „starfsemi Bandaríkjanna á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum snertir einungis brot af þeim samskiptum sem fara um Netið“ ⁽⁶⁾. Í öðru lagi kemur fram í skýringum frá skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI) að síur og aðrar tæknilausnir sem eru notaðar verði hannaðar á þá leið að áhersla söfnunarinnar verði „eins nákvæm og unnt er“ til þess að tryggja að söfnun „upplýsinga sem ekki eiga við“ verði lágörkuð.
- 74) Að síðustu, jafnvel þegar Bandaríkin telja magnsöfnun vitneskju frá merkjasendingum nauðsynlega samkvæmt þeim skilyrðum, sem eru sett fram í 70.–73. forsendu, takmarkar PPD-28 notkun slíkra upplýsinga við tiltekna skrá yfir sex ástæður í þágu þjóðaröryggis í þeim tilgangi að vernda friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi allra einstaklinga, án tillits til þjóðernis þeirra og búsetu ⁽⁷⁾. Þessar leyfilegu ástæður ná yfir ráðstafanir til að finna og mæta ógnum sem stafa af njósnum, hryðjuverkum, geryðingarvopnum, ógnum við öryggi á Netinu, ógnum við heraflla Bandaríkjanna eða

(1) Sjá skýringu frá ODNI (VI. viðauki), bls. 3.

(2) Athygli skal vakin á því að skv. Sec. 2.4 í E.O. 12333 skuli stofnanir bandarísku leyniþjónustunnar (e. elements of the IC) nota þær söfnunaraðferðir í Bandaríkjunum sem valda minnstri mögulegri röskun. Að því er varðar takmarkanir á því að markviss söfnun komi í stað magnsöfnunar, sjá niðurstöður mats bandaríska rannsóknaráðsins, sem birtar eru af Evrópustofnun grundvallarmannréttinda í skýrslunni „Surveillance by intelligence services: fundamental rights, safeguards and remedies in the EU“ (2015), bls. 18.

(3) Skýring frá skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustunnar (ODNI) (VI. viðauki), bls. 4.

(4) Sjá einnig d-lið 5. þáttar í PPD-28 þar sem mælt er fyrir um að framkvæmdastjóri bandarísku leyniþjónustunnar (DNI), í samvinnu við yfirmenn viðkomandi öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna og Office of Science and Technology Policy, gefi forsetanum „matsskýrslu um möguleika þess að búa til hugbúnað sem auðveldaði öryggis og leyniþjónustunni að stýra markvissri upplýsingaöflun fremur en að afla upplýsinga með magnsöfnun.“ Samkvæmt opinberum upplýsingum er niðurstaða þessarar skýrslu sú að „ekki sé fyrir hendi neinn valkostur um hugbúnað sem kemur fyllilega í staðinn fyrir magnsöfnun við það að rekja sumar ógnir við þjóðaröryggi.“ Sjá Signals Intelligence Reform, 2015 Anniversary Report.

(5) Sjá 68. nmgr.

(6) Skýring frá ODNI (VI. viðauki). Þar er sérstaklega fjallað um áhyggjur innlendra persónuverndaryfirvalda sem þau lýsa í álitu sínu um drög að ákvörðun um fullnægjandi vernd. Sjá 29. gr. Vinnuhópur um gagnavernd, í álitu 01/2016 um drög að ákvörðun um fullnægjandi vernd sem Evrópusambandið og Bandaríkin hafa gert samkomulag um til varnar friðhelgi einkalífsins (samþykkt 13. apríl 2016), bls. 38 sbr. n. 47.

(7) Sjá Sec. 2 í PPD-28.

starfsfólk hersins, auk ógna er varða afbrot milli landa sem tengjast hinum ástæðunum fimm og verða endurskoðaðar a.m.k. á ársgrundvelli. Samkvæmt skýringum bandarískra stjórnvalda hafa öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna eftir greiningarvenjur sínar og -kröfur við leit að vitneskju frá merkjasendingum, sem ekki hafa verið metnar, til að uppfylla þessar kröfur; beiting markvissrar leitar „tryggir að greinendur fái einungis í hendur til rannsóknar þau atriði sem talin eru hafa mögulegt upplýsingagildi“⁽¹⁾.

- 75) Þessar takmarkanir eiga einkum við persónuupplýsingar sem eru fluttar samkvæmt samkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins, sér í lagi ef söfnun persónuupplýsinga á að fara fram utan Bandaríkjanna, þ.m.t. flutningur þeirra með köplum sem liggja yfir Atlantshafið frá Evrópusambandinu til Bandaríkjanna. Eins og stjórnvöld í Bandaríkjunum hafa staðfest í skýringum skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI) gilda takmarkanirnar og verndarráðstafanirnar sem þar koma fram — þ.m.t. þær sem tilgreindar eru í PPD-28 — um slíka söfnun upplýsinga⁽²⁾.
- 76) Enda þótt þessar meginreglur séu ekki orðaðar með þeim lagalegu hugtökum ná þær yfir aðalatriði nauðsynjareglunnar og meðalhófsreglunnar. Markviss söfnun er augljóslega í forgangi, en magnsöfnun er takmörkuð við (undantekningar-) aðstæður þar sem markviss söfnun er ekki möguleg af tæknilegum eða rekstrarlegum ástæðum. Jafnvel þegar ekki er hægt að komast hjá *magnsöfnun* er frekari „notkun“ slíkra upplýsinga með aðgangi að þeim *stranglega takmörkuð* við sérstakan, löglegan tilgang er varðar þjóðaröryggi⁽³⁾.
- 77) Þegar tilskipun er gefin út af forseta Bandaríkjanna sem yfirboðara ríkisstjórnarinnar eru þessar kröfur bindandi fyrir öryggis- og leyniþjónustu Bandaríkjanna í heild og hafa verið innleiddar frekar með reglum og verklagsreglum stofnana sem yfirfæra almennar meginreglur í sérstakar leiðbeiningar varðandi daglegan rekstur. Enn fremur hefur þjóðþingið sjálft, enda þótt það sé ekki bundið af PPD-28, gert ráðstafanir til að tryggja að söfnun persónuupplýsinga og aðgangur að þeim í Bandaríkjunum sé markviss fremur en að slíkt sé framkvæmt „á almennum grundvelli“.
- 78) Af tiltækum upplýsingum, þ.m.t. skýringunum sem fengnar voru frá bandarískum stjórnvöldum, leiðir að þegar upplýsingar hafa verið fluttar til fyrirtækja sem eru staðsett í Bandaríkjunum og eru sjálfvottuð samkvæmt friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna, geta leyniþjónustustofnanir í Bandaríkjunum einungis⁽⁴⁾ farið fram á persónuupplýsingar ef krafa þeirra er í samræmi við löggin um eftirlit með eftirgrennslan um erlend öfl (FISA) eða alríkislögreglan FBI leggur hana fram á grundvelli svokallaðs National Security Letter (NSL)⁽⁵⁾. Nokkrir lagagrunnar eru til sem falla undir FISA sem nota má við að safna (og síðan vinna úr) persónuupplýsingum um skráða

(1) Skýring frá ODNI (VI. viðauki), bls. 4. Sjá einnig Intelligence Community Directive 203.

(2) Skýring frá ODNI (VI. viðauki), bls. 2. Jafnframt gilda takmarkanirnar sem getur í E.O. (Executive Order) 12333 (t.d. þörfin á að safna upplýsingum til að bregðast við þeim forgangsatríðum er varða öflun vitneskju sem forsetinn fastsetur).

(3) Sjá Schrems 93. lið.

(4) Auk þess getur upplýsingasöfnun Alríkislögreglunnar FBI einnig byggst á löggæsluheimildum (sjá þátt 3.2. í þessari ákvörðun).

(5) Til frekari skýringar á notkun NSL (National Security Letter) sjá skýringu frá ODNI (VI. viðauki), bls. 13–14 með nr. 38. Eins og bent er á í bréfinu getur alríkislögreglan einungis gripið til NSL til að fara fram á upplýsingar, sem taka ekki til innihalds, sem við koma heimilaðri rannsókn er varðar þjóðaröryggi til verndar gegn alþjóðlegum hryðjuverkum eða leynilegri eftirgrennslan. Að því er varðar flutning gagna samkvæmt friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna virðist sú lagaheimild sem best á við vera Electronic Communications Privacy Act (18 U.S.C. § 2709), þar sem þess er krafist að í hvers kyns beiðni um upplýsingar um áskrifendur eða viðskiptaskrár beri að nota „hugtak sem auðkennir sérstaklega einstakling, einingu, símanúmer eða reikning“.

einstaklinga í Evrópusambandinu og sem fluttar eru samkvæmt friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna. Auk 104. þáttar FISA ⁽¹⁾ sem tekur til hefðbundins, einstaklingsbundins rafræns eftirlits og 402. þáttar FISA ⁽²⁾ um uppsetningu búnaðar til að skrá fjarskiptasendingar til og frá viðkomandi neti, eru tveir helstu gerningarnir 501. þáttur FISA (áður 215. þáttur U.S. PATRIOT ACT) og 702. þáttur FISA ⁽³⁾.

- 79) Í þessu tilliti er í lögunum USA FREEDOM Act, sem voru sett 2. júní 2015, kveðið á um bann við magnsöfnun á skráð á grundvelli 402. þáttar FISA (heimild fyrir búnaði til að skrá fjarskiptasendingar til og frá viðkomandi neti, 501. þáttur FISA (áður: 215. þáttur laganna U.S. PATRIOT ACT) ⁽⁴⁾ og með notkun NSL (National Security Letter), og þess í stað krafist notkunar á sérstökum „valhugtökum“ ⁽⁵⁾.
- 80) Þótt FISA hafi að geyma frekari lagaheimildir til að annast leyniþjónustustarfsemi Bandaríkjanna, þ.m.t. öflun vitneskju frá merkjasendingum, hefur mat framkvæmdastjórnarinnar sýnt að þessar heimildir, í tengslum við flutning persónuupplýsinga samkvæmt friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna, takmarka jafnframt íhlutun opinberra yfirvalda varðandi markvissa söfnun og aðgang.
- 81) Þetta er augljóst varðandi hefðbundið, einstaklingsbundið, rafrænt eftirlit samkvæmt 104. þætti FISA ⁽⁶⁾. Hvað varðar 702. þátt FISA sem er grunnurinn að tveimur mikilvægum eftirlitsáætlunum bandarískra leyniþjónustustofnana (PRISM, UPSTREAM), er leit framkvæmd markvisst með því að nota einstök valhugtök sem greina sérstakar samskiptaleiðir, eins og netfang eða símanúmer aðilans sem eftirlitið beinist að, en ekki lykilorð eða jafnvel nöfn einstaklinga sem leitinn beinist að ⁽⁷⁾. Þess vegna, eins og eftirlitsnefndin um friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi (PCLOB) tók fram, felst

⁽¹⁾ 50 U.S.C. § 1804. Þótt með þessari lagaheimild sé krafist „lýsingar á málavöxtum og aðstæðum sem umsækjandi treystir á til að réttlæta þá sannfæringu sína að: A) sá aðili sem rafræna eftirlitið beinist að sé erlent afl eða fulltrúi erlends afls“, getur hið síðara tekið til einstaklinga sem ekki eru bandarískir, sem taka þátt í alþjóðlegum hryðjuverkum eða alþjóðlegri útbreiðslu geryðingarvopna (þ.m.t. undirbúningsaðgerðir) (50 U.S.C. § 1801 (b)(1)). Samt sem áður er einungis fræðileg tenging við persónuupplýsingar, sem fluttar eru samkvæmt friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna, að því gefnu að í lýsingu á málavöxtum verði einnig að koma fram réttlætning á þeirri skoðun „að erlent afl eða fulltrúi erlends afls noti, eða muni bráðlega nota, hverja þá stöð eða hvern þann stað sem rafræna eftirlitið beinist að“. Til þess að nota þessa heimild þarf í öllum tilvikum að senda umsókn til FISC (Foreign Intelligence Surveillance Court) sem meðal annars mun meta hvort sterkar líkur séu á því að sú sé raunin á grundvelli þeirra staðreynda sem lagðar eru fram.

⁽²⁾ 50 U.S.C. § 1842 með § 1841(2) og Sec. 3127 í Title 18. Þessi heimild varðar ekki efni samskiptanna heldur beinist fremur að upplýsingum um viðskiptavininn eða áskrifandann sem notar þjónustuna (s.s. nafn, heimilisfang, áskrifandanúmer, lengd/tegund fenginnar þjónustu, hvaðan og hvernig greiðslan fer fram). Þörf er á beiðni um úrskurð FISC (eða bandaríksks dómara) og að notað sé sérstakt valhugtak í skilningi § 1841(4), þ.e. hugtak sem auðkennir sérstaklega einstakling, reikning o.s.frv. og er notað til að takmarka umfang upplýsinganna, sem farið er fram á, að því marki sem hæfilegt telst.

⁽³⁾ Þótt 501. þáttur FISA (áður Sec. 215 í U.S. PATRIOT ACT) heimili alríkislögreglunni að fara fram á dómsúrskurð sem beinist að afhendingu „efnislegra hluta“ (einkum talsímalýsigagna, en einnig viðskiptaskjala) í því skyni að afla vitneskju um erlend öfl, er heimild fyrir því í 702. þætti FISA að öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna fari fram á aðgang að upplýsingum, þ.m.t. efni netsamskipta, sem send eru frá Bandaríkjunum, en beinast að tilteknum einstaklingum utan Bandaríkjanna sem ekki eru bandarískir.

⁽⁴⁾ Á grundvelli þessa ákvæðis getur alríkislögreglan farið fram á „efnislega hluti“ (t.d. skrár, pappíra, skjöl), á þeim grundvelli að hún sýni dómstólnum sem fjallar um eftirlit með eftirgrennslan um erlend öfl (FISC) fram á að rökstuddar ástæður séu fyrir hendi til að telja að þær skipti máli fyrir tiltekna rannsókn alríkislögreglunnar. Við leit sína verður alríkislögreglan að nota valhugtök sem samþykkt hafa verið af FISC þar sem „réttmætur, skýr grunur“ leikur á um að slíkt hugtak tengist einu eða fleiri erlendu áhrifaafli eða fulltrúum þess sem tekur þátt í alþjóðlegum hryðjuverkum eða starfsemi til að undirbúa þau. Sjá skýrslu PCLOB (Privacy and Civil Liberties Oversight Board (eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi)), Sec. 215, bls. 59; gagnsæisskýrslu NSA CLPO (NSA Civil Liberties and Privacy Office (skrifstofa borgaralegs frelsis og friðhelgi einkalífsins hjá Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna)): The USA Freedom Act Business Records FISA Implementation, 15. janúar 2016, bls. 4-6.

⁽⁵⁾ Skýring frá ODNÍ (VI. viðauki), bls. 13 (n. 38).

⁽⁶⁾ Sjá 81. nmgr.

⁽⁷⁾ Skýrsla PCLOB um 702. þátt, bls. 32-33, með frekari tilvísunum. Samkvæmt skrifstofu Þjóðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna sem sinnir vernd friðhelgi einkalífsins verður stofnunin að staðfesta að tenging sé á milli þess sem eftirlitið beinist að og valhugtaksins, hún verður að skrá hvaða vitneskju um erlend öfl búið er við að verði aflað, tveir háttsettir greinendur hjá Þjóðaröryggisstofnuninni verða að endurskoða og samþykkja þessar upplýsingar, ODNÍ og dómsmálaráðuneytið munu rekja heildarferlið fyrir síðari endurskoðanir á reglufylgni. Sjá NSA CLPO, NSA's Implementation of Foreign Intelligence Act, 702. þáttur, 16. apríl 2014.

eftirlit samkvæmt 702. þætti „eingöngu í því að miða út tiltekna einstaklinga [sem ekki eru bandarískir] sem tekin hefur verið ákvörðun um hvern um sig“⁽¹⁾. Vegna „sólarsákvæðis“ þarf að endurskoða 702. þátt FISA árið 2017 en þá mun framkvæmdastjórnin þurfa að endurmeta verndarráðstafanirnar sem eru tiltækar skráðum einstaklingum í Evrópusambandinu.

- 82) Enn fremur hafa bandarísk stjórnvöld í skýringum sínum veitt framkvæmdastjórn Evrópusambandsins ótvíræða fullvissu fyrir því að öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna „fáist ekki við tilviljanakennt eftirlit með nokkrum einstaklingi, þ.m.t. venjulegum evrópskum borgurum“⁽²⁾. Að því er varðar persónuupplýsingar sem aflað er innan Bandaríkjanna er þessi yfirlýsing studd með sönnunargögnum, sem byggjast á athugunum sem sýna að *aðgangsbeyðnir* gegnum NSL (National Security Letter) og samkvæmt FISA, jafnt hver fyrir sig og saman, varða einungis eftirlit með tiltölulega litlum fjölda aðila í samburði við heildarlæði gagna á Netinu⁽³⁾.
- 83) Að því er varðar *aðgang* að gögnum sem hefur verið safnað og *gagnaöryggi* er í PPD-28 krafa um að þessi aðgangur „skuli takmarkaður við starfsmenn með aðgangsheimild, sem þurfa að hafa upplýsingarnar til að sinna skyldustörfum sínum,“ og að persónuupplýsingar „skulu unnar og geymdar við fullnægjandi verndarskilyrði og að komið sé í veg fyrir að einstaklingar sem ekki hafa til þess heimild fái aðgang að þeim, í samræmi við viðeigandi verndarráðstafanir um viðkvæmar upplýsingar“. Starfsfólk leyniþjónustu fá viðeigandi og fullnægjandi hjálfun í þeim meginreglum sem eru settar fram í PPD-28⁽⁴⁾.
- 84) Að síðustu, að því er varðar *geymslu* eða frekari *miðlun* persónuupplýsinga frá skráðum einstaklingum í Evrópusambandinu, sem bandarísk leyniþjónustuyfirvöld afla, er mælt fyrir um í PPD-28 að koma ætti fram við alla einstaklinga (þ.m.t. einstaklinga sem eru ekki bandarískir) með sæmd og af virðingu, að allir einstaklingar eigi lögmætra hagsmuna að gæta varðandi friðhelgi einkalífsins þegar persónuupplýsingar um þá eru meðhöndlaðar og að öryggis-leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna verði af þeim sökum að setja sér stefnur með viðeigandi verndarráðstöfunum varðandi slíkar upplýsingar „útfærðar með skynsamlegum hætti til að lágmarka miðlun þeirra og varðveislu“⁽⁵⁾.

(1) PLCOB, Sec. 702 Report, bls. 111. Sjá einnig skýringar ODNI (VI. viðauki), bls. 9 (Söfnun upplýsinga skv. 702. þætti [FISA] er ekki „stórfelld og tilviljanakennd“ heldur beinist hún að þrengra sviði er varðar öflun vitneskju um erlend öfl frá aðilum sem lögmætt eftirlit beinist að og sem eru skilgreindir á einstaklingsbundinn hátt“) og bls. 13, nr. 36 (með vísun til álitis FISC 2014); NSA CLPO, NSA's Implementation of Foreign Intelligence Act, 702. þáttur, 16. apríl 2014. Jafnvel þegar um er að ræða UPSTREAM er Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna einungis heimilt að fara fram á hlerun á rafrænum samskiptum til, frá eða um tilgreind valhugtök.

(2) Skýring frá ODNI (VI. viðauka), bls. 18. Sjá einnig bls. 6 þar sem fram kemur að gildandi verklagsreglur „sýni fram á skýra skuldbindingu um að koma í veg fyrir handahófskennda og tilviljanakennda öflun vitneskju frá merkjasendingum og að fylgja — frá hæstu þrepum ríkisstjórnarinnar — réttmætisreglunni.“

(3) Sjá Statistical Transparency Report Regarding Use of National Security Authorities, 22. apríl 2015. Um heildarlæði gagna á Netinu, sjá t.d. Fundamental Rights Agency, Surveillance by Intelligence Services: Fundamental Rights Safeguards and Remedies in the EU (2015), á bls. 15–16. Að því er varðar UPSTREAM-áætlunina komu, samkvæmt álitu FISC frá 2011 sem gert hefur verið opinbert, yfir 90% af rafrænum samskiptum sem fengust skv. 702. þætti í FISA frá PRISM-áætluninni, en hins vegar minna en 10% frá UPSTREAM. Sjá FISC, Memorandum Opinion, 2011 WL 10945618 (FISA Ct., 3.10.2011), n. 21 (aðgengilegt á: <http://www.dni.gov/files/documents/0716/October-2011-Bates-Opinion-and%20Order-20140716.pdf>).

(4) Sjá Sec. 4(a)(ii) í PPD-28. Sjá einnig ODNI, Safeguarding the Personal Information of all People: A Status Report on the Development and Implementation of Procedures under Presidential Policy Directive frá 28. júlí 2014, bls. 5 þar sem fram kemur að „stefnumál öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna ættu að styrkja greiningarvenjur og -reglur þar sem krafist er að greinendur móti leit sína eða önnur leitarskilyrði og -aðferðir til að greina trúnaðarupplýsingar sem eiga við gilt verkefni er varðar eftirgrennsan eða löggæslu; miða fyrirspurnir um einstaklinga við þá flokka vitneskju sem svara til krafna eftirgrennsanar eða löggæslu, og lágmarka athugun persónuupplýsinga sem ekki tengjast kröfum eftirgrennsanar eða löggæslu.“ Sjá t.d. CIA, Signals Intelligence Activities, bls. 5; FBI, Presidential Policy Directive 28 Policies and Procedures, bls. 3. Samkvæmt Progress Report on the Signals Intelligence Reform frá 2016, hafa öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna (þ.m.t. FBI, CIA og NSA) gert ráðstafanir til að vekja athygli starfsfólks síns á kröfunum í PPD-28 með nýjum hjálfunarstefnumiðum eða breytingum á þeim sem fyrir eru.

(5) Samkvæmt skýringum ODNI gilda þessar takmarkanir án tillits til þess hvort upplýsingunum er safnað í miklu magni eða með markvissri söfnun, og án tillits til þjóðernis einstaklingsins.

- 85) Bandarísk stjórnvöld hafa skýrt frá því að þessi sanngirniskrafa tákni að öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna muni ekki þurfa að samþykka „hverja þá ráðstöfun sem er fræðilega möguleg“ heldur þurfi þær „að veða og meta viðleitni sína til að vernda lögmæta hagsmuni friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis á móti hagnýtum þörfum starfsemi á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum“⁽¹⁾. Að þessu leyti munu einstaklingar sem eru ekki bandarískir hljóta sömu meðferð og bandarískir einstaklingar á grundvelli málsmeðferðar sem dómsmálaráðherra Bandaríkjanna samþykkir⁽²⁾.
- 86) Samkvæmt þessum reglum er varðveisla almennt takmörkuð við fimm ár að hámarki nema um það sé sérstök ákvörðun í lögum eða framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna NI taki um það sérstaka ákvörðun eftir að hafa metið vandlega áhrif á friðhelgi einkalífsins — með tilliti til álits fulltrúa verndar borgaralegs frelsis hjá skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI) (e. ODNI Civil Liberties Protection Officer) auk embættismanna stofnunarinnar á sviði friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis — að áframhaldandi varðveisla sé í þágu þjóðaröryggis⁽³⁾. Miðlun er takmörkuð við tilvik þar sem upplýsingarnar snerta tilganginn að baki söfnuninni og helgast þar með af heimilaðri eftirgrennslan um erlend öfl eða kröfu löggæslu⁽⁴⁾.
- 87) Samkvæmt þeirri tryggingu sem stjórnvöld í Bandaríkjunum hafa veitt er ekki heimilt að miðla persónuupplýsingum einungis vegna þess að hlutaðeigandi einstaklingur er ekki bandarískur og „öflun vitneskju frá merkjasendingum er varða venjubundnar aðgerðir erlends einstaklings telst ekki vera eftirgrennslan um erlend öfl sem hægt væri að miðla eða geyma varanlega af þeirri einu ástæðu nema það falli á annan hátt undir kröfu er varðar heimilaða eftirgrennslan um erlend öfl“⁽⁵⁾.
- 88) Á grundvelli alls þess sem á undan er komið er það niðurstaða framkvæmdastjórnarinnar að það séu reglur fyrir hendi í Bandaríkjunum sem ætlað er að takmarka íhlutun í þágu þjóðaröryggis er varðar grundvallarréttindi þeirra einstaklinga sem persónuupplýsingar um eru fluttar frá Sambandinu til Bandaríkjanna, samkvæmt friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna, við það sem er algerlega nauðsynlegt til að ná viðkomandi lögmætu markmiði.
- 89) Eins og greiningin hér að framan sýnir tryggja bandarísk lög að eftirlitsráðstöfunum muni einungis beitt til að afla upplýsinga um erlend öfl — sem er lögmætt stefnumarkmið⁽⁶⁾ — og þær verði eins markvissar og frekast er unnt.

(1) Sjá skýringu frá ODNI (VI. viðauki).

(2) Sjá Sec. 4(a)(i) í PPD-28 ásamt Sec 2.3 of E.O. 12333.

(3) Sec. 4(a)(i) skýringar ODNI (VI. viðauka), bls. 7. Til dæmis, að því er varðar persónuupplýsingar sem er aflað skv. Sec. 702 í FISA, er reglan almennt sú, með samþyktri lágmarkunarméðferð þjóðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna (NSA) sem FISC samþykkti, að lýsigögn og efni fyrir PRISM sem ekki hefur verið metið eru geymd að hámarki í fimm ár en hins vegar eru UPSTREAM-gögn geymd að hámarki í tvö ár. Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna fer eftir þessum kröfum um geymslumörk með sjálfvirkri vinnslu sem eyðir söfnuðum gögnum í lok viðkomandi geymslutímabils. Sjá NSA Sec. 702 FISA Minimization Procedures, 7. þáttur ásamt Sec. 6(a)(1); NSA CLPO, NSA's Implementation of Foreign Intelligence Surveillance Act, 702. þáttur, 16. apríl 2014. Einnig er varðveisla, skv. Sec. 501 FISA (úr Sec. 215 í U.S. PATRIOT ACT), takmörkuð við fimm ár nema persónuupplýsingarnar séu hluti af upplýsingum í tengslum við eftirgrennslan um erlend öfl sem samþykkt hefur verið með réttum hætti að miðla eða dómsmálaráðuneytið tilkynnir þjóðaröryggisstofnuninni skriflega að skránar falli undir varðveisluskyldu í málum sem verið er að reka eða eru yfirvofandi. See NSA, CLPO, Transparency Report: The USA Freedom Act Business Records FISA Implementation, 15. janúar 2016.

(4) Einkum, ef um er að ræða Sec. 501 í FISA (úr Sec. 215 U.S. PATRIOT ACT), má einungis miðla persónuupplýsingum í þeim tilgangi að berjast gegn hryðjuverkum eða sem sönnunargögnum vegna afbrots; ef um er að ræða Sec. 702 í FISA einungis ef gilt markmið er eftirgrennslan um erlend öfl eða löggæsla. Sjá NSA, CLPO, NSA's Implementation of Foreign Intelligence Surveillance Act, 702. þáttur, 16. apríl 2014; Transparency Report: The USA Freedom Act Business Records FISA Implementation, 15. janúar 2016. Sjá einnig NSA's Civil Liberties and Privacy Protections for Targeted SIGINT Activities under Executive Order 12333, frá 7. október 2014.

(5) Skýringar frá ODNI (VI. viðauka), bls. 7 (með vísun til Intelligence Community Directive (ICD) 203).

(6) Evrópudómstóllinn hefur gert grein fyrir því að þjóðaröryggi feli í sér lögmæt stefnumarkmið. Sjá Schrems, 88. liður. Sjá einnig Digital Rights Ireland o.fl., 42.–44. lið og 51. lið þar sem Evrópudómstóllinn telur að baráttan gegn alvarlegum afbrotum, einkum skipulagðri afbrotastarfsemi og hryðjuverkum, sé að miklu leyti háð notkun nútímarannsóknaraðferða. Enn fremur, ólíkt rannsókn sakamála sem almennt varðar afturvirka ákvörðun um ábyrgð og sök á fyrri háttsemi, beinist eftirgrennslan oft að því að koma í veg fyrir ógnir við þjóðaröryggi áður en tjón hefur orðið. Af þeim sökum geta slíkar rannsóknir oft þurft að ná yfir breiðara svið hugsanlegra gerenda („aðila sem eftirlit beinist að“) og stærra landsvæði. Sjá ECHR (European Convention on Human Rights), Weber and Saravia gegn Þýskalandi, ákvörðun frá 29. júní 2006, kæra nr. 54934/00, 105.–118. liður (um svokallaða „skipulagða vöktun“).

Einkum mun magnsöfnun einungis heimiluð í undantekningartilvikum þegar markviss söfnun er ekki möguleg og henni fylgja viðbótarverndarráðstafanir til að lágmarka magn safnaðra gagna og aðgang að þeim (sem verður að vera markviss og einungis leyfð í sérstökum tilgangi).

- 90) Í mati framkvæmdastjórnarinnar er þetta í samræmi við þær reglur sem Evrópudómstóllinn setti í *Schrems*-dómnum, en samkvæmt þeim verður löggjöf er varðar skerðingu grundvallarréttinda, sem ábyrgst er í 7. og 8. gr. sáttmálans, að kveða á um „lágmarksverndarráðstafanir“⁽¹⁾ og „takmarkast ekki við það sem er bráðnauðsynlegt þar sem hún heimilar, á almennum grundvelli, varðveislu allra persónuupplýsinga allra þeirra einstaklinga sem upplýsingar um hafa verið fluttar frá Evrópusambandinu til Bandaríkjanna án þess að nokkur aðgreining, takmörkun eða undantekning sé gerð í ljósi markmiðsins sem stefnt er að og án þess að mælt sé fyrir um hlutlæga viðmiðun til þess að ákvarða takmörkun aðgangs opinberra yfirvalda að upplýsingunum, og notkun á þeim í kjölfarið, í sérstökum tilgangi sem er stranglega takmarkaður og getur réttlætt þá íhlutun sem fylgir aðgangi að viðkomandi upplýsingum og notkun á þeim“⁽²⁾. Ekki verður heldur um að ræða ótakmarkaða söfnun eða varðveislu gagna um alla einstaklinga án nokkurra takmarkana, né heldur verður aðgangur ótakmarkaður. Enn fremur er, samkvæmt skýringunum sem framkvæmdastjórnin hefur fengið, þ.m.t. þeirri fullvissu að starfsemi Bandaríkjanna á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum snerti einungis brot af þeim samskiptum sem fara um Netið, útilokað að „almennur aðgangur“⁽³⁾ fái að efni rafrænna samskipta.

3.1.2. Skilvirk réttarvernd

- 91) Framkvæmdastjórnin hefur metið bæði það eftirlitsfyrirkomulag sem fyrir er í Bandaríkjunum með tilliti til íhlutunar bandarískra leyniþjónustuyfirvalda varðandi persónuupplýsingar sem eru fluttar til Bandaríkjanna og tiltækar leiðir fyrir skráða einstaklinga í Evrópusambandinu til að fara fram á einstaklingsbundnar úrlausnir.

Eftirlit

- 92) Öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna eru háðar ýmiss konar endurskoðunar- og eftirlitskerfum sem falla undir þrískiptingu ríkisvaldsins. Þar á meðal eru innri og ytri stofnanir innan framkvæmdavaldsins, fjöldi nefnda innan þjóðþingsins ásamt eftirliti dómara, einkum með starfsemi sem fellur undir lögin Foreign Intelligence Surveillance Act.
- 93) Í fyrsta lagi sætir eftirgrennslan bandarískra stjórnvalda umfangsmiklu eftirliti af hálfu framkvæmdavaldsins.
- 94) Samkvæmt iv. lið a-liðar í 4. þætti PPD-28 skulu stefnur og verklagsreglur öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna „taka til viðeigandi ráðstafana til að auðvelda eftirlit með framkvæmd ráðstafana til verndar persónuupplýsingum“; þessar ráðstafanir ættu að fela í sér reglubundna endurskoðun⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Schrems, 91. liður, með frekari tilvísunum.

⁽²⁾ Schrems, 93. liður.

⁽³⁾ Sjá Schrems, 94. liður.

⁽⁴⁾ ODNI, Safeguarding the Personal Information of all People: A Status Report on the Development and Implementation of Procedures under Presidential Policy Directive 28, bls. 7. Sjá t.d. CIA, Signals Intelligence Activities, bls. 6 (Compliance); FBI, Presidential Policy Directive 28 Policies and Procedures, Sec. III (A)(4), (B)(4); NSA, PPD-28 Section 4 Procedures, 12. janúar 2015, Sec. 8.1, 8.6(c).

- 95) Í þessu samhengi hefur verið innleitt margfalt, lagskipt eftirlit (e. oversight layers), þ.m.t. eru fulltrúar borgaralegs frelsis eða friðhelgi einkalífsins, yfireftirlitsaðilar (e. Inspector Generals), skrifstofa ODNI er varðar borgaralegt frelsi og friðhelgi einkalífsins, eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi (PCLOB) og eftirlitsnefnd forsetans um leyniþjónustustarfsemi (President's Intelligence Oversight Board). Þessi eftirlitsstörf njóta stuðnings starfsfólks sem hefur umsjón með reglufylgni í öllum stofnunum⁽¹⁾.
- 96) Eins og bandarísk stjórnvöld⁽²⁾ hafa útskýrt eru fulltrúar á sviði borgaralegs frelsis eða friðhelgi einkalífsins, sem einnig sjá um eftirlit, í ýmsum ráðuneytum sem sinna eftirgrennslan og í leyniþjónustustofnunum⁽³⁾. Þótt sérstakt valdsvið þessara fulltrúa geti verið mismunandi að einhverju leyti með hliðsjón af lagaheimildum tekur það almennt til eftirlits með málsmeðferðum til að tryggja að viðkomandi ráðuneyti/sérstofnun taki fullnægjandi tillit til friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis og hafi sett fullnægjandi verklagsreglur til að fjalla um kvartanir frá einstaklingum sem telja að brotið hafi verið á rétti sínum til friðhelgi einkalífs og borgaralegs frelsis (og í sumum tilvikum, t.d. ODNI, geti sjálf haft heimild til að rannsaka kvartanir⁽⁴⁾). Yfirmaður ráðuneytisins/sérstofnunarinnar verður síðan að tryggja að fulltrúinn fái allar upplýsingar og að hann hafi aðgang að öllu nauðsynlegu efni til að sinna hlutverki sínu. Fulltrúar borgaralegs frelsis og friðhelgi einkalífsins gefa þjóðþinginu og eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi (PCLOB) reglulega skýrslu, m.a. um fjölda og eðli kvartana sem ráðuneytinu/stofnuninni hafa borist og samantekt á lýsingu á slíkum kvörtunarmálum, athuganir og rannsóknir sem hafa farið fram og árangur af aðgerðum embættismanna⁽⁵⁾. Samkvæmt mati landsbundinna gagnaverndaryfirvalda getur innra eftirlit sem fulltrúar borgaralegs frelsis eða friðhelgi einkalífsins framkvæma, talist „nokkuð traust“ jafnvel þótt, að þeirra mati, þeir uppfylli ekki kröfur um sjálfstæði⁽⁶⁾.
- 97) Auk þess hefur sérhver öryggis- og leyniþjónustustofnun Bandaríkjanna eigin yfireftirlitsaðila sem ber m.a. ábyrgð á eftirliti með eftirgrennslan um erlend öfl⁽⁷⁾. Í þessu felst, innan skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI), embætti yfireftirlitsaðila með víðtæka lögsögu yfir öllum öryggis- og leyniþjónustustofnunum Bandaríkjanna og með heimild til að rannsaka kvartanir eða upplýsingar um ásanarir um ólöglegt athæfi eða misnotkun valds, í tengslum við ODNI og/eða áætlanir og starfsemi öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna⁽⁸⁾. Yfireftirlitsaðilar eru samkvæmt lögum sjálfstæðar⁽⁹⁾ einingar sem bera ábyrgð á úttektum og rannsóknum sem tengjast áætlunum og aðgerðum sem framkvæmdar eru af viðkomandi sérstofnun í þágu leyniþjónustustarfsemi í Bandaríkjunum, þ.m.t. vegna misnotkunar eða brots á lögum⁽¹⁰⁾. Þeir hafa heimild til aðgangs að öllum skráum,

(1) T.d. hefur Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna fleiri en 300 eftirlitsstarfsmenn á skrifstofunni fyrir eftirlit með reglufylgni. Sjá skýringar ODNI (VI. viðauki), bls. 7.

(2) Sjá umboðsmannsfyrirkomulag (III. viðauki), Sec. 6(b) (i) to (iii).

(3) Sjá 42 U.S.C. § 2000ee-1. Þetta nær t.d. yfir utanríkisráðuneytið, dómsmálaráðuneytið (þ.m.t. alríkislögregluna FBI), heimavarnaráðuneytið, varnarmálaráðuneytið, Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna, bandarísku leyniþjónustuna CIA og ODNI.

(4) Ef skrifstofu borgaralegs frelsis og friðhelgi einkalífsins hjá ODNI berst kvörtun, samkvæmt bandarískum stjórnvöldum, mun hún einnig samræma við aðrar öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna um hvernig meðhöndla skuli frekar þá kvörtun innan öryggis- og leyniþjónustustofnananna. Sjá umboðsmannsfyrirkomulag (III. viðauki), Sec. 6(b)(ii).

(5) Sjá 42 U.S.C. § 2000ee-1 (f)(1),(2).

(6) Sjá 29. gr. Vinnuhópur um gagnavernd, álit 01/2016 um drög að ákvörðun um fullnægjandi vernd sem Evrópusambandið og Bandaríkin hafa gert samkomulag um til varnar friðhelgi einkalífsins (samþykkt 13. apríl 2016), bls. 41.

(7) Skýring frá ODNI (VI. viðauka), bls. 7. Sjá t.d. NSA, PPD-28 Section 4 Procedures, 12. janúar 2015, Sec. 8.1; CIA, Signals Intelligence Activities, bls. 7 (Responsibilities).

(8) Í þetta embætti yfireftirlitsaðila (IG) sem var stofnað í október 2010 skipar forsetinn, með staðfestingu öldungadeildarinnar, og einungis forsetinn getur sett hann af, ekki framkvæmdastjóri bandarísku leyniþjónustunnar NI.

(9) Yfireftirlitsaðilar eru fastráðnir í embætti og einungis forsetinn getur sett þá af, en hann verður að upplýsa þjóðþinginu skriflega um ástæður slíkar uppsagnar. Þetta þýðir ekki endilega að þeir þurfi ekki að hlíta neinum fyrirmælum. Í sumum tilvikum getur yfirmaður ráðuneytisins bannað yfireftirlitsaðila að hefja, framkvæma eða ljúka endurskoðun eða rannsókn þegar það telst nauðsynlegt til að vernda mikilvæga þjóðarhagsmuni (á sviði öryggismála). Tilkynna verður þó þjóðþinginu ef þessari heimild er beitt og á þeim grundvelli gæti það kallað viðkomandi framkvæmdastjóra til ábyrgðar. Sjá t.d. Inspector General Act of 1978, § 8 (yfireftirlitsaðili í varnarmálaráðuneytinu); § 8E (yfireftirlitsmaður í dómsmálaráðuneytinu), § 8G (d)(2)(A),(B) (yfireftirlitsaðili hjá Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna); 50. U.S.C. § 403q (b) (yfireftirlitsaðili hjá CIA); Intelligence Authorization Act For Fiscal Year 2010, Sec 405(f) (yfireftirlitsaðili öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna). Samkvæmt mati landsbundinna gagnaverndaryfirvalda „er líklegt að yfireftirlitsaðilar uppfylli viðmiðun um stofnanalegt sjálfstæði eins og Evrópuþingurinn og Mannréttindadómstóll Evrópu skilgreina það, a.m.k. frá þeirri stundu sem nýtt tilnefningarferli gildir um þá alla.“ Sjá 29. gr. Vinnuhópur um gagnavernd, í álit 01/2016 um drög að ákvörðun um fullnægjandi vernd sem Evrópusambandið og Bandaríkin hafa gert samkomulag um til varnar friðhelgi einkalífsins (samþykkt 13. apríl 2016), bls. 40.

(10) Sjá skýringu frá ODNI (VI. viðauka), bls. 7. Sjá einnig Inspector General Act frá 1978, eins og lögnum var breytt, útg. L. 113-126, 7 júlí 2014.

skýrslum, úttektum, endurskoðunum, skjölum, pappírur, tilmælum eða öðru viðkomandi efni, með kvaðningu til að skila gögnum ef þörf krefur, og hafa heimild til að afla vitnisburðar ⁽¹⁾. Þótt yfireftirlitsaðilar geti einungis gefið út tilmæli um aðgerðir til úrbóta sem ekki eru bindandi, eru skýrslur þeirra, þ.m.t. um framhaldsaðgerðir (eða aðgerðaleyfi) gerðar opinberar og enn fremur sendar þjóðþinginu sem getur á þessum grundvelli sinnt eftirlitshlutverki sínu ⁽²⁾.

- 98) Enn fremur er eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi (e. Privacy and Civil Liberties Oversight Board), sem er sjálfstæð sérstofnun ⁽³⁾ innan framkvæmdavaldsins, samsett úr tveggja flokka fimm fulltrúa nefnd ⁽⁴⁾ sem forsetinn tilnefnir fyrir tiltekið sex ára tímabil með samþykki öldungadeildarinnar, falin ábyrgð mála er varða baráttu gegn hryðjuverkum og framkvæmd þeirra í því skyni að vernda friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi. Í endurskoðun nefndarinnar á aðgerðum öryggis- og leyniþjónustustofnana hefur hún aðgang að öllum viðkomandi skrá, skýrslum, úttektum, endurskoðunum, skjölum, pappírur og tilmælum, þ.m.t. trúnaðarupplýsingum og hefur heimild til að taka viðtöl og hlýða á vitnisburð. Hún fær skýrslur frá fulltrúum borgaralegs frelsis og friðhelgi einkalífsins hjá ýmsum ráðuneytum/sérstofnunum ⁽⁵⁾, hefur heimild til að gefa út tilmæli þeim til handa og sendir skýrslur reglulega til nefnda þjóðþingsins og til forsetans ⁽⁶⁾. Eftirlitsnefndin um friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi hefur einnig það verkefni, innan marka umboðs síns að undirbúa skýrslu með mati á framkvæmd PPD-28.
- 99) Loks kemur eftirlitsnefnd um starfsemi leyniþjónustunnar (e. *Intelligence Oversight Board*) til viðbótar áður nefndu eftirlitsfyrirkomulagi sem sett var á fót innan ráðgjafarnefndar forsetans um leyniþjónustustarfsemi (e. President's Intelligence Advisory Board) sem hefur umsjón með því að leyniþjónustuyfirvöld í Bandaríkjunum fari að ákvæðum stjórnarskrárinnar og öllum gildandi reglum.
- 100) Til þess að greiða fyrir eftirliti eru öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna hvattar til að hanna upplýsingakerfi þar sem gert er ráð fyrir að hægt sé að fylgjast með fyrirspurnum eða annarri leit að persónuupplýsingum, skrá þær og yfirfara ⁽⁷⁾. Eftirlitsaðilar og aðilar sem fylgjast með því að farið sé að lögum kanna reglulega starfsvenjur öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna til verndar þeim persónuupplýsingum sem er að finna í vitneskju frá merkjasendingum og hvort þær fylgi þessum verklagsreglum ⁽⁸⁾.
- 101) Þessi eftirlitsstarfsemi er enn fremur studd af ítarlegum kröfum um skýrslugjöf um tilvik þegar ekki er farið að reglum. Einkum verða verklagsreglur stofnana að tryggja að við mikilvægt tilvik, er varðar það að lögum er ekki hlítt í tengslum við persónuupplýsingar einhvers einstaklings, án tillits til þjóðernis hans, sem aflað er frá merkjasendingum, skal slíkt mál tilkynnt, með réttum hætti, yfirmanni viðkomandi öryggis- og leyniþjónustustofnunar sem mun síðan tilkynna framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna DNI sem tekur ákvörðun um, skv. PPD-28 hvort nauðsynlegt sé að grípa til aðgerða til úrbóta ⁽⁹⁾. Samkvæmt stjórnvaldsfyrirmælum 12333 (executive order 12333), ber öllum öryggis- og leyniþjónustustofnunum Bandaríkjanna einnig að gefa eftirlitsnefnd um starfsemi leyniþjónustunnar skýrslu um tilvik er

⁽¹⁾ Sjá Inspector General Act frá 1978, § 6.

⁽²⁾ Sjá skýringu frá ODNI (VI. viðauka), bls. 7. Sjá einnig Inspector General Act frá 1978, §§ 4(5), 5. Samkvæmt Sec. 405(b)(3),(4) í Intelligence Authorization Act fyrir reikningsárið 2010, útg. L. 111-259, 7. október 2010, mun yfireftirlitsaðili öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna tilkynna framkvæmdastjóra bandarísku leyniþjónustunnar NI og þjóðþinginu um nauðsyn og framvindu aðgerða til úrbóta.

⁽³⁾ Samkvæmt þessu mati landsbundinna gagnaverndaryfirvalda hefur PCLOB áður „sýnt fram á sjálfstætt valdsvið sitt“. Sjá 29. gr. Vinnuhópur um gagnavernd, í álit 01/2016 um drög að ákvörðun um fullnægjandi vernd sem Evrópusambandið og Bandaríkin hafa gert samkomulag um til varnar friðhelgi einkalífsins (samþykkt 13. apríl 2016), bls. 42.

⁽⁴⁾ Auk þess hefur PCLOB um 20 manna fast starfslíð. Sjá <https://www.pclob.gov/about-us/staff.html>.

⁽⁵⁾ Til þeirra teljast a.m.k. dómsmálaráðuneytið, varnarmálaráðuneytið, heimavarnarráðuneytið, framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna NI og framkvæmdastjóri bandarísku leyniþjónustunnar CIA ásamt hverju öðru ráðuneyti, sérstofnun eða deild framkvæmdavaldsins sem eftirlitsnefnd með friðhelgi einkalífsins og borgaralegu frelsi telur eiga við í þessu samhengi.

⁽⁶⁾ Sjá 42 U.S.C. § 2000ee. Sjá einnig umboðsmannsfyrirkomulag (e. Ombudsman Mechanism) (III. viðauki), Sec. 6(b) (iv). Meðal annars ber PCLOB að gefa skýrslu þegar stofnun sem fer með framkvæmdarvald neitar að fylgja ráðleggingum hennar.

⁽⁷⁾ ODNI, Safeguarding the Personal Information of all People: A Status Report on the Development and Implementation of Procedures under Presidential Policy Directive 28, bls. 7-8.

⁽⁸⁾ Sama og á bls. 8. Sjá einnig skýringar ODNI (VI. viðauka), bls. 9.

⁽⁹⁾ ODNI, Safeguarding the Personal Information of all People: A Status Report on the Development and Implementation of Procedures under Presidential Policy Directive 28, bls. 7. Sjá, t.d. NSA, PPD-28 Section 4 Procedures, 12. janúar 2015, Sec. 7.3, 8.7(c),(d); FBI, Presidential Policy Directive 28 Policies and Procedures, Sec. III.(A)(4), (B)(4); CIA, Signals Intelligence Activities, bls. 6 (Compliance) og bls. 8 (Responsibilities).

varða það að ekki er farið að reglum ⁽¹⁾. Þetta fyrirkomulag tryggir að fjallað verði um málið á æðsta stigi innan öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna. Ef um er að ræða einstakling sem ekki er bandarískur skal framkvæmdastjóri leyniþjónustunnar, DNI, í samráði við utanríkisráðherra og yfirmann þess ráðuneytis eða sérstofnunar sem sendi tilkynninguna, ákvarða hvort gera skuli ráðstafanir til að tilkynna það viðkomandi erlendum stjórnvöldum, í samræmi við vernd heimilda og aðferða og fólks sem starfar í Bandaríkjunum ⁽²⁾.

102) Í öðru lagi, auk þessara eftirlitskerfa innan framkvæmdavaldsins ber þjóðþing Bandaríkjanna, einkum leyniþjónustu- og lögskipunarnefndir fulltrúadeildarinnar og öldungadeildarinnar (House and Senate Intelligence and Judiciary Committees), ábyrgð á eftirliti með allri eftirgrennslan Bandaríkjanna um erlend öfl, þ.m.t. öflun Bandaríkjanna á vitneskju frá merkjasendingum. Samkvæmt lögum um þjóðaröryggi (National Security Act) „skal forsetinn tryggja að leyniþjónustunefndir þjóðþingsins séu upplýstar að fullu og með uppfærðum hætti um starfsemi Bandaríkjanna er varðar eftirgrennslan, þ.m.t. umfangsmikla fyrirhugaða eftirgrennslan eins og krafist er samkvæmt þessum undirkafla“ ⁽³⁾. Einnig „skal forsetinn tryggja að hvers konar ólögleg eftirgrennslan verði tilkynnt leyniþjónustunefndum þjóðþingsins tilhlýðilega ásamt hvers kyns aðgerð til úrbóta, sem gerð hefur verið eða áætluð er í tengslum við slíka ólöglega starfsemi“ ⁽⁴⁾. Fulltrúar í þessum nefndum hafa aðgang að trúnaðarupplýsingum ásamt aðferðum og áætlunum um öflun vitneskju ⁽⁵⁾.

103) Í síðari lögum eru kröfur um skýrslugjöf, er varða öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna, viðkomandi yfireftirlitsaðila og dómsmálaráðherra Bandaríkjanna, rýmkaðar og færðar til betri vegar. Samkvæmt FISA er þess krafist að dómsmálaráðherra tilkynni að fullu leyniþjónustu- og lögskipunarnefndum fulltrúadeildarinnar og öldungadeildarinnar um starfsemi ríkisstjórnarinnar samkvæmt tilteknum þáttum í FISA ⁽⁶⁾. Þar er einnig sú krafa að ríkisstjórnin sjái þjóðþingsnefndnum fyrir „afritum af öllum ákvörðunum, úrskurðum eða álitum Foreign Intelligence Surveillance Court eða Foreign Intelligence Surveillance Court of Review sem fela í sér mikilvæga uppbyggingu eða túlkun“ ákvæða FISA. Að því er varðar eftirlit samkvæmt 702. þætti í FISA, er eftirlit einkum framkvæmt með lögboðnum skýrslum til leyniþjónustu- og lögskipunarnefndanna, ásamt tíðum fundum og skýrslutökum. Þar á meðal er skýrsla á hálfársfresti frá dómsmálaráðherra þar sem lýst er hvernig 702. þáttur FISA er notaður, ásamt fylgiskjölum, þ.m.t. einkum reglufylgniskýrslur frá dómsmálaráðuneytinu og skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI) og lýsing á tilvikum þar sem ekki er farið að reglum ⁽⁷⁾ og sérstakt mat á hálfársfresti frá dómsmálaráðherra og framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (DNI) þar sem skráð er fylgni við verklagsreglur um markvissa söfnun og lágmarkun, þ.m.t. að farið sé að þeim verklagsreglum sem ætlað er að tryggja að fyrir öflun vitneskju í sambandi við eftirgrennslan um erlend öfl ⁽⁸⁾ séu gildar ástæður. Þjóðþing Bandaríkjanna fær einnig skýrslur frá yfireftirlitsaðilum sem hafa heimild til að meta hvort stofnanir fari að verklagsreglum um markvissa söfnun og lágmarkun og viðmiðunarreglum dómsmálaráðherra.

104) Samkvæmt lögnum USA FREEDOM ACT frá 2015 verða bandarísk stjórnvöld að birta þjóðþinginu (og almenningi) á ári hverju fjölda úrskurða og tilskipana sem gefin eru út samkvæmt FISA, ásamt áætluðum fjölda þeirra einstaklinga, bandarískra og ekki bandarískra, sem eftirlit beinist að, meðal annarra ⁽⁹⁾. Í lögnum er auk þess krafa um að opinbera fjölda NSL (National Security Letter) sem gefin eru út, bæði hvað varðar bandaríska einstaklinga og þá sem ekki eru

⁽¹⁾ Sjá E.O. 12333, Sec. 1.6(c).

⁽²⁾ PPD-28, Sec. 4(a)(iv).

⁽³⁾ Sjá Sec. 501(a)(1) (50 U.S.C. § 413(a)(1)). Þetta ákvæði felur í sér almennar kröfur er varða eftirlit þjóðþingsins á sviði þjóðaröryggis.

⁽⁴⁾ Sjá Sec. 501(b) (50 U.S.C. § 413(b)).

⁽⁵⁾ Cf. Sec. 501(d) (50 U.S.C. § 413(d)).

⁽⁶⁾ Sjá 50 U.S.C. §§ 1808, 1846, 1862, 1871, 1881f.

⁽⁷⁾ Sjá 50 U.S.C. § 1881f.

⁽⁸⁾ Sjá 50 U.S.C. § 1881a(l)(1).

⁽⁹⁾ Sjá USA FREEDOM Act frá 2015, Pub. L. No 114-23, Sec. 602(a). Auk þess, skv. 402. þætti, „skal framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna DNI, í samráði við dómsmálaráðherra framkvæma endurskoðun vegna afléttingar trúnaðar fyrir sérhverja ákvörðun, úrskurð eða álit sem Foreign Intelligence Surveillance Court eða Foreign Intelligence Surveillance Court of Review gefa út (eins og skilgreint er í 601. lið (e)) sem felur í sér mikilvæga útleggingu eða túlkun á lagaákvæði, þ.m.t., ef um er að ræða nýja útleggingu eða túlkun á hugtakinu „sérstakt valhugtak“, og, í samræmi við þá endurskoðun, að gera hverja slíka ákvörðun, úrskurð eða álit aðgengilegt almenningi eftir því sem verður við komið.“

bandarískir (en jafnframt að leyfa þeim sem hljóta úrskurði og vottanir samkvæmt FISA, ásamt NSL-beiðnum, að gefa út gagnsæisskýrslur með tilteknum skilyrðum) ⁽¹⁾.

105) Í þriðja lagi, gerir eftirgrennslan opinberra yfirvalda í Bandaríkjunum á grundvelli FISA ráð fyrir möguleikanum á endurskoðun, og í sumum tilvikum fyrirframleyfi FISA-dómstólsins (FISC) ⁽²⁾, sem er óháður dómstóll ⁽³⁾, fyrir ráðstöfunum, en vefengja má úrskurði hans fyrir Foreign Intelligence Court of Review (FISCR) ⁽⁴⁾, og að síðustu Hæstarétti Bandaríkjanna ⁽⁵⁾. Ef um er að ræða fyrirframleyfi munu yfirvöldin sem leggja fram umsóknina (FBI, NSA, CIA o.s.frv.) verða að leggja drög að umsókn fyrir lögfræðinga hjá þjóðaröryggisdeild dómsmálaráðuneytisins sem munu athuga hana gaumgæfilega og, ef þörf krefur, fara fram á viðbótarupplýsingar ⁽⁶⁾. Þegar umsóknin hefur verið frágengin þurfa dómsmálaráðherra, varadómsmálaráðherra eða aðstoðardómsmálaráðherra fyrir þjóðaröryggi að samþykkja hana ⁽⁷⁾. Dómsmálaráðuneytið mun síðan leggja umsóknina fyrir FISC sem mun meta hana og taka bráðabirgðaákvörðun um hvernig halda skuli áfram ⁽⁸⁾. Þegar yfirheyrsla fer fram hefur FISC heimild til að afla vitnisburðar sem getur falið í sér sérfræðiráðgjöf ⁽⁹⁾.

106) FISC (og FISCR) njóta stuðnings fastrar kærufundar fimm einstaklinga sem eru sérfræðingar í málefnum er varða þjóðaröryggi og borgaralegt frelsi ⁽¹⁰⁾. Dómstóllinn skal skipa einstakling úr þessum hópi til að koma fram sem sérfræðingur (*amicus curiae*) til að aðstoða við meðferð beiðni um úrskurð eða endurskoðun á því sem, að áliti dómstólsins, er ný eða mikilvæg túlkun á lögnum nema dómstóllinn líti svo að slík skipun eigi ekki við ⁽¹¹⁾. Þetta skal einkum tryggja að atriði er tengjast friðhelgi einkalífsins komi réttilega fram í mati dómstólsins. Dómstóllinn getur einnig skipað einstakling eða stofnun til að koma fram sem sérfræðingur, þ.m.t. til að veita tæknilega sérþekkingu, þegar hann telur það eiga við eða, að fenginni tillögu, veita einstaklingi eða stofnun leyfi til að leggja fram stutt sérfræðiálit ⁽¹²⁾.

⁽¹⁾ USA FREEDOM Act, Sec. 602(a), 603(a).

⁽²⁾ Fyrir tilteknar tegundir eftirlits hefur bandarískur dómari (e. Magistrate Judge), sem forseti Hæstaréttar Bandaríkjanna hefur opinberlega tilnefnt, vald til að taka umsóknir til meðferðar og kveða upp úrskurð.

⁽³⁾ FISC samanstendur af ellefu dómurum, sem eru skipaðir af forseta Hæstaréttar Bandaríkjanna úr röðum sitjandi héraðsdómara í Bandaríkjunum, sem forseti Bandaríkjanna hefur áður skipað og öldungadeildin hefur samþykkt. Dómaramirnir sem eru æviráðnir og einungis settir af ef góð ástæða er til, sitja í FISC í sjö ár í senn í áföngum. Samkvæmt FISA ber að velja dómara frá a.m.k. sjö mismunandi lögsagnarumdæmum í Bandaríkjunum. Sjá Sec. 103 FISA (50 U.S.C. 1803 (a)); PCLOB, Sec. 215 Report, bls. 174–187. Dómaramirnir njóta stuðnings reyndra dómarafulltrúa sem eru löglærðir starfsmenn dómstólsins og undirbúa lagalega greiningu á beiðnum um söfnun upplýsinga. Sjá PCLOB, Sec. 215 Report, bls. 178, bréf frá hæstvirtum forseta réttarins, Reggie B. Walton, U.S. Foreign Intelligence Surveillance Court, til hæstvirts formanns lögskipunarnefndarinnar (e. Committee on the Judiciary), Patrick J. Leahy, í öldungadeild Bandaríkjanna (20. júlí 2013) („Walton-bréfið“), bls. 2-3.

⁽⁴⁾ Í FISCR eru þrjú dómara sem forseti Hæstaréttar Bandaríkjanna skipar og eru þeir valdir úr röðum héraðsdómstóla eða áfrýjunardómstóla Bandaríkjanna, og situr hver um sig í embætti í sjö ár í senn í áföngum. Sjá Sec. 103 FISA (50 U.S.C. § 1803 (b)).

⁽⁵⁾ Sjá 50 U.S.C. §§ 1803 (b), 1861 a (f), 1881 a (h), 1881 a (i)(4).

⁽⁶⁾ Frekari raunupplýsingar um markmiðið með eftirlitinu, tækniupplýsingar um eftirlitsaðferðarfræðina eða fullvissu um hvernig fengnar upplýsingar verða notaðar og hvernig þeim verði dreift, Sjá PCLOB, Sec. 215 Report bls. 177.

⁽⁷⁾ 50 U.S.C. §§ 1804 (a), 1801 (g).

⁽⁸⁾ FISC getur samþykkt umsókn, farið fram á frekari upplýsingar, ákvarðað nauðsyn skýrslutöku eða gefið til kynna hugsanlega synjun umsóknar. Á grundvelli þessarar bráðabirgðaákvörðunar munu stjórnvöld leggja fram endanlega umsókn sína. Í henni gætu falist umtalsverðar breytingar á upprunalegu umsókninni á grundvelli almennra athugasemda dómarsins. Enda þótt FISC samþykki stórt hlutfall endanlegra umsókna inniheldur umtalsverður hluti þeirra efnislegar breytingar frá upprunalegu umsókninni, t.d. 24% umsókna sem samþykktar voru fyrir tímabilið frá júlí til september 2013. Sjá PCLOB, Sec. 215 Report, bls. 179; Walton-bréfið, bls. 3.

⁽⁹⁾ PCLOB, Sec. 215 Report, bls. 179, nr. 619.

⁽¹⁰⁾ 50 U.S.C. § 1803 (i)(1),(3)(A). Samkvæmt þessari nýju löggjöf kom PCLOB í framkvæmd tilmælum til að koma á samnýtingu á sérfræðingum á sviði réttinda, er varða friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi, sem geta komið fram sem vinir réttarins í þeim tilgangi að sjá dómstólnum fyrir lagalegum rökum til að stuðla að friðhelgi einkalífsins og borgaralegu frelsi. Sjá PCLOB, Sec. 215 Report, bls. 183-187.

⁽¹¹⁾ 50 U.S.C. § 1803 (i)(1),(2)(A). Samkvæmt upplýsingum frá ODNI hafa slíkar tilnefningar þegar farið fram. Sjá Signals Intelligence Reform, 2016 Progress Report.

⁽¹²⁾ 50 U.S.C. § 1803(2)(A).

- 107) Að því er varðar þær tvenns konar lagalegar heimildir til eftirlits samkvæmt FISA sem eru þýðingarmestar fyrir gagnaflutninga samkvæmt samkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins er eftirlit FISC frábrugðið.
- 108) Samkvæmt 501. þætti FISA ⁽¹⁾ sem leyfir söfnun „hvers konar ápreifanlegra hluta (þ.m.t. bóka, skráa, pappíra, skjala og annarra hluta)“, verður umsókn til FISC að innihalda yfirlýsingu um málsatvik þar sem fram kemur að gildar ástæður séu til að ætla að þessir ápreifanlegu hlutir, sem farið er fram á, skipti máli fyrir heimilaða rannsókn (annað en mat á ógn) sem framkvæmd er til að afla vitneskju með eftirgrennslan um erlend öfl sem ekki varðar bandarískan einstakling eða til verndar gegn alþjóðlegum hryðjuverkum eða leynilegri eftirgrennslan. Einnig verður umsóknin að innihalda upptalningu á verklagsreglum til lágmörkunar sem dómsmálaráðherra samþykkti fyrir varðveislu og miðlun vitneskju sem aflað er ⁽²⁾.
- 109) Á hinn bóginn, skv. 702. þætti FISA ⁽³⁾, heimilar FISC ekki einstakar eftirlitsráðstafanir, heldur heimilar dómstóllinn eftirlitsáætlanir (eins og PRISM, UPSTREAM) á grundvelli árlegrar vottunar sem dómsmálaráðherra og framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna NI gefa út. Með ákvæði 702. þáttar FISA er heimilt að beina eftirliti að einstaklingum, sem talið er að séu staðsettir utan Bandaríkjanna, til að afla vitneskju um erlend öfl ⁽⁴⁾. Slíkt markvisst eftirlit framkvæmir Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna í tveimur áföngum: Í fyrsta lagi munu greinendur Þjóðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna staðfesta deili á einstaklingum sem ekki eru bandarískir og eru staðsettir erlendis en eftirlit með þeim mun leiða, byggt á mati greinendanna, til þeirrar vitneskju um viðkomandi erlend öfl sem er tilgreind í vottuninni. Í öðru lagi, þegar þessir einstaklingar hafa verið greindir og umfangsmikið endurskoðunarkerfi innan Þjóðaröryggisstofnunarinnar hefur samþykkt að eftirlitið skuli beinast að þeim ⁽⁵⁾, verða valhugtök sem greina fjarskiptamiðla (t.d. tölvupóstföng), sem þeir sem eftirlitið beinist að nota, virkjuð (e. tasked) (þ.e. útfærð og notuð) ⁽⁶⁾. Eins og tilgreint er innihalda vottanirnar sem eru til samþykktar hjá FISC engar upplýsingar um staka einstaklinga sem fylgjast á með heldur eru þar skilgreindir flokkar vitneskju um erlend öfl ⁽⁷⁾. Þótt FISC meti ekki — á grundvelli líklegs tilefnis eða einhvern annarrar forsendu — hvort einstaklingar eru réttilega valdir markvisst til að afla vitneskju um erlend öfl ⁽⁸⁾, tekur eftirlit dómstólsins til þess skilyrðis að „mikilvægur tilgangur öflunarinnar er að fá vitneskju um erlend öfl“ ⁽⁹⁾. Vissulega er Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna einungis heimilt, skv. 702. þætti FISA, að safna upplýsingum um samskipti einstaklinga, sem ekki eru bandarískir, utan Bandaríkjanna, ef með sanngirni má telja að hinn tiltekni samskiptamiðill sé notaður til að miðla vitneskju sem varðar eftirgrennslan um erlend öfl (t.d. í tengslum við alþjóðleg hryðjuverk, útbreiðslu kjarnorku eða fjandsamlegar netaðgerðir). Ákvarðanir hvað þetta varðar eru með fyrirvara um úrskurðarvald dómstóla ⁽¹⁰⁾. Vottanirnar þurfa einnig að taka til verklagsreglna um markvissa söfnun og lágmörkun ⁽¹¹⁾. Dómsmálaráðherra Bandaríkjanna og framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna DNI sannreyna reglufylgni og stofnunum ber skylda til að gefa FISC ⁽¹²⁾ skýrslu um öll tilvik þegar ekki er farið að reglum (ásamt

⁽¹⁾ 50 U.S.C. § 1861.

⁽²⁾ 50 U.S.C. § 1861.

⁽³⁾ 50 U.S.C. § 1881.

⁽⁴⁾ 50 U.S.C. § 1881a (a).

⁽⁵⁾ PCLOB, Sec. 702 Report, bls. 46.

⁽⁶⁾ 50 U.S.C. § 1881a (h).

⁽⁷⁾ 50 U.S.C. § 1881a (g). Samkvæmt PCLOB hafa þessir flokkar fram að þessu aðallega varðað alþjóðleg hryðjuverk og málefni á borð við öflun geryðingarvopna. Sjá PCLOB, Sec. 702 Report bls. 25.

⁽⁸⁾ PCLOB, Sec. 702 Report, bls. 27.

⁽⁹⁾ 50 U.S.C. § 1881a.

⁽¹⁰⁾ „Liberty and Security in a Changing World“, Report and Recommendations of the President's Review Group on Intelligence and Communications Technologies, 12. desember 2013, bls. 152.

⁽¹¹⁾ 50 U.S.C. 1881a (i).

⁽¹²⁾ Regla 13(b) í málsmeðferðarreglum FISC krefst þess að stjórnvöld leggi inn skriflega tilkynningu hjá dómstólum um leið og upp kemst að einhver heimild eða samþykki sem dómstóllinn veitir hefur verið veitt á þann hátt að það uppfylli ekki kröfur dómstólsins um heimild eða samþykki, eða samræmist ekki gildandi lögum. Einnig er þess krafist að stjórnvöld tilkynni dómstólum skriflega um staðreyndir og aðstæður sem við koma því að ekki hefur verið farið að reglum með þessum hætti. Almennt munu stjórnvöld leggja fram lokatilkynningu er varðar reglu 13(a) þegar vitað er um viðkomandi málsatvik og gögnum sem safnað var í heimildarleysi hefur verið eytt. Sjá Walton-bréfið, bls. 10.

bandaríska þjóðþinginu og eftirlitsnefnd forsetans um leyniþjónustustarfsemi), sem getur á þessum grundvelli breytt heimildinni ⁽¹⁾.

- 110) Enn fremur, til að auka skilvirkni eftirlits FISC, hafa bandarísk stjórnvöld samþykkt að fylgja tilmælum eftirlitsnefndar PCLOB um að senda gögn til FISC um ákvarðanir um markvissat eftirlit skv. 702. þætti, þ.m.t. slæmbiúrtak eftirlitsverkefna, svo að FISC geti metið hvernig markmiðinu með kröfunni um öflun vitneskju í þágu eftirgrenslnar um erlend öfl er náð í reynd ⁽²⁾. Jafnframt hafa bandarísk stjórnvöld samþykkt og gert ráðstafanir til að endurskoða verklagsreglur Þjóðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna (NSA) um markvissa söfnun til að skjalfesta betur ástæður sem lúta að eftirgrenslnar um erlend öfl fyrir ákvarðanir um markvissa söfnun upplýsinga ⁽³⁾.

Einstaklingsbundin úrlausn

- 111) Nokkrar leiðir eru tiltækar skráðum einstaklingum í Evrópusambandinu samkvæmt bandarískum lögum ef þeir vilja ganga úr skugga um hvort öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna hafi unnið með persónuupplýsingar um þá (safnað, skoðað o.s.frv.) og ef svo hefur verið hvort takmörkunum sem eru í gildi í bandarískum lögum hafi verið hlítt. Þær tengjast í grundvallaratriðum þremur sviðum: skerðingu á réttindum samkvæmt FISA, ólöglegum og vísvitandi aðgangi opinberra embættismanna að persónuupplýsingum og aðgangi að upplýsingum samkvæmt lögnum Freedom of Information Act (FOIA) ⁽⁴⁾.
- 112) Í fyrsta lagi er í lögum um eftirlit með eftirgrenslnar um erlend öfl (FISA) kveðið á um nokkur úrræði, sem einstaklingar sem ekki eru bandarískir hafa einnig aðgang að, til að kæra ólöglegt rafrænt eftirlit ⁽⁵⁾. Í þessu felst sá möguleiki fyrir einstaklinga að hefja einkamál gegn Bandaríkjunum til að fá dæmdar skaðabætur þegar upplýsingar um þá hafa verið notaðar eða birtar með ólöglegum hætti og vísvitandi ⁽⁶⁾; að lögsækja embættismenn bandaríska ríkisins persónulega (í nafni laganna) til að fá skaðabætur ⁽⁷⁾ og að vefengja lögmæti eftirlits (og leitast við að halda upplýsingunum leyndum) í því tilviki að bandarísk stjórnvöld hyggist nota eða birta upplýsingar sem fengnar eru í, eða leiða af, rafrænu eftirliti gagnvart viðkomandi einstaklingi í dómsmáli eða stjórnsýslumæðferð í Bandaríkjunum ⁽⁸⁾.
- 113) Í öðru lagi hafa bandarísk stjórnvöld upplýst framkvæmdastjórnina um margar viðbótarleiðir sem skráðir einstaklingar í Evrópusambandinu gætu notað til að sækja opinbera embættismenn til saka vegna ólöglegs aðgangs ríkisins að

⁽¹⁾ 50 U.S.C. § 1881 (l). Sjá einnig PCLOB, Sec. 702 Report, bls. 66-76; NSA CLPO, NSA's Implementation of Foreign Intelligence Surveillance Act, 702. þáttur, 16. apríl 2014. Söfnun persónuupplýsinga í tengslum við eftirgrenslnar skv. 702. þætti FISA er með fyrirvara um innra og ytra eftirlit framkvæmdavaldsins. Meðal annars felur innra eftirlit í sér áætlanir um innra samræmi til að meta og fylgjast með því að farið sé að verklagsreglum um markvissa söfnun og lágmarkun, skýrslugjöf um tilvik, jafnt innri sem ytri, þar sem ekki er farið að reglum, til ODNI, dómsmálaráðuneytisins, bandaríska þjóðþingsins og FISC og árlegar skýrslur um endurskoðanir sendar til sömu aðila. Hvað varðar ytra eftirlit felst það helst í endurskoðun á markvissri söfnun og lágmarkun sem ODNI, dómsmálaráðuneytið og yfireftirlitsaðilar hafa umsjón með og gefa þessir aðilar þjóðþinginu og FISC skýrslu, þ.m.t. um tilvik þar sem ekki er farið að reglum. Mikilvæg atvik er varða reglufylgni skulu tilkynnt FISC án tafar, önnur atvik í ársfjórðungslegri skýrslu. Sjá PCLOB, Sec. 702 Report, bls. 66-77.

⁽²⁾ PCLOB, Recommendations Assessment Report, 29. janúar 2015, bls. 20.

⁽³⁾ PCLOB, Recommendations Assessment Report, 29. janúar 2015, bls. 16.

⁽⁴⁾ Að auki er í 10. þætti Classified Information Procedures Act kveðið á um að í hverri saksókn þar sem Bandaríkin verða að staðfesta að efni innihaldi trúnaðarupplýsingar (t.d. vegna þess að nauðsynlegt er að vernda það gegn óleyfilegri birtingu af ástæðum er varðar þjóðaröryggi), skuli Bandaríkin tilkynna varnaaðila um þá hluta efnisins sem með góðu móti má búast við að treyst verði á til að staðfesta þann þátt brotsins sem snýr að trúnaðarupplýsingum.

⁽⁵⁾ Sjá eftirfarandi skýringu frá ODNI (VI. viðauka), bls. 16.

⁽⁶⁾ 18 U.S.C. § 2712.

⁽⁷⁾ 50 U.S.C. § 1810.

⁽⁸⁾ 50 U.S.C. § 1806.

persónuupplýsingum eða notkunar á þeim, þ.m.t. vegna fullyrðinga um er að þjóðaröryggi sé í húfi (þ.e. Computer Fraud and Abuse Act - lög um tölvusvik ⁽¹⁾, Electronic Communications Privacy Act – lög um friðhelgi einkalífsins í rafrænum fjarskiptum ⁽²⁾ og Right to Financial Privacy Act – lög um rétt til friðhelgi einkalífsins í fjárhagsmálum ⁽³⁾). Allar þessar kæruástæður varða tiltekna upplýsingar, aðila sem eftirlit beinist að og/eða tegundir aðgangs (t.d. fjaraðgang að tölvu um Netið) og eru tiltækar við tiltekna aðstæður (t.d. vísitandi/viljandi framferði, framferði utan opinbers embættis, hefur borið tjón) ⁽⁴⁾. Kveðið er á um almennari möguleika á úrlausn í lögum um stjórnsýslumeðferð (Administrative Procedure Act) (5 U.S.C. § 702) en samkvæmt þeim lögum á „sérhver einstaklingur sem er beittur lagalegum órétti vegna aðgerðar stofnunar eða hefur orðið fyrir skaðlegum áhrifum eða verið gert rangt til með stofnanaaðgerð“ rétt á að fara fram á úrskurð dómstóla. Í þessu felst sá möguleiki að fara þess á leit að dómstóllinn „lýsi því yfir að aðgerðir, niðurstöður og ályktanir stofnunar séu ólögmatar og þær verði ógiltar ef þær teljast [...] tilviljunarkenndar, óútreiknanlegar, valdheimildir hafi verið misnotaðar eða að þær séu að öðru leyti ekki í samræmi við lög“ ⁽⁵⁾.

114) Bandarísk stjórnvöld hafa bent á FOIA sem leið fyrir einstaklinga sem ekki eru bandarískir til að fá aðgang að þeim skrár hjá bandarískri alríkisstofnun sem eru fyrir hendi, þ.m.t. þær sem hafa að geyma persónuupplýsingar viðkomandi einstaklings ⁽⁶⁾. Með tilliti til þess sem löggin beinast að kveða FOIA ekki á um leið fyrir einstaklingsbundin úrræði gegn afskiptum af persónuupplýsingum sem slíkum, jafnvel þótt þau gætu að meginreglu til gert einstaklingum kleift að fá aðgang að viðeigandi upplýsingum sem stofnanir leyniþjónustunnar hafa undir höndum. Jafnvel hvað þetta varðar virðast möguleikarnir vera takmarkaðir þar sem stofnanir geta haldið eftir upplýsingum sem falla undir tiltekna tilgreindar undanþágur, þ.m.t. aðgangur að trúnaðarupplýsingum um þjóðaröryggi og upplýsingum um lögreglurannsóknir ⁽⁷⁾. Að því sögðu geta einstaklingar sem leita eftir hvort tveggja stjórnsýsluúrskurði og úrskurði dómstóla vefengt notkun leyniþjónustustofnana á slíkum undantekningum.

115) Þótt einstaklingar, þ.m.t. skráðir einstaklingar í Evrópusambandinu, hafi af þessum sökum nokkra möguleika til úrlausnar þegar þeir hafa sætt ólöglegu (rafrænu) eftirliti í þágu þjóðaröryggis, er jafnljóst að a.m.k. einhverjar þeirra réttarheimilda sem leyniþjónustuyfirvöld Bandaríkjanna geta notað (t.d. E.O. 12333) taka ekki til þeirra. Enn fremur, jafnvel þar sem einstaklingar sem ekki eru bandarískir hafa að jafnaði möguleika á dómsúrlausn, s.s. vegna eftirlits samkvæmt FISA, eru tiltækar málsástæður takmarkaðar ⁽⁸⁾ og kröfur sem einstaklingar leggja fram (þ.m.t. bandarískir einstaklingar) verða lýstar ótækar ef þeir geta ekki sýnt fram á rétta aðild að málinu (e. standing) ⁽⁹⁾, sem takmarkar aðgang að almennum dómstólum ⁽¹⁰⁾.

116) Til þess að allir skráðir einstaklingar í Evrópusambandinu hafi aðgang að viðbótarleiðum til úrlausnar hafa bandarísk stjórnvöld ákveðið að koma á nýju umboðsmannsfyrirkomulagi eins og um getur í bréfinu frá utanríkisráðherra Bandaríkjanna til framkvæmdastjórnarinnar sem er að finna í III. viðauka við þessa ákvörðun. Þetta fyrirkomulag byggist á skipun yfirsamræmingaraðila (á stigi aðstoðarráðherra) í utanríkisráðuneyti Bandaríkjanna, samkvæmt PPD-28, sem tengiliðar fyrir erlend stjórnvöld til að koma á framfæri áhyggjum af starfsemi Bandaríkjanna á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum, en fyrirkomulagið er mun víðtækara en upprunalega hugmyndin.

⁽¹⁾ 18 U.S.C. § 1030.

⁽²⁾ 18 U.S.C. §§ 2701-2712.

⁽³⁾ 12 U.S.C. § 3417.

⁽⁴⁾ Skýring frá ODNI (VI. viðauki), bls. 17.

⁽⁵⁾ 5 U.S.C. § 706(2)(A).

⁽⁶⁾ 5 U.S.C. § 552. Sambærileg lög eru fyrir hendi í hverju ríki.

⁽⁷⁾ Ef svo reynist vera mun einstaklingurinn venjulega einungis fá staðlað svar þar sem stofnunin annaðhvort neitar að staðfesta að nokkrar skrár séu til eða neitar því að þær séu til. Sjá ACLU gegn CIA, 710 F.3d 422 (D.C. Cir. 2014).

⁽⁸⁾ Sjá skýringar ODNI (Annex VI), bls. 16. Samkvæmt veittum útskýringum þurfa málsástæður annaðhvort að vera tjón (18 U.S.C. § 2712; 50 U.S.C. § 1810) eða að sýnt sé fram á að stjórnvöld hyggist nota eða birta upplýsingar sem eru fengnar eða leiða af rafrænu eftirliti með hlutaðeigandi einstaklingi gegn honum í dómsmáli eða stjórnsýslumeðferð í Bandaríkjunum (50 U.S.C. § 1806). Þar sem Evrópu dómstóllinn hefur þó ítrekað lagt áherslu á, til að staðfesta að grundvallarréttur til friðhelgi einkalífsins hafi verið skertur, skiptir ekki máli hvort hlutaðeigandi einstaklingur hafi þolað neikvæðar afleiðingar vegna þeirrar íhlutunar. Sjá Schrems, 89. mgr. með frekari tilvísunum.

⁽⁹⁾ Skilyrði þess að málið sé tækt má rekja til stjórnarskrár Bandaríkjanna, III. gr. ákvæðisins um réttarágreiningu (e. case or controversy)

⁽¹⁰⁾ Sjá Clapper gegn Amnesty Int'l USA, 133 S.Ct. 1138, 1144 (2013). Hvað varðar notkun á NSL er í USA FREEDOM ACT (Sec. 502(f)-503) kveðið á um að endurskoða verði reglubundið kröfur um að upplýsingar séu ekki gefnar upp og að viðtökendum NSL verði tilkynnt um hvenær málsatvik styðja ekki lengur við kröfu um að upplýsingar séu ekki veittar (sjá skýringar frá ODNI (VI. viðauka, bls. 13). Þetta tryggir þó ekki að skráðum aðila í Evrópusambandinu verði tilkynnt um að rannsókn hafi verið beint að honum.

- 117) Einkum mun umboðsmannsfyrirkomulagið, samkvæmt skuldbindingum bandarískra stjórnvalda, tryggja að einstök kvörtunarmál verði rannsökuð og tekin til meðferðar á tilhlýðilegan hátt og að einstaklingar fái óháða staðfestingu á því að bandarískum lögum hafi verið hlít eða, ef brotið hefur verið í bága við slík lög, að ráðin hafi verið bót á því að ekki hafi verið farið að þeim ⁽¹⁾. Fyrirkomulagið tekur til „umboðsmanns friðhelgisamkomulagsins“, þ.e. aðstoðarráðherra og annars starfsfólks ásamt öðrum eftirlitsaðilum sem eru til þess bærir að hafa eftirlit með mismunandi öryggis- og leyniþjónustustofnunum Bandaríkjanna sem umboðsaðili friðhelgisamkomulagsins treystir á samvinnu við þegar kvartanir eru teknar til meðferðar. Einkum þegar beiðni einstaklings tengist því að eftirlit sé í samræmi við bandarísk lög mun umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins geta treyst á óháða eftirlitsaðila sem hafa valdheimild til rannsókna (s.s. yfireftirlitsmenn eða PCLOB). Í hverju tilviki tryggir utanríkisráðherra að umboðsmaðurinn hafi úrræði til að tryggja að svar hans við einstaklingsbundnum beiðnum byggist á öllum nauðsynlegum upplýsingum.
- 118) Með þessari „samsettu uppbyggingu“ tryggir umboðsmannsfyrirkomulagið óháð eftirlit og einstaklingsbundna réttarvernd. Enn fremur tryggir samvinnan við aðra eftirlitsaðila aðgang að nauðsynlegri sérfræðipækkingu. Loks, með því að skylda umboðsmann friðhelgisamkomulagsins til að staðfesta að farið sé að reglum eða ráðin hafi verið bót á því að ekki hafi verið farið að reglum, endurspeglar fyrirkomulagið skuldbindingu bandarískra stjórnvalda í heild um að fjalla um og leysa kvörtunarmál frá einstaklingum í Evrópusambandinu.
- 119) Í fyrsta lagi, frábrugðið þeirri tilhögun að kvartanir berist eingöngu frá ríkisstjórn til ríkisstjórnar, mun umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins taka við og svara einstökum kvörtunum. Slíkum kvörtunum er hægt að beina til eftirlitsyfirvalda í aðildarríkjunum, sem eru til þess bær að hafa eftirlit með þjónustu er varðar þjóðaröryggi og/eða vinnslu persónuupplýsinga á vegum opinberra yfirvalda, sem munu leggja þær fyrir miðlæga stofnun í Evrópusambandinu sem senda þær síðan til umboðsmanns friðhelgisamkomulagsins ⁽²⁾. Þetta mun í reynd vera hagræði fyrir einstaklinga í Evrópusambandinu sem geta snúið sér til innlands yfirvalds „nærri heimahögum“ og á eigin tungumáli. Það verður verkefni slíks yfirvalds að aðstoða einstaklinginn við að leggja fram beiðni til umboðsmanns friðhelgisamkomulagsins, sem inniheldur allar grundvallarupplýsingar og má því teljast vera „fullkomin“. Einstaklingurinn þarf ekki að sýna fram á að bandarísk stjórnvöld hafi í reynd haft aðgang að persónuupplýsingum hans með því að afla vitneskju frá merkjasendingum.
- 120) Í öðru lagi skuldbinda bandarísk stjórnvöld sig til að tryggja að umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins geti, þegar hann sinnir hlutverki sínu, treyst á samvinnu við önnur kerfi fyrir eftirlit með og athugun á reglufylgni sem kveðið er á um í bandarískum lögum. Stundum mun þetta fela í sér þátttöku bandarískra leyniþjónustuyfirvalda, einkum þegar túlka ber beiðnina sem beiðni um aðgang að skjölum sem falla undir Freedom of Information Act. Í öðrum tilvikum, einkum þegar beiðnir snúast um það hvort eftirlit sé í samræmi við bandarísk lög, mun slík samvinna ná yfir óháðar eftirlitsstofnanir (t.d. yfireftirlitsaðila) sem hafa ábyrgð og valdheimild til að framkvæma ítarlega rannsókn (einkum með aðgangi að öllum viðkomandi skjölum og heimild til að fara fram á upplýsingar og skýrslur) og að taka á tilvikum þar sem ekki er farið að reglum ⁽³⁾. Einnig mun umboðsmaðurinn fyrir friðhelgisamkomulagið geta vísað meðferð mála til eftirlitsnefndar um friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi (PCLOB) ⁽⁴⁾. Ef þessir eftirlitsaðilar finna hvergi að reglufylgni sé ábótavant mun viðkomandi öryggis- og leyniþjónustustofnun Bandaríkjanna (t.d. leyniþjónustuskristofa) þurfa að ráða bót á því að ekki sé farið að tilskildum ákvæðum því að einungis það mun gera umboðsmanninum kleift að veita einstaklingnum „jákvætt“ svar (þ.e. að ráðin hafi verið bót á því að ekki hafi verið farið að reglum) sem bandarísk

(1) Í því tilviki að kærandi fari fram á aðgang að skjölum í vörslu opinberra yfirvalda í Bandaríkjunum gilda almennar reglur og verklagsreglur sem eru settar fram í Freedom of Information Act. Í því felst sá möguleiki að fara fram á dómsúrlausn (fremur en óháð eftirlit) í því tilviki að beiðninni sé hafnað samkvæmt skilmálum sem settir eru fram í FOIA.

(2) Samkvæmt umboðsaðilafyrirkomulaginu (III. viðauki) Sec. 4(f), mun umboðsaðili friðhelgisamkomulagsins hafa bein samskipti við kvörtunarþjónustu ESB fyrir einstaklinga sem mun þá bera ábyrgð á samskiptum við einstaklinginn sem lagði inn beiðnina. Ef bein samskipti eru liður í „undirliggjandi málsmeðferð“ sem kann að veita þá úrlausn sem farið er fram á (t.d. beiðni um aðgang samkvæmt FOIA sjá 5. þátt), munu þessi samskipti fara fram í samræmi við gildandi verklagsreglur.

(3) Sjá fyrirkomulag um umboðsmann (III. viðauki), a-lið 2. þáttar. Sjá einnig forsendur 0-0.

(4) Sjá fyrirkomulag um umboðsmann (III. viðauki), Sec. 2(c). Samkvæmt útskýringum bandarískra stjórnvalda skal PCLOB stöðugt endurskoða stefnumál og verklagsreglur þeirra bandarísku yfirvalda sem bera ábyrgð á aðgerðum gegn hryðjuverkum, ásamt framkvæmd þeirra, til að ákvarða hvort aðgerðir þeirra „vernda með videigandi hætti friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi og eru í samræmi við gildandi lög, reglugerðir og stefnur er varða friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi“. PCLOB skal einnig „taka við og endurskoða skýrslur og aðrar upplýsingar frá fulltrúum friðhelgi einkalífsins og fulltrúum borgaralegs frelsis og, eftir því við á, senda þeim tilmæli varðandi aðgerðir þeirra“.

stjórnvöld hafa skuldbundið sig til. Einnig er það liður í samvinnunni að umboðsmanni friðhelgisamkomulagsins verði tilkynnt um niðurstöður rannsóknarinnar og að hann geti tryggt að hann fái allar nauðsynlegar upplýsingar til að undirbúa svar sitt.

- 121) Að lokum mun umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins vera óháður öryggis- og leyniþjónustustofnunum í Bandaríkjunum og þarf því ekki að hlíta fyrir mælum þeirra ⁽¹⁾. Þetta er afar mikilvægt með tilliti til þess að umboðsmaðurinn mun verða að „staðfesta“ að: i. kvörtunin hafi verið rannsökuð gaumgæfilega og ii. að farið hafi verið að viðkomandi bandarískum lögum — þ.m.t. um takmarkanir og verndarráðstafanir sem settar eru fram í VI. viðauka – eða, ef ekki hefur verið farið að þeim, að bætt hafi verið úr slíku broti. Til þess að geta veitt þessa sjálfstæðu staðfestingu mun umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins þurfa að fá nauðsynlegar upplýsingar varðandi rannsóknina til að geta metið nákvæmni svarsins til kvartandans. Auk þess hefur utanríkisráðherra skuldbundið sig til að tryggja að aðstoðarráðherra muni sinna hlutverki umboðsmanns friðhelgisamkomulagsins á hlutlægan hátt og án óviðeigandi áhrifa sem eru líkleg til að hafa áhrif á svarið sem verður veitt.
- 122) Á heildina litið tryggir þetta fyrirkomulag að kvartanir einstaklinga verða vandlega rannsakaðar og leyst úr þeim og að þetta muni, a.m.k. á eftirlitssviði, fela í sér þátttöku óháðra eftirlitsaðila með nauðsynlega sérþekkingu og rannsóknarheimildir og umboðsmann sem mun geta sinnt þessum verkefnum án óviðeigandi áhrifa, einkum stjórn mála legra. Enn fremur munu einstaklingar geta lagt inn kvartanir án þess að þurfa að sýna fram á, eða einungis leggja fram vísendingar um, að þeir hafi sætt eftirliti ⁽²⁾. Í ljósi þessara þátta telur framkvæmdastjórnin að fullnægjandi og skilvirkar tryggingar séu fyrir hendi gegn misnotkun.
- 123) Á grundvelli þess sem að ofan greinir ályktar framkvæmdastjórnin að Bandaríkin tryggi skilvirka lögvernd gegn inngrípum leyniþjónustuyfirvalda í grundvallarréttindi þeirra einstaklinga, sem upplýsingar um eru fluttar frá Sambandinu til Bandaríkjanna samkvæmt friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna.
- 124) Hvað þetta varðar tekur framkvæmdastjórnin mið af úrskurði Evrópudómstólsins í Schrems-málinu en samkvæmt honum „virðir löggjöf, sem ekki veitir möguleika fyrir einstakling til að leita lagalegra úrræða til þess að fá aðgang að persónuupplýsingum um sig, eða fá leiðréttingu á slíkum gögnum eða fá þeim eytt, ekki kjarna grundvallarréttinda til skilvirkar réttarverndar, sem er tryggður með 47. gr. sáttmálans“ ⁽³⁾. Mat framkvæmdastjórnarinnar hefur staðfest að slík lagaleg úrræði eru fyrir hendi í Bandaríkjunum, þ.m.t. með því að taka upp umboðsmannsfyrirkomlagið. Umboðsmannsfyrirkomlagið gerir kleift að hafa óháð eftirlit með rannsóknarheimildum. Skilvirkni þessa fyrirkomulags verður endurmetið innan ramma sívöktunar framkvæmdastjórnarinnar á friðhelgisamkomulaginu, þ.m.t. með árlegri sameiginlegri rýni sem skal einnig taka til umboðsmanns.

3.2. Aðgangur og notkun opinberra yfirvalda Bandaríkjanna á persónuupplýsingum í þágu löggæslu og almannahagsmuna

- 125) Að því er varðar afskipti af persónuupplýsingum sem eru fluttar samkvæmt friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna í þágu löggæslu hafa bandarísk stjórnvöld (fyrir tilstilli dómsmálaráðuneytisins) veitt tryggingu fyrir viðeigandi takmörkunum og verndarráðstöfunum sem samkvæmt mati framkvæmdastjórnarinnar sýna fram á fullnægjandi vernd.

⁽¹⁾ Sjá Roman Zakharov gegn Rússlandi, dómur frá 4. desember 2015 (yfirdeild), krafa nr. 47143/06, 275. mgr. („enda þótt það sé að jafnaði æskilegt að fela dómara stjórn eftirlits getur eftirlit aðila sem ekki eru dómsaðilar talist samrýmast samningnum, svo fremi að eftirlitsaðilinn sé óháður yfirvöldunum sem annast eftirlitið og valdsvið hans sé fullnægjandi og skilvirkt“).

⁽²⁾ Sjá Kennedy gegn Bretlandi, dómur frá 18. maí 2010, kára nr. 26839/05, 167. mgr.

⁽³⁾ Schrems, 95. mgr. Eins og ljóst er af 91. og 96. mgr. dómsins fjallar 95. mgr. um verndarstigið sem er ábyrgt í réttarkerfi Sambandsins sem verndarstig í þriðja landi verður að vera „sambærilegt við í meginatriðum“. Samkvæmt 73. og 74. mgr. dómsins er ekki gerð sú krafa að verndarstigið eða sú málskotsleið sem þriðja landið hefur verði að vera eins, jafnvel þótt þær leiðir sem verða notaðar verði að vera skilvirkar í reynd.

- 126) Samkvæmt þessum upplýsingum, í samræmi við fjórða viðauka við stjórnarskrá Bandaríkjanna⁽¹⁾, þurfa löggæslufyrirvöld fyrst og fremst að hafa dómsúrskurð um heimild til leitar og haldlagningar⁽²⁾ sem „má ekki fella nema fyrir sterkar líkur“. Í þeim fáeinu sérstaklega grunduðu undantekningartilvikum þar sem krafan um heimild á ekki við⁽³⁾ skal löggæslan gangast undir „réttmætispróf“⁽⁴⁾. Hvort leit eða haldlagning er sanngjörn er „ákvarðað með því að meta, annars vegar, að hve miklu leyti hún truflar friðhelgi einkalífs einstaklings og, hins vegar, að hve miklu leyti þörf er á henni til að vinna að lögmætum hagsmunum ríkisins“⁽⁵⁾. Almennt tryggir fjórði viðaukinn friðhelgi einkalífsins, virðingu og vernd gegn handahófskenndum inngripsaðgerðum fulltrúa stjórnvalda⁽⁶⁾. Þessi hugtök ná yfir hugmyndina um nauðsyn og meðalhóf í löggjöf Sambandsins. Þegar löggæslan hefur ekki lengur þörf fyrir að nota haldlagða hluti sem sönnunargögn ber að skila þeim⁽⁷⁾.
- 127) Þótt rétturinn samkvæmt fjórða viðauka við stjórnarskrá Bandaríkjanna nái ekki til einstaklinga sem ekki eru bandarískir og eru ekki búsettir í Bandaríkjunum njóta þeir samt sem áður óbeint góðs af þeirri vernd sem í honum felst, svo fremi að bandarísk fyrirtæki búi yfir persónuupplýsingunum, en það hefur þau áhrif að löggæslufyrirvöld verða í öllum tilvikum að fara fram á heimild dómsmálayfirvalda (eða a.m.k. að virða réttmætiskröfuna)⁽⁸⁾. Með lögboðnum heimildarákvæðum er veitt frekari vernd og einnig með viðmiðunarreglum dómsmálayfirvaldsins sem takmarka aðgang löggæslunnar að upplýsingum af ástæðum sem jafngilda nauðsyn og meðalhófi (t.d. með því að fara fram á að alríkislögreglan í Bandaríkjunum noti rannsóknaraðferðir sem valda minnstu inngripi, þar sem tekið er tillit til áhrifa á friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi)⁽⁹⁾. Samkvæmt skýringunum sem bandarísk stjórnvöld gefa gildir jafnmikil vernd eða meiri um lögreglurannsóknir í fylkjunum (í tengslum við rannsóknir sem gerðar eru samkvæmt lögum í viðkomandi fylki)⁽¹⁰⁾.
- 128) Enda þótt ekki þurfi fyrirframheimild dómstóls eða rannsóknarnefndar (sem er rannsóknarhluti dómstólsins sem er skipaður af dómara) í öllum málum⁽¹¹⁾, eru kvaðningar af hálfu stjórnvalda takmarkaðar við tiltekin mál og verða með fyrirvara um óháð eftirlit dómstóls, a.m.k. þegar stjórnvöld fara fram á fullnustu fyrir dómstóli⁽¹²⁾.

(1) Samkvæmt fjórða viðauka við stjórnarskrá Bandaríkjanna: „Réttur þjóðarinnar til að njóta friðhelgi fyrir persónu sína, heimili, skjöl og muni gegn ástæðulausri leit og haldlagningu skal óskertur látinn; og dómsúrskurð um heimild til leitar má ekki fella nema fyrir sterkar líkur, studdar eidi eða yfirlýsingu, og skal þar staðnum, þar sem leitinn skal fram fara, nákvæmlega lýst og mönnum þeim og hlutum er leggja skal hald á.“ Einungis dómara mega gefa út leitarheimildir. Um alríkisheimildir til að afrita upplýsingar sem eru geymdar á rafrænan hátt gildir enn fremur 41. regla Federal Rules of Criminal Procedure

(2) Ítrekað hefur hæstiréttur vísað til leitar án heimildar sem „undantekningar“. Sjá t.d. Johnson gegn Bandaríkjunum, 333 U.S. 10, 14 (1948); McDonald gegn Bandaríkjunum, 335 U.S. 451, 453 (1948); Camara gegn Municipal Court, 387 U.S. 523, 528-29 (1967); G.M. Leasing Corp. gegn Bandaríkjunum, 429 U.S. 338, 352-53, 355 (1977). Á sama hátt leggur hæstiréttur reglulega áherslu á að „það stjórnarskrárákvæði, sem helst liggur til grundvallar á þessu sviði, er það að leit sem framkvæmd er utan meðferðar dómstóla, án fyrirframsamþykkis dómara, sé í sjálfru sér óréttmæt samkvæmt fjórða viðauka við stjórnarskrá Bandaríkjanna — einungis með fyrirvara um fáeinir sérstaklega grundaðar og afgerandi undantekningar.“ Sjá t.d. Coolidge gegn New Hampshire, 403 U.S. 443, 454-55 (1971); G.M. Leasing Corp. gegn Bandaríkjunum, 429 U.S. 338, 352-53, 358 (1977).

(3) City of Ontario, Cal. gegn Quon, 130 S. Ct. 2619, 2630 (2010).

(4) PCLOB, Sec. 215 Report, bls. 107, tilvísun í Maryland gegn King, 133 S. Ct. 1958, 1970 (2013).

(5) PCLOB, Sec. 215 Report, bls. 107, með vísun í Samson gegn California, 547 U.S. 843, 848 (2006).

(6) City of Ontario, Cal. gegn Quon, 130 S. Ct. 2619, 2630 (2010), 2627.

(7) Sjá t.d. Bandaríkin gegn Wilson, 540 F.2d 1100 (D.C. Cir. 1976).

(8) Sbr. Roman Zakharov gegn Rússlandi, dómur frá 4.12.2015 (yfirdeild), kæra nr. 47143/06, 269. mgr., en samkvæmt henni „er sú krafa að sýna þeim sem veita fjarskiptáþjónustuna hlerunarheimild áður en veittur er aðgangur að samskiptum einstaklings ein mikilvægasta verndarráðstöfun löggæslufyrivalda gegn misnotkun og tryggir að réttar heimildar sé aflað í öllum tilvikum um hleranir.“

(9) Skýringar dómsmálaráðuneytisins (VII. viðauki), bls. 4 með frekari tilvísunum.

(10) Sjá skýringar frá dómsmálaráðuneytinu (VII. viðauki), bls. 2.

(11) Samkvæmt upplýsingunum sem framkvæmdastjórnin hefur fengið, án tillits til sérstakra sviða sem líklega eiga ekki við um gagnaflutninga samkvæmt friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna (t.d. rannsóknir á svikum í heilbrigðisþjónustu, misnotkun á börnum eða mál er varða takmörkunarskyld efni), varðar þetta helst tiltekin yfirvöld sem falla undir lög um friðhelgi einkalífsins í rafrænum fjarskiptum (ECPA), nánar tiltekið beiðni um grunnáskrift, upplýsingar um tengitíma og reikningagerð ((18 U.S.C. § 2703(c)(1), (2), t.d. pósthaf, tegund/lengd þjónustu) og um innihald tölvupósts sem er eldri en 180 daga (18 U.S.C. § 2703(a), (b)). Í síðara tilvikinu verður þó að tilkynna það hlutaðeigandi einstaklingi svo hann hafi tækifæri til að vefengja beiðnina fyrir dómi. Sjá einnig yfirlit í 3. kafla í skýringum dómsmálaráðuneytisins: Searching and Seizing Computers and Obtaining Electronic Evidence in Criminal Investigations: The Stored Communications Act, bls. 115-138.

(12) Samkvæmt skýringum bandarískra stjórnvalda geta viðtakendur kvaðninga frá stjórnvöldum vefengt þær fyrir dómi á þeirri forsendu að þær séu ósanngjarnar, þ.e. óhóflegar, harðar eða íþyngjandi. Sjá skýringu frá dómsmálaráðuneytinu (VII. viðauki), bls. 2.

- 129) Sama gildir um að nota kvaðningar frá stjórnvöldum í þágu almannahagsmuna. Auk þess, samkvæmt skýringunum frá bandarískum stjórnvöldum, gilda sambærilegar efnislegar takmarkanir varðandi það að stofnanir geta einungis farið fram á aðgang að upplýsingum sem við koma málefnum sem falla undir valdsvið þeirra og þeim ber að virða réttmætiskröfuna.
- 130) Enn fremur kveða bandarísk lög á um ýmsar leiðir til dómsúrlausna fyrir einstaklinga gegn opinberu yfirvaldi eða embættismanni þess ef þessi yfirvöld sjá um vinnslu persónuupplýsinga. Þessar leiðir, sem eru m.a. löggin Administrative Procedure Act (APA), Freedom of Information Act (FOIA) og Electronic Communications Privacy Act (ECPA), eru opnar öllum einstaklingum óháð ríkisfangi þeirra, með fyrirvara um viðeigandi skilyrði.
- 131) Almennt, samkvæmt ákvæðum Administrative Procedure Act ⁽¹⁾ um eftirlit dómstóla, á „sérhver einstaklingur sem er beittur lagalegum órétti vegna aðgerðar stofnunar eða hefur orðið fyrir skaðlegum áhrifum eða honum hefur verið gert rangt til með stofnanaaðgerð“ rétt á að fara fram á úrskurð dómstóla ⁽²⁾. Í þessu felst sá möguleiki að fara þess á leit að dómstóllinn „lýsi því yfir að aðgerðir, niðurstöður og ályktanir stofnunar séu ólöglegar og þær verði ógiltar [...] ef þær teljast tilviljunarkenndar, óútreiknanlegar, valdheimildir hafa verið misnotaðar eða að þær séu að öðru leyti ekki í samræmi við lög“ ⁽³⁾.
- 132) Nánar tiltekið er, í II. bálki Electronic Communications Privacy Act ⁽⁴⁾, sett fram kerfi um lögbundinn rétt til friðhelgi einkalífsins og sem slíkt gildir það um aðgang löggæslu að efni samskipta sem eru um þráð, munnleg eða rafræn sem eru til varðveislu hjá þjónustuveitendum sem eru þriðju aðilar ⁽⁵⁾. Þetta gerir ólöglegan aðgang (þ.e. aðgang sem ekki er heimilaður af dómstóli eða leyfilegur með öðrum hætti) að slíkum samskiptum saknæman og gerir viðkomandi einstaklingi kleift að höfða einkamál fyrir alríkisdómstóli Bandaríkjanna gegn opinberum embættismanni sem hefur af ásettu ráði framið slíkan ólöglegan verknað, eða gegn Bandaríkjunum, til að fá raunbætur og refsibætur og auk þess viðurkenningardóm.
- 133) Einnig hefur, samkvæmt Freedom of Information Act (FOIA, 5 U.S.C. § 552), sérhver einstaklingur rétt á að fá aðgang að skrár bandarískrar alríkisstofnunar og, ef ekki eru fyrir hendi önnur stjórnsýsluleg úrræði, að framfylgja slíkum rétti fyrir dómstóli, nema að því leyti sem slíkar skrár séu verndaðar gegn opinberri birtingu með undanþágu eða með sérstakri undantekningu vegna löggæslu ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ 5 U.S.C. § 702.

⁽²⁾ Almennt fellur einungis „endanleg“ aðgerð stofnunar — fremur en aðgerð stofnunar sem er „til bráðabirgða, tengist málsmeðferð eða millistigi“ — undir úrskurðarvald dómstóla. 5 U.S.C. § 704.

⁽³⁾ 5 U.S.C. § 706(2)(A).

⁽⁴⁾ 18 U.S.C. §§ 2701-2712.

⁽⁵⁾ ECPA vernda samskipti sem tveir skilgreindir flokkar netþjónustuveitenda hafa með höndum, nánar tiltekið veitendur: i. rafrænnar samskiptaþjónustu, t.d. símafjarskipta eða tölvupósts, ii. fjarþjónustu á sviði gagnameðferðar á borð við þjónustu vegna geymslumiðla eða vinnslu.

⁽⁶⁾ Þessar undantekningar eru hins vegar takmarkaðar. Samkvæmt 5 U.S.C. § 552 (b)(7), til dæmis, eru réttindi samkvæmt FOIA útilokuð fyrir „skrár eða upplýsingar sem eru teknar saman í þágu löggæslu en einungis að því marki sem slíkar skrár eða upplýsingar varðandi löggæslu gætu: A) verið nægjanlegt tilefni til íhlutunar í fullnustumeðferð, B) svipt einstakling rétti til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi eða óhlutdrægrar dómsálagningar, C) verið nægjanlegt tilefni til að teljast óréttmætt brot á friðhelgi einkalífsins, D) verið nægjanlegt tilefni til að birta deili á heimildaraðila sem nýtur trúnaðar, þ.m.t. ríkisstofnun, staðbundinni eða erlendri stofnun eða yfirvaldi eða hvers konar einkarekinni stofnun sem lét í té trúnaðarupplýsingar og, ef um er að ræða skrá eða upplýsingar sem löggæsluyfirvald tekur saman í rannsókn á sakamáli eða sérstofnun sem annast löglega rannsókn er varðar þjóðaröryggi, upplýsingar sem heimildaraðili lét í té í trúnaði, E) birt aðferðir og verklagsreglur fyrir lögreglurannsóknir eða málsókn, eða birt viðmiðunarreglur um lögreglurannsóknir eða málsókn, ef slík birting gæfi nægjanlegt tilefni til það gæti leitt til þess að farið væri í kringum lög eða F) gæfi nægjanlegt tilefni til að stofna lífi eða líkamlegu öryggi einstaklings í hættu.“ Einnig, „þegar lögð er fram beiðni sem felur í sér aðgang að skrár [en birting þeirra væri nægjanlegt tilefni til að koma í veg fyrir fullnustumeðferð] og – A) rannsóknin eða málsmeðferðin varðar hugsanlegt refsivert brot; og B) ástæða er til að telja að i. viðfang rannsóknarinnar eða málsmeðferðarinnar viti ekki af henni og ii. að birta þær skrár sem eru til sem gætu verið nægjanlegt tilefni til að koma í veg fyrir fullnustumeðferð, getur stofnunin, aðeins á þeim tíma sem ástandið varir, meðhöndlað skrárnar í samræmi við að þær falli ekki undir ákvæði þessa liðar.“ (5 U.S.C. § 552 (c)(1)).

- 134) Auk þess veita ýmis önnur lög einstaklingum rétt á að höfða mál gegn opinberu yfirvaldi eða embættismanni í Bandaríkjunum með tilliti til vinnslu persónuupplýsinga er þá varðar, s.s. Wiretap Act ⁽¹⁾, Computer Fraud and Abuse Act ⁽²⁾, Federal Torts Claim Act ⁽³⁾, Right to Financial Privacy Act ⁽⁴⁾, og Fair Credit Reporting Act ⁽⁵⁾.
- 135) Framkvæmdastjórnin ályktar því svo að í Bandaríkjunum séu fyrir hendi reglur sem ætlað er að takmarka inngrip í grundvallarréttindi einstaklinga, sem persónuupplýsingar um eru fluttar frá Sambandinu til Bandaríkjanna samkvæmt samkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins, í þágu löggæslu ⁽⁶⁾ eða annarra almannahagsmuna, við það sem er algjörlega nauðsynlegt til að ná viðkomandi lögmætu markmiði, og sem tryggir skilvirka lögverndun gegn slíku inngripi.

4. FULLNÆGJANDI VERND SAMKVÆMT SAMKOMULAGI EVRÓPUSAMBANDSINS OG BANDARÍKJANNA TIL VARNAR FRIÐHELGI EINKALÍFSINS

- 136) Í ljósi þessara niðurstaðna telur framkvæmdastjórnin að Bandaríkin tryggi fullnægjandi vernd við flutning persónuupplýsinga frá Sambandinu til sjálfvottaðra fyrirtækja í Bandaríkjunum samkvæmt samkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins.
- 137) Framkvæmdastjórnin telur einkum að meginreglurnar sem viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna gaf út tryggi á heildina litið vernd persónuupplýsinga sem er í grundvallaratriðum jafngild þeirri vernd sem ábyrgst er í þeim grundvallarreglum sem mælt er fyrir um í tilskipun 95/46/EB.
- 138) Auk þess er skilvirk beiting meginreglnanna tryggð með skuldbindingum um gagnsæi og stjórnun viðskiptaráðuneytisins á friðhelgisamkomulaginu.
- 139) Enn fremur telur framkvæmdastjórnin að, á heildina litið, geri eftirlits- og málskotskerfi, sem kveðið er á um í friðhelgisamkomulaginu, mögulegt að greina brot fyrirtækja, sem taka þátt í samkomulaginu, á meginreglunum og refsa þeim fyrir þau og bjóða skráðum aðila lagaleg úrræði til að fá aðgang að persónuupplýsingum sem tengjast honum og, loks, að slík gögn verði leiðrétt eða þeim verði eytt.
- 140) Að síðustu, á grundvelli fyrirbyggjandi upplýsinga um réttarkerfi Bandaríkjanna, þ.m.t. skýringar og skuldbindingar bandarískra stjórnvalda, telur framkvæmdastjórnin að hvers kyns inngrip opinberra yfirvalda í Bandaríkjunum í grundvallarréttindi einstaklinga sem upplýsingar um eru fluttar frá Sambandinu til Bandaríkjanna samkvæmt friðhelgisamkomulaginu í þágu þjóðaröryggis, löggæslu eða annarra almannahagsmuna og takmarkanir, sem lagðar eru á sjálfvottuð fyrirtæki með tilliti til þess hvort þau fylgi meginreglunum, verði takmarkað við það sem er bráðnauðsynlegt til þess að ná því lögmæta markmiði sem um er að ræða og að fyrir hendi sé skilvirk vernd gegn slíku inngripi.

⁽¹⁾ 18 U.S.C. §§ 2510 o.áfr. Samkvæmt Wiretap Act (18 U.S.C. § 2520) ef samskipti einstaklings sem berast um þráð, eru munnleg eða rafræn eru hleruð, birt eða vísitandi notuð getur hann höfðað einkamál vegna brots á Wiretap Act, þ.m.t. við tiltekna aðstæður gegn einstökum opinberum embættismanni eða Bandaríkjunum. Við söfnun pósthanga og annarra óefnislegra upplýsinga (t.d. IP-vistfanga, tölvupóstfanga viðtakenda og sendenda), sjá einnig kafla um búnað til að skrá fjarskiptasendingar til og frá viðkomandi neti í 18. bálki (18 U.S.C. §§ 3121-3127 og, fyrir einkamál, § 2707).

⁽²⁾ 18 U.S.C. § 1030. Samkvæmt Computer Fraud and Abuse Act getur einstaklingur höfðað mál gegn sérhverjum einstaklingi vegna vísitandi óheimils aðgangs (eða ef hann er umfram heimild) til að fá upplýsingar frá fjármálastofnun, tölvukerfi bandaríska ríkisins eða úr annari tiltekinni tölvu, þ.m.t. við tiltekna aðstæður gegn tilteknum opinberum embættismanni.

⁽³⁾ 28 U.S.C. §§ 2671 o.áfr. Samkvæmt Federal Tort Claims Act getur einstaklingur höfðað mál, í tilteknum aðstæðum, gegn Bandaríkjunum að því er varðar „gáleysi, óréttmætar aðgerðir eða vanrækslu opinbers starfsmanns við störf innan gildissviðs embættis síns eða starfs“.

⁽⁴⁾ 12 U.S.C. §§ 3401 o.áfr. Samkvæmt Right to Financial Privacy Act getur einstaklingur höfðað mál, í tilteknum aðstæðum, gegn Bandaríkjunum að því er varðar það að fá eða birta verndaðar fjárhagsskrár í trássi við lög. Aðgangur hins opinbera að vernduðum fjárhagsgögnum er almennt bannaður nema stjórnvöld fari fram á það með löglegri kvaðningu eða leitarheimild eða, með fyrirvara um takmarkanir, formlegri skriflegri beiðni og einstaklingurinn sem upplýsingarnar, sem farið er fram á, eru um fá tilkynningu um slíka beiðni.

⁽⁵⁾ 15 U.S.C. §§ 1681-1681x. Samkvæmt *Fair Credit Reporting Act* getur einstaklingur höfðað mál gegn hverjum þeim einstaklingi sem fullnægir ekki kröfunum (einkum þörfinni á löglegri heimild) er varðar söfnun, miðlun og notkun skýrslna um neytendalán eða, í tilteknum aðstæðum, gegn ríkisstofnun.

⁽⁶⁾ Evrópudómstóllinn hefur viðurkennt að löggæsla feli í sér lögmæt stefnumið. Sjá sameinuð mál C-293/12 og C-594/12, *Digital Rights Ireland o.fl.*, EU:C:2014:238, 42. mgr. Sjá einnig 2. lið 8. gr. Evrópusáttmála um verndun mannréttinda og mannfrelsis og dóm Mannréttindadómstóls Evrópu í *Weber og Saravia* gegn Þýskalandi, kæra nr. 54934/00, 104. mgr.

- 141) Framkvæmdastjórnin ályktar að þetta uppfylli kröfurnar í 25. gr. tilskipunar 95/46/EB, þegar þær eru túlkaðar með tilliti til sáttmála Evrópusambandsins um grundvallarréttindi eins og Evrópudómstóllinn gerir grein fyrir, einkum í Schrems-dómnum.

5. AÐGERÐ PERSÓNUVERNDARYFIRVALDA OG UPPLÝSINGAR TIL FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR

- 142) Í Schrems-dómnum skýrði Dómstóllinn að framkvæmdastjórnin hefur ekki valdheimild til að takmarka valdsviðið sem persónuverndaryfirvöld öðlast með 28. gr. tilskipunar 95/46/EB (þ.m.t. vald til að stöðva gagnaflutninga tímabundið) þegar einstaklingur, sem leggur fram kæru samkvæmt því ákvæði, vefengir að ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar um fullnægjandi vernd samrýmist vernd grundvallarréttinda til friðhelgi einkalífsins og persónuverndar ⁽¹⁾.
- 143) Til þess að fylgjast með framkvæmd friðhelgisamkomulagsins með skilvirkum hætti ættu aðildarríki að tilkynna framkvæmdastjórninni um viðkomandi aðgerðir sem persónuverndaryfirvöld grípa til.
- 144) Dómstóllinn telur enn fremur, í samræmi við aðra undirgrein 6. mgr. 25. gr. tilskipunar 95/46/EB, að aðildarríki og stjórnareiningar þeirra verði að gera nauðsynlegar ráðstafanir til að hlíta lagagerðum stofnana Sambandsins, þar sem að jafnaði er talið að þessar lagagerðir séu lögmætari og þeim fylgi réttaráhrif þar til þær eru afturkallaðar, dæmdar ógildar eða því lýst yfir að þær séu ógildar í kjölfar beiðni um forúrskurð eða yfirlýsingu um ólögmæti þeirra. Af þeim sökum er ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar um fullnægjandi vernd, sem var samþykkt skv. 6. mgr. 25. gr. tilskipunar 95/46/EB, bindandi fyrir allar stjórnareiningar þeirra aðildarríkja sem hún tekur til, þ.m.t. óháð eftirlitsyfirvöld þeirra ⁽²⁾. Þegar slíku yfirvaldi hefur borist kvörtun þar sem dregið er í efa að ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar um fullnægjandi vernd varðandi grundvallarréttindi til friðhelgi einkalífs og persónuverndar hafi verið hlítt og það telur að andmælin, sem sett eru fram, séu vel grunduð verða landslög að sjá um að fyrir hendi séu lagaleg úrræði til að leggja þessi andmæli fyrir landsdómstól sem, ef um er að ræða efasemdir, verður að fresta málsmeðferð og leggja fram beiðni um forúrskurð til Evrópudómstólsins ⁽³⁾.

6. REGLUBUNDIN ATHUGUN Á NIÐURSTÖÐUM UM FULLNÆGJANDI VERND

- 145) Í ljósi þess að það verndarstig sem réttarkerfi Bandaríkjanna veitir sé líklegt til að breytast mun framkvæmdastjórnin, þegar þessi ákvörðun hefur verið samþykkt, kanna reglulega hvort niðurstöðurnar, sem varða það hvort sú vernd sem Bandaríkin tryggja samkvæmt friðhelgisamkomulaginu sé fullnægjandi, séu enn byggðar á staðreyndum og lagalega rökstuddar. Krafist er slíkrar könnunar, í öllum tilvikum, þegar framkvæmdastjórnin fær hvers kyns upplýsingar sem gefa tilefni til rökstudds efa hvað þetta varðar ⁽⁴⁾.
- 146) Af þessum sökum mun framkvæmdastjórnin áfram fylgjast með heildarrammanum er varðar flutning persónuupplýsinga, sem varð til með friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna ásamt fylgni bandarískra yfirvalda við þær skýringar og skuldbindingar sem er að finna í skjölunum sem fylgja með þessari ákvörðun. Til að auðvelda þetta ferli hafa Bandaríkin skuldbundið sig til að upplýsa framkvæmdastjórnina um efnislega þróun í bandarískum lögum þegar hún á við um friðhelgisamkomulagið á sviði persónuverndar og takmarkanir og verndarráðstafanir sem gilda um aðgang opinberra yfirvalda að persónuupplýsingum. Enn fremur mun þessi ákvörðun vera með fyrirvara um árlegt sameiginlegt endurmat sem mun taka til allra þátta er varða framkvæmd friðhelgisamkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna, þ.m.t. beitingu undantekninga frá meginreglunum er varðar þjóðaröryggi og framfylgd laga. Auk þess mun framkvæmdastjórnin meta verndarstigið sem friðhelgisamkomulagið veitir eftir að almenna persónuverndarreglugerðin tekur gildi, þar sem lagaleg þróun í löggjöf Sambandsins getur einnig haft áhrif á niðurstöður um fullnægjandi vernd.
- 147) Til að framkvæma árlegt sameiginlegt endurmat, sem um getur í I., II. og VI. viðauka, mun framkvæmdastjórnin funda með viðskiptaráðuneytinu og Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna ásamt, ef við á, öðrum ráðuneytum og sérstofnunum sem taka þátt í framkvæmd á tilhögun friðhelgisamkomulagsins, og einnig, að því er varðar málefni sem lúta að þjóðaröryggi, fulltrúum skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI), öðrum öryggis- og leyniþjónustustofnunum Bandaríkjanna og umboðsmanninum. Þátttaka á þessum fundi verður opin persónuverndaryfirvöldum í Evrópusambandinu og fulltrúum starfshópsins sem um getur í 29. gr.

⁽¹⁾ Schrems, 40. mgr. o.áfr., 101-103.

⁽²⁾ Schrems, 51., 52. og 62. mgr.

⁽³⁾ Schrems, 65. mgr.

⁽⁴⁾ Schrems, 76. mgr.

- 148) Innan ramma hins árlega sameiginlega endurmats mun framkvæmdastjórnin fara fram á að viðskiptaráðuneytið veiti heildstæðar upplýsingar um alla viðkomandi þætti framkvæmdar friðhelgisamkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna, þ.m.t. þau mál sem persónuverndaryfirvöld vísa til viðskiptaráðuneytisins og niðurstöður rýni embættisins, að eigin frumkvæði, á því hvort reglum hafi verið hlítt. Framkvæmdastjórnin mun einnig krefjast skýringa á hvers konar spurningum eða málum er varða friðhelgisamkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna og framkvæmd þess sem leiðir af fyrirliggjandi upplýsingum, þ.m.t. gagnsæisskýrslum sem eru leyfðar samkvæmt USA FREEDOM Act, opinberum skýrslum frá leyniþjónustuyfirvöldum Bandaríkjanna, persónuverndaryfirvöldum, hópum er starfa að málum á sviði friðhelgi einkalífsins, fjölmiðlaskýrslum eða öðrum hugsanlegum heimildum. Til þess að auðvelda verkefni framkvæmdastjórnarinnar hvað þetta varðar ættu aðildarríkin enn fremur að upplýsa framkvæmdastjórnina um mál þar sem með aðgerðum aðila, sem bera ábyrgð á að tryggja að farið sé að meginreglunum í Bandaríkjunum, hafi ekki tekist að tryggja að farið sé að meginreglunum og mögulegar vísbendingar um að aðgerðir opinberra yfirvalda í Bandaríkjunum, sem bera ábyrgð á þjóðaröryggi eða að koma í veg fyrir, rannsaka, finna eða saksækja fyrir refsiverð brot, tryggi ekki þá vernd sem krafist er.
- 149) Á grundvelli hins árlega sameiginlega endurmats mun framkvæmdastjórnin undirbúa opinbera skýrslu sem lögð verður fyrir Evrópuþingið og ráðið.

7. ÁKVÖRÐUNIN UM FULLNÆGJANDI VERND TÍMABUNDIÐ FELLD ÚR GILDI

- 150) Þegar framkvæmdastjórnin ályktar, á grundvelli kannana eða annarra fyrirliggjandi upplýsinga, að ekki sé lengur hægt að líta svo á að sú vernd sem fæst með friðhelgisamkomulaginu sé í meginatriðum sambærileg við vernd í Sambandinu eða þegar skýrar vísbendingar eru um að ekki sé lengur unnt að tryggja að meginreglunum sé hlítt með skilvirkum hætti í Bandaríkjunum eða að aðgerðir opinberra yfirvalda í Bandaríkjunum, sem eru ábyrg fyrir þjóðaröryggi eða fyrir því að hindra, rannsaka, finna eða saksækja fyrir refsiverð brot, tryggi ekki þá vernd sem krafist er, mun það upplýsa viðskiptaráðuneytið þar um og fara fram á að gripið verði til viðeigandi ráðstafana til að taka megi fljótt á því ef meginreglum er ekki hlítt innan tilgreindra, hæfilegra tímamarka. Ef bandarískum yfirvöldum mistekst, eftir að þessi tilteknu tímamörk renna út, að sýna fram á með fullnægjandi hætti að samkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins tryggi að farið sé að meginreglunum með skilvirkum hætti og fullnægjandi vernd mun framkvæmdastjórnin hefja málsmeðferð sem leiðir til þess að ákvörðunin er að hluta eða að fullu tímabundið felld niður eða felld úr gildi ⁽¹⁾. Að öðrum kosti getur framkvæmdastjórnin lagt til að þessari ákvörðun verði breytt, t.d. með því að takmarka gildissvið niðurstaðna um fullnægjandi vernd við gagnaflutninga með fyrirvara um viðbótarskilmála.
- 151) Einkum mun framkvæmdastjórnin hefja málsmeðferð um tímabundna niðurfellingu eða að ákvörðunin verði felld úr gildi ef um er að ræða:
- a) vísbendingar um að bandarísk yfirvöld fylgi ekki skýringum og skuldbindingum sem eru tilgreindar í fylgiskjölum með þessari ákvörðun, þ.m.t. að því er varðar skilyrði og takmarkanir aðgangs opinberra yfirvalda í Bandaríkjunum á sviði löggæslu, þjóðaröryggis og annarra almannahagsmuna að persónuupplýsingum sem fluttar eru samkvæmt friðhelgisamkomulaginu,
  - b) að ekki hefur verið fjallað um kvartanir skráðra einstaklinga í Evrópusambandinu með skilvirkum hætti, hvað þetta varðar mun framkvæmdastjórnin taka tillit til allra aðstaðna sem hafa áhrif á möguleika skráðra einstaklinga í Evrópusambandinu til að fá réttindum sínum framfylgt, þ.m.t. einkum skuldbinding sjálfvottaðra bandarískra félaga að eigin frumkvæði til að hafa samvinnu við persónuverndaryfirvöld og fylgja ráði þeirra, eða
  - c) að umboðsmanni friðhelgisamkomulagsins hafi ekki tekist að bregðast við beiðnum frá skráðum einstaklingum í Evrópusambandinu tímanlega og á viðeigandi hátt.
- 152) Framkvæmdastjórnin mun einnig íhuga að hefja málsmeðferð sem leiðir til breytingar eða tímabundinnar niðurfellingar á ákvörðun þessari eða að hún verði felld úr gildi, ef viðskiptaráðuneytið eða önnur ráðuneyti eða stofnanir sem taka þátt í framkvæmd friðhelgisamkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna, í tengslum við árlegt sameiginlegt endurmat á framkvæmd friðhelgisamkomulagsins eða með öðrum hætti, eða, þegar um er að ræða málefni sem lúta að þjóðaröryggi, fulltrúar öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna eða umboðsmaðurinn, veita ekki upplýsingar eða nánari útlitun sem er nauðsynleg fyrir mat á reglufylgni, skilvirkni verklagsreglna um meðferð kvartana eða um það ef

⁽¹⁾ Frá þeim degi sem almenna persónuverndarreglugerðin kemur til framkvæmda mun framkvæmdastjórnin nýta valdheimild sína til að samþykkja, þegar brýna nauðsyn ber til í tilhlýðilega rökstuddum tilvikum, framkvæmdargerð sem fellir núverandi ákvörðun tímabundið úr gildi og sem tekur gildi tafarlaust án þess að fyrst þurfi að leggja hana fyrir viðkomandi framkvæmdanefnd og skal hún gilda í allt að sex mánuði.

varnarstig er lækkað sem afleiðing af aðgerðum leyniþjónustuyfirvalda Bandaríkjanna, einkum vegna söfnunar og/eða aðgangs að persónuupplýsingum sem eru ekki takmarkaðar við það sem er beinlínis nauðsynlegt og hóflegt. Hvað þetta varðar mun framkvæmdastjórnin taka tillit til þess að hvaða marki hægt sé að afla viðkomandi upplýsinga frá öðrum heimildum, þ.m.t. úr skýrslum frá sjálfvottuðum bandarískum fyrirtækjum eins og heimilt er samkvæmt USA FREEDOM Act.

- 153) Starfshópur um vernd einstaklinga í tengslum við vinnslu persónuupplýsinga, sem komið var á fót skv. 29. gr. tilskipunar 95/46/EB, hefur birt álit sitt um þá vernd sem felst í friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna ⁽¹⁾, sem tekið hefur verið tillit til við gerð þessarar ákvörðunar.
- 154) Evrópuþingið samþykkti ályktun um gagnaflæði yfir Atlantshafið ⁽²⁾.
- 155) Ráðstafanirnar, sem kveðið er á um í þessari ákvörðun, eru í samræmi við álit nefndarinnar sem komið var á fót skv. 1. mgr. 31. gr. tilskipunar 95/46/EB.

SAMÞYKKT ÁKVÖRDUN ÞESSA:

1. gr.

1. Að því er varðar 2. mgr. 25. gr. tilskipunar 95/46/EB tryggja Bandaríkin fullnægjandi vernd við flutning persónuupplýsinga frá Sambandinu til fyrirtækja í Bandaríkjunum samkvæmt samkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins.
2. Friðhelgisamkomulagið samanstendur af meginreglum sem viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna gaf út 7. júlí 2016, eins og fram kemur í II. viðauka og opinberu skýringunum og skuldbindingunum sem eru í skjölunum sem talin eru upp í I. og III.–VII. viðauka.
3. Að því er varðar 1. mgr. eru persónuupplýsingar fluttar samkvæmt friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna, þegar þær eru fluttar frá Sambandinu til fyrirtækja í Bandaríkjunum sem eru á skránni yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu, sem viðskiptaráðuneytið heldur við og gerir aðgengilegar almenningi í samræmi við I. og III. þátt meginreglnanna sem settar eru fram í II. viðauka.

2. gr.

Þessi ákvörðun hefur ekki áhrif á beitingu annarra ákvæða tilskipunar 95/46/EB en ákvæða 1. mgr. 25. gr., sem varða vinnslu persónuupplýsinga í aðildarríkjunum, einkum 4. gr.

3. gr.

Þegar lögbær yfirvöld í aðildarríkjum beita valdheimildum sínum skv. 3. mgr. 28. gr. tilskipunar 95/46/EB, sem leiðir til tímabundins eða endanlegs banns við gagnaflæði til fyrirtækis í Bandaríkjunum sem er á skrá yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu, í samræmi við I. og III. þátt meginreglnanna sem settar eru fram í II. viðauka, í því skyni að vernda einstaklinga að því er varðar vinnslu persónuupplýsinga þeirra, skal hlutaðeigandi aðildarríki upplýsa framkvæmdastjórnina um það án tafar.

4. gr.

1. Framkvæmdastjórnin mun fylgjast stöðugt með framkvæmd friðhelgisamkomulagsins í því skyni að meta hvort Bandaríkin haldi áfram að tryggja fullnægjandi vernd persónuupplýsinga sem eru fluttar samkvæmt því frá Sambandinu til fyrirtækja í Bandaríkjunum.

⁽¹⁾ Álit 01/2016 um drög að ákvörðun um fullnægjandi vernd sem Evrópusambandið og Bandaríkin hafa gert samkomulag um til varnar friðhelgi einkalífsins, samþykkt 13. apríl 2016.

⁽²⁾ Ályktun Evrópuþingsins frá 26. maí 2016 um gagnaflæði yfir Atlantshafið ((2016/2727(RSP)).

2. Aðildarríkin og framkvæmdastjórnin skulu upplýsa hvert annað um tilvik þar sem svo virðist sem ríkisstofnanir í Bandaríkjunum, sem hafa lögskipað vald til að knýja fram fylgni með meginreglunum sem eru settar fram í II. viðauka, hafi ekki innleitt skilvirk uppljóstrunar- og eftirlitskerfi sem gera það mögulegt í reynd að koma upp um og refsa fyrir brot á meginreglunum.
3. Aðildarríkin og framkvæmdastjórnin skulu upplýsa hvert annað um hvers konar vísbendingar um að inngrip opinberra yfirvalda í Bandaríkjunum, sem bera ábyrgð á þjóðaröryggi, framfylgd laga eða öðrum almannahagsmunum, í réttindi einstaklinga til verndar persónuupplýsingum sínum sé meira en beinlínis er nauðsynlegt, og/eða að engin skilvirk réttarvernd sé fyrir hendi gegn slíku inngripi.
4. Innan eins árs frá dagsetningu tilkynningar um þessa ákvörðun til aðildarríkjanna og árlega eftir það mun framkvæmdastjórnin meta niðurstöðurnar í 1. mgr. 1. gr. á grundvelli allra fyrirliggjandi upplýsinga, þ.m.t. upplýsinga sem eru fengnar sem hluti af árlegu sameiginlegu endurmati sem um getur í I., II. og VI. viðauka.
5. Framkvæmdastjórnin mun greina nefndinni sem komið var á fót skv. 31. gr. tilskipunar 95/46/EB frá niðurstöðum þar að lútandi.
6. Framkvæmdastjórnin mun leggja fram drög að ráðstöfunum í samræmi við málsmeðferðina sem um getur í 2. mgr. 31. gr. tilskipunar 95/46/EB með það í huga að fella þessa ákvörðun tímabundið niður, breyta henni eða fella hana úr gildi eða takmarka gildissvið hennar, m.a. þegar vísbendingar eru um:
  - að opinber yfirvöld í Bandaríkjunum fylgi ekki skýringum og skuldbindingum sem koma fram í skjölunum sem fylgja með þessari ákvörðun, þ.m.t. að því er varðar skilyrði fyrir og takmarkanir á aðgangi opinberra yfirvalda í Bandaríkjunum að persónuupplýsingum, sem eru fluttar samkvæmt friðhelgisamkomulaginu, í þágu löggæslu, þjóðaröryggis og annarra almannahagsmuna,
  - að kerfisbundið hafi kvartanir frá skráðum einstaklingum í Evrópusambandinu ekki verið teknar fyrir með skilvirkum hætti eða
  - að umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins hafi kerfisbundið ekki brugðist við beiðnum frá skráðum einstaklingum í Evrópusambandinu tímanlega og á viðeigandi hátt eins og krafist er í e-lið 4. þáttar III. viðauka.

Framkvæmdastjórnin mun einnig leggja fram slík drög að ráðstöfunum ef skortur á samstarfi aðilanna sem taka þátt í því að tryggja framkvæmd friðhelgisamkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna í Bandaríkjunum hindrar framkvæmdastjórnina í að ákvarða hvort niðurstaðan í 1. mgr. 1. gr. hefur orðið fyrir áhrifum af því.

5. gr.

Aðildarríkin skulu gera allar nauðsynlegar ráðstafanir til að fara að ákvörðun þessari.

6. gr.

Ákvörðun þessari er beint til aðildarríkjanna.

Gjört í Brussel 12. júlí 2016.

Fyrir hönd framkvæmdastjórnarinnar,

Věra JOUROVÁ

framkvæmdastjóri.

_____

I. VIÐAUKI

Bréf frá viðskiptaráðherra Bandaríkjanna Penny Pritzker

7. júlí 2016

Vera Jourová

Framkvæmdastjóri yfir dóms-, neytenda- og kynjajafnréttismálum

Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins

Rue de la Loi/Wetstraat 200

1049 Brussels

Belgía

Ágæta Vera Jourová, framkvæmdastjóri,

Fyrir hönd Bandaríkjanna er mér ánægja að senda hér með pakka af efni, er varðar friðhelgisamkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna, en þetta efni er afrakstur árangursríkra umræðna milli hópa okkar á tveimur árum. Þessi pakki, ásamt öðru efni sem framkvæmdastjórnin hefur aðgang að frá opinberum heimildum, er afar traustur grundvöllur fyrir nýjum niðurstöðum framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins um fullnægjandi vernd ⁽¹⁾.

Báðir aðilar geta verið stoltir af þeim úrbótum sem hafa verið gerðar á rammanum. Friðhelgisamkomulagið byggist á meginreglum sem traust samkomulag er um beggja vegna Atlantshafsins og við höfum eftir virkni þeirra. Með samstarfinu höfum við raunverulegt tækifæri til að bæta verndun einkalífs í heiminum.

Friðhelgisamkomulagið felur í sér meginreglurnar um verndun friðhelgi einkalífsins ásamt bréfi, sem fylgir með sem 1. viðauki, frá stjórnsluskrifstofu viðskiptaráðuneytisins um alþjóðaviðskipti, sem stýrir áætluninni, þar sem þeim skuldbindingum sem ráðuneytið hefur tekið á sig er lýst til að tryggja skilvirka framkvæmd friðhelgisamkomulagsins. Í pakkanum er einnig 2. viðauki þar sem fram koma aðrar skuldbindingar viðskiptaráðuneytisins sem tengjast nýju fyrirkomulagi gerðardóms sem er fyrir hendi samkvæmt friðhelgisamkomulaginu.

Ég hef beint þeim fyrirmælum til starfsfólks míns að veita nauðsynlegu fjármagi til að hrinda í framkvæmd skjótt og að fullu rammamkomulaginu til varnar friðhelgi einkalífsins og tryggja að skuldbindingarnar í 1. og 2. viðauka séu uppfylltar tímanlega.

Friðhelgisamkomulagspakkinn inniheldur einnig önnur skjöl frá öðrum sérstofnunum Bandaríkjanna, nánar til tekið:

- bréf frá Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna (FTC) sem lýsir framkvæmd stofnunarinnar á friðhelgisamkomulaginu,
- bréf frá samgönguráðuneytinu sem lýsir framkvæmd þess á friðhelgisamkomulaginu,
- tvö bréf sem samin eru á skrifstofu framkvæmdastjóra bandarísku leyniþjónustunnar (ODNI) varðandi verndarráðstafanir og takmarkanir sem gilda um öryggisstjórnvöld Bandaríkjanna,
- bréf frá utanríkisráðuneytinu og meðfylgjandi greinargerð þar sem lýst er skuldbindingu utanríkisráðuneytisins til að koma á fót nýju embætti umboðsmanns friðhelgisamkomulagsins til þess að leggja fram fyrirsögnir um starfsvenjur Bandaríkjanna við öflun vitneskju frá merkjasendingum, og
- bréf sem samið er í dómsmálaráðuneytinu varðandi verndarráðstafanir og takmarkanir á aðgangi bandarísku ríkisstjórnarinnar að gögnum í þágu löggæslu og almannahagsmuna.

Því má treysta að Bandaríkin tekur þessum skuldbindingum alvarlega.

⁽¹⁾ Svo fremi að ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar um fullnægjandi vernd, sem friðhelgisamkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna veitir, gildi um Ísland, Liechtenstein og Noreg, mun efnispakki friðhelgisamkomulagsins taka til Evrópusambandsins og þessara þriggja landa.

Innan 30 daga frá lokasamþykkt ákvörðunar um fullnægjandi vernd verður heildarpakki friðhelgisamkomulagsins sendur lögbirtingablaði Bandaríkjanna til birtingar.

Við hlökkum til samstarfsins með þér við framkvæmd friðhelgisamkomulagsins og að hefja saman næsta áfanga í þessu ferli.

Virðingarfyllst,

Penny Pritzker

---

1. viðauki

Bréf frá Ken Hyatt starfandi aðstoðarráðherra varðandi alþjóðaviðskipti

Hæstvirt Věra Jourová
Framkvæmdastjóri yfir dóms-, neytenda- og kynjajafnréttismálum
Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins
Rue de la Loi/Wetstraat 200
1049 Brussels
Belgía

Ágæta Vera Jourová, framkvæmdastjóri,

Fyrir hönd stjórnarsýsluskrifstofu viðskiptaráðuneytisins um alþjóðaviðskipti er mér ánægja að gera grein fyrir aukinni vernd persónuupplýsinga sem fæst með rammasamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins („friðhelgisamkomulagið“ eða „ramminn“) og þeim skuldbindingum sem viðskiptaráðuneytið („ráðuneytið“) hefur gengist undir til að tryggja skilvirka framkvæmd friðhelgisamkomulagsins. Að ljúka þessu sögulega samkomulagi er mikilvægur árangur með tilliti til friðhelgi einkalífs og fyrir fyrirtæki beggja vegna Atlantshafsins. Það veur traust einstaklinga í Evrópusambandinu að upplýsingar um þá njóti verndar og að þeir muni hafa aðgang að lagalegum úrræðum til að leysa vandamál sem upp kunna að koma. Það veitir fullvissu sem stuðlar að vexti efnahags beggja vegna Atlantshafsins með því að tryggja að þúsundir evrópskra og amerískra fyrirtækja geti haldið áfram fjárfestingum sínum og viðskiptum yfir landamæri okkar. Friðhelgisamkomulagið er árangur tveggja ára mikillar vinnu og samstarfs við ykkur, starfsfélaga okkar í framkvæmdastjórn Evrópusambandsins („framkvæmdastjórnin“). Við hlökkum til áframhaldandi samstarfs við framkvæmdastjórnina til að tryggja að framkvæmd friðhelgisamkomulagsins verði eins og fyrirhugað var.

Við höfum unnið að því með framkvæmdastjórninni að þróa friðhelgisamkomulagið svo að fyrirtæki með staðfestu í Bandaríkjunum geti uppfyllt kröfur um fullnægjandi persónuvernd samkvæmt lögum Evrópusambandsins. Verulegur ávinningur hlýst af nýja rammanum bæði fyrir einstaklinga og fyrirtæki. Í fyrsta lagi er hann mikilvæg vernd fyrir friðhelgi einkalífsins með tilliti til upplýsinga um einstaklinga í Evrópusambandinu. Samkvæmt honum er þess krafist að þátttakandi fyrirtæki í Bandaríkjunum þróa samræmda stefnu á sviði persónuverndar, skuldbindi sig opinberlega til að fylgja meginreglum friðhelgisamkomulagsins svo að hægt verði að knýja fram að staðið verði við skuldbindinguna samkvæmt bandarískum lögum, endurvotti árlega gagnvart ráðuneytinu að þau hlíti reglunum, sjái einstaklingum í Evrópusambandinu fyrir óháðri lausn deilumála þeim að kostnaðarlausu og lúti valdi Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna („FTC“), samgönguráðuneytisins („DOT“) eða annarrar framfylgdarstofnunar. Í öðru lagi mun friðhelgisamkomulagið gera þúsundum fyrirtækja í Bandaríkjunum og dótturfyrirtækjum evrópskra félaga í Bandaríkjunum kleift að taka á móti persónuupplýsingum frá Evrópusambandinu til að auðvelda gagnflæði sem styðja við viðskipti beggja vegna Atlantshafsins. Efnahagstengsl yfir Atlantshafið eru þegar þau mestu í heiminum, þau hafa skapað helminginn af efnahagslegum afrakstri í heiminum og næstum trilljón dali í viðskiptum með vörur og þjónustu, og þau styðja milljónir starfa beggja vegna Atlantshafsins. Fyrirtæki sem reiða sig á gagnflæði yfir Atlantshafið eru í öllum atvinnugreinum, m.a. stór fyrirtæki á lista Fortune 500 ásamt mörgum litlum og meðalstórum fyrirtækjum. Gagnflæði yfir Atlantshafið heimilar bandarískum fyrirtækjum að vinna gögn sem eru nauðsynleg til að bjóða einstaklingum í Evrópu vörur, þjónustu og atvinnutækifæri. Friðhelgisamkomulagið styður sameiginlegar meginreglur um friðhelgi einkalífsins og brúar mismuninn milli réttarreglna okkar jafnframt því að vinna að viðskiptalegum og efnahagslegum markmiðum Evrópu og Bandaríkjanna.

Þótt ákvörðun fyrirtækis um sjálfvottun til að fylgja þessu nýja friðhelgisamkomulagi sé valfrjálst er skuldbinding þess fullnustuhæf samkvæmt bandarískum lögum þegar fyrirtækið hefur opinberlega skuldbundið sig til að taka þátt í honum, annaðhvort gagnvart Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna eða samgönguráðuneytinu, eftir því hvort yfirvaldið hefur lögsögu yfir viðkomandi fyrirtæki gagnvart friðhelgisamkomulaginu.

Aukin vernd samkvæmt meginreglum friðhelgisamkomulagsins

Friðhelgisamkomulagið eflir verndun einkalífsins með því:

- að krefjast þess að viðbótarupplýsingar séu veittar einstaklingum samkvæmt meginreglunni um tilkynningarskyldu, þ.m.t. yfirlýsing um þátttöku fyrirtækisins í friðhelgisamkomulaginu, yfirlýsing um rétt einstaklingsins til aðgangs að persónuupplýsingum og tilgreining á viðkomandi óháðum aðila til lausnar deilumála,
- að efla verndun persónuupplýsinga sem eru fluttar frá fyrirtæki sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu til ábyrgðaraðila sem er þriðji aðili, með því að krefjast þess að aðilarnir geri með sér samning sem kveður á um að slík gögn megi einungis vinna í takmörkuðum og sértækum tilgangi í samræmi við samþykki frá einstaklingnum og að viðtakandi muni veita sams konar vernd og felst í meginreglunum,

- að efla verndun persónuupplýsinga sem eru fluttar frá fyrirtæki sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu til fulltrúa sem er þriðji aðili, þ.m.t. með kröfu um að viðkomandi fyrirtæki geri eðlilegar og viðeigandi ráðstafanir til að tryggja að fulltrúinn vinni persónuupplýsingarnar sem eru fluttar með skilvirkum hætti og í samræmi við skuldbindingar fyrirtækisins með hliðsjón af meginreglunum, geri eðlilegar og viðeigandi ráðstafanir, að fenginni tilkynningu, til að stöðva og vinna bót á óleyfilegri vinnslu og leggi samantekt eða afrit af viðeigandi ákvæðum um friðhelgi einkalífsins í samningi þess við umræddan fulltrúa fyrir ráðuneytið þegar þess er óskað,
- að tryggja að fyrirtæki, sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu, beri ábyrgð á vinnslu persónuupplýsinga sem því berast samkvæmt friðhelgisamkomulaginu og flytur síðan til þriðja aðila sem kemur fram sem fulltrúi þess, og að fyrirtækið sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu skuli áfram bera ábyrgð samkvæmt meginreglunum ef fulltrúi þess vinnur slíkar persónuupplýsingar á þann hátt sem samrýmist ekki meginreglunum, nema fyrirtækið sanni að það beri ekki ábyrgð á tilvikinu sem olli tjóninu,
- að gera grein fyrir því að fyrirtæki sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu verði að takmarka persónuupplýsingar við þær upplýsingar sem skipta máli fyrir vinnslu,
- að krefjast þess að fyrirtæki staðfesti árlega gagnvart ráðuneytinu þá skuldbindingu sína um að beita meginreglunum í tengslum við upplýsingar sem því bárust á þeim tíma sem það tók þátt í friðhelgisamkomulaginu ef það hættir þeirri þátttöku og ákveður að geyma slík gögn,
- að krefjast þess að einstaklingnum verði séð fyrir óháðu málskotskerfi, honum að kostnaðarlausu,
- að krefjast þess að fyrirtæki og óháð málskotskerfi sem þau velja bregðist skjótt við fyrirspurnum og beiðnum frá ráðuneytinu um upplýsingar sem tengjast friðhelgisamkomulaginu.
- að krefjast þess að fyrirtæki bregðist skjótt við kvörtunum varðandi það að meginreglunum sé ekki hlítt, sem yfirvöld aðildarríkja Evrópusambandsins sem yfirvöld aðildarríkja vísa áfram fyrir milligöngu ráðuneytisins og
- að krefjast þess að fyrirtæki sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu birti alla viðkomandi þætti sem varða friðhelgisamkomulagið í hvers konar reglufylgni- eða matsskýrslu sem það leggur fyrir Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna, ef Alríkisviðskiptastofnunin eða dómstóll kveður upp úrskurð á hendur því um að það fari ekki að reglum.

Stjórnun og eftirlit viðskiptaráðuneytis Bandaríkjanna með áætlun friðhelgisamkomulagsins

Ráðuneytið ítrekar skuldbindingu sína um að halda opinbera skrá yfir bandarísk fyrirtæki sem hafa sjálfvottað hjá ráðuneytinu að þau skuldbindi sig til að fylgja meginreglunum og gera hana aðgengilega almenningi („skrá yfir þá aðila sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu“). Ráðuneytið mun halda skránni uppfærðri með því að afskrá fyrirtæki þegar þau draga sig út úr samkomulaginu af fúsum vilja, ljúka ekki árlegri endurvottun í samræmi við verklagsreglur ráðuneytisins eða vanrækja hvað eftir annað að fylgja meginreglunum. Ráðuneytið mun einnig halda og birta almenningi opinbera skrá yfir bandarísk fyrirtæki sem hafa áður sjálfvottað hjá ráðuneytinu, en sem hafa verið tekin af skránni yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu, þ.m.t. þá sem voru teknir af skrá fyrir ítrekuð brot á meginreglunum. Í hverju tilviki mun ráðuneytið tilgreina ástæðu þess að fyrirtæki var tekið af skrá.

Auk þess skuldbindur ráðuneytið sig til að efla stjórnun og eftirlit með friðhelgisamkomulaginu. Einkum mun ráðuneytið:

Veita viðbótarupplýsingar á vefsetri friðhelgisamkomulagsins

- halda skrá yfir aðila sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu ásamt skráningu um þau fyrirtæki sem áður hafa sjálfvottað að þau fylgi meginreglunum en njóta ekki lengur ávinnings af friðhelgisamkomulaginu,
- láta fylgja með útskýringu á áberandi stað þar sem gerð er grein fyrir því að öll fyrirtæki, sem tekin eru af skrá yfir aðila sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu, njóti ekki lengur ávinnings af friðhelgisamkomulaginu en verði samt sem áður að halda áfram að beita meginreglunum varðandi þær persónuupplýsingar sem þau fengu meðan þau tóku þátt í friðhelgisamkomulaginu, svo lengi sem þau geyma slíkar upplýsingar, og
- gefa upp hlekk á skrá yfir mál Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna sem tengjast friðhelgisamkomulaginu og er haldið úti á vefsetri stofnunarinnar.

Staðfesta kröfur varðandi sjálfvottun

- áður en gengið er frá sjálfvottun fyrirtækis (eða árlegri endurvottun) og fyrirtæki er sett á skrá yfir aðila sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu þarf að staðfesta að fyrirtækið hafi:
  - gefið upp tengiliðarupplýsingar sem krafist er,
  - lýst starfsemi fyrirtækisins í sambandi við persónuupplýsingar sem berast frá Evrópusambandinu,
  - tilgreint þær persónuupplýsingar sem sjálfvottunin nær yfir,
  - ef fyrirtækið hefur opinbert vefsetur, gefið upp veffang þar sem persónuverndarstefnan er aðgengileg og hægt er að nálgast hana á uppgefnu veffangi eða, ef fyrirtækið hefur ekki opinbert vefsetur, gefið upp hvar almenningur getur kynnt sér stefnu fyrirtækisins varðandi persónuvernd,
  - látið fylgja með í viðkomandi stefnu sinni varðandi persónuvernd yfirlýsingu um að það fylgi meginreglunum, sem og tengil á vefsíðu ráðuneytisins um friðhelgisamkomulagið ef persónuverndarstefnan er aðgengileg á Netinu,
  - tilgreint sérstakan lögskipaðan aðila sem hefur lögsögu í kærumálum á hendur fyrirtækinu varðandi hugsanlega óréttláta eða villandi viðskiptahætti og brot á lögum eða reglum um friðhelgi einkalífsins (og sem er skráður í meginreglunum eða síðari viðauka við meginreglurnar),
  - ef fyrirtækið kys að uppfylla kröfurnar í i. lið a-liðar og iii. lið a-liðar meginreglunnar um málskot, framfylgd og bótaábyrgð með því að skuldbinda sig til samstarfs við viðeigandi persónuverndaryfirvöld í Evrópusambandinu, lýst yfir þeirri fyrirætlan sinni að vera í samstarfi við persónuverndaryfirvöld við rannsókn og úrlausn kvartana sem lagðar eru fram samkvæmt friðhelgisamkomulaginu, nánar til tekið að svara fyrirspurnum þeirra þegar skráðir einstaklingar í Evrópusambandinu hafa borið kvörtunarmál sín beint undir persónuverndaryfirvöld í sínu landi,
  - tilgreint hverja þá áætlun til verndar einkalífinu sem fyrirtækið tekur þátt í,
  - tilgreint með hvaða aðferð sannpröfun á því að farið sé að meginreglunum er tryggð (t.d. innra eftirlit, eftirlit þriðja aðila),
  - tilgreint, bæði í tilkynningu sinni um sjálfvottun og í stefnu sinni um persónuvernd, óháð málskotskerfi sem er fyrir hendi til að rannsaka og leysa úr kvörtunum,
  - sett í viðkomandi stefnu sína um persónuvernd, ef stefnan er aðgengileg á Netinu, tengil á vefsetur eða kvörtunareyðublað óháða málskotskerfisins sem er fyrir hendi til að rannsaka óleyst kvörtunarmál, og
  - ef fyrirtækið hefur tilgreint að það hyggist taka á móti persónuupplýsingum um starfsmenn sem eru fluttar frá Evrópusambandinu til að nota í tengslum við starfsráðningar, lýst yfir skuldbindingu sinni um að starfa með persónuverndaryfirvöldum og fylgja tilmælum þeirra til að leysa kvörtunarmál varðandi starfsemi þess að því er varðar slík gögn, látið ráðuneytinu í té eintak af stefnu sinni um vernd persónuupplýsinga um starfsmenn og veitt upplýsingar um hvar starfsmenn sem í hlut eiga geta kynnt sér stefnuna.
- vinna með óháðum málskotskerfum til að staðfesta að fyrirtækin hafi í reynd skráð sig hjá viðkomandi kerfi sem bent er á í tilkynningum þess um sjálfvottun, þar sem slíkrar skráningar er krafist.

Meiri áhersla á eftirfylgni með fyrirtækjum sem hafa verið tekin af skrá yfir aðila sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu

- tilkynna fyrirtækjum sem eru tekin af skrá yfir aðila sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu fyrir „ítrekuð brot á meginreglunum“ að þau eigi ekki rétt á að halda upplýsingum sem safnað var samkvæmt friðhelgisamkomulaginu og
- senda spurningalista til fyrirtækja með sjálfvottun sem er fallin úr gildi eða sem hafa að eigin frumkvæði dregið sig út úr friðhelgisamkomulaginu, til þess að fá staðfest hvort fyrirtækið muni skila eða eyða persónuupplýsingum sem það hefur fengið þegar það var þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu, eða halda áfram að beita meginreglunum um friðhelgi einkalífsins og, ef halda á eftir persónuupplýsingum, að fá staðfest hver innan fyrirtækisins verði áframhaldandi tengiliður vegna fyrirspurna sem varða samkomulagið.

Leit að röngum fullyrðingum um þátttöku og meðferð þeirra

- endurskoða persónuverndarstefnu fyrirtækja, sem áður hafa tekið þátt í áætlun friðhelgisamkomulagsins en hafa verið tekin af skrá yfir aðila sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu, til að greina hvers konar rangar fullyrðingar um þátttöku í friðhelgisamkomulaginu,
- á áframhaldandi grundvelli, þegar fyrirtæki: a) hættir þátttöku í friðhelgisamkomulaginu, b) endurvottar ekki að það fylgi meginreglunum eða c) er tekið af skrá sem þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu, nánar til tekið fyrir „ítrekuð brot á meginreglunum“, takast á hendur, að eigin frumkvæði, að staðfesta að fyrirtækið hafi fjarlægt úr hvers konar viðkomandi stefnu sem það hefur birt varðandi vernd persónuupplýsinga allar tilvísanir í friðhelgisamkomulagið sem gefa í skyn að fyrirtækið sé áfram virkur þátttakandi í samkomulaginu og eigi rétt á að njóta góðs af því. Þegar ráðuneytið kemst að því að þess konar tilvísanir hafi ekki verið fjarlægðar mun það vara fyrirtækið við því að ráðuneytið muni, eftir því sem við á, vísa málum til viðkomandi embættis til mögulegra fullnustuaðgerða ef það heldur áfram að staðhæfa að það hafi vottun friðhelgisamkomulagsins. Ef fyrirtækið hvorki fjarlægir tilvísanirnar né sjálfvottar að það fylgi meginreglum friðhelgisamkomulagsins mun ráðuneytið, að eigin frumkvæði, vísa málinu til Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna, samgönguráðuneytisins eða annarrar viðeigandi framfylgdarstofnunar eða, í viðeigandi tilvikum, grípa til aðgerða til að fylgja því eftir að kröfum gæðamerkis friðhelgisamkomulagsins verði fullnægt,
- gera annars konar átak til að greina rangar fullyrðingar um þátttöku í friðhelgisamkomulaginu og óviðeigandi notkun gæðamerkis friðhelgisamkomulagsins, þ.m.t. með því að framkvæma leit á Netinu til að fá staðfest hvaða fyrirtæki birta myndir af gæðamerki friðhelgisamkomulagsins og eru með tilvísanir í friðhelgisamkomulagið í stefnu sinni um persónuvernd,
- taka án tafar á álitamálum, sem við greinum þegar við, að eigin frumkvæði, fylgjumst með röngum staðhæfingum um þátttöku og misnotkun á gæðamerkinu, þ.m.t. með því að vara fyrirtæki við sem staðhæfa ranglega þátttöku í áætlun friðhelgisamkomulagsins eins og lýst er hér á undan,
- grípa til annarra viðeigandi aðgerða til úrbóta, þ.m.t. að neyta allra lagalegra úrræða, sem ráðuneytið hefur heimild til og vísa málum til Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna, samgönguráðuneytisins eða annarrar viðkomandi framfylgdarstofnunar, og
- skoða þegar í stað gaumgæfilega og taka til meðferðar kvartanir um rangar staðhæfingar um þátttöku sem við fáum.

Ráðuneytið mun endurmeta stefnu fyrirtækja varðandi persónuvernd til að greina og fjalla um rangar staðhæfingar um þátttöku í friðhelgisamkomulaginu með skilvirkari hætti. Einkum mun ráðuneytið endurmeta persónuverndarstefnu fyrirtækja sem hafa ekki endurvottað að þau fylgi meginreglunum þannig að sjálfvottunin er fallin úr gildi. Ráðuneytið mun framkvæma þessa tegund endurmats til að staðfesta að slík fyrirtæki hafi fjarlægt, úr hvers konar birtri stefnu sinni um persónuvernd, allar tilvísanir sem gefa í skyn að fyrirtækin séu áfram virkir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu. Á grundvelli þess konar endurmats munum við greina fyrirtæki sem hafa ekki fjarlægt slíkar tilvísanir og senda fyrirtækjunum bréf frá skrifstofu aðallögfræðings ráðuneytisins með viðvörðun um hugsanlegar framfylgdaraðgerðir ef tilvísanirnar verða ekki fjarlægðar. Ráðuneytið mun grípa til eftirfylgniaðgerða til að tryggja að fyrirtækin annaðhvort fjarlægji óviðeigandi tilvísanir eða endurvotti að þau muni fylgja meginreglunum. Að auki mun ráðuneytið gera átak í að greina rangar staðhæfingar fyrirtækja um þátttöku í friðhelgisamkomulaginu, sem hafa aldrei tekið þátt í áætlun samkomulagsins, og munu grípa til sambærilegra aðgerða til úrbóta að því er varðar slík fyrirtæki.

Framkvæmd reglubundinna kannana á reglufylgni og mats á áætluninni að eigin frumkvæði

- fylgjast stöðugt með skilvirkri fylgni við meginreglur, þ.m.t. með því að senda ítarlega spurningalista til þátttakandi fyrirtækja til að greina álitamál sem kunna að gefa tilefni til frekari aðgerða. Einkum skulu slíkar kannanir á reglufylgni fara fram þegar: a) ráðuneytinu hafa borist sérstakar vel grundaðar kvartanir sem varða fylgni fyrirtækis við meginreglurnar, b) fyrirtæki svarar ekki með fullnægjandi hætti fyrirspurnum ráðuneytisins um upplýsingar er varða friðhelgisamkomulagið eða c) fram hefur komið trúverðugt sönnunargagn um að fyrirtæki uppfylli ekki skuldbindingar sínar samkvæmt friðhelgisamkomulaginu. Ráðuneytið skal, þegar við á, ráðfæra sig við lögbær persónuverndaryfirvöld um slíkar kannanir á reglufylgni, og
- meta reglulega stjórnun og eftirlit með áætlun friðhelgisamkomulagsins til að tryggja að vöktunaraðgerðir henti til að taka á nýjum álitamálum þegar þau koma upp.

Ráðuneytið hefur aukið fjármagnið sem ætlað er til stjórnunar og eftirlits með áætlun friðhelgisamkomulagsins, þ.m.t. tvöfaldað fjölda starfsmanna sem bera ábyrgð á stjórnun og eftirliti með áætluninni. Við munum halda áfram að veita tilhlýðilegu fjármagni til slíkra aðgerða til að tryggja skilvirka vöktun og stjórnun áætlunarinnar.

Að sníða vefsetur friðhelgisamkomulagsins að markhópum

Deildin mun sníða vefsetur friðhelgisamkomulagsins þannig að athyglin beinist að þremur markhópum: einstaklingum í Evrópusambandinu, fyrirtækjum í Evrópusambandinu og bandarískum fyrirtækjum. Innfærsla efnis sem er beinlínis beint að einstaklingum og fyrirtækjum í ESB mun auðvelda gagnsæi á marga vegu. Að því er varðar einstaklinga í ESB mun það útskýra með skýrum hætti: 1) réttindi sem friðhelgisamkomulagið veitir einstaklingum í ESB, 2) málskotskerfi sem er tiltækt einstaklingum í ESB þegar þeir telja að fyrirtæki hafi ekki virt þá skuldbindingu sína að fara að meginreglunum og 3) hvernig finna skuli upplýsingar sem lúta að sjálfvottun fyrirtækis um þátttöku í friðhelgisamkomulaginu. Að því er varðar fyrirtæki í ESB mun það auðvelda staðfestingu á: 1) því hvort fyrirtæki nýtur ávinnings af friðhelgisamkomulaginu, 2) þeim tegundum upplýsinga sem sjálfvottun fyrirtækis um þátttöku í friðhelgisamkomulaginu tekur til, 3) stefnu varðandi persónuvernd sem gildir um viðkomandi upplýsingar og 4) aðferðinni sem fyrirtækið notar til að staðfesta að það fylgi meginreglunum.

Meira samstarf við persónuverndaryfirvöld

Til þess að fjölga tækifærum til samstarfs við persónuverndaryfirvöld mun ráðuneytið koma á sérstökum tengilið hjá ráðuneytinu til að eiga samskipti við persónuverndaryfirvöld. Í tilvikum þegar persónuverndaryfirvald telur að fyrirtæki fylgi ekki meginreglunum, þ.m.t. í kjölfar kvörtunar frá einstaklingi í ESB, getur persónuverndaryfirvaldið leitað til hins sérstaka tengiliðar hjá ráðuneytinu til að vísa frekara endurmati á fyrirtækinu til hans. Tengiliðurinn mun einnig fá vísanir er varða fyrirtæki sem ranglega staðhæfa þátttöku sína í friðhelgisamkomulaginu þrátt fyrir að hafa aldrei sjálfvottað að þau fylgi meginreglunum. Tengiliðurinn mun aðstoða persónuverndaryfirvöld sem leita upplýsinga sem tengjast sjálfvottun tiltekins fyrirtækis eða fyrri þátttöku þess í áætluninni og tengiliðurinn mun svara fyrirspurnum persónuverndaryfirvaldsins varðandi framkvæmd tiltekinna krafna friðhelgisamkomulagsins. Í öðru lagi mun ráðuneytið sjá persónuverndaryfirvöldum fyrir efni er varðar friðhelgisamkomulagið sem þau setja á vefsetur sín til að auka gagnsæi fyrir einstaklinga og fyrirtæki í ESB. Aukin vitund varðandi friðhelgisamkomulagið og réttindi og ábyrgð sem það hefur í för með sér ætti að auðvelda greiningu á álitamálum þegar þau koma upp svo að hægt sé að taka á þeim tilhlýðilega.

Að auðvelda úrlausn kvörtunarmála um að ekki sé farið að meginreglunum

Ráðuneytið tekur á móti kvörtunum, sem persónuverndaryfirvald vísar til ráðuneytisins, fyrir milligöngu hins sérstaka tengiliðar, um að fyrirtæki sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu fari ekki að meginreglunum. Ráðuneytið mun leggja sig fram við að greiða fyrir úrlausn kvörtunarinnar ásamt viðkomandi fyrirtæki sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu. Innan 90 daga frá því að kvörtunin berst mun ráðuneytið upplýsa persónuverndaryfirvaldið um framvinduna. Til þess að auðveldara verði að leggja fram slíkar kvartanir mun ráðuneytið búa til staðlað eyðublað fyrir persónuverndaryfirvöldin til að leggja fyrir viðurkennda tengiliðinn hjá ráðuneytinu. Hinn sérstaki tengiliður mun rekja allar vísanir frá persónuverndaryfirvöldum, sem borist hafa ráðuneytinu, og í tengslum við árlega endurmatið, sem lýst er hér á eftir, mun ráðuneytið leggja fram skýrslu með samantekt á greiningum kvartana sem ráðuneytinu berast ár hvert.

Gerðardómsmeðferð samþykkt og gerðardómsmenn valdir í samráði við framkvæmdastjórnina

Ráðuneytið mun uppfylla skuldbindingar sínar skv. I. viðauka og birta málsmeðferðarreglurnar eftir að samkomulag hefur náðst.

Tilhögun sameiginlegs endurmats á framkvæmd friðhelgisamkomulagsins

Viðskiptaráðuneytið, Alfrkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna og aðrar stofnanir, eftir því sem við á, munu halda árlega fundi með framkvæmdastjórninni, persónuverndaryfirvöldum sem eiga hlut að máli og viðkomandi fulltrúum í starfshópnum sem um getur í 29. gr. þar sem ráðuneytið mun láta í té uppfærðar upplýsingar um áætlun friðhelgisamkomulagsins. Á árlegu fundunum verður einnig fjallað um yfirstandandi álitamál sem tengjast hlutverki, framkvæmd, eftirliti og framfylgd friðhelgisamkomulagsins, þ.m.t. um mál sem persónuverndaryfirvöld hafa vísað til ráðuneytisins, niðurstöður kannana á reglufylgni að eigin frumkvæði og ef til vill einnig umfjöllun um viðeigandi lagabreytingar. Fyrsta árlega endurmatið og endurmat þar á eftir, eins og við á, mun fela í sér samtöl um önnur málefni, s.s. er varða sjálfvirka ákvarðanatöku, ásamt þáttum sem varða það sem er líkt og frábrugðið í nálgunum í Evrópusambandinu og Bandaríkjunum.

Uppfærsla laga

Ráðuneytið mun gera eðlilegar ráðstafanir til að upplýsa framkvæmdastjórnina um verulega þróun í bandarískum lögum að svo miklu leyti sem hún skiptir máli fyrir friðhelgisamkomulagið á sviði persónuverndar og takmarkanir og verndarráðstafanir sem gilda um aðgang bandarískra yfirvalda að persónuupplýsingum og notkun þeirra.

Undanþága er varðar þjóðaröryggi

Að því er varðar takmarkanirnar á fylgni við meginreglur friðhelgisamkomulagsins í þágu þjóðaröryggis hefur yfirlögfræðingur á skrifstofu framkvæmdastjóra bandarísku leyniþjónustunnar (ODNI), Robert Litt, einnig sent tvö bréf, sem er beint til Justins Antonipillai og Teds Dean í viðskiptaráðuneytinu, og hafa þau verið framsend til þín. Í þessum bréfum er m.a. fjallað ítarlega um stefnur, verndarráðstafanir og takmarkanir sem gilda um starfsemi á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum sem Bandaríkin hafa stýrt. Í þessum bréfum er auk þess lýst því gagnsæi sem öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna veita varðandi þessi málefni. Þar sem framkvæmdastjórnin er nú að meta rammisamkomulagið til varnar friðhelgi einkalífsins veita upplýsingarnar í þessum bréfum þá fullvissu að gera megi ráð fyrir því að friðhelgisamkomulagið verki tilhlýðilega og í samræmi við meginreglurnar í því. Við gerum ráð fyrir því að þú kunnir í framtíðinni að vísa í upplýsingar, sem öryggis- og leyniþjónustustofnanirnar hafa birt opinberlega, ásamt öðrum upplýsingum, sem heimild fyrir árlegt endurmat á rammisamkomulaginu til varnar friðhelgi einkalífsins.

Á grundvelli meginreglna friðhelgisamkomulagsins og meðfylgjandi bréfa og efnis, þ.m.t. skuldbindinga ráðuneytisins varðandi stjórnun og eftirlit með rammisamkomulaginu til varnar friðhelgi einkalífsins, væntum við þess að framkvæmdastjórnin muni ákvarða að rammisamkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins veiti fullnægjandi vernd að því er varðar lög Evrópusambandsins og gagnaflytningar frá Evrópusambandinu muni halda áfram til fyrirtækja sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu.

Virðingarfyllst,

Ken Hyatt

2. viðauki

Fyrirkomulag gerðardóms

I. VIÐAUKI

Í þessum I. viðauka er tilgreint samkvæmt hvaða skilmálum fyrirtækjum, sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu, er skylt að vísa kærur til úrlausnar gerðardóms samkvæmt meginreglunni um málskot, framfylgd og bótaábyrgð. Möguleikinn á bindandi gerðardómi, sem lýst er hér á eftir, gildir um tilteknar „eftirstæðar“ kröfur að því er varðar gögn sem falla undir friðhelgisamkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna. Tilgangur þessa möguleika er að fyrir hendi sé skjót, óháð og sanngjörn leið, sem stendur einstaklingum til boða, til lausnar á meintum brotum á meginreglunum, sem önnur kerfi á vegum friðhelgisamkomulagsins, ef einhver eru, hafa ekki leyst úr.

A. Gildissvið

Þessi möguleiki, að vísa málum til gerðardóms, stendur einstaklingum til boða til að ákvarða, vegna eftirstæðra krafna, hvort fyrirtæki, sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu, hefur brotið í bága við skyldur sínar samkvæmt meginreglunum gagnvart tæðum einstaklingi og hvort slíkt brot er óbætt að fullu eða að hluta. Þessi möguleiki er aðeins fyrir hendi í þessum tilgangi. Þessi möguleiki er t.d. ekki fyrir hendi að því er varðar undantekningar frá meginreglunum ⁽¹⁾ eða að því er varðar staðhæfingar um að vernd friðhelgisamkomulagsins sé ófullnægjandi.

B. Tiltæk úrræði

Samkvæmt þessum gerðardómsmöguleika hefur kærunefnd friðhelgisamkomulagsins (sem samanstendur af einum eða þremur gerðardómsmönnum, samkvæmt samkomulagi málsaðila) vald til að grípa til einstaklingsbundinna, ópeningalegra, sanngjarnra aðgerða til úrbóta (þ.m.t. aðgangur, leiðrétting, eyðing eða skil á viðkomandi gögnum um einstaklinginn) sem nauðsynlegar eru til að bæta fyrir brotið gegn meginreglunum eingöngu að því er varðar einstaklinginn. Þetta eru einu valdheimildirnar sem gerðardómur hefur með tilliti til úrræða. Þegar gerðardómur íhugar úrræði er honum skylt að taka tillit til annarra úrræða sem þegar hafa verið lögð á samkvæmt öðrum kerfum innan ramma friðhelgisamkomulagsins. Engar skaðabætur, kostnaður, gjöld eða önnur úrræði standa til boða. Hvor málsaðili um sig greiðir lögfræðikostnað sinn.

C. Kröfur um aðgerðir áður en máli er vísað til gerðardóms

Einstaklingur sem ákveður að skírskota til möguleikans á gerðardómi þarf að gera eftirfarandi ráðstafanir áður en hann leggur kæru fyrir gerðardóm: 1) að leggja meint brot beint fyrir fyrirtækið og gefa því tækifæri til að leysa úr málinu innan þess frests sem settur er fram í i. lið d-liðar í þætti III.11 í meginreglunum; 2) að nýta sér óháða málskotskerfið samkvæmt meginreglunum, sem er einstaklingnum að kostnaðarlausu og 3) að leggja málið fyrir viðskiptaráðuneytið með hjálp persónuverndaryfirvalda sinna og gefa viðskiptaráðuneytinu færi á að leitast við eftir bestu getu að leysa málið innan tímamarkanna sem tilgreind eru í bréfinu frá stjórnsluskrifstofu viðskiptaráðuneytisins um alþjóðaviðskipti, einstaklingnum að kostnaðarlausu.

Ekki má skírskota til möguleikans á gerðardómi ef kæra einstaklingsins vegna sama meinta brots á meginreglunum 1) hefur áður verið lögð í bindandi gerðardóm; 2) hefur verið lögð í endanlegan dóm vegna málshöfðunar fyrir dómstól sem einstaklingurinn var málsaðili að eða 3) var áður leidd til lykta með sátt milli málsaðilanna. Að auki má ekki skírskota til þessa möguleika ef persónuverndaryfirvald í Evrópusambandinu 1) hefur vald skv. þætti III.5 eða III.9 í meginreglunum eða 2) hefur vald til að leysa milliliðalaust úr meintu broti gagnvart fyrirtækinu. Vald persónuverndaryfirvalds til að leysa úr sömu kæru gegn ábyrgðaraðila gagna í Evrópusambandinu útilokar ekki eitt og sér að gripð sé til þess að leggja hana fyrir gerðardóm gagnvart öðrum lögaðila sem er ekki bundinn af valdheimildum persónuverndaryfirvaldsins.

D. Bindandi eðli ákvarðana

Ákvörðun einstaklings um að skírskota til þessa möguleika á bindandi gerðardómi er algerlega á hans valdi. Úrskurðir gerðardóms eru bindandi fyrir alla málsaðila. Þegar máli er vísað í gerðardóm afsalar einstaklingurinn sér möguleikanum á að leita úrlausnar vegna sama meinta brots á öðrum vettvangi, að því undanskildu að ef ópeningaleg, sanngjörn úrlausn bætir ekki að fullu fyrir hið meinta brot mun hann samt sem áður geta sótt skaðabótakröfu fyrir dómstól.

⁽¹⁾ Þáttur I.5 í meginreglunum.

E. Endurmat og framfylgd

Einstaklingar og fyrirtæki sem eru þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu hafa möguleika til að óska endurmats dómstóla og fullnustu á úrskurðum gerðardóms samkvæmt bandarískum lögum í samræmi við Federal Arbitration Act ⁽¹⁾. Höfða verður slík mál fyrir þeim alríkisundirrétti sem hefur lögsögu á því yferráðasvæði þar sem fyrirtækið, sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu, hefur aðalstarfsstöð sína.

Þessum möguleika á gerðardómi er ætlað að leysa einstök deilumál og úrskurðum gerðardóms er ekki ætlað að vera leiðbeinandi eða bindandi fordæmi í málum sem varða aðra málsaðila, einnig í síðari gerðardómum eða dómstólum í Evrópusambandinu eða Bandaríkjunum eða í málsmeðferð Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna.

F. Skipan gerðardómsins

Málsaðilar velja gerðardómsmenn af listanum yfir gerðardómsmenn sem fjallað er um hér á eftir.

Í samræmi við gildandi lög munu viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna og framkvæmdastjórn Evrópusambandsins setja saman lista yfir a.m.k. 20 gerðardómsmenn, sem valdir verða með tilliti til óháðis þeirra, ráðvendni og sérfræðipækkingar. Eftirfarandi gildir í tengslum við þetta ferli:

Gerðardómsmenn:

- 1) verða á listanum í þrjú ár nema sérstakar aðstæður eða ástæður séu til annars, með möguleika á framlengingu um önnur þrjú ár,
- 2) skulu ekki hlíta fyrirmælum frá, eða vera á nokkurn hátt tengdir, neinum málsaðila, fyrirtæki sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu eða stjórnvöldum Bandaríkjanna, Evrópusambandsins, aðildarríkis ESB eða annarra ríkja, opinberum yfirvöldum eða eftirlitsyfirvöldum og
- 3) verða að hafa lögmannsréttindi í Bandaríkjunum, vera sérfræðingar í bandarískum lögum um persónuvernd og hafa sérþekkingu á persónuverndarlögum Evrópusambandsins.

G. Málsmeðferð gerðardóms

Viðskiptaráðuneytið og framkvæmdastjórn Evrópusambandsins munu, í samræmi við gildandi lög og innan sex mánaða frá því að ákvörðun um fullnægjandi vernd var samþykkt, gera samkomulag um að samþykkja röð gildandi, viðurkenndra bandarískra gerðardómsmeðferða (s.s. hjá AAA eða JAMS) vegna mála sem er vísað til kærufndar friðhelgisamkomulagsins, með fyrirvara um öll eftirfarandi atriði:

1. Einstaklingur getur hafið bindandi mál fyrir gerðardómi, með fyrirvara um ákvæðið hér að framan um kröfur vegna aðgerða áður en máli er vísað til gerðardóms, með því að senda fyrirtækinu „tilkynningu“. Í tilkynningunni skal vera samantekt á þeim ráðstöfunum sem gerðar voru samkvæmt C-lið til úrlausnar á kærumálinu, lýsing á meintu broti og, að vali hlutaðeigandi einstaklings, fylgiskjöl og annað efni og/eða greinargerð um þá löggjöf sem gildir um meint brot.

(1) Í 2. kafla Federation Arbitration Act (FAA) er kveðið á um að „samkomulag eða úrskurður gerðardóms, sem sprettur af sama réttarsambandi, hvort sem það er samningsbundið eða ekki, sem telst vera viðskiptalegs eðlis, þ.m.t. viðskiptafærsla, samningur eða samkomulag sem lýst er í [2. þætti FAA], fellur undir samninginn [um viðurkenningu og fullnustu erlendra gerðardómsúrskurða, sem var gerður 10. júní 1958, 21 U.S.T. 2519, T.I.A.S. No 6997 (hér á eftir nefndur New York-samningurinn)].“ 9 U.S.C. § 202. Í FAA er enn fremur kveðið á um að „samningur eða úrskurður vegna slíks sambands, sem er að öllu leyti milli ríkisborgara Bandaríkjanna, skal ekki teljast falla undir [New York-]samninginn nema umrætt samband varði eignir sem eru erlendis, gert sé ráð fyrir framkvæmd eða framfylgd erlendis eða hafi önnur eðlileg tengsl við eitt eða fleiri erlend ríki.“ S.st. Samkvæmt 2. kafla getur „hvaða aðili að gerðardómsmeðferð sem er sótt til dómstóls sem hefur lögsögu samkvæmt þessum kafla um að staðfesta úrskurð gerðardómsins gegn öðrum málsaðilum gerðardómsins. Dómstóllinn skal staðfesta úrskurðinn nema hann finni einhverja af ástæðunum til að synja eða fresta viðurkenningu eða fullnustu úrskurðarins sem tilgreindar eru í umræddum [New York-] samningi.“ Sama heimild § 207. Í 2. kafla er enn fremur kveðið á um að „héraðsdómstólar Bandaríkjanna ... skulu hafa upphaflega lögsögu yfir ... lögsókn eða málsmeðferð [samkvæmt New York-samningnum] án tillits til þeirrar fjárhæðar sem deilan snýst um.“ Sama heimild § 203. Í 2. kafla er einnig kveðið á um að „1. kafli gildir einnig um lögsókn og málsmeðferð sem fer fram samkvæmt þessum kafla að því marki sem sá kafli er ekki í andstöðu við þennan kafla eða [New York-] samninginn eins og hann var samþykktur af Bandaríkjunum.“ Sama heimild § 208. Í 1. kafla er aftur á móti kveðið á um að „skriflegt ákvæði í ... samningi sem færir sönnur á viðskiptagerning, um að skjóta deilumáli, sem rís þar á eftir um samninginn eða viðskiptagerninginn eða um synjun um að framkvæma samninginn að fullu eða einhverju leyti, til gerðardóms, eða skriflegt samkomulag um að leggja fyrirliðgjafi deilu vegna slíks samnings, viðskiptagernings eða synjunar fyrir gerðardóm, skal vera gilt, óafturkallanlegt og fullnustuhæft, nema fyrir liggi lagalegar eða sanngjarnar ástæður til að afturkalla samninginn.“ Sama heimild § 2. Í 1. kafla er enn fremur kveðið á um að „málsaðili í gerðardómsmeðferð geti sótt til lögbærs dómstóls um að staðfesta úrskurð gerðardómsins og að dómstóllinn þurfi síðan að kveða upp slíkan úrskurð nema úrskurður gerðardómsins hafi verið ógiltur, honum breytt eða hann hafi verið leiðréttur eins og mælt er fyrir um í 10. og 11. þætti [FAA].“ Sama heimild § 9.

2. Þróaðar verða málsmeðferðarreglur til að tryggja að ein og sama kæra um meint brot fái ekki tvítekna málsmeðferð eða úrræði.
3. Hafa má uppi kröfur hjá Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna samhliða gerðardómi.
4. Fulltrúum stjórnvalda Bandaríkjanna, Evrópusambandsins eða einstakra aðildarríkja ESB eða annarra ríkja, opinberum yfirvöldum eða eftirlitsyfirvöldum er heimilt að taka þátt í þessum gerðardómsmeðferðum, að því tilskildu að persónuverndaryfirvöld Evrópusambandsins geti, að beiðni einstaklings í Evrópusambandinu, veitt aðstoð eingöngu við undirbúning tilkynningarinnar en umrædd persónuverndaryfirvöld mega ekki fá aðgang að framlögðum skjölum eða öðru efni sem tengist þessum gerðardómsmeðferðum.
5. Gerðardómsmeðferðin fer fram í Bandaríkjunum og einstaklingurinn getur valið að taka þátt með myndsímtali eða gegnum síma, honum að kostnaðarlausu. Ekki er gerð krafa um þátttöku á staðnum.
6. Tungumál gerðardómsins er enska nema málsaðilar hafi komið sér saman um annað. Einstaklingnum er veitt túlkun, honum að kostnaðarlausu, ef farið er fram á það með rökstuddri beiðni og að teknu tilliti til þess hvort lögmaður kemur fram fyrir hans hönd, við skýrslutöku fyrir gerðardómi, ásamt þýðingu á gerðardómsgögnum, nema nefndin komist að þeirri niðurstöðu að það mundi leiða af sér óréttmætan og óhóflegan kostnað með hliðsjón af aðstæðum í þeirri gerðardómsmeðferð sem um er að ræða.
7. Trúnaðarkvöð gildir um gögn, sem eru afhent gerðardómsmönnum og þau verða eingöngu notuð í sambandi við gerðardómsmeðferðina.
8. Heimilt er að nota framlögð skjöl sem varða einstaklinginn, ef þörf krefur, málsaðilar gæta trúnaðar um þau og þau verða eingöngu notuð í sambandi við gerðardómsmeðferðina.
9. Gerðardómsmeðferð ætti að ljúka innan 90 daga frá því að tilkynningin berst hlutaðeigandi fyrirtæki nema málsaðilar komi sér saman um annað.

H. Kostnaður

Gerðardómsmenn ættu að gera skynsamlegar ráðstafanir til að halda kostnaði eða þóknunum vegna gerðardómsmeðferðar í lágmarki.

Í samræmi við gildandi lög mun viðskiptaráðuneytið greiða fyrir því að stofnaður verði sjóður, og fyrirtækjum sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu verður skylt að greiða til hans árlegt fjárframlag, en fjárhæðin fer eftir stærð fyrirtækisins; sjóðurinn mun standa straum af kostnaði við gerðardóminn, þ.m.t. þóknun til gerðardómsmanna, að efri mörkum fjárhæða („þaki“) í samráði við framkvæmdastjórn Evrópusambandsins. Sjóðurinn verður undir stjórn þriðja aðila, sem gefur skýrslu með reglubundnum hætti um rekstur sjóðsins. Við árlega endurskoðun munu viðskiptaráðuneytið og framkvæmdastjórn Evrópusambandsins endurskoða rekstur sjóðsins, þ.m.t. hvort nauðsynlegt er að breyta fjárhæðum framlaganna eða efri mörkunum, og mun m.a. íhuga fjölda gerðardómsmeðferða, kostnað við þær og tímasetningu þeirra, út frá gagnkvæmum skilningi um að ekki verði lagðar óhóflegar fjárhagslegar byrðar á fyrirtæki sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu. Lögfræðikostnaður fellur ekki undir þetta ákvæði eða sjóði samkvæmt þessu ákvæði.

II. VIÐAUKI

MEGINREGLUR INNAN RAMMA SAMKOMULAGS EVRÓPUSAMBANDSINS OG BANDARÍKJANNA TIL VARNAR
FRÍÐHELGI EINKALÍFSINS, SEM VIÐSKIPTARÁÐUNEYTI BANDARÍKJANNA GAF ÚT

I. YFIRLIT

1. Þótt Bandaríkin og Evrópusambandið hafi það að sameiginlegu markmiði að efla vernd einkalífsins eru aðrar aðferðir notaðar við vernd einkalífsins í Bandaríkjunum en í Evrópusambandinu. Í Bandaríkjunum eru notaðar aðferðir sem miðast við sérsvið þar sem blandað er saman lögum, reglum og sjálfseftirliti. Vegna þessa mismunar og til að fyrirtæki í Bandaríkjunum hafi áreiðanlegt fyrirkomulag til að flytja persónuupplýsingar til Bandaríkjanna frá Evrópusambandinu en jafnframt tryggja að skráðir einstaklingar í Evrópusambandinu njóti áfram skilvirkra öryggisráðstafana og verndar eins og krafist er samkvæmt Evrópulöggjöf að því er varðar vinnslu persónuupplýsinga um þá þegar þær hafa verið fluttar til landa utan Evrópusambandsins, gefur viðskiptaráðuneytið út þessar meginreglur ásamt viðbótarmeginreglum til varnar friðhelgi einkalífsins („meginreglurnar“) í krafti lögboðinna heimilda með það fyrir augum að styðja við alþjóðaviðskipti, stuðla að þeim og þróa þau (15 U.S.C. § 1512). Meginreglurnar voru þróaðar í samráði við framkvæmdastjórn Evrópusambandsins og atvinnulífið og aðra hagsmunaaðila til að greiða fyrir viðskiptum og verslun milli Bandaríkjanna og Evrópusambandsins. Ætlast er til að þær séu eingöngu notaðar af fyrirtækjum í Bandaríkjunum, sem taka á móti persónuupplýsingum frá Evrópusambandinu, til að þau teljist hæf til að falla undir friðhelgisamkomulagið og njóti þannig góðs af ákvörðun framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins um fullnægjandi vernd ⁽¹⁾. Meginreglurnar hafa ekki áhrif á beitingu ákvæða landslaga til framkvæmdar tilskipun 95/46/EB (hér á eftir nefnd „tilskipunin“) sem gilda um vinnslu persónuupplýsinga í aðildarríkjunum. Þessar meginreglur takmarka ekki heldur skuldbindingar um vernd einkalífsins, sem gilda að öðru leyti samkvæmt bandarískum lögum.
2. Til þess að fyrirtæki geti stuðst við friðhelgisamkomulagið við flutning persónuupplýsinga frá Evrópusambandinu þarf það að votta sjálf hjá viðskiptaráðuneytinu (eða fulltrúa þess) („ráðuneytinu“) að það gangist undir meginreglurnar. Enda þótt ákvarðanir fyrirtækja um að gangast þannig undir friðhelgisamkomulagið séu fyllilega valfrjálssar er fylgni við það í reynd skyldubundin: fyrirtæki sem sjálfvotta hjá ráðuneytinu og lýsa opinberlega yfir að þau skuldbindi sig til að gangast undir meginreglurnar verða að fara að þeim að öllu leyti. Til þess að fyrirtæki geti orðið þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu þarf það a) að gangast undir rannsóknar- og framkvæmdarheimildir Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna, samgönguráðuneytisins eða annars lögskipaðs aðila sem tryggir á skilvirkan hátt samræmi við meginreglurnar (*öðrum lögskipuðum bandarískum aðilum sem eru viðurkenndir af Evrópusambandinu kann að verða bætt við í viðauka síðar*), b) að lýsa því yfir opinberlega að það skuldbindi sig til að fara að meginreglunum, c) að birta opinberlega stefnu sína um persónuvernd í samræmi við þessar meginreglur og d) að framkvæma þær að fullu. Ef fyrirtæki brýtur gegn reglunum er það aðfararhæft skv. 5. þætti í lögum Federal Trade Commission Act um bann við ósanngjarnri og villandi háttsemi í viðskiptum eða hefur áhrif á viðskiptin (15 U.S.C. § 45(a)) eða öðrum lögum eða reglugerðum sem leggja bann við slíku athæfi.
3. Viðskiptaráðuneytið mun halda opinbera skrá yfir bandarísk fyrirtæki sem hafa sjálfvottað hjá ráðuneytinu að þau skuldbindi sig til að fylgja meginreglunum og gera hana aðgengilega almenningi („skrá yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu“). Ávinningur af friðhelgisamkomulaginu er tryggður frá þeim degi sem ráðuneytið færir fyrirtækið á skrá yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu. Ráðuneytið mun fjarlægja fyrirtæki af skránni yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu ef það dregur sig út úr samkomulaginu af frjálsum vilja eða vanrækir að ganga frá árlegri endurvottun sinni hjá ráðuneytinu. Þegar fyrirtæki er fjarlægt af skránni yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu þýðir það að það nýtur ekki lengur góðs af ákvörðun framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins um fullnægjandi vernd til að fá persónuupplýsingar frá Evrópusambandinu. Fyrirtækið verður að halda áfram að beita meginreglunum þegar um er að ræða persónuupplýsingar sem það fékk meðan það var þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu og staðfesta árlega við ráðuneytið að það skuldbindi sig til þess eins lengi og það hefur slíkar upplýsingar undir höndum, að öðrum kosti þarf fyrirtækið að skila eða eyða upplýsingunum eða tryggja „fullnægjandi“ vernd fyrir upplýsingarnar með öðrum löglegum hætti. Ráðuneytið mun einnig taka þau fyrirtæki, sem hafa ítrekað vanrækt að fara að meginreglunum, af skránni yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu; slík fyrirtæki hafa ekki lengur rétt til að njóta góðs af samkomulaginu og verða þau að skila eða eyða persónuupplýsingum sem þau hafa fengið samkvæmt friðhelgisamkomulaginu.
4. Ráðuneytið mun einnig halda og birta almenningi opinbera skrá yfir bandarísk fyrirtæki sem hafa áður sjálfvottað hjá ráðuneytinu, en sem hafa verið tekin af skránni yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu. Ráðuneytið mun gefa út skýra aðvörun um að þessi fyrirtæki séu ekki þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu, að fyrirtæki séu tekin af skránni yfir þátttakendur í samkomulaginu þýði að þau geta ekki haldið því fram að þau fylgi samkomulaginu og verða að forðast allar

⁽¹⁾ Að því tilskildu að ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar um fullnægjandi vernd sem fæst með friðhelgisamkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna gildi um Ísland, Liechtenstein og Noreg mun samkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins taka til Evrópusambandsins auk þessara þriggja landa. Af þessum sökum ber að skilja svo að tilvísanir til Evrópusambandsins og aðildarríkja þess taki einnig til Íslands, Liechtensteins og Noregs.

staðhæfingar eða misvísandi starfshætti sem gefa í skyn að þau séu þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu, og einnig að slík fyrirtæki hafi ekki lengur rétt til að njóta góðs af ákvörðun framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins um fullnægjandi vernd, sem mundi gera þeim mögulegt að fá persónuupplýsingar frá Evrópusambandinu. Fyrirtæki sem áfram heldur því fram að það sé þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu eða kemur með aðrar rangar staðhæfingar sem tengjast samkomulaginu eftir að það var fjarlægð af skránni yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu getur þurft að sæta framfylgdaraðgerðum Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna, samgönguráðuneytis Bandaríkjanna eða annarra viðurkenndra lögskipaðra aðila.

5. Takmarka má gildissvið þessara meginreglna: a) eftir því sem nauðsyn krefur til að uppfylla kröfur um þjóðaröryggi, almannahagsmuni eða til að framfylgja lögum, b) samkvæmt lögum, stjórnsýsluákvörðunum eða dómaframkvæmd, sem leiðir af sér skuldbindingar eða sérstakar heimildir sem stangast á, að því tilskildu að við framkvæmd slíkra heimilda geti fyrirtækið sýnt fram á að fari það ekki eftir meginreglunum sé það einungis að því marki sem er nauðsynlegt til að gæta lögmætra ríkari hagsmuna sem slík heimild veitir eða c) ef tilskipunin eða lög aðildarríkjanna leyfa undantekningar eða undanþágur, að því tilskildu að slíkum undantekningum eða undanþágum sé beitt í sambærilegu samhengi. Í samræmi við markmiðið um að auka vernd einkalífsins skulu fyrirtæki leitast við að framkvæma þessar meginreglur til fulls og á gagnsæjan hátt, þar á meðal með því að tilgreina í stefnu sinni um persónuvernd hvar leyfilegum undantekningum frá meginreglunum, samkvæmt b-lið hér að framan, verður almennt beitt. Af sömu ástæðu er til þess ætlast að fyrirtæki velji að veita meiri vernd þegar hægt er að koma því við og meginreglurnar og/eða bandarísk lög leyfa.
6. Eftir að fyrirtæki gangast undir friðhelgisamkomulagið er þeim skylt að beita meginreglunum við allan flutning persónuupplýsinga á grundvelli samkomulagsins. Fyrirtæki, sem vill að ávinningur af þátttöku í friðhelgisamkomulaginu taki einnig til persónuupplýsinga um starfsmenn sem eru fluttar frá Evrópusambandinu til að nota í tengslum við starfsráðningar, verður að taka það fram þegar það leggur fram sjálfvottun hjá ráðuneytinu og uppfylla kröfurnar sem eru settar fram í viðbótinni við meginreglurnar um sjálfvottun.
7. Bandarísk lög gilda um mál sem tengjast túlkun og fylgni við meginreglurnar og viðeigandi áætlunum fyrirtækja, sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu, nema í þeim tilvikum þegar fyrirtækin hafa skuldbundið sig til að starfa með evrópskum persónuverndaryfirvöldum. Öll ákvæði í meginreglunum gilda þar sem þau eiga við nema annað sé tekið fram.
8. Skilgreiningar:
  - a. „persónuupplýsingar“: gögn um persónugreindan eða persónugreinanlegan einstakling sem falla innan gildissviðs tilskipunarinnar og sem fyrirtæki í Bandaríkjunum tekur á móti frá Evrópusambandinu og eru skráð með einhverjum hætti,
  - b. „vinnsla persónuupplýsinga“: aðgerð eða röð aðgerða þar sem unnið er í persónuupplýsingum, hvort sem vinnslan er sjálfvirk eða ekki, svo sem þegar þeim er safnað eða þær eru skráðar, flokkaðar, geymdar, aðlagðar, þeim er breytt, náð er í þær, þeim er flett upp, þær notaðar, birtar eða þeim er dreift, þær eru afmáðar eða þeim er eytt,
  - c. „ábyrgðaraðili“: sá aðili eða stofnun sem ákvarðar, einn og sér eða í samvinnu við aðra, tilgang með og aðferðir við vinnslu persónuupplýsinga.
9. Gildistökudagur meginreglnanna er dagsetningin þegar ákvörðun framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins um fullnægjandi vernd öðlast endanlegt samþykki.

II. MEGINREGLUR

1. Tilkynningarskylda

- a. Fyrirtæki verður að upplýsa einstaklinga um:
  - i. þátttöku þess í friðhelgisamkomulaginu og láta í té tengil á skrá friðhelgisamkomulagsins eða veffang þess,
  - ii. hvers konar upplýsinga er aflað og, eftir atvikum, einingar eða dótturfélög fyrirtækisins, sem einnig fylgja meginreglunum,

- iii. skuldbindingu þess um að beita meginreglunum að því er varðar allar persónuupplýsingar sem það fær frá Evrópusambandinu á grundvelli friðhelgisamkomulagsins,
  - iv. í hvaða tilgangi það aflar og notar persónuupplýsingar um viðkomandi,
  - v. hvernig sé hægt að hafa samband við fyrirtækið til að koma á framfæri fyrirspurnum eða kvörtunum, þ.m.t. um viðeigandi starfsstöð í Evrópusambandinu sem getur svarað slíkum fyrirspurnum eða kvörtunum,
  - vi. hvers konar þriðju aðilum fyrirtækið birtir persónuupplýsingar, eða hver þau eru, og í hvaða tilgangi það er gert,
  - vii. rétt einstaklinga til aðgangs að persónuupplýsingum um þá,
  - viii. hvaða leiðir og aðferðir standa einstaklingum til boða hjá fyrirtækinu til að takmarka notkun og birtingu persónuupplýsinga um þá,
  - ix. óháða aðilann sem sér um lausn deilumála, sem er tilnefndur til að fjalla um kvartanir og veita einstaklingum úrræði til málskots án endurgjalds, og hvort hann er: 1) nefndin sem persónuverndaryfirvöld hafa komið á fót, 2) aðili til lausnar á deilumálum utan dómstóla og starfar í Evrópusambandinu, eða 3) aðili til lausnar á deilumálum utan dómstóla sem starfar í Bandaríkjunum,
  - x. það að fyrirtækið fellur undir rannsóknar- og framkvæmdarheimildir Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna, samgönguráðuneytis Bandaríkjanna eða annars viðurkennds lögskipaðs aðila í Bandaríkjunum,
  - xi. möguleika einstaklingsins að láta kalla til bindandi gerðardóm við tilteknar aðstæður,
  - xii. kröfuna um að birta persónuupplýsingar samkvæmt lögmati beiðni opinberra yfirvalda, þ.m.t. til að fullnægja kröfum þjóðaröryggis eða framfylgd laga og
  - xiii. ábyrgð þess við framsendingu til þriðja aðila.
- b. Þessi tilkynning verður að vera á skýru og greinilegu máli og skal send einstaklingum þegar þeir eru fyrst beðnir að veita fyrirtækinu persónuupplýsingar eða eins fljótt eftir það og unnt er en í öllum tilvikum áður en fyrirtækið notar slíkar upplýsingar í öðrum tilgangi en þeim sem fyrirhugað var þegar þeim var upphaflega safnað eða þær voru unnar af fyrirtækinu sem flytur þær eða afhendir í fyrsta sinn til þriðja aðila.

2. Val

- a. Fyrirtæki verður að veita einstaklingum tækifæri til að hafna því (opt out) að persónuupplýsingar um þá verði i. afhentar þriðja aðila eða ii. notaðar í öðrum tilgangi en þeim sem fyrirhugaður var þegar þeim var upphaflega safnað eða í tilgangi sem einstaklingurinn veitti leyfi fyrir síðar. Einstaklingar skulu geta valið á skýran og greinilegan hátt og með aðgengilegum aðferðum.
- b. Þrátt fyrir fyrri málsgrein gildir ekki reglan um valfrelsi þegar upplýsingar eru afhentar þriðja aðila sem vinnur verkefni sem fulltrúi fyrirtækisins í umboði þess og samkvæmt fyrirmælum þess. Fyrirtæki skal þó ávallt gera samning við fulltrúann.
- c. Þegar um er að ræða viðkvæmar upplýsingar (þ.e. persónulegar upplýsingar um læknisfræðilegt eða heilsufarslegt ástand, kynþátt eða þjóðernislegan uppruna, stjórnmalaskoðanir, trúarbrögð eða heimspekilega sannfæringu, stéttarfélagasáðild eða upplýsingar um kynlíf einstaklingsins) verða fyrirtæki að fá ótvírætt samþykki frá einstaklingum (opt in), ef i. afhenda á þriðja aðila upplýsingarnar eða ii. nota á þær í öðrum tilgangi en þeim sem fyrirhugaður var þegar þeim var upphaflega safnað eða í tilgangi sem einstaklingurinn veitti leyfi fyrir síðar með vali. Að auki ætti fyrirtæki að fara með allar upplýsingar, sem það fær frá þriðja aðila, sem viðkvæmar upplýsingar ef þriðji aðili tilgreinir og meðhöndlar þær sem slíkar.

3. Ábyrgðarskylda vegna framsendingar

- a. Ef fyrirtæki framsenda persónuupplýsingar til þriðja aðila, sem kemur fram sem ábyrgðaraðili, verða þau að fylgja meginreglunum um tilkynningarskyldu og valfrelsi. Fyrirtæki verða einnig að gera samning við þriðja aðila, sem kemur fram sem ábyrgðaraðili, þar sem kveðið er á um að vinnsla gagnanna sé aðeins heimil í takmörkuðum og sérstökum tilgangi sem samrýmist samþykkinu sem einstaklingurinn veitti og að viðtakandinn muni veita sömu vernd og felst í meginreglunum og muni tilkynna fyrirtækinu um það ef hann ákvarðar að hann geti ekki lengur uppfyllt þessa skuldbindingu. Í samningnum skal tilgreina að þegar slík ákvörðun sé tekin muni vinnsla þriðja aðilans, sem kemur fram sem ábyrgðaraðili, stöðvast eða gera verði aðrar eðlilegar og viðeigandi ráðstafanir til að ráða bót á ástandinu.
- b. Til að framsenda persónuupplýsingar til þriðja aðila, sem kemur fram sem fulltrúi, verða fyrirtæki: i. að framsenda slíkar upplýsingar eingöngu í takmörkuðum og sérstökum tilgangi, ii. að ganga úr skugga um að fulltrúinn sé skuldbundinn til að veita a.m.k. sömu vernd að því er varðar friðhelgi einkalífsins og krafist er í meginreglunum, iii. að gera eðlilegar og viðeigandi ráðstafanir til að tryggja að fulltrúinn standi með skilvirkum hætti að vinnslu persónuupplýsinganna sem eru fluttar í samræmi við skuldbindingar fyrirtækisins samkvæmt meginreglunum, iv. að krefjast þess að fulltrúinn tilkynni fyrirtækinu ef hann tekur þá ákvörðun að hann geti ekki lengur fullnægt skuldbindingum sínum um að veita sömu vernd og krafist er í meginreglunum, v. að gera eðlilegar og viðeigandi ráðstafanir, að fenginni tilkynningu, þ.m.t. skv. iv. lið, til þess að stöðva og ráða bót á óleyfilegri vinnslu og vi. að leggja samantekt eða afrit af viðeigandi ákvæðum um friðhelgi einkalífsins í samningi hans við umræddan umboðsaðila fyrir ráðuneytið sé þess óskað.

4. Öryggi

- a. Fyrirtæki sem búa til persónuupplýsingar, viðhalda þeim, nota þær eða dreifa verða að gera eðlilegar og viðeigandi öryggisráðstafanir til að varna því að þær glatist, séu misnotaðar, að veittur sé óleyfilegur aðgangur að þeim, að þær séu afhentar, þeim sé breytt eða þær séu eyðilagðar, að teknu tilhlýðilegu tilliti til áhættunnar sem felst í vinnslunni og eðli upplýsinganna.

5. Heilleiki gagna og takmörkun vegna tilgangs

- a. Í samræmi við meginreglurnar skulu persónuupplýsingar takmarkast við þær upplýsingar sem skipta máli fyrir tilgang vinnslunnar ⁽¹⁾. Fyrirtæki má ekki vinna úr persónuupplýsingum á þann hátt sem er ósamrýmanlegur þeim tilgangi sem var fyrirhugaður þegar þeim var safnað eða einstaklingurinn veitti leyfi fyrir síðar. Fyrirtæki verður, eftir því sem nauðsyn krefur, að gera eðlilegar ráðstafanir til að tryggja að persónuupplýsingar séu áreiðanlegar miðað við fyrirhugaða notkun, nákvæmar, fullnægjandi og uppfærðar. Fyrirtæki verður að fylgja meginreglunum meðan það hefur slíkar upplýsingar undir höndum.
- b. Aðeins er heimilt að varðveita upplýsingar á formi sem persónugreindir eða gerir kleift að persónugreina einstakling ⁽²⁾ í þann tíma sem það þjónar tilganginum með vinnslu í skilningi 5. gr. a. Þessi skuldbinding kemur ekki í veg fyrir að fyrirtæki haldi áfram að vinna persónuupplýsingar til lengri tíma, í þann tíma og að því marki sem slík vinnsla þjónar með eðlilegum hætti skjalavistun í þágu almannahagsmuna, blaðamennsku, bókmenntum og listum, vísindum- eða sagnfræðirannsóknnum og tölfraeðilegum greiningum. Í þessum tilvikum skal vinnslan vera háð öðrum meginreglum og ákvæðum rammans. Fyrirtæki ættu að gera réttmætar og viðeigandi ráðstafanir til að fara að þessu ákvæði.

6. Aðgangur

- a. Einstaklingar verða að hafa aðgang að persónuupplýsingum sem fyrirtæki hafa um þá og eiga kost á að leiðrétta, breyta eða eyða upplýsingum sem eru ekki réttar, eða þær hafa verið unnar í bága við meginreglurnar, nema fyrirhöfnin og kostnaðurinn við að veita aðgang, í því tilviki sem um er að ræða, sé í engu samræmi við hættuna á að réttur einstaklings til friðhelgi einkalífsins, eða sá réttur annarra einstaklinga, sé brotinn.

⁽¹⁾ Með hliðsjón af aðstæðum getur samrýmanlegur tilgangur vinnslu til dæmis verið það að þjóna réttmætum tengslum við viðskiptavini, reglufylgni- og lagaleg sjónarmið, endurskoðun, öryggi og forvarnir gegn svikum, að viðhalda eða standa vörð um lagalegan rétt fyrirtækisins eða annar tilgangur sem er í samræmi við eðlilegar væntingar með tilliti til þess hvert samhengi söfnunarinnar er.

⁽²⁾ Í þessu samhengi telst einstaklingur „persónugreinanlegur“ ef fyrirtæki, eða þriðji aðili ef hann hefur aðgang að gögnum, gæti með góðu móti persónugreint hann, með hliðsjón af auðkenningarleiðunum sem líklegt er að væru notaðar (t.d. með tilliti til kostnaðarins og tímans sem þarf til persónugreiningarinnar og þeirrar tækni sem tiltæk er þegar vinnslan fer fram) og því á hvaða formi gögnin eru varðveitt.

7. Málskotsréttur, framfylgd og ábyrgð

- a. Skilvirk vernd einkalífsins verður að fela í sér traustar aðferðir til að tryggja að farið sé eftir meginreglunum, möguleika á málskoti fyrir einstaklinga, sem það bitnar á ef meginreglurnar eru brotnar, og til að tryggja að fyrirtæki þurfi að taka afleiðingum ef þau fylgja ekki meginreglunum. Slíkar aðferðir skulu að minnsta kosti fela í sér:
  - i. greiðan aðgang að óháðum málskotskerfum þar sem hægt er að rannsaka og leysa skjótt kvartanir og deilumál hvers einstaklings honum að kostnaðarlausu og með vísun í meginreglurnar og að veittar séu bætur fyrir tjón þegar gert er ráð fyrir því í gildandi lögum eða að frumkvæði einkageirans,
  - ii. eftirfylgnaaðgerðir til að sannreyna að þær vottanir og yfirlýsingar, sem þau hafa gefið um starfshætti sína, séu réttar og yfirlýsingar sem fyrirtæki hafa gefið um starfshætti sína að því er varðar friðhelgi einkalífsins séu sannar, einkum ef ekki er farið að meginreglunum, og
  - iii. skuldbindingar fyrirtækja, sem tilkynna að þau gangist undir meginreglurnar, um að greiða úr vandamálum sem koma upp þegar ekki er farið eftir þeim og afleiðingar þess fyrir fyrirtæki. Viðurlög verða að vera nægilega ströng til að tryggja að fyrirtæki fari eftir meginreglunum.
- b. Fyrirtæki og óháð málskotskerfi sem þau velja bregðast skjótt við fyrirspurnum og beiðnum frá ráðuneytinu um upplýsingar sem tengjast friðhelgisamkomulaginu. Öll fyrirtæki skulu með skjóttum hætti svara kvörtunum sem varða fylgni við meginreglurnar og sem yfirvöld aðildarríkja Evrópusambandsins senda fyrir milligöngu ráðuneytisins. Fyrirtæki, sem hafa kosið að eiga samvinnu við persónuverndaryfirvöld, þ.m.t. fyrirtæki sem vinna starfsmannaupplýsingar, skulu svara slíkum yfirvöldum beint í sambandi við rannsókn og úrlausn kvartana.
- c. Fyrirtækjum er skylt að leggja fram kröfur til úrskurðar gerðardóms og fylgja skilmálunum sem settir eru fram í I. viðauka, að því tilskildu að einstaklingur hafi krafist bindandi gerðardóms með því að senda tilkynningu til hlutaðeigandi fyrirtækis samkvæmt málsmeðferðarreglum og að uppfylltum þeim skilyrðum sem sett eru fram í I. viðauka.
- d. Þegar um er að ræða framsendingu ber fyrirtæki, sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu, ábyrgð á vinnslu persónuupplýsinga sem það tekur á móti innan ramma samkomulagsins og framsendir síðan til þriðja aðila sem kemur fram sem fulltrúi fyrir hönd þess. Fyrirtækið, sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu, skal áfram bera ábyrgð samkvæmt meginreglunum ef fulltrúi þess vinnur slíkar persónuupplýsingar á þann hátt sem samrýmist ekki meginreglunum, nema fyrirtækið sanni að það sé ekki ábyrgt fyrir tilvikinu sem olli tjóninu.
- e. Þegar Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna eða dómstóll kveður upp úrskurð á hendur fyrirtæki fyrir að fara ekki að reglum skal fyrirtækið birta alla viðeigandi hluta sem tengjast friðhelgisamkomulaginu í öllum reglufylgni- eða matsskýrslum sem þau leggja fyrir Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna, að því marki sem það samrýmist kröfum um trúnaðarkvöð. Ráðuneytið hefur komið á fót sérstökum tengilið fyrir persónuverndaryfirvöld vegna hvers konar vandamála er varða reglufylgni af hálfu fyrirtækja sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu. Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna mun veita forgang málum, sem ráðuneytið og yfirvöld aðildarríkja Evrópusambandsins vísa til hennar, um að ekki sé farið að meginreglunum, og mun skiptast tímanlega á upplýsingum um málskot við yfirvöld ríkisins sem vísar málinu til hennar, með fyrirvara um gildandi takmarkanir vegna þagnarskyldu.

III. VIÐBÓTARMEGINREGLUR

1. Viðkvæmar upplýsingar

- a. Þess er ekki krafist að fyrirtæki fái skýrt og skýlaust samþykki (opt-in) að því er varðar viðkvæm gögn ef vinnslan:
  - i. varðar brýna hagsmuni hins skráða eða annars aðila,
  - ii. er nauðsynleg til að stofna eða verja réttarkröfur,
  - iii. er nauðsynleg fyrir læknishjálp eða sjúkdómsgreiningu,
  - iv. fer fram sem liður í lögmætri starfsemi stofnunar, samtaka eða annars aðila sem starfar ekki í hagnaðarskyni og hefur markmið af stjórnmálalegum, heimspekilegum, trúarlegum eða stéttarfélagslegum toga og með því skilyrði að vinnslan nái einungis til meðlima aðilans eða þeirra aðila sem eru í reglulegu sambandi við hann í tengslum við tilgang hans og að gögnin séu ekki afhent þriðja aðila án samþykkis hinna skráðu,

- v. er nauðsynleg til að sinna skuldbindingum fyrirtækisins á sviði vinnuréttar eða
- vi. tengist persónuupplýsingum sem hinn skráði hefur augljóslega gert opinberar.

2. Undantekningar vegna blaðamennsku

- a. Með hliðsjón af stjórnarskrárvörðu prentfrelsi og undantekningarákvaðum tilskipunarinnar að því er varðar efni til birtingar í dagblöðum og þar sem rétturinn til prentfrelsis, sem felst í fyrsta viðauka stjórnarskrár Bandaríkjanna, skarast við réttinn til friðhelgi einkalífsins verður jafnvægi á milli þessara hagsmuna að ráðast af fyrsta viðaukanum að því er varðar starfsemi fyrirtækja og einstaklinga í Bandaríkjunum.
- b. Persónuupplýsingar, sem er safnað í því skyni að gefa þær út, útvarpa þeim, sjónvarpa eða dreifa með öðrum aðferðum til að koma fjölmiðlaefni á framfæri opinberlega, hvort sem þær eru notaðar eða ekki, og upplýsingar, sem teknar eru úr áður birtu efni úr gagnageymslum fjölmiðla, falla ekki undir kröfur meginreglna friðhelgisamkomulagsins.

3. Annars stigs ábyrgð

- a. Veitendur Netþjónustu, fjárskiptafyrirtæki og önnur fyrirtæki eru ekki ábyrg samkvæmt meginreglum friðhelgisamkomulagsins þegar þau annast einungis flutning, framsendingu, skiptiþjónustu eða geymslu upplýsinga fyrir önnur fyrirtæki. Ekki er gert ráð fyrir annars stigs ábyrgð, hvorki í tilskipuninni né meginreglum friðhelgisamkomulagsins. Ekki er hægt að draga fyrirtæki til ábyrgðar fyrir það eitt að flytja upplýsingar sem þriðji aðili sendir, svo framarlega sem það ákveður hvorki til hvers persónuupplýsingarnar eru unnar né aðferðirnar við það.

4. Framkvæmd áreiðanleikakannana og endurskoðunar

- a. Starfsemi endurskoðenda og fjárfestingarbanka getur haft í för með sér vinnslu persónuupplýsinga án samþykkis eða vitneskju viðkomandi einstaklinga. Þetta er heimilt samkvæmt meginreglunum um tilkynningarskyldu, valfrelsi og aðgang við aðstæður sem er lýst hér á eftir.
- b. Opinber hlutafélag og félag í eigu fárra hluthafa (e. closely held companies), þ.m.t. fyrirtæki sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu, sæta endurskoðun reglubundið. Slíkri endurskoðun gæti verið stofnað í hættu ef niðurstöðurnar eru birtar of snemma, einkum ef verið er að skoða hugsanleg brot. Á sama hátt verður fyrirtæki, sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu og á aðild að hugsanlegum samruna eða yfirtöku, að framkvæma eða sæta áreiðanleikakönnun. Þetta hefur oft í för með sér söfnun og vinnslu persónuupplýsinga, s.s. upplýsinga um æðstu stjórnendur og aðra lykilstarfsmenn. Ef upplýsingarnar eru birtar of snemma gæti það hindrað viðskiptin eða jafnvel brotið gegn gildandi löggjöf um verðbréfavíðskipti. Starfsemi fjárfestingarbanka og lögfræðinga sem sinna áreiðanleikakönnunum, eða störf endurskoðenda, getur einungis falið í sér vinnslu persónuupplýsinga án vitneskju viðkomandi einstaklinga að því marki og í þann tíma sem það tekur að uppfylla kröfur um lögboðna eða almenna hagsmuni og í öðrum tilvikum þar sem beiting þessara meginreglna bryti í bága við lögætta hagsmuni fyrirtækisins. Þessir lögætta hagsmunir ná yfir eftirlit með því að fyrirtækið uppfylli lagalegar skyldur sínar og lögmett reikningshald og þörfina á þagnarskyldu í tengslum við hugsanleg kaup, samruna, sameiginleg verkefni eða önnur svipuð viðskipti sem fjárfestingarbankar eða endurskoðendur annast.

5. Hlutverk persónuverndaryfirvalda

- a. Fyrirtæki munu koma skuldbindingu sinni um samstarf við persónuverndaryfirvöld Evrópusambandsins í framkvæmd eins og lýst er hér á eftir. Samkvæmt friðhelgisamkomulaginu er bandarískum fyrirtækjum, sem taka á móti persónuupplýsingum frá Evrópusambandinu, skylt að taka upp skilvirkar aðferðir sem tryggja að farið sé eftir meginreglum friðhelgisamkomulagsins. Nánar tiltekið verða fyrirtæki sem taka þátt, eins og fram kemur í meginreglunni um málskot, framfylgd og bótaábyrgð: a) i. að veita einstaklingum sem gögnin tengjast rétt til málskots, a) ii. að beita eftirfylgniáðgerðum til að sannreyna að þær vottanir og yfirlýsingar, sem þau hafa gefið um starfshætti sína, séu réttar og a) iii. að skuldbinda sig til að greiða úr vandamálum sem koma upp þegar ekki er farið eftir meginreglunum og að slík fyrirtæki taki afleiðingunum. Q-ATH KASTA! Fyrirtæki verður að uppfylla i. og iii. lið a-liðar meginreglunnar um málskot, framfylgd og bótaábyrgð ef það gengst undir þær kröfur sem hér eru settar fram um samstarf við persónuverndaryfirvöld.

- b. Fyrirtæki skuldbindur sig til að eiga samstarf við persónuverndaryfirvöld með því að lýsa því yfir þegar það leggur fram sjálfvottun um þátttöku sína í friðhelgisamkomulaginu hjá viðskiptaráðuneytinu (sjá viðbótarmeginregluna um sjálfvottun) að það:
- i. kjósi að uppfylla kröfurnar í i. og iii. lið a-liðar í meginreglu friðhelgisamkomulagsins um málskot, framfylgd og bótaábyrgð með því að skuldbinda sig til samstarfs við persónuverndaryfirvöld,
  - ii. muni eiga samstarf við persónuverndaryfirvöld um að rannsaka og leysa kvörtunarmál sem kunna að koma upp í tengslum við friðhelgisamkomulagið og
  - iii. muni fara að öllum ráðum persónuverndaryfirvalda þegar það er mat þeirra að fyrirtækið þurfi að gera sérstakar ráðstafanir til að fara eftir meginreglum friðhelgisamkomulagsins, þar á meðal ráðstafanir til úrbóta eða skaðabætur til einstaklinga sem brot á meginreglunum bitnar á, og muni láta persónuverndaryfirvöldum í té skriflega staðfestingu á því að slíkar ráðstafanir hafi verið gerðar.
- c. Starfræksla nefnda persónuverndaryfirvalda
- i. Samstarfið mun, af hálfu persónuverndaryfirvalda, verða í formi upplýsinga og ráðgjafar sem hér segir:
    1. Persónuverndaryfirvöld veita ráðgjöf fyrir milligöngu óformlegrar nefndar persónuverndaryfirvalda sem komið er á fót hjá Evrópusambandinu og mun m.a. gagnast við að tryggja samræmda og samfellda aðferð.
    2. Nefndin veitir viðkomandi bandarískum fyrirtækjum ráðgjöf varðandi óleystar kvartanir frá einstaklingum um meðferð persónuupplýsinga sem hafa verið fluttar frá Evrópusambandinu samkvæmt friðhelgisamkomulaginu. Þessi ráðgjöf verður miðuð við það að tryggja að meginreglum friðhelgisamkomulagsins sé beitt rétt og fela m.a. í sér upplýsingar um þau úrræði sem viðkomandi einstaklingum bjóðast og persónuverndaryfirvöld telja eiga við.
    3. Nefndin veitir þessa ráðgjöf í málum, sem viðkomandi fyrirtæki vísa til hennar, og/eða varðandi kvartanir sem berast henni beint frá einstaklingum, á hendur fyrirtækjum sem hafa skuldbundið sig til að eiga samstarf við persónuverndaryfirvöld að því er varðar friðhelgisamkomulagið og hvetur, ef þess gerist þörf, til þess að viðkomandi einstaklingum verði veitt aðstoð í byrjun svo þeir geti nýtt sér fyrirkomulag við meðferð kvartana sem fyrirtækið sjálft kann að bjóða.
    4. Ráðgjöf er einungis veitt þegar báðir aðilar í deilumáli hafa fengið eðlilegt tækifæri til að gera athugasemdir og leggja fram þau gögn sem þeir óska. Nefndin mun leitast við að veita ráðgjöf eins fljótt og auðið er með tilliti til kröfunnar um tilhlýðilega meðferð málsins. Meginreglan er sú að nefndin stefni að því að veita ráðgjöf innan 60 daga frá því að henni berst kvörtun eða máli er vísað til hennar og fyrr ef það er unnt.
    5. Nefndin birtir opinberlega niðurstöður sínar um kvartanir sem henni berast ef hún telur ástæðu til.
    6. Ráðgjöf, sem nefndin veitir, hefur ekki í för með sér neinar kvaðir, hvorki fyrir nefndina sjálfa né einstök persónuverndaryfirvöld.
  - ii. Eins og getið er hér að framan verða fyrirtæki, sem velja þennan kost til að leysa deilumál, að fara að ráðum persónuverndaryfirvalda. Ef fyrirtæki fer ekki að ráðum nefndarinnar innan 25 daga frá því að þau eru gefin, og leggur ekki fram fullnægjandi skýringu á þeirri töl, lætur nefndin vita af því að hún áformi annaðhvort að leggja málið fyrir Alríkisviðskiptastofnunina, samgönguráðuneytið eða aðra bandaríska alríkis- eða fylkisstofnun sem hefur lögskipað vald til að framfylgja málinu með aðgerðum ef um er að ræða sviksemi eða ranga staðhæfingu eða hún ályktar að um alvarlegt brot sé að ræða á samningnum um samstarf og þess vegna verði að líta svo á að hann sé ógildur. Í síðarnefnda tilvikinu tilkynnir nefndin viðskiptaráðuneytinu um það svo að hægt sé að breyta skránni yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu. Ef ekki er staðið við skuldbindingar um samstarf við persónuverndaryfirvöld eða ekki farið eftir meginreglum friðhelgisamkomulagsins gefur það tilefni til málsóknar fyrir sviksamlega starfshætti skv. 5. kafla Federal Trade Commission Act eða áþekktum lögum.
- d. Fyrirtæki, sem vill að hagræði af friðhelgisamkomulaginu nái til starfsmannaupplýsinga, sem eru fluttar frá Evrópusambandinu til að nota í tengslum við starfsráðningar, verður að skuldbinda sig til að eiga samstarf við persónuverndaryfirvöld að því er varðar slíkar upplýsingar (sjá viðbótarmeginreglu um starfsmannaupplýsingar).

- e. Fyrirtæki, sem velja þennan kost, þurfa að greiða árgjald sem á að nægja fyrir kostnaði vegna starfa nefndarinnar og auk þess kunna þau að verða krafín um kostnað vegna þýðinga í tengslum við meðferð nefndarinnar á málskotum eða kvörtunum gegn þeim. Árgjaldið verður ekki hærra en 500 Bandaríkjadalir og lægra fyrir lítil fyrirtæki.

6. Sjálfvottun

- a. Hagræði af friðhelgisamkomulaginu er tryggt frá þeim degi sem ráðuneytið færir tilkynningu fyrirtækisins um sjálfvottun á skrána yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu, eftir að hafa gengið úr skugga um að framlögð gögn eru fullnægjandi.
- b. Fyrirtæki getur sjálfvottað að það hlíti friðhelgisamkomulaginu með því að leggja fram tilkynningu um sjálfvottun hjá ráðuneytinu, undirritaða af aðila í ábyrgðarstöðu fyrir hönd fyrirtækisins sem gerist þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu og í því skulu vera a.m.k. eftirfarandi upplýsingar:
  - i. nafn fyrirtækisins, póstfang, tölvupóstfang og síma- og bréfasímanúmer,
  - ii. lýsing á starfsemi fyrirtækisins með tilliti til persónuupplýsinga sem berast frá Evrópusambandinu, og
  - iii. lýsing á persónuverndarstefnu fyrirtækisins varðandi vernd slíkra persónuupplýsinga, þ.m.t.:
    1. hvort fyrirtækið hefur opinbert vefsetur, viðeigandi veffang þar sem stefnan er aðgengileg eða ef fyrirtækið hefur ekki opinbert vefsetur þar sem almenningur getur kynnt sér persónuverndarstefnu fyrirtækisins,
    2. hvaða dag henni var hrundið í framkvæmd,
    3. hvaða aðili tekur við kvörtunum, umsóknum um aðgang og annast önnur mál sem koma upp í tengslum við friðhelgisamkomulagið,
    4. sérstakur lögskipaður aðili sem hefur lögsögu í málum vegna krafna á hendur fyrirtækinu varðandi hugsanlega óréttláta eða villandi viðskiptahætti og brot á lögum eða reglum um friðhelgi einkalífsins (og sem er skráður í meginreglunum eða síðari viðauka við meginreglurnar),
    5. heiti allra áætlana til verndar einkalífinu sem fyrirtækið er aðili að,
    6. aðferð við sannprófun (t.d. innra eftirlit, eftirlit þriðja aðila) (sjá viðbótarmeginregluna um sannvottun) og
    7. óháð málskotskerfi sem er aðgengilegt til að rannsaka óleyst kvörtunarmál.
- c. Ef fyrirtæki vill að hagræði af friðhelgisamkomulaginu nái yfir starfsmannuupplýsingar, sem eru fluttar frá Evrópusambandinu til að nota í tengslum við starfsráðningar, er það heimilt þegar lögskipaður aðili, sem er skráður í meginreglunum eða síðari viðauka við meginreglurnar, hefur lögsögu í málum vegna krafna á hendur fyrirtækinu varðandi starfsmannuupplýsingar. Auk þess skal fyrirtækið taka þetta fram í tilkynningu sinni um sjálfvottun og lýsa því yfir að það skuldbindi sig til að eiga samstarf við viðkomandi yfirvald eða yfirvöld Evrópusambandsins í samræmi við viðbótarmeginreglurnar um starfsmannuupplýsingar og hlutverk persónuverndaryfirvalda, eftir því sem við á, og að það muni fara að ráðum þessara yfirvalda. Fyrirtækið þarf einnig að láta ráðuneytinu í té eintak af stefnu sinni um vernd persónuupplýsinga um starfsmenn og veita upplýsingar um hvar starfsmenn sem í hlut eiga geta kynnt sér stefnuna.
- d. Ráðuneytið heldur skrá yfir fyrirtæki sem hafa sent tilkynningu um sjálfvottun og tryggir með því að þau geti notið hagræðis af friðhelgisamkomulaginu og uppfærir þessa skrá á grundvelli árlegra staðfestinga um endurnýjun sjálfvottunar og tilkynninga sem berast samkvæmt viðbótarmeginreglunni um lausn deilumála og framfylgd. Slíkar sjálfvottanir skal leggja fram eigi sjaldnar en einu sinni á ári, að öðrum kosti verður fyrirtækið tekið af skránni yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu og ekki er lengur tryggt að það njóti hagræðis af friðhelgisamkomulaginu. Bæði skráin yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu og tilkynningar um sjálfvottun fyrirtækjanna verða birtar opinberlega. Öll fyrirtæki sem eru á skrá ráðuneytisins yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu verða einnig að tilgreina að þau gangist undir meginreglur friðhelgisamkomulagsins í viðkomandi stefnuyfirlýsingum um persónuvernd sem þau birta.

Ef persónuverndarstefna fyrirtækis er aðgengileg á Netinu þarf hún að hafa tengil á vefsetur ráðuneytisins um friðhelgisamkomulagið ásamt tengli á vefsetur eða kvörtunareyðublað óháða málskotskerfisins sem er aðgengilegt til að rannsaka óleyst kvörtunarmál.

- e. Meginreglurnar um friðhelgi einkalífsins taka gildi strax eftir vottun. Í ljósi þess að meginreglurnar munu hafa áhrif á viðskiptatengsl við þriðju aðila skulu fyrirtæki, sem votta þátttöku sína í friðhelgisamkomulaginu á fyrstu tveimur mánuðum eftir gildistökudag samkomulagsins, færa gildandi viðskiptatengsl við þriðja aðila til samræmis við meginregluna um ábyrgðarskyldu við framsendingu eins skjótt og unnt er og aldrei seinna en níu mánuðum frá þeim degi sem þau votta þátttöku sína í friðhelgisamkomulaginu. Á því millibilstímabili skulu fyrirtæki, ef þau áframsenda gögn til þriðja aðila, i. beita meginreglunum um tilkynningarskyldu og valfrelsi og ii. ef persónuupplýsingar eru áframsendar til þriðja aðila sem kemur fram sem umboðsaðili, ganga úr skugga um að umboðsaðilinn sé skuldbundinn til að veita a.m.k. sömu vernd og krafist er í meginreglunum.
- f. Fyrirtæki verða að beita meginreglum friðhelgisamkomulagsins á allar persónuupplýsingar sem þau taka á móti frá Evrópusambandinu samkvæmt friðhelgisamkomulaginu. Sú skuldbinding að gangast undir meginreglur friðhelgisamkomulagsins gildir án tímatakmarkana þegar um er að ræða persónuupplýsingar sem er tekið við á því tímabili sem fyrirtæki nýtur hagræðis af friðhelgisamkomulaginu. Skuldbinding fyrirtækis merkir að það muni halda áfram að beita meginreglunum á slíkar upplýsingar svo lengi sem það geymir, notar eða dreifir þeim, jafnvel þótt það hætti síðar þátttöku í friðhelgisamkomulaginu af einhverjum ástæðum. Fyrirtæki sem segir sig frá friðhelgisamkomulaginu en sem vill halda slíkum upplýsingum eftir þarf að staðfesta árlega hjá ráðuneytinu að það muni halda áfram að beita meginreglunum eða vernda upplýsingarnar á „fullnægjandi“ hátt með öðrum leiðum (t.d. með samningi sem endurspeglar að fullu kröfur viðeigandi fastra sammingsákvæða sem eru samþykkt af framkvæmdastjórn Evrópusambandsins), að öðrum kosti verður fyrirtækið að skila upplýsingunum eða eyða þeim. Fyrirtæki sem segir sig frá friðhelgisamkomulaginu verður að fjarlægja af viðeigandi persónuverndarstefnu sinni allar tilvísanir í samkomulagið sem gefa í skyn að fyrirtækið sé áfram virkur þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu og eigi rétt á hagræði af því.
- g. Fyrirtæki, sem hættir að vera til sem sérstakur lögaðili vegna samruna eða yfirtöku, verður að tilkynna ráðuneytinu um það fyrir fram. Í tilkynningunni skal einnig koma fram hvort fyrirtækið, sem yfirtekur annað fyrirtæki, eða fyrirtækið, sem verður til við samruna, muni i. halda áfram að vera bundið af meginreglum friðhelgisamkomulagsins á grundvelli laga sem gilda um yfirtöku eða samruna, eða ii. velja á milli þess að votta sjálf að það gangist undir meginreglur samkomulagsins eða setja í staðinn aðrar verndarráðstafanir, svo sem skriflegan samning sem tryggir að farið sé eftir meginreglum friðhelgisamkomulagsins. Ef hvorki i. eða ii. á við verður þegar í stað að eyða öllum persónuupplýsingum sem hefur verið aflað í skjóli friðhelgisamkomulagsins.
- h. Þegar fyrirtæki hættir þátttöku í friðhelgisamkomulaginu, af hvaða ástæðu sem vera skal, verður það að fjarlægja allar yfirlýsingar sem gefa í skyn að fyrirtækið sé áfram þátttakandi í samkomulaginu eða eigi rétt á hagræði af því. Einnig verður að fjarlægja gæðamerki samkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins, sé það notað. Alríkisviðskiptastofnunin eða önnur viðeigandi stjórnarstofnun getur gripið til aðgerða gagnvart fyrirtæki sem staðhæfir ranglega að það hafi gengist undir meginreglur friðhelgisamkomulagsins. Grípa má til aðgerða gegn fyrirtæki sem hefur í frammi rangar staðhæfingar gagnvart viðskiptaráðuneytinu samkvæmt False Statements Act (18 U.S.C. § 1001).

7. Sannprófun

- a. Fyrirtæki verða að beita eftirfylgniaðgerðum til að sannprófa að vottanir og yfirlýsingar þeirra um starfshætti sína við að beita reglum friðhelgisamkomulagsins er varða friðhelgi einkalífsins séu réttar og slíkir starfshættir verið viðhafðir á þann hátt sem gefið er til kynna og í samræmi við meginreglur friðhelgisamkomulagsins.
- b. Til að uppfylla sannprófunarkröfur í meginreglunni um málskot, framfylgd og bótaábyrgð verður fyrirtæki að sannprófa slíkar vottanir og yfirlýsingar, annaðhvort með sjálfsmati eða með athugunum aðila utan fyrirtækisins á að meginreglum hafi verið hlítt.
- c. Ef sjálfsmatsleiðin er farin verður slík sannprófun að gefa til kynna að auglýst persónuverndarstefna fyrirtækisins með tilliti til persónuupplýsinga sem berast frá Evrópusambandinu sé nákvæm, heildstæð, sett fram á áberandi hátt, framkvæmd til fulls og auðvelt að fá aðgang að henni. Einnig skal sannprófun leiða í ljós að persónuverndarstefna þess sé í samræmi við meginreglur friðhelgisamkomulagsins, að einstaklingar fái upplýsingar um meðferð kvörtunarmála á vegum fyrirtækisins sjálfs og um óháða aðila þar sem hægt er að leggja fram kvartanir, að til séu aðferðir til að þjálfa starfsmenn við framkvæmdina og að tekið sé á því ef þeir nota þær ekki og að fyrir hendi sé fyrirkomulag innan fyrirtækisins til að gera reglubundið hlutlæga athugun á því hvort farið sé eftir framansögðu. Að minnsta kosti einu

sinni á ári skal aðili í ábyrgðarstöðu í fyrirtækinu eða annar fulltrúi þess undirrita yfirlýsingu um að sjálfsmatið hafi verið sannreynt og hafa hana tiltæka fyrir einstaklinga sem óska eftir því eða í tengslum við rannsókn eða kvörtun um að ekki sé farið að reglum.

- d. Þegar fyrirtæki kys að utanaðkomandi aðili athugi fylgni fyrirtækisins við meginreglurnar skal slík athugun leiða í ljós að persónuverndarstefna þess, með tilliti til persónuupplýsinga sem berast frá Evrópusambandinu, sé í samræmi við meginreglur friðhelgisamkomulagsins, að farið sé eftir þeim reglum og að einstaklingar séu upplýstir um eftir hvaða leiðum þeir geta borið fram kvartanir. Við athugun má beita ótakmarkað aðferðum á borð við endurskoðun, slembiathuganir, notkun „tálbeitu“ eða notkun tæknibúnaðar eftir því sem við á. Að minnsta kosti einu sinni á ári skal eftirlitsaðili, aðili í ábyrgðarstöðu í fyrirtækinu eða annar viðurkenndur fulltrúi þess undirrita yfirlýsingu þar sem staðfest er að utanaðkomandi athugun á reglufylgni hafi farið fram og hafa hana tiltæka fyrir einstaklinga sem óska eftir því eða í tengslum við rannsókn eða kvörtun um að ekki sé farið að reglum.
- e. Fyrirtæki skulu halda skrá yfir starfshætti sína við að framfylgja reglum friðhelgisamkomulagsins og hafa hana tiltæka, samkvæmt beiðni, í sambandi við rannsókn eða kvörtun fyrir óháðan aðila sem rannsakar kvartanir um að ekki sé farið eftir reglum eða fyrir það yfirvald sem hefur lögsögu í málum sem varða óheiðarlega eða villandi viðskiptahætti. Fyrirtæki þurfa líka að svara skjótt fyrirspurnum ráðuneytisins og öðrum beiðnum þess um upplýsingar í sambandi við fylgni fyrirtækisins við meginreglurnar.

8. Aðgangur

a. Meginreglan um aðgang í reynd

- i. Samkvæmt meginreglum friðhelgisamkomulagsins er aðgangsrétturinn grundvallaratriði að því er varðar vernd einkalífsins. Einkum veitir hann einstaklingum færi á að sannreyna hvort upplýsingar um þá séu réttar. Meginreglan um aðgang þýðir að einstaklingar hafi rétt til:
1. að fá staðfestingu frá fyrirtæki á því hvort vinnsla persónuupplýsinga um þá fari fram hjá fyrirtækinu ⁽¹⁾,
  2. að láta senda þeim slík gögn svo þeir geti sannreynt hvort þau eru rétt og hvort vinnslan er lögmæt og
  3. að láta leiðrétt gögnin, breyta þeim eða eyða ef þau eru röng eða vinnsla þeirra brýtur í bága við meginreglurnar.
- ii. Einstaklingar þurfa þó ekki að færa rök fyrir beiðni um aðgang að persónuupplýsingum um þá sjálfa. Þegar fyrirtæki bregðast við beiðni einstaklings um aðgang ættu þau fyrst að huga að ástæðu beiðninnar. Ef beiðni um aðgang er til dæmis óljós eða umfangsmikil getur fyrirtækið rætt við einstaklinginn til að skilja betur ástæðu beiðninnar og til að auðvelda leitina að umbeðnum upplýsingum. Fyrirtækið getur hugsanlega leitað svara við því hvaða deildir þess einstaklingurinn hefur haft samskipti við eða um eðli upplýsinganna eða þau not sem eru tilefni aðgangsbeiðninnar.
- iii. Í samræmi við meginregluna um aðgang skulu fyrirtæki jafnan leitast við að veita aðgang. Ef vernda þarf t.d. tiltekna upplýsingar og auðvelt er að aðskilja þær frá öðrum persónuupplýsingum sem beðið er um aðgang að skal fyrirtækið skilja vernduðu upplýsingarnar frá og veita aðgang að hinum upplýsingunum. Ef fyrirtæki ákveður að takmarka skuli aðgang í einhverju tilviki skal það gefa einstaklingnum, sem biður um aðgang, skýringu á því hvers vegna sú ákvörðun var tekin og upplýsa hann um það hvert hann getur snúið sér með frekari fyrirspurnir.

b. Álag eða kostnaður við að veita aðgang

- i. Heimilt er að takmarka aðgang að persónuupplýsingum í undantekningartilvikum ef lögmætur réttur annarra en einstaklingsins er brotinn eða ef fyrirhöfnin og kostnaðurinn við að veita aðgang, í því tilviki sem um er að ræða, væri í engu samræmi við hættuna á að réttur einstaklings til friðhelgi einkalífsins sé brotinn. Kostnaður og aukid álag eru þýðingarmiklir þættir sem taka þarf tillit til en þeir ráða ekki úrslitum þegar ákveða þarf hvort sanngjarnt sé að veita aðgang.

(1) Fyrirtækið ætti að svara fyrirspurnum einstaklings um tilgang vinnslunnar, hvaða gagnaflokka er um að ræða og viðtakendur eða flokka viðtakenda sem gögnin eru birt.

- ii. Ef persónuupplýsingarnar eru til dæmis notaðar í tengslum við ákvarðanir, sem hafa mikla þýðingu fyrir einstaklinginn (t.d. um synjun eða veitingu mikilvægra gæða, svo sem trygginga, láns eða atvinnu), þyrfti fyrirtækið, í samræmi við önnur ákvæði í þessum viðbótarmeginreglum, að afhenda þessar upplýsingar þótt það hafi í för með sér tiltölulega mikla fyrirhöfn eða kostnað. Ef persónuupplýsingarnar sem beðið er um eru ekki viðkvæmar eða ekki notaðar í tengslum við ákvarðanir sem hafa mikla þýðingu fyrir einstaklinginn en auðvelt er og ódýrt að afla þeirra, verður fyrirtækið að veita aðgang að slíkum upplýsingum.
- c. Viðskiptaupplýsingar sem eru trúnaðarmál
- i. Viðskiptaupplýsingar sem eru trúnaðarmál eru upplýsingar sem fyrirtæki hefur gert ráðstafanir til að verði ekki afhentar ef samkeppnisaðili á markaðinum hefði hag af því. Fyrirtæki getur synjað um aðgang eða takmarkað hann ef hætta er á að það ljóstri upp sínum eigin viðskiptaupplýsingum sem eru trúnaðarmál, til dæmis ályktunum varðandi markaðssetningu og flokkun, eða viðskiptaupplýsingum annarra fyrirtækja, sem eru trúnaðarmál, þegar slíkar upplýsingar eru háðar sammingsbundnum skyldum um trúnað.
  - ii. Ef auðvelt er að aðskilja viðskiptaupplýsingar sem eru trúnaðarmál frá öðrum upplýsingum, sem beðið er um aðgang að, ætti fyrirtækið að skilja þær frá og veita aðgang að þeim upplýsingum sem ekki eru trúnaðarmál.
- d. Skipulag gagnagrunna
- i. Fyrirtæki getur veitt einstaklingi aðgang með því að afhenda honum viðkomandi persónuupplýsingar og þarf ekki að veita honum aðgang að gagnagrunni sínum.
  - ii. Einungis þarf að veita aðgang að því marki sem fyrirtækið geymir persónuupplýsingarnar. Meginreglan um aðgang skuldbindur ekki fyrirtæki til að geyma, viðhalda, endurskipuleggja eða ummóta skrár með persónuupplýsingum.
- e. Takmörkun aðgangs
- i. Þar sem fyrirtæki þurfa alltaf að gera sér far um að veita einstaklingum aðgang að persónuupplýsingum um þá eru þær aðstæður, þar sem fyrirtækin geta sett hömlur við slíkum aðgangi, takmarkaðar og verður að hafa sérstakar ástæður til þess að synja um aðgang. Á sama hátt og samkvæmt tilskipuninni getur fyrirtæki takmarkað aðgang að upplýsingum að því marki að líklegt er að birting þeirra stangist á við vernd þýðingarmikilla almennra hagsmuna svo sem þjóðaröryggis, landvarna eða almannaoöryggis. Einnig er hægt að synja um aðgang ef vinnsla persónuupplýsinga er eingöngu vegna rannsókna eða í tölfræðilegum tilgangi. Aðrar ástæður synjunar eða takmörkunar á aðgangi:
    - 1. eru inngrip í framkvæmd eða framfylgd laganna eða í tengslum við rekstur einkamála, þar á meðal að fyrirbyggja, rannsaka eða koma upp um brot eða að því er varðar réttinn til réttlátrar dómsmeðferðar,
    - 2. eru afhending upplýsinga þar sem gengið yrði á lögmatan rétt eða mikilvæga hagsmuni annarra,
    - 3. eru brot á löglegum eða öðrum faglegum forrættindum eða skyldum,
    - 4. valda erfiðleikum við öryggiseftirlit sem varðar starfsmenn eða meðferð kvörtunarmála eða í tengslum við áætlanir um röðun starfsmanna og endurskipulagningu félaga eða
    - 5. raska trúnaði sem er nauðsynlegur í tengslum við vöktun, eftirlit eða stjórnunarstörf í tengslum við trausta efnahags- eða fjárhagsstjórnun eða við væntanlegar eða yfirstandandi samningaviðræður sem varða fyrirtækið.
  - ii. Sönnunarbyrðin hvílir á fyrirtæki sem áskilur sér rétt til að neita um aðgang eða takmarka hann á grundvelli nauðsynjar og upplýsa ætti einstaklinga um ástæður synjunar eða takmörkunar á aðgangi og hvert þeir geta snúið sér með frekari fyrirspurnir.

f. Réttur til staðfestingar og kröfu um gjald til að standa straum af kostnaði við að veita aðgang

- i. Einstaklingur á rétt á að fá staðfestingu á því hvort fyrirtækið hafi persónuupplýsingar um hann undir höndum. Einstaklingur á einnig rétt á því að fá tilkynningu um persónuupplýsingar um hann. Fyrirtæki er heimilt að krefjast hóflegs gjalds.
- ii. Það kann t.d. að vera réttlætandi að krefjast gjalds ef beiðnir um aðgang eru augljóslega óhóflegar, einkum vegna þess að þær eru endurteknar.
- iii. Ekki er hægt að synja um aðgang á grundvelli kostnaðar ef hlutaðeigandi býðst til að greiða kostnaðinn.

g. Endurteknar eða tilefnislausar beiðnir um aðgang

Fyrirtæki getur sett því eðlileg takmörk hve oft það svarar beiðni frá tilteknum einstaklingi á tilteknu tímabili. Þegar fyrirtækið setur slíkar takmarkanir skal það taka mið af þáttum eins og hve oft upplýsingar eru uppfærðar, í hvaða tilgangi þær eru notaðar og hvers eðlis þær eru.

h. Sviksamlegar beiðnir um aðgang

Fyrirtæki þarf ekki að veita aðgang nema það fái nægar upplýsingar til að geta staðfest hver það er sem leggur fram beiðnina.

i. Svarfrestur

Fyrirtæki ættu að svara beiðnum innan hæfilegs frests, með viðeigandi hætti og á forni sem er auðskilið fyrir einstaklinginn. Fyrirtæki sem veitir skráðum einstaklingum upplýsingar með reglulegu millibili er heimilt að verða við beiðni einstaklings um aðgang í tengslum við venjubundna afhendingu upplýsinga ef það veldur ekki óhóflegum drætti.

9. Gögn um starfsmenn

a. Umfang friðhelgisamkomulagsins

- i. Þegar fyrirtæki í Evrópusambandinu flytur persónuupplýsingar, sem það hefur safnað um starfsmenn sína (núverandi eða fyrrverandi) í tengslum við ráðningu þeirra, til móðurfyrirtækis eða fyrirtækis í eignartengslum eða án eignartengsla, sem veitir þjónustu í Bandaríkjunum og er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu, gildir það samkomulag um flutning gagnanna. Í þeim tilvikum verður öflun upplýsinganna og vinnsla þeirra áður en flutningur á sér stað að vera í samræmi við landslög í því landi Evrópusambandsins þar sem þeim var safnað og öll skilyrði eða takmarkanir á flutningi þeirra samkvæmt þeim lögum virt.
- ii. Meginreglur friðhelgisamkomulagsins eiga aðeins við þegar persónugreinanlegar upplýsingar eru fluttar eða skoðaðar. Tölfræðiskýrslur sem byggja á gagnasafni um starfsráðningar og innihalda engar persónuupplýsingar eða notkun nafnlausra gagna falla ekki undir friðhelgi einkalífsins.

b. Beiting meginreglnanna um tilkynningarskyldu og valfrelsi

- i. Bandarískt fyrirtæki sem hefur tekið við upplýsingum um starfsmenn frá Evrópusambandinu samkvæmt friðhelgisamkomulaginu getur einungis afhent þær þriðja aðila eða notað þær í öðrum tilgangi ef það er gert í samræmi við meginreglurnar um tilkynningarskyldu og valfrelsi. Ef bandarískt fyrirtæki ætlar til dæmis að nota persónuupplýsingar, sem er safnað í tengslum við starfsráðningar, í einhverjum þeim tilgangi sem ekki tengist starfsráðningum, til dæmis í tengslum við markaðssetningu, verður það að gefa einstaklingunum, sem upplýsingarnar varða, kost á vali áður en það er gert nema þeir hafi áður heimilað að upplýsingarnar verði notaðar í þeim tilgangi. Slík notkun má ekki vera ósamrýmanleg þeim tilgangi sem fyrirhugaður var þegar þeim var safnað eða einstaklingurinn veitti leyfi fyrir síðar. Valfrelsi starfsmanns má ekki nota þannig að ráðningarmöguleikar hans séu takmarkaðir eða til að refsa honum á neinn hátt.

- ii. Rétt er að benda á að tiltekin skilyrði, sem gilda almennt um flutning frá sumum aðildarríkjum Evrópusambandsins, geta útilokað aðra notkun slíkra upplýsinga, jafnvel eftir að þær hafa verið fluttar út úr Evrópusambandinu, og slík skilyrði ber að virða.
- iii. Vinnuveitendur skulu enn fremur leggja sig fram um að koma til móts við óskir starfsmanna um friðhelgi einkalífsins. Þetta felur til dæmis í sér takmarkaðan aðgang að persónuupplýsingum, nafnleysi tiltekinna gagna eða notkun kóða eða dulnefna þegar ekki er nauðsynlegt að nota réttu nöfnin við þá vinnslu sem um er að ræða.
- iv. Fyrirtæki þarf ekki að gefa kost á tilkynningu og valfrelsi að því marki og í þann tíma sem nauðsynlegur er til að komast hjá því að geta fyrirtækis skerðist að því er varðar stöðuhækkunar, stöðuveitingar eða aðrar ákvarðanir í tengslum við ráðningar.

c. Beiting meginreglunnar um aðgang

Viðbótarmeginreglan um aðgang veitir leiðbeiningar um ástæður sem geta réttlætt synjun eða takmörkun aðgangs sem beðið er um í tengslum við starfsmannaupplýsingar. Vinnuveitendur í Evrópusambandinu skulu að sjálfstöðu fara eftir innlendum reglum og sjá til þess að starfsmenn í Evrópusambandinu hafi aðgang að þeim upplýsingum sem krafist er samkvæmt lögum í heimalöndum þeirra án tillits til þess hvar gögnin eru unnin og geymd. Samkvæmt friðhelgisamkomulaginu skal fyrirtæki, sem vinnur úr slíkum gögnum í Bandaríkjunum, hafa samstarf um að veita aðgang, annaðhvort beint eða með milligöngu vinnuveitanda í Evrópusambandinu.

d. Framfylgd

- i. Að svo miklu leyti sem persónuupplýsingar eru eingöngu notaðar í tengslum við ráðningu starfsmanna liggur ábyrgðin á gögnum um starfsmanninn fyrst og fremst hjá fyrirtækinu í Evrópusambandinu. Af því leiðir að þegar evrópskir starfsmenn leggja fram kvartanir vegna brots á rétti þeirra til persónuverndar, og eru ekki ánægðir með niðurstöður málsmeðferðar við innra eftirlit, kvartanir og framvísun (eða annarrar málsmeðferðar sem er beitt við kvörtunarmál samkvæmt samningi við stéttarfélag), skal þeim beint til persónuverndar ríkisins eða yfirvalds sem hefur lögsögu í atvinnumálum á þeim stað þar sem starfsmaðurinn vinnur. Þetta gildir í tilvikum þar sem meint misnotkun á persónuupplýsingum um þá er á ábyrgð bandaríks fyrirtækis, sem hefur fengið upplýsingarnar frá vinnuveitandanum og er þess vegna meint brot á meginreglum friðhelgisamkomulagsins. Þetta er skilvirk aðferð til að meðhöndla réttindi og skyldur sem oft skarast og eru ákveðin í vinnulöggjöf og kjarasamningum og einnig í lögum um persónuvernd.
- ii. Bandarískt fyrirtæki, sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu og notar starfsmannaupplýsingar frá Evrópusambandinu, sem eru fluttar þaðan í tengslum við starfsráðningar, og óskar eftir því að friðhelgisamkomulagið taki til þess flutnings, verður því að skuldbinda sig til að eiga samstarf um rannsóknir við þar til bær yfirvöld í Evrópusambandinu og fara að ráðum þeirra um þau mál.

e. Beiting meginreglunnar um ábyrgðarskyldu við framsendingu

Þegar um er að ræða tilfallandi rekstrarlegar þarfir fyrirtækis, sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu, sem tengjast starfsmannahaldi að því er tekur til persónuupplýsinga sem eru fluttar samkvæmt friðhelgisamkomulaginu, s.s. vegna pöntunar á flugi eða hótulgistingu eða váttryggingaverndar, má senda ábyrgðaraðilum persónuupplýsingar um lítinn fjölda starfsmanna án þess að meginreglunni um aðgang sé beitt eða samningur sé gerður við þriðja aðila sem kemur fram sem ábyrgðaraðili, eins og annars er krafist samkvæmt meginreglunni um ábyrgðarskyldu við framsendingu, að því tilskildu að fyrirtækið sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu hafi farið að meginreglunum um tilkynningarskyldu og valfrelsi.

10. Skyldubundnir samningar um framsendingu

a. Samningar á sviði gagnavinnslu

- i. Þegar gögn eru flutt frá Evrópusambandinu til Bandaríkjanna til vinnslu eingöngu er þess krafist að gerður sé samningur, án tillits til þess hvort sá sem vinnur úr gögnunum er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu.

- ii. Ábyrgðaraðilar gagna í Evrópusambandinu þurfa alltaf að gera samning þegar gögn eru flutt til vinnslu eingöngu, hvort sem vinnslan fer fram innan eða utan Evrópusambandsins og hvort sem vinnsluaðilinn tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu eða ekki. Tilgangur samnings er að ganga úr skugga um að vinnsluaðilinn:
  1. aðhafist ekkert án fyrirmæla frá ábyrgðaraðilanum,
  2. geri viðeigandi, tæknilegar og skipulagslegar ráðstafanir til að vernda persónuupplýsingar gegn eyðingu eða tapi af slysi eða gegn ólöglegri eyðingu, breytingum, óheimilli afhendingu eða aðgangi og skilji hvort framsending sé heimil og
  3. að teknu tilliti til eðlis vinnslunnar, aðstoði ábyrgðaraðilann við að svara einstaklingum sem neyta réttar síns samkvæmt meginreglunum.
- iii. Þar eð þeir sem eru þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu veita næga vernd þarf ekki að fá fyrirframleyfi fyrir samningum við þá ef þeir snerta eingöngu vinnslu upplýsinga (eða slík leyfi fást sjálfkrafa afgreidd hjá aðildarríkjum Evrópusambandsins) þótt þess þurfi vegna samninga við viðtakendur sem eiga ekki aðild að friðhelgisamkomulaginu eða veita ekki fullnægjandi vernd á annan hátt.

b. Flutningur innan samstæðu fyrirtækja eða eininga undir sömu stjórn

Þegar persónuupplýsingar eru fluttar milli tveggja ábyrgðaraðila í samstæðu fyrirtækja eða eininga undir sömu stjórn er ekki alltaf þörf á samningi í samræmi við meginregluna um ábyrgðarskyldu við framsendingu. Ábyrgðaraðilar gagna í samstæðu fyrirtækja eða eininga undir sömu stjórn geta byggt þessa flutninga á öðrum stjórnartækjum, s.s. bindandi fyrirtækjareglum Evrópusambandsins eða öðrum stjórnartækjum innan samstæðu (t.d. áætlunum um reglufylgni og eftirlit), sem tryggja áframhaldandi vernd persónuupplýsinga samkvæmt meginreglunum. Við slíkan flutning ber fyrirtækið, sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu, áfram ábyrgð á að meginreglunum sé fylgt.

c. Flutningur milli ábyrgðaraðila

Þegar um er að ræða flutning milli ábyrgðaraðila er ekki nauðsynlegt að sá ábyrgðaraðili sem er viðtakandi gagnanna sé fyrirtæki sem tekur þátt í friðhelgisamkomulaginu eða að hann hafi yfir að ráða óháðu málskotskerfi. Fyrirtækið sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu þarf að gera samning við þriðja aðila sem kemur fram sem ábyrgðaraðili og er viðtakandi gagnanna, sem veitir sömu vernd og er fyrir hendi samkvæmt friðhelgisamkomulaginu, þar sem ekki er krafa um að ábyrgðaraðili á vegum þriðja aðila sé fyrirtæki sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu eða hafi yfir að ráða óháðu málskotskerfi, að því tilskildu að hann hafi jafngilt kerfi tiltækilegt.

11. Lausn deilumála og framfylgd

- a. Í meginreglunni um málskot, framfylgd og bótaábyrgð eru settar fram kröfur um framfylgd friðhelgisamkomulagsins. Í viðbótarmeginreglunni um sannpröfun kemur fram hvernig skuli uppfylla kröfurnar í ii. lið a-liðar meginreglunnar. Í þessari viðbótarmeginreglu er fjallað um i. og iii. lið a-liðar en í báðum liðunum er gerð krafa um óháð málskotskerfi. Þessir aðilar geta haft mismunandi kerfi en þeir verða að uppfylla kröfur meginreglunnar um málskot, framfylgd og bótaábyrgð. Fyrirtæki fullnægja kröfunum með eftirfarandi hætti: með því i.: að fylgja áætlunum um friðhelgi einkalífsins, sem hafa verið þróaðar innan einkageirans og fela í sér meginreglur friðhelgisamkomulagsins og skilvirk kerfi til framfylgdar af þeirri gerð sem er lýst í meginreglunni um málskot, framfylgd og bótaábyrgð, ii. að fylgja reglum eftirlitsyfirvalda sem eru til þess bær samkvæmt lögum eða stjórnarsýslufyrirmælum að taka einstakar kvartanir til meðferðar og leysa deilumál eða iii. að skuldbinda sig til að eiga samstarf við persónuverndaryfirvöld sem eru staðsett í Evrópusambandinu eða réttbæra fulltrúa þeirra.
- b. Þessari upptalningu er ætlað að vera lýsandi en ekki takmarkandi. Einkaaðilar geta útfært önnur kerfi fyrir framfylgd svo fremi að þau séu í samræmi við kröfurnar sem eru settar fram í meginreglunni um málskot, framfylgd og bótaábyrgð og í viðbótarmeginreglunum. Bent er á að kröfur meginreglunnar um málskot, framfylgd og bótaábyrgð

koma til viðbótar kröfum um að draga megi fyrirtæki til ábyrgðar vegna sjálfseftirlits skv. 5. þætti í Federal Trade Commission Act, þar sem kveðið er á um bann við óheiðarlegri og villandi háttsemi eða samkvæmt öðrum lögum eða reglum sem banna slíka háttsemi.

- c. Til þess að auðveldara verði að tryggja fylgni við skuldbindingar fyrirtækja og óháðra málskotskerfa á vegum þeirra samkvæmt friðhelgisamkomulaginu og styðja stjórnun áætlunarinnar þurfa þau að veita upplýsingar sem varða friðhelgisamkomulagið þegar ráðuneytið óskar eftir því. Að auki þurfa fyrirtæki að svara skjótt kærnum sem varða fylgni þeirra við meginreglurnar og persónuverndaryfirvöld vísa til þeirra fyrir milligöngu ráðuneytisins. Í svarinu skal tilgreina hvort kvörtunin er réttmæt og, ef svo er, hvernig fyrirtækið muni ráða bót á vandanum. Ráðuneytið mun gæta leyndar um upplýsingar sem það fær í samræmi við bandarísk lög.

d. Málskotskerfi

- i. Hvetja ætti neytendur til að bera fram þær kærur sem þeir kunna að hafa við viðkomandi fyrirtæki áður en haldið er áfram með kærana í óháðu málskotskerfi. Fyrirtæki verða að svara neytanda innan 45 daga frá því að þeim berst kvörtun. Hægt er að sýna á ýmsa vegu að málskotskerfi geti talist óháð, til dæmis með því að sýna fram á óhlutrægni, gagnsæja samsetningu og fjármál og staðfesta reynslu. Eins og kveðið er á í meginreglunni um málskot, framfylgd og bótaábyrgð skulu einstaklingar eiga greiðan aðgang að málskotskerfum án endurgjalds. Aðilar, sem annast lausn deilumála, ættu að athuga allar kvartanir sem berast frá einstaklingum nema þær séu augljóslega tilefnislausar eða lítilvægar. Þetta kemur ekki í veg fyrir að fyrirtækið sem starfrækir málskotskerfið geti sett skilyrði fyrir því að taka við kvörtunum, en slík skilyrði skulu vera gagnsæ og á rökum reist (t.d. til að útiloka kvartanir sem falla utan gildissviðs áætlunarinnar eða sem skoða skal á öðrum vettvangi) og ættu ekki að hafa þau áhrif að draga úr skyldunni að athuga lögmætar kvartanir. Auk þess skulu málskotskerfin veita einstaklingum ítarlegar og aðgengilegar upplýsingar um málsmeðferð við lausn deilumála þegar þeir leggja fram kærur. Í þeim upplýsingum ætti að gera grein fyrir starfsháttum kerfisins að því er varðar friðhelgi einkalífsins í samræmi við meginreglur friðhelgisamkomulagsins. Þau ættu einnig að starfa saman að þróun, til að mynda staðlaðra eyðublaða fyrir kvartanir til að auðvelda ferlið til lausnar kvörtunarmálum.
- ii. Á vefsetrum óháðra málskotskerfa þurfa að vera upplýsingar um meginreglur friðhelgisamkomulagsins og þjónustuna sem veitt er samkvæmt samkomulaginu. Í upplýsingunum skal eftirfarandi koma fram: 1) upplýsingar um, eða tengill á, kröfur meginreglna friðhelgisamkomulagsins um óháð málskotskerfi, 2) tengill á vefsetur ráðuneytisins um friðhelgisamkomulagið, 3) útskýring á því að þjónusta þeirra til lausnar deilumálum samkvæmt friðhelgisamkomulaginu sé einstaklingum að kostnaðarlausu, 4) lýsing á því hvernig sé hægt að leggja fram kvörtun sem varðar friðhelgisamkomulagið, 5) tímamörk fyrir meðferð kvartana sem varða friðhelgisamkomulagið og 6) lýsing á mögulegum úrbótum.
- iii. Óháð málskotskerfi þurfa að birta árlega skýrslu þar sem veittar eru samanteknar tölfræðilegar upplýsingar um þjónustu þeirra til lausnar á deilumálum. Í ársskýrslunni skal koma fram: 1) heildarfjöldi kvartana, sem varða friðhelgisamkomulagið, sem bárust á skýrslugjafarárinu, 2) hvers konar kvartanir hafa borist, 3) ráðstafanir til að bæta lausn deilumála, s.s. lengd tímans við meðferð kvörtunarmála og 4) niðurstöður kvörtunarmála sem bárust, einkum fjöldi og tegund ráðstafana til úrbóta eða viðurlaga sem lögð voru á.
- iv. Eins og fram kemur í I. viðauka stendur einstaklingi sá möguleiki til boða að vísa málinu til gerðardóms til að ákvarða, vegna eftirstæðrar kröfu, hvort fyrirtæki, sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu, hefur brotið gegn skyldum sínum samkvæmt meginreglum friðhelgisamkomulagsins gagnvart téðum einstaklingi og hvort slíkt brot er óbætt að fullu eða að hluta. Þessi möguleiki stendur aðeins til boða í þessum tilgangi. Þessi möguleiki stendur t.d. ekki til boða að því er varðar undantekningar frá meginreglunum ⁽¹⁾ eða vegna staðhæfingar sem tengist því hvort vernd friðhelgisamkomulagsins sé fullnægjandi. Samkvæmt þessum gerðardómsmöguleika hefur gerðardómur friðhelgisamkomulagsins (sem samanstendur af einum eða þremur gerðardómsmönnum, samkvæmt samkomulagi málsaðila) eingöngu vald til að grípa til einstaklingsbundinna, ópeningalegra, sanngjarnra aðgerða til úrbóta (þ.m.t. aðgangur, leiðrétting, eyðing eða skil á viðkomandi gögnum um einstaklinginn) sem nauðsynlegar eru til að bæta fyrir brotið gegn meginreglunum, að því er varðar viðkomandi einstakling. Einstaklingar og fyrirtæki sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu hafa möguleika til að óska úrskurðar dómstóla og framfylgdar á ákvörðunum gerðardóms samkvæmt bandarískum lögum í samræmi við Federal Arbitration Act.

⁽¹⁾ Þáttur I.5 í meginreglunum.

e. Úrræði og viðurlög

Úrræði aðilans, sem sér um lausn deilumála, ættu að verða til þess að fyrirtækið snúi til hins betra eða leiðrétti afleiðingar þess að það fór ekki eftir reglum, eftir því sem ástæða er til, og að vinnsla fyrirtækisins verði framvegis í samræmi við meginreglurnar og, þegar við á, að vinnsla persónuupplýsinga um einstaklinginn, sem leggur fram kvörtunina, verði hætt. Viðurlög skulu vera nægilega ströng til að tryggja að fyrirtæki fari eftir meginreglunum. Aðilum, sem sjá um lausn deilumála, mun standa til boða röð misstrangra viðurlaga til að bregðast á réttan hátt við misalvarlegum brotum á reglufylgni. Viðurlög ættu að geta bæði falið í sér að það sé gert opinbert ef ekki hefur verið farið eftir reglum og, við tiltekna aðstæður, fyrirmæli um að eyða gögnum⁽¹⁾. Í öðrum viðurlögum getur falist að viðurkenning fyrirtækisins sé felld niður, tímabundið eða endanlega, að bætur séu greiddar til einstaklinga vegna skaða sem þeir verða fyrir í kjölfar þess að ekki er farið eftir reglum og úrskurði um lögðann. Aðilar sem sjá um lausn deilumála af hálfu einkafyrirtækja og sjálfseftirlitsaðilar verða að tilkynna það til stjórnarstofnunar, sem hefur lögsögu í málinu, ef fyrirtæki sem eru þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu fara ekki eftir úrskurðum þeirra eða til dómstóla, eftir því sem við á, og til ráðuneytisins.

f. Aðgerðir af hálfu Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna

Alríkisviðskiptastofnunin hefur skuldbundið sig til að veita forgang málum, sem varða meint brot á meginreglunum, sem vísað er til þeirra af: i. sjálfseftirlitsaðilum sem starfa á sviði friðhelgi einkalífsins og öðrum óháðum aðilum sem sjá um lausn deilumála, ii. aðildarríkjum Evrópusambandsins og iii. ráðuneytinu, til að ákvarða hvort um brot sé að ræða á 5. þætti Federal Trade Commission Act þar sem bann er lagt við óheiðarlegum og villandi viðskiptaháttum. Ef Alríkisviðskiptastofnunin hefur ástæðu til að ætla að um brot sé að ræða á ákvæðum 5. þáttar getur hún leyst málið með því að fara fram á stjórnslubann við þeim starfsháttum sem kærðir hafa verið eða með því að leggja fram kærú í alríkisundirrétti sem, ef hún nær fram að ganga, getur leitt til sömu niðurstöðu alríkisdómstóls. Þetta tekur til rangra fullyrðinga um að fyrirtæki, sem eru ekki lengur á skrá yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu eða hafa aldrei lagt fram sjálfvottun hjá ráðuneytinu, fylgi meginreglum samkomulagsins eða taki þátt í því. Alríkisviðskiptastofnunin getur fengið einkamálaréttarleg viðurlög dæmd vegna brota á stjórnslubanni og getur gert kröfu um einkamálaréttarleg eða refsiréttarleg viðurlög á grundvelli vanvirðingar þegar ekki er farið að úrskurði alríkisdómstóls. Alríkisviðskiptastofnunin tilkynnir viðskiptaráðuneytinu um allar slíkar aðgerðir. Ráðuneytið hvetur aðrar ríkisstofnanir til að tilkynna því um lokaniðurstöður slíkra mála sem er skotið til þess eða aðra úrskurði sem ákvarða að gengist skuli undir meginreglur friðhelgisamkomulagsins.

g. Stöðug brot á meginreglum

- i. Ef fyrirtæki brýtur stöðugt meginreglurnar á það ekki lengur rétt á því að njóta hagræðis af friðhelgisamkomulaginu. Ráðuneytið fjarlægir fyrirtæki, sem hafa stöðugt brotið gegn meginreglunum, af skránni yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu og verða þau að skila eða eyða persónuupplýsingum sem þau hafa fengið samkvæmt friðhelgisamkomulaginu.
- ii. Um stöðug brot á meginreglum telst vera að ræða þegar fyrirtæki, sem hefur sjálfvottað hjá viðskiptaráðuneytinu neitar að fara eftir lokaniðurstöðu sjálfseftirlitsstofnunar, óháðs aðila sem sér um lausn deilumála eða stjórnarstofnunar eða þegar slík stofnun ákvarðar að fyrirtækið brjóti meginreglurnar svo oft að yfirlýsing þess um að það fari að meginreglum sé ekki lengur trúverðug. Þegar um slíkt er að ræða skal fyrirtækið tafarlaust tilkynna ráðuneytinu um það. Grípa má til aðgerða gegn fyrirtæki, sem rækir ekki þessa skyldu, samkvæmt False Statements Act (18 U.S.C. § 1001). Það að fyrirtæki segir sig frá áætlun í einkageiranum um sjálfseftirlit á sviði friðhelgi einkalífsins eða óháðum aðila sem sér um lausn deilumála leysir það ekki frá skyldu til að fara að meginreglunum og myndi vera stöðugt brot á þeim.
- iii. Ráðuneytið tekur fyrirtæki af skránni yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu í kjölfar tilkynninga sem það fær um stöðug brot á meginreglum, hvort sem þær upplýsingar hafa borist frá fyrirtækinu sjálfu, frá sjálfseftirlitsstofnun um friðhelgi einkalífsins eða óháðum aðila sem sér um lausn deilumála eða stjórnarstofnun, en ekki fyrir það hefur veitt fyrirtækinu, sem hefur brotið reglurnar, 30 daga frest til andsvara. Þannig kemur

(1) Aðilar, sem sjá um lausn deilumála, ákveða sjálfir við hvaða aðstæður þeir beita þessum viðurlögum. Eitt af því sem taka þarf tillit til þegar ákveðið er hvort gerð skuli krafa um að eyða gögnum er það hversu viðkvæm gögnin eru og eins hvort fyrirtækið hefur safnað, notað eða afhent upplýsingarnar í blóru við meginreglur friðhelgisamkomulagsins.

skýrt fram í skránni yfir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu, sem ráðuneytið heldur, hvaða fyrirtæki njóta hagræðis af samkomulaginu og hver njóta þess ekki lengur.

- iv. Fyrirtæki sem sækir um þátttöku hjá sjálfseftirlitsstofnun í þeim tilgangi að fá á ný fullgildingu á þátttöku í friðhelgisamkomulaginu verður að veita þeirri stofnun allar upplýsingar um fyrri þátttöku sína í samkomulaginu.

12. Valfrelsi — Tímamörk til að hafna notkun persónuupplýsinga (Opt Out)

- a. Tilgangurinn með meginreglunni um valfrelsi er almennt sá að tryggja að persónuupplýsingar séu notaðar og birtar á þann hátt að það sé í samræmi við væntingar og óskir einstaklingsins. Þannig á einstaklingur hvenær sem er að geta hafnað því (opt-out) að persónuupplýsingar um hann verði notaðar í beinni markaðssetningu með fyrirvara um eðlilegan tímafrest sem fyrirtækið setur, til dæmis til að það fái tíma til að taka slíkt valkerfi í notkun. Fyrirtæki getur einnig krafist þess að fá nægar upplýsingar til að fá staðfest hver einstaklingurinn er sem hafnar markaðssetningu (opt out). Í Bandaríkjunum eiga einstaklingar að geta nýtt sér þennan kost með því að nota miðlægt höfnunarkerfi svo sem þjónustu samtaka fyrirtækja með beina markaðssetningu (Direct Marketing Association's Mail Preference Service). Fyrirtæki sem eru aðilar að samtökum fyrirtækja með beina markaðssetningu skulu koma þessum þjónustukosti á framfæri við viðskiptamenn sem óska ekki eftir því að fá upplýsingar um viðskiptamál. Einstaklingar skulu í öllum tilvikum geta valið á skýran og greinilegan hátt með aðgengilegum aðferðum og án mikils tilkostnaðar.
- b. Á sama hátt getur fyrirtæki notað upplýsingar í tiltekinni beinni markaðssetningu þegar mjög erfitt er að veita einstaklingi tækifæri til að hafna markaðssetningu (opt out) áður en það notar upplýsingarnar en þó því aðeins að fyrirtækið veiti einstaklingnum samtímis tækifæri til, (hvenær sem hann biður um það og honum að kostnaðarlausu), að biðjast undan frekari beinum markaðssetningarsamskiptum og að fyrirtækið fari að óskum einstaklingsins.

13. Ferðaupplýsingar

- a. Upplýsingar um farþegabókanir með flugi og aðrar ferðaupplýsingar, svo sem upplýsingar um tíðar flugferðir, hótelpantanir og sérþarfir á borð við sérstakt fæði af trúarlegum ástæðum eða að þörf sé á aðstoð vegna hreyfihömlunar, má senda til fyrirtækis utan Evrópusambandsins við ýmsar ólíkar aðstæður. Samkvæmt 26. gr. tilskipunarinnar er hægt að flytja persónuupplýsingar „til þriðja lands sem tryggir ekki fullnægjandi vernd í skilningi 2. mgr. 25. gr.“ með því skilyrði að i. það sé nauðsynlegt til að veita þá þjónustu sem viðskiptamaðurinn biður um eða til að fullnægja skilmálum sammings, svo sem sammings um tíðar flugferðir, eða ii. viðskiptamaðurinn hafi gefið ótvírætt samþykki sitt til þess. Bandarísk fyrirtæki, sem eru þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu, veita fullnægjandi vernd fyrir persónuupplýsingar og mega því taka við gagnasendingum frá Evrópusambandinu þó að þau uppfylli ekki þessi skilyrði eða önnur skilyrði sem eru sett fram í 26. gr. tilskipunarinnar. Þar eð sérstakar reglur um viðkvæmar upplýsingar eru fólgnar í friðhelgisamkomulaginu mega slíkar upplýsingar (sem hugsanlega þarf að afla t.d. í tengslum við þarfir viðskiptamannsins vegna hreyfihömlunar) vera með í gagnasendingum til þátttakenda í friðhelgisamkomulaginu. Fyrirtækið, sem flytur upplýsingarnar, þarf þó ætíð að virða löggin í því aðildarríki Evrópusambandsins þar sem það starfar en þau geta meðal annars kveðið á um sérstök skilyrði fyrir meðferð viðkvæmra gagna.

14. Lyfja- og lækningavörur

- a. Beiting laga aðildarríkja Evrópusambandsins eða meginreglna friðhelgisamkomulagsins

Lög aðildarríkja Evrópusambandsins gilda um söfnun persónuupplýsinganna og alla vinnslu sem fer fram áður en þær eru fluttar til Bandaríkjanna. Meginreglur friðhelgisamkomulagsins gilda um gögnin þegar þau hafa verið flutt til Bandaríkjanna. Gögn sem eru notuð til lyfjarannsóknna og í öðrum tilgangi skulu gerð nafnlaus þegar það á við.

b. Vísindarannsóknir framtíðarinnar

- i. Persónuupplýsingar, sem eru þróaðar í sérstökum læknis- eða lyfjafræðilegum rannsóknum, hafa oft mikla þýðingu í vísindarannsóknum framtíðarinnar. Þegar persónuupplýsingar, sem er safnað vegna tiltekinnar rannsóknar, eru fluttar til bandaríksk fyrirtækis sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu er fyrirtækinu heimilt að nota gögnin fyrir nýja vísindarannsókn ef farið er eftir meginreglunni um tilkynningarskyldu og valfrelsi við fyrstu notkun. Í tilkynningunni skulu koma fram upplýsingar um öll sérstök fyrirhuguð not af gögnunum, svo sem reglulega eftirfylgni, athuganir á tengdum sviðum eða markaðssetningu.
- ii. Að sjálfsögðu er ekki hægt að tilgreina alla framtíðarnotkun gagnanna þar eð notkun þeirra við nýjar rannsóknir getur byggst á nýrri sýn á upphaflegu gögnunum, nýjum læknisfræðilegum uppgötvunum og framförum, eða þróun á sviði lýðheilsu og heilbrigðislöggjafar. Í tilkynningunni skal því útskýrt, þegar við á, að persónuupplýsingarnar kunni í framtíðinni að verða notaðar í læknis- og lyfjafræðilegum rannsóknum sem ekki er fyrirjáanlegt hverjar verða. Ef persónuupplýsingarnar eru ekki notaðar í samræmi við þann almenna tilgang til rannsókna sem þeim var upphaflega safnað til eða sem einstaklingurinn samþykkti síðar verður að fá nýtt samþykki.

c. Úrsögn úr klínískri rannsókn

Þátttakendur geta hvenær sem er ákveðið eða verið beðnir að draga sig út úr klínískri rannsókn. Halda má áfram vinnslu persónuupplýsinga, sem er safnað áður en þátttakandi dregur sig út úr klínískri rannsókn, ásamt öðrum gögnum sem var safnað vegna rannsóknarinnar, ef hlutadeigandi hefur verið tilkynnt um það á skýran hátt þegar hann gerðist þátttakandi.

d. Flutningur vegna eftirlits og umsjónar

Fyrirtæki, sem framleiða lyf og lækningatæki, hafa leyfi til að afhenda persónuupplýsingar úr klínískum rannsóknum sem fara fram í Evrópusambandinu til eftirlitsyfirvalda í Bandaríkjunum vegna eftirlits þeirra og umsjónar. Svipaðir flutningar eru leyfðir til annarra aðila en eftirlitsyfirvalda eins og framleiðslufyrirtækja og annarra sem stunda rannsóknir, í samræmi við meginreglurnar um tilkynningarskyldu og valfrelsi.

e. „Blindar“ rannsóknir

- i. Til að tryggja hlutleysi í mörgum klínískum rannsóknum er ekki hægt að veita þátttakendum, og oft ekki rannsakendum, aðgang að upplýsingum um hvaða meðferð hver þátttakandi fær. Væri það gert stefndi það í hættu gildi og niðurstöðum rannsóknarverkefnisins. Ekki þarf að veita þátttakanda í slíkum klínískum rannsóknum (nefndar „blindar“ rannsóknir) aðgang að gögnum um meðferð þeirra meðan á rannsókninni stendur ef þessi takmörkun hefur verið útskýrð þegar þátttakandinn fór í rannsóknina og afhending slíkra upplýsinga myndi stefna í hættu gæðum rannsóknarinnar.
- ii. Samningur um að taka þátt í rannsókn með þessum skilyrðum jafngildir því afsali á réttinum til aðgangs. Eftir að rannsókninni lýkur og greiningar á niðurstöðum hennar liggja fyrir skulu þátttakendur hafa aðgang að gögnum um sjálfa sig ef þeir óska eftir því. Þeir skulu fyrst og fremst leita eftir þeim hjá læknum eða öðru heilsugæslufólki sem meðhöndlaði þá í klínísku rannsókninni eða að öðrum kosti hjá fyrirtækinu sem er ábyrgðaraðili hennar.

f. Öryggi framleiðsluvöru og eftirlit með skilvirkni

Fyrirtæki, sem framleiðir lyf eða lækningatæki, þarf ekki að beita meginreglum friðhelgisamkomulagsins með tilliti til meginreglnanna um tilkynningu, valfrelsi, ábyrgðarskyldu við framsendingu og aðgang í eftirliti sínu með öryggi framleiðsluvörunnar og skilvirkni, þar á meðal til skýrslugerðar um neikvæð áhrif, og skráningar sjúklinga eða þeirra sem nota tiltekin lyf eða lækningatæki, ef fylgni við meginreglurnar er í bága við hlítinu við kröfur eftirlitsyfirvalda. Þetta gildir bæði að því er varðar t.d. skýrslur heilsugæslufólks til fyrirtækja sem framleiða lyf og lækningatæki og skýrslur fyrirtækja sem framleiða lyf og lækningatæki til stjórnarstofnana á borð við Matvæla- og lyfjaeftirlit Bandaríkjanna.

g. Dulkóðuð gögn

Reglan er sú að yfirmaður rannsóknarinnar dulkóðar rannsóknargögn í upphafi til að ekki komi fram hvaða einstaklinga gögnin eru um. Lyfjafyrirtæki, sem eru verkbeiðendur slíkra rannsókna, fá ekki lykिलinn að kóðanum. Rannsóknaraðilinn er sá eini sem hefur lykिलinn að þessum einkvæma kóða til að hann geti borið kennsl á rannsóknarviðfangið við sérstakar aðstæður (t.d. ef þörf er á áframhaldandi lækni meðferð). Flutningur gagna, sem eru kóðuð á þennan hátt, frá Evrópusambandinu til Bandaríkjanna jafngildir ekki flutningi persónuupplýsinga sem falla undir meginreglur friðhelgisamkomulagsins.

15. Opinberar skrár og upplýsingar sem eru aðgengilegar öllum

- a. Fyrirtæki verður að beita meginreglum friðhelgisamkomulagsins um öryggi, heilleika gagna og takmörkun vegna tilgangs og um málskot, framfylgd og bótaábyrgð gagnvart persónuupplýsingum frá heimildum sem eru öllum aðgengilegar. Þessar meginreglur gilda einnig um persónuupplýsingar sem safnað er frá opinberum skrá, þ.e. skrár stjórnarstofnana, hvar sem er í stjórnarsýslunni, sem almenningur hefur aðgang að.
- b. Ekki er nauðsynlegt að beita meginreglunum um tilkynningu, valfrelsi og ábyrgðarskyldu við framsendingu á opinberar skrár, svo framarlega sem þær eru ekki samtengdar upplýsingum úr óopinberum skrá og svo framarlega sem öll skilyrði um aðgang, sem kveðið er á um í viðkomandi lögsögu, eru virt. Almenn er ekki heldur nauðsynlegt að beita meginreglunum um tilkynningu, valfrelsi og ábyrgðarskyldu við framsendingu á upplýsingar sem eru aðgengilegar öllum nema evrópski flutningsaðilinn gefi til kynna að slíkar upplýsingar falli undir þess konar takmarkanir að fyrirtækið verði að beita þessum meginreglum við þá notkun sem það hefur í hyggju. Fyrirtæki bera enga ábyrgð á því hvernig þeir, sem fá slíkar upplýsingar úr útgefna efni, nota upplýsingarnar.
- c. Ef í ljós kemur að fyrirtæki birtir persónuupplýsingar opinberlega af ásettu ráði, andstætt meginreglunum, svo að það eða aðrir geta notið góðs af þessum undantekningum fullnægir það ekki lengur skilyrðum þess að njóta hagræðis af friðhelgisamkomulaginu.
- d. Ekki er nauðsynlegt að beita meginreglunni um aðgang á upplýsingar úr opinberum skrá, svo framarlega sem þær eru ekki samtengdar öðrum persónuupplýsingum (nema þegar upplýsingar í litlu magni eru notaðar til að flokka eða skipuleggja upplýsingar í opinberum skrá), þó verður að uppfylla öll skilyrði sem lögbært yfirvald setur fyrir aðgangi að þeim. Þegar upplýsingar úr opinberum skrá eru samtengdar öðrum upplýsingum úr óopinberum skrá (öðrum en þeim sem eru sérstaklega tilgreindar hér að framan) verður fyrirtæki aftur á móti að veita aðgang að öllum slíkum upplýsingum að því gefnu að þær falli ekki undir aðrar leyfðar undantekningar.
- e. Alveg eins og varðandi upplýsingar úr opinberum skrá er ekki nauðsynlegt að veita aðgang að upplýsingum sem allur almenningur hefur þegar greiddan aðgang svo framarlega sem þær eru ekki samtengdar upplýsingum sem ekki er almennur aðgangur að. Fyrirtæki, sem starfa við sölu upplýsinga sem allir hafa greiddan aðgang að, mega taka það gjald sem þau taka venjulega fyrir svör við beiðnum um aðgang. Einstaklingar geta einnig valið að fá aðgang að upplýsingum um sig frá fyrirtækjunum sem upphaflega tóku þær saman.

16. Beiðnir opinberra yfirvalda um aðgang

- a. Til að stuðla að gagnsæi að því er varðar lögmætar beiðnir opinberra yfirvalda um aðgang að persónuupplýsingum geta fyrirtæki, sem eru þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu, gefið út gagnsæisskýrslur með reglubundnu millibili um fjölda beiðna, sem þeim berast frá opinberum yfirvöldum, um persónuupplýsingar til framfylgðar lögum eða vegna þjóðaröryggis, að því marki sem slík afhending upplýsinga er heimil samkvæmt gildandi lögum.

- b. Upplýsingar sem fyrirtæki, sem eru þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu, veita í þessum skýrslum, ásamt upplýsingum frá öryggis- og leyniþjónustustofnun Bandaríkjanna og öðrum upplýsingum, er hægt að nota sem heimildir fyrir árlega sameiginlega endurskoðun á framkvæmd friðhelgisamkomulagsins í samræmi við meginreglurnar.
  - c. Það að ekki hafi borist tilkynning í samræmi við xii. lið a-liðar meginreglunnar um tilkynningarskyldu skal ekki koma í veg fyrir eða hamlar því að fyrirtæki geti svarað lögmætri fyrirspurn.
-

*I. viðauki***Gerðardómsmeðferð**

Í þessum viðauka er tilgreint samkvæmt hvaða skilmálum fyrirtækjum, sem eru þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu, er skylt að úrskurða um kröfur samkvæmt meginreglunni um málskot, framfylgd og bótaábyrgð. Möguleikinn á bindandi gerðardómi, sem lýst er hér á eftir, gildir um tiltekna „eftirstæðar“ kröfur að því er varðar gögn sem falla undir friðhelgisamkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna. Tilgangur þessa möguleika er að fyrir hendi sé skjót, óháð og sanngjörn leið, sem stendur einstaklingum til boða, til að leysa meint brot á meginreglunum, ef einhver eru, sem ekki hefur verið leyst úr í öðrum kerfum innan ramma friðhelgisamkomulagsins.

A. Gildissvið

Þessi möguleiki, að vísa málinu til gerðardóms, stendur einstaklingum til boða til að ákvarða, vegna eftirstæðra krafna, hvort fyrirtæki, sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu, hefur brotið gegn skyldum sínum samkvæmt meginreglunum gagnvart téðum einstaklingi og hvort slíkt brot er óbætt að fullu eða að hluta. Þessi möguleiki stendur aðeins til boða í þessum tilgangi. Þessi möguleiki stendur t.d. ekki til boða að því er varðar undantekningar frá meginreglunum ⁽¹⁾ eða vegna staðhæfingar um að vernd friðhelgisamkomulagsins sé ófullnægjandi.

B. Tiltæk úrræði

Samkvæmt þessum gerðardómsmöguleika hefur gerðardómur friðhelgisamkomulagsins (sem samanstandur af einum eða þremur gerðardómsmönnum, samkvæmt samkomulagi málsaðila) vald til að grípa til einstaklingsbundinna, ópeningalegra, sanngjarnra aðgerða til úrbóta (þ.m.t. aðgangur, leiðrétting, eyðing eða skil á viðkomandi gögnum um einstaklinginn) sem nauðsynlegar eru til að bæta fyrir brotið gegn meginreglunum eingöngu að því er varðar einstaklinginn. Þetta eru einu valdheimildirnar sem gerðardómur hefur með tilliti til úrræða. Þegar gerðardómur fagnar úrræði er honum skylt að taka tillit til annarra úrræða sem önnur kerfi innan ramma friðhelgisamkomulagsins hafa þegar lagt á. Engar skaðabætur, kostnaður, gjöld eða önnur úrræði standa til boða. Hvor málsaðili um sig greiðir lögfræðikostnað sinn.

C. Kröfur um aðgerðir áður en máli er vísað til gerðardóms

Einstaklingur sem ákveður að skírskota til möguleikans á gerðardómi þarf að gera eftirfarandi ráðstafanir áður en hann leggur fram kröfu fyrir gerðardóm: 1) leggja meint brot beint fyrir fyrirtækið og gefa því tækifæri til að leysa úr málinu innan þess frests sem settur er fram í i. lið d-liðar í þætti III.11 í meginreglunum, 2) nýta sér óháða málskotskerfið samkvæmt meginreglunum, sem er einstaklingnum að kostnaðarlausu og 3) leggja málið fyrir viðskiptaráðuneytið fyrir milligöngu persónuverndaryfirvalds og gefa viðskiptaráðuneytinu færi á að leitast við eftir bestu getu að leysa málið innan tímamarkanna sem tilgreind eru í bréfinu frá stjórnsýsluskrifstofu viðskiptaráðuneytisins um alþjóðaviðskipti, einstaklingnum að kostnaðarlausu.

Ekki má skírskota til möguleikans á gerðardómi ef krafa einstaklingsins vegna sama meinta brots á meginreglunum 1) hefur áður verið lögð í bindandi gerðardóm, 2) hefur verið lögð í endanlegan dóm vegna málshöfðunar sem einstaklingurinn var málsaðili að eða 3) var áður leidd til lykta með sátt milli málsaðilanna. Að auki má ekki skírskota til þessa möguleika ef persónuverndaryfirvald í Evrópusambandinu 1) hefur vald skv. þætti III.5 eða III.9 í meginreglunum eða 2) hefur vald til að leysa milliliðalaust úr meintu broti gagnvart fyrirtækinu. Vald persónuverndaryfirvalds til að leysa úr sömu kröfu gegn ábyrgðaraðila gagna í Evrópusambandinu útilokar ekki ein og sér að gripið sé til þess að leggja hana fyrir gerðardóm gagnvart öðrum lögaðila sem er ekki bundinn af valdheimildum persónuverndaryfirvaldsins.

D. Bindandi eiginleiki ákvarðana

Ákvörðun einstaklings um að skírskota til þessa möguleika á bindandi gerðardómi er algerlega á hans valdi. Úrskurðir gerðardóms eru bindandi fyrir alla málsaðila. Þegar máli er vísað í gerðardóm afsalar einstaklingurinn sér möguleikanum til að leita úrlausnar vegna sama meinta brots á öðrum vettvangi, að því undanskildu að ef ópeningaleg, sanngjörn úrlausn bætir ekki að fullu fyrir hið meinta brot getur hann samt sem áður sótt skaðabótakröfu fyrir dómstól.

⁽¹⁾ Þáttur I.5 í meginreglunum.

E. Endurskoðun og framfylgd

Einstaklingar og fyrirtæki sem taka þátt í friðhelgisamkomulaginu hafa möguleika á að óska úrskurðar dómstóla og framfylgdar á ákvörðunum gerðardóms samkvæmt Federal Arbitration Act ⁽¹⁾. Höfða verður slík mál fyrir þeim alríkisundirrétti sem hefur lögsögu á því yfirráðasvæði þar sem fyrirtækið, sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu, hefur aðalstarfsstöð sína.

Þessum möguleika á gerðardómi er ætlað að leysa einstök deilumál og úrskurðum gerðardóms er ekki ætlað að vera leiðbeinandi eða bindandi fordæmi í málum sem varða aðra málsaðila, einnig í komandi gerðardómi eða dómstólum í Evrópusambandinu eða Bandaríkjunum eða í málsmeðferð Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna.

F. Skipan gerðardómsins

Málsaðilar velja gerðardómsmenn af lista yfir gerðardómsmenn sem fjallað er um hér á eftir.

Í samræmi við gildandi lög munu viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna og framkvæmdastjórn Evrópusambandsins setja saman lista yfir a.m.k. 20 gerðardómsmenn, sem valdir verða með tilliti til óhæðis þeirra, ráðvendni og sérfræðipækningar. Eftirfarandi gildir í tengslum við þetta ferli:

Gerðardómsmenn:

- 1) verða á listanum í þrjú ár nema sérstakar aðstæður eða ástæður séu til annars, með möguleika á framlengingu í önnur þrjú ár,
- 2) hlíta ekki fyrirmælum frá eða eru á nokkurn hátt tengdir hvort sem er málsaðila, fyrirtæki sem er þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu eða stjórnvöldum Bandaríkjanna, Evrópusambandsins, aðildarríkis ESB eða annarra ríkja, opinberum yfirvöldum eða eftirlitsyfirvöldum og
- 3) verða að hafa lögmannsréttindi í Bandaríkjunum, vera sérfræðingar í bandarískum lögum um persónuvernd og hafa sérþekkingu á persónuverndarlögum Evrópusambandsins.

G. Málsmeðferð gerðardóms

Viðskiptaráðuneytið og framkvæmdastjórn Evrópusambandsins munu, í samræmi við gildandi lög og innan sex mánaða frá því að ákvörðun um fullnægjandi vernd var samþykkt, gera samkomulag um að samþykkja röð gildandi, viðurkenndra bandarískra gerðardómsmeðferða (s.s. hjá AAA eða JAMS) vegna mála sem er vísað til gerðardóms friðhelgisamkomulagsins, með fyrirvara um öll eftirfarandi atriði:

1. Einstaklingur getur hafið bindandi mál fyrir gerðardómi, með fyrirvara um ákvæðið hér að framan um kröfur vegna aðgerða áður en máli er vísað til gerðardóms, með því að senda fyrirtækinu tilkynningu. Í tilkynningunni skal vera samantekt á þeim ráðstöfunum sem gerðar voru samkvæmt C-lið til að leysa kærumálið, lýsing á meintu broti og, að vali hlutaðeigandi einstaklings, fylgiskjöl og annað efni og/eða greinargerð um þá löggjöf sem gildir um meint brot.

(1) Í 2. kafla Federal Arbitration Act (FAA) er kveðið á um að „samkomulag eða úrskurður gerðardóms, sem sprettur af réttarsambandi, hvort sem það er samningsbundið eða ekki, sem telst vera viðskiptalegs eðlis, þ.m.t. viðskiptafærsla, samningur eða samkomulag sem lýst er í [2. þætti í FAA], fellur undir samninginn [um viðurkenningu og fullnustu erlendra gerðardómsúrskurða, sem var gerður 10. júní 1958, 21 U.S.T. 2519, T.I.A.S. No 6997 (hér á eftir nefndur New York-samningurinn)].“ 9 U.S.C. § 202. Í Federal Arbitration Act er enn fremur kveðið á um að „samningur eða úrskurður vegna slíks sambands sem er að öllu leyti milli ríkisborgara Bandaríkjanna skal ekki teljast falla undir New York-samninginn nema umrætt samband feli í sér eignir sem eru staðsettar erlendis, gert sé ráð fyrir framkvæmd eða framfylgd erlendis eða hafi önnur eðlileg tengsl við eitt eða fleiri erlend ríki.“ Sama og hér að framan. Samkvæmt 2. kafla getur „hvaða aðili gerðardómsmeðferðar sem er sótt til dómstóls sem hefur lögsögu samkvæmt þessum kafla um að staðfesta úrskurð gerðardómsins gegn öðrum málsaðilum gerðardómsins. Dómstóllinn skal staðfesta úrskurðinn nema hann finni einhverja af ástæðunum til að synja eða fresta viðurkenningu eða fullnustu úrskurðarins sem tilgreindar eru í umræddum [New York-] samningi.“ Sama og hér að framan, § 207. Í 2. kafla er enn fremur kveðið á um að „héraðsdómstólar Bandaríkjanna ... skulu hafa upphaflega lögsögu yfir ... lögsókn eða málsmeðferð [samkvæmt New York-samningnum], án tillits til þeirrar fjárhæðar sem deilan snýst um.“ Sama og hér að framan, § 203. Í 2. kafla er einnig kveðið á um að „1. kafla gildir einnig um lögsókn og málsmeðferð sem fer fram samkvæmt þessum kafla að því marki sem sá kafla er ekki í andstöðu við þennan kafla eða [New York-] samninginn eins og hann var samþykktur af Bandaríkjunum.“ Sama og hér að framan, § 208. Í 1. kafla er aftur á móti kveðið á um að „skriflegt ákvæði í ... samningi sem færir sönnur á viðskiptagering, um að skjóta deilumáli, sem rís þar á eftir um samninginn eða viðskiptageringinn eða um synjun um að framkvæma samninginn að fullu eða einhverju leyti til gerðardóms, eða skriflegt samkomulag um að leggja fyrirbyggjandi deilu vegna slíks samnings, viðskiptagerings eða synjunar fyrir gerðardóm, skal vera gilt, óafturkallanlegt og fullnustuhæft, nema fyrir liggja lagalegar eða sanngjarnar ástæður til að afturkalla samninginn.“ Sama og hér að framan, § 2. Í 1. kafla er enn fremur kveðið á um að „málsaðili í gerðardómsmeðferð geti sótt til lögbærs dómstóls um að staðfesta úrskurð gerðardómsins og að dómstóllinn þurfi síðan að kveða upp slíkan úrskurð nema úrskurður gerðardómsins hafi verið ógiltur, honum breytt eða hann hafi verið leiðréttur.“ Sama og hér að framan, § 9.

2. Þróaðar verða málsmeðferðarreglur til að tryggja að ein og sama kvörtun um meint brot fái ekki tvítekna málsmeðferð eða úrræði.
3. Hafa má uppi kröfur hjá Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna samhliða gerðardómi.
4. Enginn fulltrúi stjórnvalda Bandaríkjanna, Evrópusambandsins eða einstakra aðildarríkja ESB eða annarra ríkja, opinberum yfirvöldum eða eftirlitsyfirvöldum er heimilt að taka þátt í þessum gerðardómsmeðferðum, svo fremi að persónuverndaryfirvöld Evrópusambandsins geti, að beiðni einstaklings í Evrópusambandinu, veitt aðstoð eingöngu við undirbúning tilkynningarinnar en umrædd persónuverndaryfirvöld mega ekki fá aðgang að framlögðum skjölum eða öðru efni sem tengist þessum gerðardómsmeðferðum.
5. Gerðardómsmeðferðin fer fram í Bandaríkjunum og einstaklingurinn getur valið að taka þátt með myndsímtali eða gegnum síma, sem er honum að kostnaðarlausu. Ekki er gerð krafa um þátttöku á staðnum.
6. Tungumál gerðardómsins er enska nema málsaðilar hafi komið sér saman um annað. Einstaklingnum er veitt túlkun, honum að kostnaðarlausu, ef farið er fram á það með rökstuddri beiðni og að teknu tilliti til þess hvort lögmaður kemur fram fyrir hans hönd, við skýrslutöku fyrir gerðardómi, ásamt þýðingu á gerðardómsgögnum, nema nefndin komist að þeirri niðurstöðu að því mundi fylgja óréttmætur og óhóflegur kostnaður með hliðsjón af aðstæðum þess gerðardóms sem um er að ræða.
7. Trúnaðarkvöð gildir um gögn, sem eru afhent gerðardómsmönnum og þau verða aðeins notuð í sambandi við gerðardómsmeðferðina.
8. Heimilt er að nota framlögð skjöl sem varða einstaklinginn, málsaðilar gæta trúnaðar um þau og þau verða eingöngu notuð í sambandi við gerðardómsmeðferðina.
9. Gerðardómsmeðferð ætti að ljúka innan 90 daga frá því að tilkynningin berst hlutaðeigandi fyrirtæki nema málsaðilar komi sér saman um annað.

H. Kostnaður

Gerðardómsmenn ættu að gera skynsamlegar ráðstafanir til að halda kostnaði eða þóknunum vegna gerðardómsmeðferðar í lágmarki.

Í samræmi við gildandi lög mun viðskiptaráðuneytið greiða fyrir því að stofnaður verði sjóður, og verði fyrirtækjum sem eru þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu skylt að greiða til hans árlegt fjárframlag, en fjárhæð þess fer eftir stærð fyrirtækisins; sjóðurinn mun standa straum af kostnaði við gerðardóminn, þ.m.t. þóknun til gerðardómsmanna, að hámarksfjárhæð („efri mörkum“) í samráði við framkvæmdastjórn Evrópusambandsins. Sjóðurinn verður undir stjórn þriðja aðila, sem gefur skýrslu með reglubundnum hætti um rekstur sjóðsins. Við árlega endurskoðun munu viðskiptaráðuneytið og framkvæmdastjórn Evrópusambandsins endurskoða rekstur sjóðsins, þ.m.t. hvort nauðsynlegt er að breyta fjárhæðum framlaganna eða efri mörkunum, og mun m.a. íhuga fjölda gerðardómsmeðferða og tímasetningu þeirra, út frá gagnkvæmum skilningi um að ekki verði lagðar óhóflegar fjárhagslegar byrðar á fyrirtæki sem eru þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu. Þóknun til gerðardómsmanna fellur ekki undir þetta ákvæði eða sjóði samkvæmt þessu ákvæði.

III. VIÐAUKI

Bréf frá John Kerry, utanríkisráðherra Bandaríkjanna

7. júlí 2016

Ágæta Vera Jourová, framkvæmdastjóri,

Það gleður mig að við skulum hafa komist að niðurstöðu um samkomulag milli Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins, sem mun fela í sér umboðsmannsfyrirkomulag, er gera mun yfirvöldum í Evrópusambandinu kleift að leggja fram fyrirspurnir, fyrir hönd einstaklinga í ESB, um starfsvenjur Bandaríkjanna við öflun vitneskju frá merkjasendingum.

Hinn 17. janúar 2014 tilkynnti Barack Obama forseti um mikilvægar umbætur í leyniþjónustumálum í forsetatilskipun 28 (PPD-28). Samkvæmt forsetatilskipun 28 hefi ég tilnefnt Catherine A. Novelli aðstoðarutanríkisráðherra, sem einnig er yfirsamræmingaraðili alþjóðlegra ríkjasamskipta á sviði upplýsingatækni, sem tengilið okkar við erlend stjórnvöld sem vilja koma á framfæri áhyggjum af starfsemi Bandaríkjanna á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum. Á grundvelli þessa hefi ég komið á fót umboðsmannsfyrirkomulagi fyrir friðhelgisamkomulagið í samræmi við skilmálana sem tilgreindir eru í viðauka A, en þeir hafa verið uppfærðir eftir bréf mitt frá 22. febrúar 2016. Ég hefi falið Novelli aðstoðarráðherra að gegna þessu hlutverki. Novelli aðstoðarráðherra er óháð öryggis- og leyniþjónustustofnunum Bandaríkjanna og heyrir beint undir mig.

Ég hefi gefið starfsmönnum mínum fyrirmæli um að leggja til nauðsynleg tilföng til að hrinda þessu nýja umboðsmannsfyrirkomulagi í framkvæmd og er þess fullviss að það muni reynast skilvirk leið til að bregðast við áhyggjum einstaklinga í Evrópusambandinu.

Virðingarfyllt,

John F. Kerry

VIÐAUKA

Umboðsmannsfyrirkomulag friðhelgisamkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna varðandi öflun vitneskju frá merkjasendingum

Til viðurkenningar á mikilvægi ramma samkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins er á þessu minnisblaði sett fram ferlið við að hrinda í framkvæmd nýju fyrirkomulagi, í samræmi við forsetatilskipun 28 (PDD-28), varðandi öflun vitneskju frá merkjasendingum ⁽¹⁾.

Hinn 17. janúar 2014 hélt Obama forseti ræðu þar sem tilkynnt var um mikilvægar umbætur í leyniþjónustumálum. Í ræðunni benti hann á að „aðgerðir okkar stuðla ekki aðeins að því að vernda þjóðina heldur einnig vini okkar og bandamenn. Aðgerðir okkar munu einungis bera árangur ef borgarar annarra landa hafa trú á að Bandaríkin virði einnig einkalíf þeirra.“ Obama forseti tilkynnti um útgáfu nýrrar forsetatilskipunar, PPD-28, til að „mæla skýrt fyrir um hvað það er sem við gerum, og hvað við gerum ekki, við eftirlit okkar erlendis.“

Í d-lið 4. þáttar PPD-28 er utanríkisráðherra falið að tilnefna „yfirsamræmingaraðila alþjóðlegra ríkjasamskipta á sviði upplýsingatækni“ (yfirsamræmingaraðila) „sem tengilið við erlend stjórnvöld sem vilja koma á framfæri áhyggjum af starfsemi Bandaríkjanna á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum.“ C. Novelli aðstoðarráðherra hefur gegnt hlutverki yfirsamræmingaraðila síðan í janúar 2015.

Í þessu minnisblaði er lýst nýju fyrirkomulagi sem yfirsamræmingaraðilinn mun fylgja til að greiða fyrir meðferð fyrirspurna um aðgang að gögnum sem send eru frá ESB til Bandaríkjanna í þágu þjóðaröryggis samkvæmt friðhelgisamkomulaginu, föstum samningsákvæðum, bindandi fyrirtækjareglum, „undanþágum“ ⁽²⁾ eða „hugsanlegum undanþágum í framtíðinni“ ⁽³⁾ eftir viðteknum leiðum samkvæmt gildandi bandarískum lögum og stefnu, og svörun við slíkum fyrirspurnum.

- Umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins.** Yfirsamræmingaraðilinn gegnir hlutverki umboðsmanns friðhelgisamkomulagsins og tilnefnir, eins og við á, embættismenn frá utanríkisráðuneytinu til viðbótar til að aðstoða sig við skyldustörf sín, sem tiltekin eru á þessu minnisblaði. (Hér á eftir verður vísað til samræmingaraðilans og hvers þess embættismanns sem framkvæmir slík skyldustörf sem „umboðsmanns friðhelgisamkomulagsins.“). Umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins vinnur náð með viðeigandi embættismönnum annarra ráðuneyta og stofnana sem bera ábyrgð á meðferð fyrirspurna í samræmi við gildandi bandarísk lög og stefnu. Umboðsmaðurinn er óháður öryggis- og leyniþjónustustofnunum. Umboðsmaðurinn heyrir beint undir utanríkisráðherrann sem mun tryggja að umboðsmaðurinn sinni hlutverki sínu á hlutlægan hátt og án óviðeigandi áhrifa sem eru líkleg til að hafa áhrif á þau svör sem verða veitt.
- Skilvirk samræming.** Umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins mun, með skilvirkum hætti, geta leitað til eftirlitsaðilanna, sem tilgreindir eru hér á eftir, og hafa samráð við þá, til að tryggja að svar hans við beiðnum frá kvörtunarþjónustu ESB fyrir einstaklinga byggist á nauðsynlegum upplýsingum. Þegar beiðni tengist því hvort eftirlit sé í samræmi við bandarísk

(1) Svo fremi að ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar um fullnægjandi vernd sem friðhelgisamkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna veitir, gildi um Ísland, Liechtenstein og Noreg, mun friðhelgisamkomulagspakkinn taka bæði til Evrópusambandsins og þessara þriggja landa þar af leiðandi skulu tilvísanir til Evrópusambandsins og aðildarríkja þess skiljast svo að Ísland, Liechtenstein og Noregur séu þar með.

(2) „Undanþágur“ merkja í þessu samhengi flutning, einn eða fleiri, í viðskiptalegum tilgangi sem fer fram með því skilyrði að: a) hinn skráði hafi veitt ótvírætt samþykki sitt fyrir fyrirhuguðum flutningi eða b) flutningurinn sé nauðsynlegur vegna framkvæmdar samnings milli hins skráða og ábyrgðaraðilans eða ráðstafana sem gerðar eru að beiðni hins skráða áður en til gerðar samnings kemur eða c) flutningurinn sé nauðsynlegur fyrir gerð eða framkvæmd samnings í þágu hins skráða, sem ábyrgðaraðilinn og þriðji aðili gera sín í milli eða d) flutningurinn sé nauðsynlegur eða hans sé krafist samkvæmt lögum vegna mikilvægra almannahagsmuna, eða til að stofna, hafa uppi eða verja réttarkröfur eða e) flutningurinn sé nauðsynlegur til að vernda brýna hagsmuni hins skráða eða f) upplýsingarnar séu fluttar af skrá sem er samkvæmt lögum eða reglum ætlað að veita almenningi upplýsingar og er aðgengileg annaðhvort öllum almenningi eða hverjum þeim sem getur sýnt fram á að hann hafi lögmætra hagsmuna að gæta, að svo miklu leyti sem skilyrði fyrir aðgangi, sem mælt er fyrir um í lögum, séu uppfyllt í því tilviki.

(3) „Hugsanlegar undanþágur í framtíðinni“ merkja í þessu samhengi flutning, einn eða fleiri, í viðskiptalegum tilgangi sem fer fram að uppfylltu einu af eftirfarandi skilyrðum, að því marki sem skilyrðið telst vera lögmætur grundvöllur fyrir flutningi persónuupplýsinga frá ESB til Bandaríkjanna: a) hinn skráði hefur veitt afdráttarlaust samþykki sitt fyrir fyrirhuguðum flutningi eftir að honum hefur verið tilkynnt um mögulega áhættu sem flutningurinn kann að hafa í för með sér fyrir hann vegna þess að ekki liggur fyrir ákvörðun um að vernd sé fullnægjandi og viðeigandi verndarráðstafanir hafa ekki verið gerðar, eða b) flutningurinn er nauðsynlegur til að vernda brýna hagsmuni hins skráða eða annarra aðila ef hinn skráði er líkamlega eða í lagalegum skilningi ófær um að gefa samþykki sitt, eða c) ef um er að ræða flutning til þriðja lands eða alþjóðastofnunar og engin af hinum undanþágunum eða hugsanlegar undanþágur í framtíðinni eiga við, aðeins ef flutningurinn er ekki endurtekinn, varðar aðeins takmarkaðan fjölda skráðra einstaklinga, er nauðsynlegur vegna mikilvægra lögmætra hagsmuna sem ábyrgðaraðili gætir þegar hagsmunir eða réttindi og frelsi hins skráða ganga ekki framár og ef ábyrgðaraðilinn hefur kannað allar aðstæður er varða gagnaflutninginn og hefur, á grundvelli þess mats, gert viðeigandi verndarráðstafanir að því er varðar vernd persónuupplýsinga.

lög mun umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins geta átt samstarf við einhvern af óháðu eftirlitsaðilunum sem hafa rannsóknarheimildir.

- a. Umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins vinnur náið með öðrum embættismönnum bandaríska ríkisins, þ.m.t. viðeigandi óháðum eftirlitsaðilum, til að tryggja að fullfrágengnar beiðnir hljóti meðferð og að leyst sé úr þeim í samræmi við gildandi lög og stefnur. Einkum skal umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins geta samræmt sig náið skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna, dómsmálaráðuneytinu og öðrum ráðuneytum og stofnunum sem fara með mál er varða þjóðaröryggi Bandaríkjanna, eins og við á, sem og yfireftirlitsaðilum, fulltrúum samkvæmt lögnum Freedom of Information Act og fulltrúum borgaralegs frelsis og friðhelgi einkalífs.
- b. Ríkisstjórn Bandaríkjanna mun reiða sig á kerfi til að samræma og hafa eftirlit með málefnum er varða þjóðaröryggi þvert á hin ýmsu ráðuneyti og stofnanir til að stuðla að því að tryggja að umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins geti svarað, í skilningi e-liðar 4. þáttar, fullfrágengnum beiðnum skv. b-lið 3. liðar.
- c. Umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins getur vísað málum sem tengjast beiðnum til eftirlitsnefndar um friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi.

3. Framlagning beiðna.

- a. Beiðni er fyrst lögð fyrir lögbær eftirlitsyfirvöld aðildarríkjanna sem fara með eftirlit með þjóðaröryggisstofnunum og/eða með vinnslu persónuupplýsinga af hálfu opinberra yfirvalda. Beiðnin er svo lögð fyrir umboðsmanninn af miðlægri stofnun ESB (sem hér á eftir nefnast sameiginlega: „kvörtunarþjónusta ESB fyrir einstaklinga“).
- b. Kvörtunarþjónusta ESB fyrir einstaklinga tryggir að beiðni sé fullfrágengin með eftirfarandi aðgerðum:
  - i. Með því að staðfesta deili á einstaklingnum og ganga úr skugga um að hann eða hún komi fram fyrir eigin hönd og sé ekki fulltrúi hins opinbera eða milliríkjastofnunar.
  - ii. Með því að ganga úr skugga um að beiðnin sé skrifleg og innihaldi eftirfarandi grunnupplýsingar:
    - hvers konar upplýsingar sem liggja til grundvallar beiðninni,
    - upplýsingar um það hvers konar upplýsingum eða úrbótum leitað er eftir,
    - upplýsingar um þær ríkisstofnanir Bandaríkjanna sem talið er að eigi hlut að máli, ef einhverjar eru, og
    - upplýsingar um aðrar ráðstafanir sem gerðar hafa verið til að fá þær upplýsingar eða úrbætur sem óskað er eftir og hvaða svör fengust við þeim ráðstöfunum.
  - iii. Með því að ganga úr skugga um að beiðnin varði gögn sem gild ástæða er til að ætla að hafi verið flutt frá ESB til Bandaríkjanna samkvæmt friðhelgisamkomulaginu, föstum samningsákvæðum, bindandi fyrirtækjareglum, undanþágum eða hugsanlegum undanþágum í framtíðinni.
  - iv. Með fyrstu ákvörðun um að beiðnin sé ekki léttvæg, tilefnislaus eða lögð fram gegn betri vitund.
- c. Til að beiðnin teljist fullbúin og tæk til frekari meðferðar af hálfu umboðsmanns friðhelgisamkomulagsins samkvæmt þessu minnisblaði þarf þó ekki að sýna fram á það í henni að bandarísk stjórnvöld hafi í reynd haft aðgang að persónuupplýsingum þess, sem leggur fram beiðnina, með því að afla vitneskju frá merkjasendingum.

4. Skuldbinding um samskipti við kvörtunarþjónustu ESB fyrir einstaklinga, sem leggur fram beiðni

- a. Umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins mun staðfesta móttöku beiðni við kvörtunarþjónustu ESB fyrir einstaklinga, sem leggur hana fram.
- b. Umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins byrjar á að láta fara fram athugun til að ganga úr skugga um að beiðni sé fullfrágengin í samræmi við b-lið 3. liðar. Verði umboðsmaðurinn var við einhverja annmarka eða hafi hann spurningar varðandi það hvort beiðnin sé fullfrágengin, skal hann leitast við að bregðast við og leysa úr þessum áhyggjuefnum með kvörtunarþjónustu ESB fyrir einstaklinga, sem lagði fram beiðnina.

- c. Þurfi umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins á frekari upplýsingum að halda til að greiða fyrir viðeigandi meðferð beiðninnar, eða þurfi einstaklingurinn, sem upphaflega lagði fram beiðnina, að grípa til einhverra aðgerða, skal umboðsmaðurinn tilkynna það kvörtunarþjónustu ESB fyrir einstaklinga, sem lagði fram beiðnina.
- d. Umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins mun fylgjast með stöðu beiðna og veita kvörtunarþjónustu ESB fyrir einstaklinga, sem leggur fram beiðni, uppfærðar upplýsingar um hana, eins og við á.
- e. Þegar beiðni er fullfrágengin, eins og lýst er í 3. lið þessa minnisblaðs, gefur umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins kvörtunarþjónustu ESB fyrir einstaklinga, sem lagði fram beiðnina, tímanlega viðeigandi svar, sbr. þó viðvarandi skyldu til að vernda upplýsingar samkvæmt gildandi lögum og stefnum. Umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins svarar kvörtunarþjónustu ESB fyrir einstaklinga, sem lagði fram beiðnina, og staðfestir i) að kvörtunin hafi verið rannsökuð með viðeigandi hætti og ii) að farið hafi verið að bandarískum lögum, stjórnvaldsfyrirmælum, forsetatilskipunum og stefnum stofnana, sem kveða á um þær takmarkanir og verndarráðstafanir sem lýst er í bréfi frá skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna, eða, hafi ekki verið farið að þeim, að úr því hafi verið bætt. Umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins mun hvorki staðfesta né neita því að eftirlit hafi verið haft með einstaklingnum né heldur upplýsa um til hvaða sérstöku ráðstafana til úrbóta var gripið. Líkt og nánar kemur fram í 5. lið verður meðferð beiðna samkvæmt FOIA-lögunum í samræmi við þau lög og gildandi reglugerðir.
- f. Umboðsmaður friðhelgisamkomulagsins mun eiga í beinum samskiptum við kvörtunarþjónustu ESB fyrir einstaklinga, sem hins vegar ber ábyrgð á samskiptum við einstaklinginn sem lagði fram beiðnina. Ef bein samskipti eru hluti einhverra þeirra undirliggjandi ferla, sem lýst er hér á eftir, skulu þau samskipti fara fram í samræmi við fyrirliggjandi verklagsreglur.
- g. Skuldbindingar í þessu minnisblaði eiga ekki við um almennar staðhæfingar um að samkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins samræmist ekki persónuverndarkröfum Evrópusambandsins. Skuldbindingarnar í þessu minnisblaði eru settar fram á grundvelli þess sameiginlega skilnings framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins og ríkisstjórnar Bandaríkjanna að með hliðsjón af umfangi skuldbindinga samkvæmt þessu fyrirkomulagi geti komið til þess að fjármagn verði takmarkað, m.a. í tengslum við beiðnir sem varða löggin Freedom of Information Act (FOIA-lögin). Fari framkvæmd á hlutverki umboðsmanns friðhelgisamkomulagsins fram úr sanngjörnum fjárhagsramma og komi í veg fyrir að hægt sé að uppfylla þessar skuldbindingar mun ríkisstjórn Bandaríkjanna ræða við framkvæmdastjórn Evrópusambandsins um hvers konar breytingar sem gæti þurft að gera til að taka á þeim vanda.
5. **Beiðnir um upplýsingar.** Samkvæmt FOIA-lögunum er heimilt að leggja fram beiðnir um aðgang að skrár bandarískra stjórnvalda og fjalla um þær.
- a. FOIA-lögin kveða á um að hver sem er, óháð þjóðerni, geti beið um aðgang að skrár hjá alríkisstofnunum sem eru fyrir hendi. Lög þessi eru skráð í lagasafn Bandaríkjanna undir númerinu 5 U.S.C. § 552. Lögin, ásamt viðbótarupplýsingum um þau, er að finna á www.FOIA.gov og <http://www.justice.gov/oip/foia-resources>. Í hverri stofnun er yfirfulltrúi upplýsingafrelsis og á almennu vefsetri hennar eru upplýsingar um það hvernig leggja má fram beiðni samkvæmt FOIA-lögunum til stofnunarinnar. Stofnanir hafa aðferðir við samráð sín á milli um beiðnir samkvæmt FOIA-lögunum sem varða skrár hjá annarri stofnun.
- b. Til dæmis:
- i. Skrifstofa framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI) hefur komið á fót ODNI-FOIA-vefgáttinni fyrir skrifstofuna: <http://www.dni.gov/index.php/about-this-site/foia>. Í gáttinni má finna upplýsingar um hvernig leggja skuli fram beiðni, kanna stöðu beiðnar sem fyrir er og fá aðgang að upplýsingum sem skrifstofa framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna hefur birt og gefið út samkvæmt FOIA-lögunum. Í ODNI-FOIA-vefgáttinni eru einnig hlekkir á önnur FOIA-vefsetur öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna: <http://www.dni.gov/index.php/about-this-site/foia/other-ic-foia-sites>.
- ii. Skrifstofa upplýsingastefnu í dómsmálaráðuneytinu veitir víðtækar upplýsingar um FOIA-lögin: <http://www.justice.gov/oip>. Þetta á ekki aðeins við um upplýsingar um hvernig leggja má fram beiðni samkvæmt FOIA-lögunum hjá dómsmálaráðuneytinu, heldur er þar einnig að finna leiðbeiningar til bandarískra stjórnvalda um túlkun og beitingu krafna samkvæmt FOIA-lögunum.

- c. Samkvæmt FOIA-lögnum eru tilteknar tilgreindar undanþágur frá aðgangi að skráum hins opinbera. Þar á meðal eru takmarkanir á aðgangi að trúnaðarflokkuðum upplýsingum um þjófarið, persónuupplýsingum þriðju aðila og upplýsingum um rannsóknir á sviði löggæslu og eru þær sambærilegar þeim takmörkunum sem sérhvert aðildarríki ESB setur í eigin lögum um aðgang að upplýsingum. Þessar takmarkanir gilda jafnt um Bandaríkjamenn sem aðra.
- d. Leggja má fram stjórnsýslukæru vegna deilumála um birtingu skráa sem farið er fram á samkvæmt FOIA-lögnum, og síðan áfrýja til alríkisdómstóls. Dómstólnum ber að ákvarða að nýju (de novo) hvort tilhlýðilegar ástæður séu fyrir því að ekki sé veittur aðgangur að skránum, samkvæmt 5 U.S.C. § 552(a)(4)(B), og getur fyrirskipað stjórnvöldum að veita aðgang að skráum. Þess eru dæmi að dómstólar hafi snúið við staðhæfingum stjórnvalda um að halda beri eftir upplýsingum sem trúnaðarflokkuðum. Þótt ekki séu greiddar fébætur geta dómstólar dæmt að greiða skuli lögfræðikostnað.
6. **Beiðni um frekari aðgerðir.** Beiðni sem varðar meint brot á lögum eða annað misferli er vísað til viðeigandi stofnunar bandarískra stjórnvalda, þ.m.t. óháðra eftirlitsyfirlitvalda sem hafa valdheimild til að rannsaka viðkomandi beiðni og taka á tilvikum þar sem ekki er farið að tilskildum ákvæðum, eins og fram kemur hér á eftir.
- a. Yfireftirlitsaðilar eru samkvæmt lögum sjálfstæðir, hafa víðtækar heimildir til rannsókna, úttekta og endurskoðana á áætlunum, þ.m.t. á svikum, misnotkun eða brotum á lögum og geta mælt með aðgerðum til úrbóta.
- i. Með lögnum Inspector General Act frá 1978, með áorðnum breytingum, er komið á fót alríkisyfireftirlitsaðilum (IG) sem óháðum og hlutlægum einingum innan flestra stofnana er hafa þær skyldur að berjast gegn sóun, svikum og misnotkun í áætlunum og aðgerðum viðkomandi stofnunar. Í þessu skyni ber hver yfireftirlitsaðili ábyrgð á að láta fara fram úttektir og rannsóknir í tengslum við áætlanir og aðgerðir stofnunar sinnar. Auk þess annast yfireftirlitsaðilar forystu og samhæfingu og mæla með stefnum fyrir starfsemi sem ætlað er að ýta undir hagsýni, skilvirkni og árangur og koma í veg fyrir og greina svik og misnotkun í áætlunum og aðgerðum stofnana.
- ii. Innan hvernar einingar öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna er skrifstofa yfireftirlitsaðila (e. Office of the Inspector General) sem ber m.a. ábyrgð á eftirliti með eftirgrensulan um erlend öfl. Nokkur fjöldi af skýrslum yfireftirlitsaðila um eftirlitsáætlanir hafa þegar verið birtar opinberlega.
- iii. Til dæmis:
- Embætti yfireftirlitsaðila öryggis- og leyniþjónustustofnana (e. Office of the Inspector General of the Intelligence Community (IC IG)) var komið á skv. 405. þætti laganna Intelligence Authorization Act of Fiscal Year 2010 — <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-111publ259/pdf/PLAW-111publ259.pdf>. Embætti yfireftirlitsaðila öryggis- og leyniþjónustustofnana ber ábyrgð á að láta fara fram úttektir, rannsóknir, skoðanir og athuganir innan allra öryggis- og leyniþjónustustofnana til að greina og taka á kerfisáhættu, veikleikum og annmörkum þvert á öryggis- og leyniþjónustustofnanir til að bæta hagsýni og árangur innan öryggis- og leyniþjónustustofnananna. Embætti yfireftirlitsaðila öryggis- og leyniþjónustustofnana hefur heimild til að rannsaka kvartanir eða upplýsingar varðandi meint brot á lögum, reglum og reglugerðum eða varðandi sóun, svik, misnotkun valds eða verulega eða sérstaka hættu sem steðjar að lýðheilsu og almannaoöryggi í tengslum við eftirlitsáætlanir og -starfsemi skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI) og/eða öryggis- og leyniþjónustustofnana. Embætti yfireftirlitsaðila öryggis- og leyniþjónustustofnana veitir upplýsingar um það hvernig hafa megi samband beint við embættið til að leggja fram skýrslu: <http://www.dni.gov/index.php/about-this-site/contact-the-ig>.
- Embætti yfireftirlitsaðila (OIG) hjá bandaríska dómismálaráðuneytinu — <https://www.justice.gov> — er sjálfstæð eining, stofnuð samkvæmt lögum, sem hefur það hlutverk að greina og stemma stigu við sóun, svikum, misnotkun og misferli í áætlunum dómismálaráðuneytisins og hjá starfsfólki þess og stuðla að hagsýni og skilvirkni í slíkum áætlunum. Embættið rannsakar meint brot starfsmanna dómismálaráðuneytisins á refsiréttar- og einkaréttarlögum og annast einnig úttektir og skoðanir á áætlunum ráðuneytisins. Valdsvið embættis yfireftirlitsaðilans nær yfir allar kvartanir vegna misferlis gegn starfsmönnum dómismálaráðuneytisins, þ.m.t. Federal Bureau of Investigation (alríkislögreglunnar), Drug Enforcement Administration (fíkniefnalögreglunnar), Federal Bureau of Prisons (alríkisfangelsismálastofnunar), U.S. Marshals Service, Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms, and Explosives (skrifstofu áfengis, tóbaks, skotvopna og sprengiefna), United States Attorneys Offices (embætta saksóknara í Bandaríkjunum) og starfsmanna annarra deilda eða skrifstofa dómismálaráðuneytisins. (Eina undantekningin er sú að meint misferli lögfræðings ráðuneytis eða starfsmanns löggæslustofnunar, sem tengist framkvæmd lögfræðings ráðuneytisins á valdheimildum sínum til að rannsaka,

reka mál eða veita lögfræðiráðgjöf heyrir undir skrifstofu ráðuneytisins á sviði faglegrar ábyrgðar (Office of Professional Responsibility)). Auk þess er í 1001. þætti laganna USA Patriot Act, sem voru undirrituð 26. október 2001, mælt fyrir um að yfirtirlitsmaður fari yfir upplýsingar og taki við kvörtunum um meint brot starfsfólks dómsmálaráðuneytisins á borgaralegum réttindum og borgaralegu frelsi. Embætti yfirtirlitsaðilans heldur úti almennu vefsetri — <https://www.oig.justice.gov> — þar sem m.a. er að finna „ábindingalínu“ (e. Hotline) til að leggja fram kvartanir — <https://www.oig.justice.gov/hotline/index.htm>.

- b. Skrifstofur og einingar bandarískra stjórnvalda á sviði friðhelgi einkalífs og borgaralegs frelsis gegna einnig viðeigandi skyldum. Til dæmis:
- i. Í 803. þætti tilmæla um framkvæmd í lögnum 9/11 Commission Act frá 2007, sem skráð eru í lagasafn Bandaríkjanna undir númerinu 42 U.S.C. § 2000-ee1, er kveðið á um að tiltekin ráðuneyti og stofnanir (þ.m.t. utanríkisráðuneytið, dómsmálaráðuneytið og skrifstofa framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna) skuli hafa fulltrúa friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis. Í 803. þætti er tilgreint að þessir fulltrúar friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis skuli vera helstu ráðgjafar, m.a. til að tryggja að slíkt ráðuneyti, stofnun eða eining hafi viðeigandi málsmeðferðarreglur til að bregðast við kvörtunum einstaklinga um meint brot slíks ráðuneytis, stofnunar eða einingar á friðhelgi einkalífs eða borgaralegu frelsi þeirra.
  - ii. Fyrir skrifstofu borgaralegs frelsis og friðhelgi einkalífsins hjá skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI CLPO) fer fulltrúi verndar borgaralegs frelsis hjá skrifstofunni, en þeirri stöðu var komið á með lögnum National Security Act frá 1948, með áorðnum breytingum. Á meðal verkefna ODNI CLPO er að tryggja að í stefnum og verklagsreglum öryggis- og leyniþjónustustofnananna sé kveðið á um viðeigandi ráðstafanir til verndar friðhelgi einkalífsins og borgaralegu frelsi, og að fara yfir og rannsaka kvartanir um meinta misnotkun eða brot gegn borgaralegu frelsi og friðhelgi einkalífsins í áætlunum og starfsemi skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna. Skrifstofa borgaralegs frelsis og friðhelgi einkalífsins hjá skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI CLPO) veitir upplýsingar til almennings, þ.m.t. leiðbeiningar um hvernig leggja má fram kvörtun, á vefsetri sínu: www.dni.gov/clpo. Berist ODNI CLPO kvörtun á sviði friðhelgi einkalífsins eða borgaralegs frelsis, sem varðar áætlanir og starfsemi öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna, samræmir hún sig við aðrar slíkar stofnanir um frekari meðferð kvörtunarinnar innan þeirra. Athugið að hjá Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna (NSA) er einnig skrifstofa borgaralegs frelsis og friðhelgi einkalífsins sem veitir upplýsingar um ábyrgðarsvið sín á vefsetri sínu — https://www.nsa.gov/civil_liberties/. Gefi upplýsingar til kynna að stofnun fari ekki að kröfum um friðhelgi einkalífsins (t.d. kröfu 4. þáttar forsetatilskipunar PPD-28) hafa stofnanirnar kerfi, sem á að tryggja að reglum sé fylgt, til að kanna og bæta úr atvikinu. Stofnunum er skylt að tilkynna um atvik, þar sem forsetatilskipun PPD-28 er ekki fylgt, til skrifstofu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna.
  - iii. Skrifstofa friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis (OPCL) hjá dómsmálaráðuneytinu styður yfirfulltrúa friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis hjá ráðuneytinu (CPCL) við að sinna verkefnum sínum og skyldustörfum. Meginverkefni skrifstofu friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis er að vernda friðhelgi einkalífs Bandaríkjanna og borgaralegt frelsi þeirra með athugunum, eftirliti og samhæfingu aðgerða ráðuneytisins á sviði friðhelgi einkalífsins. Skrifstofa friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis veitir deildum ráðuneytisins lögfræðiráðgjöf og leiðbeiningar, tryggir að ráðuneytið fari að reglum um friðhelgi einkalífsins, þ.m.t. lögnum Privacy Act frá 1974, ákvæðum um friðhelgi einkalífsins bæði í lögnum E-Government Act frá 2002 og Federal Information Security Management Act, og einnig í stjórnsýslutillskipunum sem gefnar eru út á grundvelli þessara laga, hún þróar og annast þjálfun innan ráðuneytisins á sviði friðhelgi einkalífsins, aðstoðar yfirfulltrúa friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis við að móta stefnu ráðuneytisins um friðhelgi einkalífsins, undirbýr skýrslugjöf varðandi friðhelgi einkalífsins til forsetans og þingsins, og fer yfir starfsvenjur ráðuneytisins varðandi meðferð upplýsinga til að tryggja að þær samræmist vernd friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis. Skrifstofa friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis veitir almennig upplýsingar um skyldustörf sín á <http://www.justice.gov/opcl>.
  - iv. Samkvæmt bandarískum lögum 42 U.S.C. § 2000ee o. áfr., ber eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi að endurskoða stöðugt i) stefnumál og verklagsreglur ráðuneyta, stofnana og eininga framkvæmdavaldsins, sem og framkvæmd þeirra, í tengslum við viðleitni til að vernda þjóðina fyrir hryðjuverkum til að tryggja að staðinn sé vörður um friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi, og ii) aðrar aðgerðir framkvæmdavaldsins í tengslum við slíka viðleitni til að ákvarða hvort aðgerðir þeirra vernda með viðeigandi hætti friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi og eru í samræmi við gildandi lög, reglugerðir og stefnur er varða friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi. Hún skal taka við og fara yfir skýrslur og aðrar upplýsingar frá fulltrúum friðhelgi einkalífsins og fulltrúum borgaralegs frelsis og senda þeim tilmæli varðandi aðgerðir þeirra þegar við á. Í 803. þætti tilmæla um framkvæmd í lögnum 9/11 Commission Act frá 2007, sem skráð eru í lagasafn Bandaríkjanna undir númerinu 42 U.S.C. § 2000-ee1, er kveðið á um að fulltrúar friðhelgi einkalífsins og

borgaralegra réttinda hjá átta alríkisstofnunum (þ.m.t. varnarmálaráðherra (Secretary of Defense), heimavarnarráðherra (Secretary of Homeland Security), framkvæmdastjóri bandarísku leyniþjónustunnar NI (Director of National Intelligence), og framkvæmdastjóri bandarísku leyniþjónustunnar CIA (Director of the Central Intelligence Agency)) og hverri þeirri stofnun til viðbótar sem eftirlitsnefndin tilnefnir, skuli leggja fram reglubundnar skýrslur til eftirlitsnefndarinnar um friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi, þar sem fram koma m.a. fjöldi, eðli og lúkning þeirra kvartana sem viðkomandi stofnun berast vegna meintra brota. Í lögum um eftirlitsnefndina um friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi er mælt fyrir um að nefndin taki við þessum skýrslum og, ef við á, komi með tilmæli til fulltrúa friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis og sendi þeim tilmæli varðandi aðgerðir þeirra.

IV. VIÐAUKI

Bréf frá Edith Ramirez, formanni Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna

7. júlí 2016

SENT Í TÖLVUPÓSTI

Věra Jourová
Framkvæmdastjóri yfir dóms-, neytenda- og kynjajafnréttismálum
Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins
Rue de la Loi/Wetstraat 200
1049 Brussels
Belgía

Ágæta Věra Jourová, framkvæmdastjóri,

Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna (FTC) metur mikils þetta tækifæri til að fá að lýsa því hvernig hún muni framfylgja hinum nýja ramma samkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins („friðhelgisamkomulaginu“ eða „rammanum“). Við teljum að friðhelgisamkomulagið muni gegna þýðingarmiklu hlutverki við að greiða fyrir viðskiptum, þar sem friðhelgi einkalífsins er vernduð, í sífellt samtengdari heimi. Það mun gera fyrirtækjum kleift að stunda mikilvæga starfsemi í hnattrænu hagkerfi og tryggir á sama tíma öfluga vernd friðhelgi einkalífs neytenda í ESB. Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna hefur lengi unnið að vernd friðhelgi einkalífsins yfir landamæri og mun setja framfylgd hins nýja friðhelgisamkomulags í forgang. Hér á eftir verður gerð almenn grein fyrir því hvernig alríkisviðskiptastofnunin hefur unnið dyggilega að vernd friðhelgi einkalífsins í gegnum tíðina, þ.m.t. við að framfylgja upprunalegu áætluninni um örugga höfn (Safe Harbor Program), og aðferð hennar við að framfylgja hinu nýja friðhelgisamkomulagi.

Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna skuldbatt sig fyrst opinberlega til að framfylgja áætluninni um örugga höfn árið 2000. Þá sendi þáverandi formaður Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna, Robert Pitofsky, framkvæmdastjórn Evrópusambandsins bréf um skuldbindingarloforð stofnunarinnar um að framfylgja dyggilega meginreglunum um örugga höfn fyrir friðhelgi einkalífsins. Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna hefur síðan haldið þessa skuldbindingu í heiðri með nærri 40 framfylgdaraðgerðum, fjölda viðbótarrannsókna og samstarfi við hin ýmsu persónuverndaryfirvöld í Evrópu („persónuverndaryfirvöld ESB“) um sameiginleg hagsmunamál.

Eftir að framkvæmdastjórn Evrópusambandsins lýsti yfir áhyggjum sínum af stjórnun og framfylgd áætlunarinnar um örugga höfn í nóvember 2013 hófum við, ásamt viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna, viðræður við embættismenn framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins um leiðir til að styrkja hana. Á meðan á viðræðunum stóð, hinn 6. október 2015, kvað Evrópudómstóllinn upp úrskurð í Schrems-málinu sem m.a. ógilti ákvörðun framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins um að áætlunin um örugga höfn væri fullnægjandi. Í kjölfar úrskurðarins héldum við áfram nánu samstarfi við viðskiptaráðuneytið og framkvæmdastjórn Evrópusambandsins í viðleitni til að styrkja ráðstafanir til verndar friðhelgi einkalífsins fyrir einstaklinga í ESB. Niðurstaða þessara yfirstandandi viðræðna er samkomulagið til varnar friðhelgi einkalífsins. Líkt og með áætlunina um örugga höfn skuldbindur Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna sig til að framfylgja nýja friðhelgisamkomulaginu dyggilega. Bréf þetta er til staðfestingar á þeirri skuldbindingu.

Við ítrekum skuldbindingar okkar einkum á eftirtöldum fjórum lykilsviðum: 1) forgangsroðun mála sem vísað er áfram og rannsókna, 2) viðbrögð við röngum eða villandi fullyrðingum um þátttöku í friðhelgisamkomulaginu, 3) áframhaldandi vöktun þess að fyrirmælum sé fylgt og 4) efling tengsl við persónuverndaryfirvöld ESB og samstarf við þau um framfylgd. Hér á eftir fara ítarlegar upplýsingar um hverja og eina þessara skuldbindinga og viðeigandi forsaga um hlutverk Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna við að vernda friðhelgi einkalífs neytenda og framfylgja áætluninni um örugga höfn (e. Safe Harbor), auk almennrar lýsingar á því hvernig vernd friðhelgi einkalífsins er hagað í Bandaríkjunum ⁽¹⁾.

I. FORSAGA**A. Starf Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna við framfylgd verndar friðhelgi einkalífsins og stefnumótun**

Alríkisviðskiptastofnunin hefur víðtækar valdheimildir til framfylgdar á sviði einkaréttar til að stuðla að neytendavernd og samkeppni á sviði viðskipta. Hluti af umboði stofnunarinnar á sviði neytendaverndar er að framfylgja margvíslegum lögum um

⁽¹⁾ Viðbótarupplýsingar um bandarísk alríkis- og fylkislög um friðhelgi einkalífsins er að finna í fylgiskjali A. Auk þess má sjá samantekt um nýlegar framfylgdaraðgerðir okkar á sviði friðhelgi og öryggis á vefsetri Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna: <https://www.ftc.gov/reports/privacy-data-security-update-2015>.

vernd friðhelgi einkalífsins og öryggi neytendaupplýsinga. Mikilvægustu lögin sem stofnunin framfylgir, FTC Act, banna „óréttmæta“ og „villandi“ háttsemi eða starfshætti í viðskiptum eða sem hafa áhrif á viðskipti ⁽¹⁾. Fullyrðing, það að greina ekki frá upplýsingum eða starfshættir teljast villandi ef þau eru veruleg (e. material) og líkleg til að villa um fyrir neytendum sem aðhafast af skynsemi við hinar tilteknu aðstæður ⁽²⁾. Háttsemi eða starfshættir eru óréttmætir ef þeir valda eða eru líklegir til að valda neytendum verulegum skaða sem ekki er auðvelt að komast hjá og er ekki bættur upp með ávinningi fyrir neytendur eða bættri samkeppnisstöðu ⁽³⁾. Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna framfylgir einnig sértækum lögum sem vernda upplýsingar er varða heilsufar, lánstraust og önnur fjárhagsleg málefni, og einnig upplýsingar um börn á Netinu og hefur gefið út reglugerðir til framkvæmdar hverjum og einum þessara laga.

Valdsvið Alríkisviðskiptastofnunarinnar, samkvæmt lögnum FTC Act, tekur til málefna „í viðskiptum eða sem hafa áhrif á viðskipti“. Stofnunin hefur ekki valdsvið til framfylgdar á sviði refsiréttar eða í þjóðaröryggismálum. Flestar aðrar aðgerðir stjórnvalda falla heldur ekki undir valdsvið hennar. Auk þessa eru undantekningar á valdsviði Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna á sviði viðskiptastarfsemi, þ.m.t. að því er varðar banka, flugfélög, váttryggingastarfsemi og almenna starfsemi fjarskiptabjónustuveitenda. Valdsvið Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna nær ekki yfir flestar stofnanir sem eru ekki reknar í hagnaðarskyni, en þó yfir góðgerðastofnanir sem reknar eru á fölskum forsendum (e. sham charities) og aðrar stofnanir sem gefa sig út fyrir að vera ekki reknar í hagnaðarskyni en starfa þó í raun í hagnaðarskyni. Valdsvið Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna nær einnig yfir stofnanir sem eru ekki reknar í hagnaðarskyni en starfa í þágu aðila sinna sem starfa í hagnaðarskyni, m.a. með því að afla verulegs efnahagslegs ávinnings fyrir þessa aðila ⁽⁴⁾. Í sumum tilvikum skarast valdsvið Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna við valdsvið annarra löggæslustofnana.

Við höfum myndað traust vinnutensl við alríkisvirkvöld og yfirvöld fylkja og störfum náði með þeim að því að samhæfa rannsóknir eða vísa málum áfram þar sem við á.

Framfylgd er þungamiðja nálgunar Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna að vernd friðhelgi einkalífsins. Fram til dagsins í dag hefur Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna höfðað yfir 500 mál til verndar friðhelgi einkalífsins og öryggi neytendaupplýsinga. Þessi mál ná bæði til upplýsinga á Netinu og utan þess og fela í sér framfylgdaraðgerðir gegn stórum jafnt sem smáum fyrirtækjum sem haldið er fram að hafi ekki eytt viðkvæmum neytendaupplýsingum með réttum hætti, ekki tryggt öryggi persónuupplýsinga neytenda, hafi rakið slóð neytenda á Netinu á fölskum forsendum, sent neytendum amapóst (e. spamming), sett upp njósnahugbúnað eða önnur spilliforrit á tölvum neytenda, brotið gegn reglum um merkingar í símaskrá sem gefa til kynna bann við hringingum (e. Do Not Call) og öðrum reglum um símasölu og safnað og deilt neytendaupplýsingum af fartækjum (e. mobile devices) með óréttmætum hætti. Framfylgdaraðgerðir Alríkisviðskiptastofnunarinnar – bæði í hinum efnislega heimi og hinum stafræna – eru mikilvæg skilaboð til fyrirtækja um þörfina á að vernda friðhelgi einkalífs neytenda.

Stofnunin hefur einnig hrundið úr vör fjölda stefnumótandi framtaksverkefna sem miða að því að efla friðhelgi einkalífs neytenda, er liggja til grundvallar vinnu hennar við framfylgd. Alríkisviðskiptastofnunin hefur haldið málstofur og gefið út skýrslur þar sem mælt er með bestu starfsvenjum sem miða m.a. að því að bæta friðhelgi einkalífsins í vistkerfi fartækja (e. mobile ecosystem), auka gagnsæi iðnaðarins þar sem upplýsingar ganga kaupum og sölum (e. data broker industry), hámarka ávinning af stórgögnum (e. big data) ásamt því að lágmarka áhættu, einkum fyrir tekjulága neytendur og þá sem standa höllum fæti, og leggja áherslu á þau áhrif á friðhelgi einkalífsins og öryggi sem eru samfara andlitsskönnun (e. facial recognition) og Interneti hlutanna (Internet of Things).

Alríkisviðskiptastofnunin sér einnig um neytenda- og fyrirtækjafræðslu til að auka áhrif framfylgdar sinnar og frumkvæðisverkefna í þróun stefnumótunar. Stofnunin hefur nýtt sér hin ýmsu verkfæri, útgefið efni, upplýsingar á Netinu, málstofur og samfélagsmiðla, til að bjóða upp á fræðslufni um hin ýmsu málefni, þ.m.t. um smáforrit fyrir fartæki (e. mobile apps), friðhelgi einkalífs barna og gagnaöryggi. Nýlega hratt Alríkisviðskiptastofnunin úr vör framtaksverkefni sínu „Start with Security“ sem felur m.a. í sér nýjar leiðbeiningar fyrir fyrirtæki, sem byggðar eru á þeim lærdómi sem dreginn hefur verið af málum stofnunarinnar á sviði gagnaöryggis og einnig málstofum sem haldnar hafa verið víðs vegar um landið. Auk þess hefur Alríkisviðskiptastofnunin lengi verið í fararbroddi í neytendafræðslu um grundvallaratriði tölvuöryggis. Á síðasta ári fengu vefsetur okkar „OnGuard Online“ og hliðstæða þess á spænsku „Alerta en Línea“, fleiri en 5 milljón flettingar.

B. Bandarísk réttarvernd til hagsbóta fyrir neytendur í ESB

Friðhelgisamkomulagið verður starfrækt sem hluti af almennum ramma Bandaríkjanna um vernd friðhelgi einkalífsins, sem verndar neytendur í ESB með margvíslegum hætti.

⁽¹⁾ Sjá 15 U.S.C. § 45(a).

⁽²⁾ Sjá FTC Policy Statement on Deception, sem fylgir með Cliffdale Assocs., Inc., 103 F.T.C. 110, 174 (1984), sem er að finna á <https://www.ftc.gov/public-statements/1983/10/ftc-policy-statement-deception>.

⁽³⁾ Sjá 15 U.S.C § 45(n); FTC Policy Statement on Unfairness, sem fylgir með Int'l Harvester Co., 104 F.T.C. 949, 1070 (1984), sem er að finna á <https://www.ftc.gov/public-statements/1980/12/ftc-policy-statement-unfairness>.

⁽⁴⁾ Sjá California Dental Ass'n v. FTC, 526 U.S. 756 (1999).

Bann laganna FTC Act við óréttmætri eða villandi háttsemi eða starfsháttum takmarkast ekki við að vernda bandaríska neytendur gegn bandarískum fyrirtækjum því að þau taka einnig til starfshátta sem 1) valda eða líklegt er að valdi tjóni í Bandaríkjunum, sem hægt er að sjá fyrir með góðu móti, eða 2) fela í sér raunverulega hegðun í Bandaríkjunum. Ennfremur getur Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna notað öll úrræði sem hún hefur til að vernda innlenda neytendur til þess að vernda erlenda neytendur, þ.m.t. skaðabætur.

Vinna Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna við framfylgd gagnast verulega jafnt bandarískum sem erlendum neytendum. Til dæmis hafa mál okkar til framfylgdar 5. þætti laganna FTC Act stuðlað að vernd friðhelgi einkalífs bæði bandarískra og erlendra neytenda. Í máli sínu gegn upplýsingamiðlananum Accusearch hélt Alríkisviðskiptastofnunin því fram að sala fyrirtækisins á trúnaðarbundnum símtalaskráum til þriðju aðila án vitundar eða samþykkis neytenda væru óréttmætir starfshættir sem brytu gegn 5. þætti FTC Act. Accusearch seldi upplýsingar um bæði bandaríska og erlenda neytendur⁽¹⁾. Dómstóllinn úrskurðaði lögbannt gegn Accusearch, sem gerði fyrirtækinu m.a. óheimilt að markaðssetja eða selja persónuupplýsingar neytenda án skriflegs samþykkis, nema þær væru fengnar með lögmætum hætti úr upplýsingum sem væru aðgengilegar almenningi, og dæmdi það til að endurgreiða hagnað sem nam næstum 200 000 bandaríkjadöllum⁽²⁾.

Annað dæmi er sátt Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna í máli gegn TRUSTe. Með henni er tryggt að neytendur, einnig neytendur í Evrópusambandinu, geti treyst fullyrðingum alþjóðlegra sjálfseftirlitsstofnana, um grandskoðun þeirra og vottun á innlendri og erlendri nettengdri þjónustu⁽³⁾. Það sem meira er, þá styrkir lögsókn okkar gegn TRUSTe einnig sjálfseftirlitskerfið með friðhelgi einkalífsins með víðtækari hætti með því að tryggja að einingar, sem gegna mikilvægu hlutverki í sjálfseftirlitskerfum, þ.m.t. persónuverndarkerfum sem ná yfir landamæri, séu dregnar til ábyrgðar.

Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna sér einnig um að framfylgja öðrum sértækum lögum sem veita vernd sem einnig nær til neytenda utan Bandaríkjanna, s.s. lögnum Children's Online Privacy Protection Act (COPPA). COPPA-lögin skylda m.a. umsjónarmenn vefsetra og nettengdrar þjónustu, sem beint er til barna, eða vefsetra fyrir almenning, sem safna vísitandi persónuupplýsingum frá börnum undir 13 ára aldri, til að tilkynna foreldrum um það og fá sannanlega samþykki þeirra. Bandarískum vefsetrum og þjónustu, sem falla undir COPPA-lögin og safna persónuupplýsingum frá erlendum börnum, er skylt að fara að COPPA-lögnum. Erlend vefsetur og nettengd þjónusta verða einnig að fara að COPPA-lögnum ef þeim er beint til barna í Bandaríkjunum eða ef þau safna vísitandi persónuupplýsingum frá börnum í Bandaríkjunum. Til viðbótar við bandarísk alríkislög sem Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna framfylgir geta neytendur í ESB einnig haft hag af tilteknum öðrum alríkis- og fylkislögum á sviði neytendaverndar og friðhelgi einkalífsins.

C. Framfylgd meginreglnanna um örugga höfn

Það hefur verið hluti af áætlun Alríkisviðskiptastofnunarinnar um framfylgd verndar friðhelgi einkalífsins og öryggis að leitast við að vernda neytendur í ESB með því að grípa til framfylgdaraðgerða í tengslum við brot á meginreglunum um örugga höfn. Alríkisviðskiptastofnunin hefur gripið til 39 framfylgdaraðgerða vegna meginreglnanna um örugga höfn: 36 í tengslum við meintar rangar fullyrðingar um vottun og þrjú mál – gegn Google, Facebook og Myspace – um meint brot á meginreglunum um örugga höfn fyrir friðhelgi einkalífsins⁽⁴⁾. Þessi mál leiða í ljós að unnt er að framfylgja vottunum og að það hafi afleiðingar í för með sér þegar ekki er farið að reglum. Sáttafyrirmæli (e. consent orders) með tutugu ára gildistíma skylda Google, Facebook og Myspace til að innleiða heildstæðar áætlanir um friðhelgi einkalífsins sem skulu vera útfærðar með skynsamlegum hætti þannig að þær taki á áhættum fyrir friðhelgi einkalífsins í tengslum við þróun og stjórnun nýrra og eldri vara og þjónustu og verndi friðhelgi einkalífsins og virði trúnað persónuupplýsinga. Í þessum heildstæðu áætlunum til varnar friðhelgi einkalífsins, sem úrskurðirnir fyrirskipa, þarf að greina fyrirsjáanlega mikilvæga áhættuþætti og sjá fyrir eftirlitsráðstöfunum til að bregðast við þessum áhættum. Fyrirtækin verða einnig að sæta viðvarandi, óháðu mati á friðhelgiáætlunum sínum, sem afhent skal Alríkisviðskiptastofnuninni. Úrskurðirnir banna einnig þessum fyrirtækjum að setja fram rangar fullyrðingar um starfshætti sína til að vernda friðhelgi einkalífsins og þátttöku sína í hvers konar áætlunum til varnar friðhelgi einkalífsins eða öryggisáætlunum. Bann þetta myndi einnig gilda um háttsemi og starfshætti fyrirtækjanna samkvæmt nýja friðhelgisamkomulaginu. Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna getur framfylgt þessum úrskurðum með viðurlögum

(1) Sjá kvörtun skrifstofu persónuverndarstofnunar Kanada samkvæmt PIPEDA-lögnum gegn Accusearch, Inc., sem starfaði undir heitinu Abika.com, https://www.priv.gc.ca/cf-dc/2009/2009_009_0731_e.asp. Skrifstofa persónuverndarstofnunar Kanada lagði fram stutt sérfræðiálit í tengslum við áfrýjun gegn aðgerð Alríkisviðskiptastofnunarinnar og lét fara fram eigin rannsókn sem leiddi í ljós að starfshættir Accusearch brutu einnig gegn kanadískum lögum.

(2) Sjá *FTC v. Accusearch, Inc.*, No 06CV015D (D. Wyo. Dec. 20, 2007), aff'd 570 F.3d 1187 (10th Cir. 2009).

(3) Sjá *In the Matter of True Ultimate Standards Everywhere, Inc.*, nr. C-4512 (F.T.C. 12. mars 2015) (ákvörðun og úrskurður), sem er að finna á <https://www.ftc.gov/system/files/documents/cases/150318trust-edo.pdf>.

(4) Sjá *In the Matter of Google, Inc.*, nr. C-4336 (F.T.C. 13. okt. 2011) (ákvörðun og úrskurður), sem er að finna á <https://www.ftc.gov/news-events/press-releases/2011/03/ftc-charges-deceptive-privacy-practices-googles-rollout-its-buzz>; *In the Matter of Facebook, Inc.*, nr. C-4365 (F.T.C. 27. júlí 2012) (ákvörðun og úrskurður), sem er að finna á <https://www.ftc.gov/news-events/press-releases/2012/08/ftc-approves-final-settlement-facebook>; *In the Matter of Myspace LLC*, nr. C-4369 (F.T.C. 30. ágúst 2012) (ákvörðun og úrskurður), sem er að finna á <https://www.ftc.gov/news-events/press-releases/2012/09/ftc-finalizes-privacy-settlement-myspace>.

samkvæmt einkarétti. Google greiddi reyndar metháa fjársekt árið 2012, sem nam 22,5 milljónum bandaríkjadala, fyrir að hafa brotið gegn úrskurðinum. Þar af leiðandi stuðla þessir úrskurðir Alríkisviðskiptastofnunarinnar að því að vernda meira en milljarð neytenda um allan heim, þar af hundruð milljóna sem búsettir eru í Evrópu.

Mál Alríkisviðskiptastofnunarinnar hafa einnig snúist um rangar, villandi eða blekkjandi fullyrðingar um þátttöku í áætluninni um örugga höfn. Stofnunin tekur slíkar fullyrðingar alvarlega. Í máli *Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna gegn Karnani*, höfðaði Alríkisviðskiptastofnunin t.d. mál árið 2011 gegn söluaðila á Netinu þar sem því var haldið fram að hann og fyrirtæki hans hefðu blekkst breska neytendur og fengið þá til að trúá því að fyrirtækið hefði aðsetur í Bretlandi, m.a. með því að nota .uk-lén, gefa verð upp í breskri mynt og vísa til póstkæfis Bretlands⁽¹⁾. Þegar neytendum bárust vörurnar komust þeir hins vegar að því að á þær höfðu verið lagðir óvæntir innflutningstollar, ábyrgðarskríteini giltu ekki í Bretlandi og greiða þurfti gjald í tengslum við endurgreiðslu. Alríkisviðskiptastofnunin hélt því einnig fram að varnaraðilar blekktu neytendur varðandi þátttöku sína í áætluninni um örugga höfn. Tekið skal fram að allir neytendur sem þetta bitnaði á voru í Bretlandi.

Í mörgum öðrum málum okkar sem tengdust framfylgd áætlunarinnar um örugga höfn var um að ræða fyrirtæki sem gerðust aðilar að áætluninni, endurnýjuðu hins vegar ekki árlega vottun sína en héldu þó áfram að kynna sig sem aðila að henni. Eins og fram kemur hér á eftir skuldbindur Alríkisviðskiptastofnunin sig líka til þess að taka á rögum fullyrðingum um þátttöku í friðhelgisamkomulaginu. Þessi skipulagða framfylgdarstarfsemi kemur til viðbótar auknum aðgerðum viðskiptaráðuneytisins til að ganga úr skugga um að farið sé að kröfum áætlunarinnar um vottun og endurnýjun vottunar, vöktun þess á því að farið sé í reynd að ákvæðum, þ.m.t. með notkun spurningalista til þátttakenda í friðhelgisamkomulaginu og aukinni viðleitni þess til að finna út hvort fyrirtæki haldi því ranglega fram að þau séu þátttakendur í samkomulaginu og hvort gæðamerki þess sé misnotað⁽²⁾.

II FORGANGSRÖÐUN MÁLA SEM VÍSAÐ ER ÁFRAM OG RANNSÓKNA

Líkt og samkvæmt áætluninni um örugga höfn skuldbindur Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna sig til að láta mál, sem vísað er áfram frá aðildarríkjum ESB samkvæmt samkomulaginu til varnar friðhelgi einkalífsins, hafa forgang. Við munum einnig setja í forgang mál þar sem ekki hefur verið farið að leiðbeiningum um sjálfseftirlit í tengslum við samkomulagið til varnar friðhelgi einkalífsins, sem vísað er áfram af sjálfseftirlitsstofnunum og öðrum óháðum aðilum til lausnar deilumála.

Til að greiða fyrir vísun mála frá aðildarríkjum ESB samkvæmt friðhelgisamkomulaginu vinnur Alríkisviðskiptastofnunin að því að móta staðlað vísanaferli og leiðbeiningar fyrir aðildarríki ESB um það hvers konar upplýsingar myndu nýttast stofnuninni best við rannsókn sína á málum sem vísað er til hennar. Þáttur í þessari viðleitni er að Alríkisviðskiptastofnunin mun tilnefna tengilið innan stofnunarinnar fyrir mál sem aðildarríki ESB vísa til hennar. Gagnlegast er þegar yfirvaldið, sem vísar málinu áfram, hefur látið fara fram undirbúningsrannsókn á hinu meinta broti og getur unnið með Alríkisviðskiptastofnuninni að rannsókninni.

Þegar Alríkisviðskiptastofnuninni berst mál, sem aðildarríki ESB eða sjálfseftirlitsstofnun vísar til hennar, getur hún gripið til ýmissa aðgerða til að taka á málum. Til dæmis getum við farið yfir persónuverndarstefnu viðkomandi fyrirtækis, aflað frekari upplýsinga beint frá fyrirtækinu eða frá þriðju aðilum, fylgt þeim eftir við eininguna sem vísaði málinu til okkar, metið hvort um er að ræða brotamynstur eða áhrif á verulegan fjölda neytenda, ákvarðað hvort vísunin felur í sér málefni sem heyra undir viðskiptaráðuneytið, metið hvort neytenda- og fyrirtækjafræðsla myndi gagnast og, eins og við á, hafið málsmeðferð til framfylgdar.

Alríkisviðskiptastofnunin skuldbindur sig einnig til þess að skiptast á upplýsingum um mál, sem vísað er til hennar, við eftirlitsyfirvöldin sem vísa þeim áfram, þ.m.t. um stöðu málanna, svo framarlega að það samræmist lögum um og takmörkunum vegna þagnarskyldu. Eftir því sem gerlegt er, miðað við fjölda og tegundir mála sem vísað er áfram, geta upplýsingarnar sem veittar eru innihaldið mat á málunum sem vísað er áfram, þ.m.t. lýsingu á mikilvægum málefnum sem vakið er máls á og hvers konar aðgerð sem gripið er til í því skyni að taka á lögbrotum sem falla innan valdsviðs Alríkisviðskiptastofnunarinnar. Alríkisviðskiptastofnunin veitir yfirvaldinu, sem vísaði máli til hennar, einnig endurgjöf um það hvers konar málum hefur verið vísað til hennar til að auka skilvirkni ráðstafana til að taka á ólögmetu framferði. Leiti eftirlitsyfirvaldið, sem vísaði málinu áfram, upplýsinga um stöðu tiltekins máls í því skyni að hefja sína eigin málsmeðferð til framfylgdar mun

(1) Sjá *FTC v. Karnani*, No 2:09-cv-05276 (C.D. Cal. 20. maí 2011) (lokaúrskurður), sem er að finna á <https://www.ftc.gov/sites/default/files/documents/cases/2011/06/110609karnanistip.pdf>; sjá einnig Lesley Fair, *FTC Business Center Blog, Around the World in Shady Ways*, <https://www.ftc.gov/blog/2011/06/around-world-shady-ways> (9. júní 2011).

(2) Bréf Ken Hyatt, starfandi aðstoðarráðherra alþjóðaviðskipta, stjórnsýsluskrifstofu um alþjóðaviðskipti, til Vëru Jourová, framkvæmdastjóra yfir dóms-, neytenda- og kynjajafnréttismálum.

Alríkisviðskiptastofnunin svara beiðninni, með hliðsjón af fjölda mála sem vísað hefur verið til hennar og hún hefur til meðferðar og með fyrirvara um þagnarskyldu og önnur lagaskilyrði.

Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna mun einnig vinna náið með persónuverndaryfirvöldum ESB og veita þeim aðstoð við framfylgd. Í vissum tilvikum myndi þetta fela í sér að deila upplýsingum og veita aðstoð við rannsóknir í samræmi við löggin U.S. SAFE WEB Act sem heimila Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna að veita erlendum löggæslustofnunum aðstoð þegar erlend stofnun framfylgir lögum sem banna framferði sem er verulega líkt því sem löggin, sem Alríkisviðskiptastofnunin framfylgir, banna⁽¹⁾. Þáttur í þessari aðstoð getur verið að Alríkisviðskiptastofnunin deili upplýsingum sem aflað var í tengslum við rannsókn sem hún hefur látið fara fram, gefi út kvaðningu til skýrslugjafar fyrir hönd persónuverndaryfirvalda ESB sem vinna að sinni eigin rannsókn, og taki munnlega skýrslu af vitnum eða varnaraðilum í tengslum við málsmeðferð persónuverndaryfirvaldanna við framfylgd, sbr. þó kröfur laganna U.S. SAFE WEB Act. Alríkisviðskiptastofnunin beitir þessum heimildum sínum reglulega til að aðstoða önnur yfirvöld víðs vegar að í heiminum í málum sem varða friðhelgi einkalífs og neytendavernd⁽²⁾.

Auk þess að gefa þeim málum, sem aðildarríki ESB og sjálfseftirlitsstofnanir á sviði friðhelgi einkalífsins vísa til hennar, forgang⁽³⁾ skuldbindur Alríkisviðskiptastofnunin sig til þess að rannsaka hugsanleg brot á friðhelgisamkomulaginu að eigin frumkvæði eftir því sem við á og nota til þess hin ýmsu tæki.

Í meira en áratug hefur Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna haldið úti öflugri áætlun sem gengur út á að rannsaka málefni tengd friðhelgi einkalífsins og öryggi sem varða fyrirtæki (e. commercial organizations). Þáttur í þessum rannsóknum var að Alríkisviðskiptastofnunin rannsakaði reglulega hvort viðkomandi aðili viðhefði fullyrðingar um þátttöku í áætluninni um „örugga höfn“. Ef aðilinn setti fram slíkar fullyrðingar og rannsókn leiddi í ljós augljós brot á meginreglunum um örugga höfn fyrir friðhelgi einkalífsins, ásakaði Alríkisviðskiptastofnunin hann einnig um brot á áætluninni um örugga höfn í framfylgdaraðgerðum sínum. Þessari fyrirbyggjandi aðferð verður haldið áfram samkvæmt nýja friðhelgisamkomulaginu. Það sem meira er, þá framkvæmir Alríkisviðskiptastofnunin margar aðrar rannsóknir sem leiða á endanum til opinberra framfylgdaraðgerða. Mörgum rannsóknum Alríkisviðskiptastofnunarinnar er hætt vegna þess að starfsfólkið finnur ekki merki um augljós lögbrot. Þar eð rannsóknir stofnunarinnar eru óopinberar og bundnar trúnaði er það oft ekki gert opinbert ef rannsókn er hætt.

Hinar nær 40 framfylgdaraðgerðir, sem Alríkisviðskiptastofnunin hefur gripið til varðandi áætlunina um örugga höfn eru til marks um þá skuldbindingu stofnunarinnar að framfylgja með fyrirbyggjandi hætti áætlunum um friðhelgi einkalífsins yfir landamæri. Við reglubundnar rannsóknir sínar á málum sem tengjast friðhelgi einkalífsins og öryggi mun Alríkisviðskiptastofnunin leita að hugsanlegum brotum á friðhelgisamkomulaginu.

III. VIÐBRÖGÐ VIÐ RÖNGUM EÐA VILLANDI FULLYRÐINGUM UM ÞÁTTTÖKU Í FRIÐHELGISAMKOMULAGINU

Eins og fram kemur hér að framan mun Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna grípa til aðgerða gagnvart aðilum sem setja fram rangar fullyrðingar um þátttöku sína í friðhelgisamkomulaginu. Alríkisviðskiptastofnunin mun leggja sérstaka áherslu á mál sem viðskiptaráðuneytið vísar til hennar og varða fyrirtæki sem það telur að haldi því ranglega fram að þau séu gildir þátttakendur í friðhelgisamkomulaginu eða noti gæðamerki þess í leyfisleysi.

Auk þess er vakin athygli á því að ef fyrirtæki heitir því í stefnu sinni um persónuvernd að það fari að meginreglum samkomulagsins til varnar friðhelgi einkalífsins þá mun vanræksla á skráningu eða viðhaldi skráningar hjá viðskiptaráðuneytinu að öllum líkindum ekki, í sjálfu sér, undanþiggja fyrirtækið því að Alríkisviðskiptastofnunin framfylgi skuldbindingum friðhelgisamkomulagsins.

(1) Þegar hún tekur ákvörðun um hvort hún eigi að beita heimild sinni skv. lögum U.S. SAFE WEB Act skal Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna m.a. hafa í huga: „A) hvort stofnunin sem leggur fram beiðnina hafi samþykkt að veita eða hvort hún muni veita Alríkisviðskiptastofnuninni gagnkvæma aðstoð, B) hvort það að verða við beiðninni myndi skaða almannahagsmuni í Bandaríkjum og C) hvort rannsókn eða framfylgdarmálsmeðferð stofnunarinnar sem leggur fram beiðnina varði háttsemi eða starfshætti sem valda eða líklegt er að valdi verulegum fjölda fólks tjóni.“ Sjá 15 U.S.C. § 46(j)(3). Heimildin nær ekki til framfylgdar samkeppnislaga.

(2) Á reikningsárunum 2012-2015 t.d. notaði Alríkisviðskiptastofnunin heimild sína skv. U.S. SAFE WEB Act til að deila upplýsingum í svörum við næstum 60 beiðnum frá erlendum stofnunum og gaf út nærri 60 rannsóknarkröfur einkamálaréttar (e. civil investigative demands) (sem jafngilda kvaðningu frá stjórnvöldum (e. administrative subpoenas)) til að aðstoða við 25 erlendar rannsóknir.

(3) Þrátt fyrir að Alríkisviðskiptastofnunin leysi ekki úr eða miðli málum í einstökum kvörtunum neytenda, staðfestir stofnunin að hún muni setja í forgang mál, sem persónuverndaryfirvöld ESB vísa til hennar samkvæmt friðhelgisamkomulaginu. Auk þess notar Alríkisviðskiptastofnunin kvartanir í gagnagrunni sínum „Consumer Sentinel“, sem margar aðrar löggæslustofnanir hafa aðgang að, til að greina leitni, ákvarða forgangsröð varðandi framfylgd og greina hugsanleg rannsóknarefni. Einstaklingar innan ESB geta notað sama kvörtunarkerfi og bandarískum borgurum stendur til boða til að leggja kvörtun fyrir Alríkisviðskiptastofnunina á: www.ftc.gov/complaint. Þegar um er að ræða einstakar kvartanir samkvæmt friðhelgisamkomulaginu kann þó að gagnast best að einstaklingar innan ESB leggi kvartanir sínar fyrir persónuverndaryfirvöld í aðildarríkinu þar sem þeir búa eða aðila til lausnar deilumálum utan dómstóla.

IV. VÖKTUN FYRIRMÆLA

Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna ítrekar einnig þá skuldbindingu sína að vakta fyrirmæli vegna framfylgdar til að tryggja að samkomulagið til varnar friðhelgi einkalífsins sé virt.

Við munum krefjast þess að friðhelgisamkomulagið verði virt með ýmiss konar viðeigandi lögbannsráðstöfunum í framtíðar-fyrirmælum og -úrskurðum Alríkisviðskiptastofnunarinnar samkvæmt friðhelgisamkomulaginu. Þar á meðal verður bann við röngum fullyrðingum varðandi friðhelgisamkomulagið og aðrar áætlanir um friðhelgi einkalífsins þegar slíkar fullyrðingar eru grundvöllur fyrirleggjandi aðgerðar Alríkisviðskiptastofnunarinnar.

Mál Alríkisviðskiptastofnunarinnar til framfylgdar upphaflegu áætluninni um örugga höfn eru lærdómsrík. Í þeim 36 málum sem snerust um rangar eða villandi fullyrðingar um vottun samkvæmt áætluninni um örugga höfn, var varnaraðila bannað í hverjum fyrirmælum eða úrskurði að setja fram rangar fullyrðingar um þátttöku sína í áætluninni um örugga höfn eða hvers konar áætlun annari til varnar friðhelgi einkalífsins eða öryggisáætlun og þess krafist að fyrirtækið léti útbúa skýrslur um reglufylgni sem afhentar yrðu Alríkisviðskiptastofnuninni. Í málum sem varða brot á meginreglum áætlunarinnar um örugga höfn fyrir friðhelgi einkalífsins hefur fyrirtækjum verið gert að innleiða heildstæðar áætlanir til varnar friðhelgi einkalífsins og fá mat óháðs þriðja aðila á þessum áætlunum annað hvert ár í 20 ár, sem þau verða að afhenda Alríkisviðskiptastofnuninni.

Brot á stjórnsýslufyrirmælum Alríkisviðskiptastofnunarinnar geta haft í för með sér sekt sem nemur allt að 16 000 bandaríkjadöllum fyrir hvert brot eða 16 000 bandaríkjadöllum fyrir hvern dag sem brotið heldur áfram⁽¹⁾, sem getur numið milljónum dala, þegar um er að ræða starfshætti sem varða marga neytendur. Í hverjum sáttafyrirmælum eru einnig ákvæði um skýrslugjöf og reglufylgni. Fyrirtækjum sem sæta fyrirmælum eða úrskurði er skylt að geyma skjöl, sem sýna fram á reglufylgni þeirra, í tiltekinn árafjölda. Einnig verður að dreifa fyrirmælunum eða úrskurðunum til starfsmanna sem bera ábyrgð á að tryggja að eftir þeim sé farið.

Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna vaktar kerfisbundið að farið sé að fyrirmælum og úrskurðum varðandi áætlunina um örugga höfn, líkt og hún gerir varðandi öll sín fyrirmæli og úrskurði. Alríkisviðskiptastofnunin tekur framfylgd fyrirmæla sinna og úrskurða varðandi friðhelgi einkalífsins og gagnaöryggi alvarlega og höfðar mál þeim til framfylgdar þegar þörf er á. T.d. greiddi Google, eins og fram hefur komið, 22,5 milljón dala sekt fyrir að hafa brotið gegn fyrirmælum Alríkisviðskiptastofnunarinnar gegn sér. Það sem meira er, munu fyrirmæli og úrskurðir Alríkisviðskiptastofnunarinnar vernda áfram alla neytendur um allan heim sem eiga í samskiptum við fyrirtæki, ekki aðeins þá neytendur sem hafa lagt fram kvörtun.

Síðast en ekki síst mun Alríkisviðskiptastofnunin áfram halda úti skrá á Netinu yfir fyrirtæki sem sætt hafa úrskurði eða fyrirmælum í tengslum við framfylgd bæði áætlunarinnar um örugga höfn og nýja samkomulagsins til varnar friðhelgi einkalífsins⁽²⁾. Auk þess er þess nú krafist í meginreglum samkomulagsins til varnar friðhelgi einkalífsins að fyrirtæki, sem sæta úrskurði eða fyrirmælum Alríkisviðskiptastofnunarinnar eða dómsúrskurði fyrir að hafa ekki virt meginreglurnar, birti opinberlega viðeigandi hluta hvers konar reglufylgniskýrslu eða matsskýrslu sem lögð er fyrir Alríkisviðskiptastofnunina, sem tengjast friðhelgisamkomulaginu, svo framarlega að það samræmist lögum og reglum um þagnarskyldu.

V. TENGLS VIÐ PERSÓNUVERNDARYFIRVÖLD ESB OG SAMSTARF UM FRAMFYLGD

Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna viðurkennir hið mikilvæga hlutverk sem persónuverndaryfirvöld ESB gegna í sambandi við að friðhelgisamkomulagið sé virt og hvetur til aukins samráðs og samstarfs um framfylgd. Til viðbótar við hvers konar samráð við persónuverndaryfirvöld sem vísa máli til stofnunarinnar um málefni sem tengjast málinu sérstaklega, skuldbindur Alríkisviðskiptastofnunin sig til að taka þátt í reglubundnum fundum með tilnefndum fulltrúum starfshópsins sem um getur í 29. gr. til að ræða almennt hvernig bæta megi samstarfið um framfylgd friðhelgisamkomulagsins. Alríkisviðskiptastofnunin mun einnig, ásamt viðskiptaráðuneytinu, framkvæmdastjórn Evrópusambandsins og fulltrúum starfshópsins sem um getur í 29. gr., taka þátt í árlegri endurskoðun friðhelgisamkomulagsins til að ræða framkvæmd þess.

Alríkisviðskiptastofnunin hvetur einnig til þess að þróuð verði tæki til að efla samstarf um framfylgd við persónuverndaryfirvöld ESB og önnur eftirlitsyfirvöld á sviði friðhelgi einkalífsins víða um heim. Alríkisviðskiptastofnunin, ásamt samstarfsaðilum um framfylgd í Evrópusambandinu og víða um heim, hratt einmitt úr vör á síðasta ári viðvörunarkerfi innan ramma Hnattræna netsins fyrir framfylgd persónuverndar (e. Global Privacy Enforcement Network (GPEN)) til að deila upplýsingum um rannsóknir og stuðla að samstarfi um framfylgd. Þetta viðvörunartæki Hnattræna netsins fyrir framfylgd persónuverndar gæti reynst afar gagnlegt í tengslum við samkomulagið til varnar friðhelgi einkalífsins. Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna og persónuverndaryfirvöld ESB gætu notað það til samhæfingar í tengslum við friðhelgisamkomulagið og aðrar rannsóknir á sviði friðhelgi einkalífsins, þ.m.t. sem upphafspunkt til að deila upplýsingum til að ná fram samhæfðari og árangursríkari verndun friðhelgi einkalífsins fyrir neytendur. Við hlökkum til þess að halda áfram að vinna með

(1) 15 U.S.C. § 45(m); 16 C.F.R. § 1.98.

(2) Sjá FTC, Business Center, Legal Resources, <https://www.ftc.gov/tips-advice/business-center/legal-resources?type=case&field-consumer-protection-topics-tid=251>.

Þátttökuyfirvöldum innan ESB að notkun viðvörunarkerfis Hnattræna netsins fyrir framfylgd persónuverndar í auknum mæli og að þróun annarra tækja sem bætt geta samstarf um framfylgd í málum sem varða friðhelgi einkalífsins, þ.m.t. þeim sem varða friðhelgisamkomulagið.

Alríkisviðskiptastofnuninni er ánægja að staðfesta þá skuldbindingu sína að framfylgja hinu nýja samkomulagi til varnar friðhelgi einkalífsins. Við hlökkum einnig til áframhaldandi sambands við starfsbræður okkar í Evrópusambandinu og samstarfs um verndun friðhelgi einkalífs neytenda beggja megin Atlantshafsins.

Virðingarfyllst,
Edith Ramirez
formaður.

_____

*Fylgiskjal A***Rammi samkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins í framkvæmd: Yfirlit yfir það hvernig vernd friðhelgi einkalífsins og öryggi er hagað í Bandaríkjunum**

Sú vernd sem rammi samkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins („ramminn“) felur í sér er hluti af viðtækari verndarráðstöfunum á sviði friðhelgi einkalífsins samkvæmt bandarísku réttarkerfi í heild. Í fyrsta lagi hefur Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna (FTC) öfluga áætlun á sviði friðhelgi einkalífs og öryggis upplýsinga sem tekur til bandarískra viðskiptahátta og verndar neytendur um allan heim. Í öðru lagi hefur tilhögun friðhelgi einkalífs neytenda og verndar öryggis í Bandaríkjunum þróast verulega frá árinu 2000 þegar hin upphaflega áætlun Bandaríkjanna og Evrópusambandsins um örugga höfn var samþykkt. Frá þeim tíma hefur verið settur fjöldi alríkis- og fylkislaga á sviði friðhelgi einkalífsins og öryggis og málaferlum, jafnt af hálfu hins opinbera sem einkaaðila, til að framfylgja réttinum til friðhelgi einkalífs hefur fjölgað verulega. Hið víða gildissvið bandarískrar réttarverndar fyrir persónuvernd og öryggi neytenda, sem gildir um meðferð upplýsinga í viðskiptaskyni kemur til viðbótar vernd þeirri sem hið nýja friðhelgisamkomulag veitir einstaklingum í Evrópusambandinu.

I. ALMENN ÁÆTLUN ALRÍKISVIÐSKIPASTOFNUNARINNAR UM FRAMFYLGD FRIÐHELGI EINKALÍFSINS OG ÖYGGIS

Alríkisviðskiptastofnunin er forystustofnun Bandaríkjanna í neytendavernd með áherslu á friðhelgi einkalífsins í viðskiptageiranum. Stofnunin hefur heimildir til að sækja til saka fyrir óréttmæta og villandi háttsemi eða starfshætti sem brjóta gegn friðhelgi einkalífs neytenda, auk þess að framfylgja sértækari lögum um friðhelgi einkalífsins sem vernda tiltekna upplýsingar um fjármál og heilsufar, upplýsingar um börn og upplýsingar sem notaðar eru til að taka tiltekna ákvarðanir um flokkun neytenda.

Alríkisviðskiptastofnunin hefur einstaka reynslu á sviði framfylgdar friðhelgi einkalífs neytenda. Framfylgdaraðgerðir stofnunarinnar hafa beinst gegn ólöglegum starfsháttum, bæði í Netumhverfi og utan þess. Til dæmis hefur Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna gripið til framfylgdaraðgerða gegn velþekktum fyrirtækjum á borð við Google, Facebook, Twitter, Microsoft, Wyndham, Oracle, HTC og Snapchat, auk annarra minna þekkra fyrirtækja. Alríkisviðskiptastofnunin hefur lögsótt fyrirtæki sem fullyrt er að hafi sent neytendum amapóst, sett upp njósnahugbúnað á tölvum þeirra, vanrækt að vernda persónuupplýsingar neytenda, rakið slóð þeirra á Netinu á fölskum forsendum, brotið gegn friðhelgi einkalífs barna, safnað ólöglega upplýsingum af fartækjum neytenda og ekki tryggt öryggi Nettengdra tækja sem notuð eru til að geyma persónuupplýsingar. Í fyrirmælum og úrskurðum sem af þessu leiðir hefur yfirleitt verið kveðið á um áframhaldandi eftirlit af hálfu Alríkisviðskiptastofnunarinnar næstu 20 árin, bann við frekari lögbrotum og fyrirtæki látin sæta verulegum fjárhagslegum viðurlögum fyrir brot gegn fyrirmælunum eða úrskurðinum⁽¹⁾. Það sem meira er, þá vernda fyrirmæli og úrskurðir Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna ekki aðeins þá einstaklinga sem kunna að hafa kvartað yfir vandamáli heldur alla neytendur sem skipta við fyrirtækið í framtíðinni. Að því er varðar önnur lönd þá nær valdsvið Alríkisviðskiptastofnunarinnar til þess að vernda neytendur um allan heim gegn starfsháttum sem viðgangast í Bandaríkjunum⁽²⁾.

Fram til dagsins í dag hefur Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna höfðað yfir 130 mál vegna amapósts og njósnahugbúnaðar, yfir 120 mál vegna brota gegn reglum um merkingar í símaskrá sem gefa til kynna bann við hringingum í símasölu, meira en 100 mál samkvæmt lögum Fair Credit Reporting Act, næstum 60 persónuverndarmál, meira en 50 almenn mál vegna brota gegn friðhelgi einkalífsins, næstum 30 mál vegna brota gegn lögum Gramm-Leach-Bliley Act og meira en 20 mál vegna framfylgdar á lögum Children's Online Privacy Protection Act („COPPA-lögum“) (3). Auk þessara mála hefur Alríkisviðskiptastofnunin einnig gefið út og birt viðvörunarbréf (4).

(1) Fyrirtæki sem ekki fer að fyrirmælum eða úrskurði Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna skal sæta sekt sem nemur 16 000 bandaríkjadöllum fyrir hvert brot eða 16 000 bandaríkjadöllum á dag fyrir hvern dag sem brotið heldur áfram. Sjá 15 U.S.C. § 45(l); 16 C.F.R. § 1.98(c).

(2) Þingið hefur staðfest með ótvíræðum hætti valdheimild Alríkisviðskiptastofnunarinnar til að leita lagalegra úrræða, þ.m.t. sekta, vegna hvers konar háttsemi eða starfshátta sem varða erlend viðskipti sem 1) valda eða líklegt er að valdi tjóni í Bandaríkjunum, sem hægt er að sjá fyrir með góðu móti, eða 2) fela í sér raunverulega hegðun í Bandaríkjunum. Sjá 15 U.S.C. §§ 45(a)(4).

(3) Í sumum tilvikum er fullyrt í málum Alríkisviðskiptastofnunarinnar er varða friðhelgi einkalífs og gagnaöryggi að fyrirtæki hafi gerst sek um bæði villandi og óréttmæta starfshætti; þessi mál varða stundum einnig meint brot á fleiri en einum lögum, s.s. Fair Credit Reporting Act, Gramm-Leach-Bliley Act og COPPA.

(4) Sjá t.d. fréttatilkynningu Alríkisviðskiptastofnunarinnar: FTC Warns Children's App Maker BabyBus About Potential COPPA Violations (22. des. 2014), <https://www.ftc.gov/news-events/press-releases/2014/12/ftc-warns-childrens-app-maker-babybus-about-potential-coppa>; fréttatilkynningu Alríkisviðskiptastofnunarinnar: FTC Warns Data Broker Operations of Possible Privacy Violations (7. maí 2013), <https://www.ftc.gov/news-events/press-releases/2013/05/ftc-warns-data-broker-operations-possible-privacy-violations>; fréttatilkynningu Alríkisviðskiptastofnunarinnar: FTC Warns Data Brokers That Provide Tenant Rental Histories They May Be Subject to Fair Credit Reporting Act (3. apríl 2013), <https://www.ftc.gov/news-events/press-releases/2013/04/ftc-warns-data-brokers-provide-tenant-rental-histories-they-may>.

Það hefur verið hluti af því hvernig alríkisviðskiptastofnunin hefur unnið dyggilega að því að vernda friðhelgi einkalífsins í gegnum tíðina að leita einnig reglubundið að hugsanlegum brotum gegn áætluninni um örugga höfn. Frá því að áætlunin um örugga höfn var samþykkt hefur Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna, að eigin frumkvæði, tekist á hendur fjölda rannsókna á því hvort farið er að henni og höfðað 39 mál gegn bandarískum fyrirtækjum fyrir brot gegn áætluninni. Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna mun halda áfram að beita þessari fyrirbyggjandi aðferð og setja framfylgd nýja friðhelgisamkomulagsins í forgang.

II. ALRÍKIS- OG FYLKISVERNDARRÁÐSTAFANIR TIL VERNDAR FRIÐHELGI EINKALÍFS NEYTENDA

Í yfirlitinu yfir framkvæmd meginreglnanna um „örugga höfn“, sem er að finna í viðauka við ákvörðun framkvæmdastjórn Evrópusambandsins um fullnægjandi vernd áætlunarinnar um örugga höfn, er að finna samantekt margra alríkis- og fylkislaga á sviði friðhelgi einkalífsins sem voru í gildi þegar áætlunin um örugga höfn var samþykkt árið 2000 ⁽¹⁾. Á þeim tíma heyrði söfnun og notkun persónuupplýsinga í viðskiptaskyni undir ýmis alríkislög sem, auk 5. þáttar laganna FTC Act, voru m.a.: Cable Communications Policy Act, Driver's Privacy Protection Act, Electronic Communications Privacy Act, Electronic Funds Transfer Act, Fair Credit Reporting Act, Gramm-Leach-Bliley Act, Right to Financial Privacy Act, Telephone Consumer Protection Act og Video Privacy Protection Act. Mörg fylki hafa hliðstæð lög á þessu sviði.

Frá árinu 2000 hafa orðið ýmsar breytingar, bæði á vettvangi alríkisstjórnar og í einstökum fylkjum, í þá átt að veita neytendum viðbótarvernd á sviði friðhelgi einkalífsins ⁽²⁾. Á vettvangi alríkisstjórnar breytti Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna t.d. COPPA-lögunum árið 2013 til að sjá fyrir ýmiss konar viðbótarvernd á persónuupplýsingum barna. Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna setti einnig tvær reglur til framkvæmdar lögunum Gramm-Leach-Bliley Act — Privacy Rule og Safeguards Rule — sem skylda fjármálastofnanir ⁽³⁾ til að birta upplýsingar um starfshætti sína varðandi upplýsingaskipti og til að innleiða heildstæða upplýsingaöryggisáætlun til að vernda neytendaupplýsingar ⁽⁴⁾. Á sama hátt komu löginn Fair and Accurate Credit Transaction Act („FACTA-lögin“), sem samþykkt voru árið 2003, í stað bandarískra laga um lánsviðskipti, sem lengi höfðu verið í gildi, með það að markmiði að setja kröfur um það að dylja, deila og eyða tilteknum viðkvæmum, fjárhagslegum upplýsingum. Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna setti ýmsar reglur samkvæmt FACTA-lögunum, m.a. um rétt neytenda til að fá án endurgjalds árlega staðfestingu á skuldastöðu sinni; kröfur um örugga eyðingu upplýsinga úr neytendaskýrslum, rétt neytenda til að afþakka tiltekin tilböð um lán og tryggingar, rétt neytenda til að frábiðja sér notkun upplýsinga sem eignatengt fyrirtæki lætur í té til að markaðssetja vörur sínar og þjónustu og kröfur um að fjármálastofnanir og lánveitendur innleiði áætlanir til að greina og fyrirbyggja auðkennisþjófnað ⁽⁵⁾. Auk þess voru reglur, sem settar voru með lögunum Health Insurance Portability and Accountability Act endurskoðaðar árið 2013 og bætt við viðbótarverndarráðstöfunum til að vernda friðhelgi og öryggi heilsufarsupplýsinga fólks ⁽⁶⁾. Einnig hafa tekið gildi reglur sem vernda neytendur gegn óumbeðnum símasöluhringingum, upphringingum frá sjálfvirkum uppkallskerfum (e. robocalls) og amapósti. Þingið hefur einnig sett lög sem skylda tiltekin fyrirtæki sem safna heilsufarsupplýsingum til að tilkynna neytendum um það ef öryggisrof verður ⁽⁷⁾.

Fylkin hafa einnig verið dugleg við að samþykkja lög í tengslum við friðhelgi einkalífs og öryggi. Frá árinu 2000 hafa 47 fylki, sem og Washington, D.C. (District of Columbia), Gvam, Púertó Ríkó og Bandarísku Jómfrúaejyar samþykkt lög sem skylda

(1) Sjá Viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna, Safe Harbor Enforcement Overview, https://build.export.gov/main/safeharbor/eu/eg_main_018476.

(2) Varðandi heildstæðari samantekt á réttarvernd í Bandaríkjunum, sjá Daniel J. Solove & Paul Schwartz, Information Privacy Law (5th ed. 2015).

(3) Í lögunum Gramm-Leach-Bliley Act er mjög víð skilgreining á hugtakinu fjármálastofnun sem tekur til allra fyrirtækja sem stunda „að verulegu leyti“ að bjóða fjármálaþjónustu eða -afurðir. Hún nær t.d. til fyrirtækja sem innleisa ávísanir, skammtímalánafyrirtækja, veðlánamiðlara, lánveitenda sem ekki eru bankar, matsmanna persónulegra fjármuna eða fasteigna, og þeirra sam hafa atvinnu af að útbúa skattframtöl.

(4) Samkvæmt lögunum Consumer Financial Protection Act („CFPA-lögunum“) frá 2010, X. bálki Pub. L. 111-203, 124 Stat. 1955 (July 21, 2010) (sem einnig eru þekkt sem Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act), var mikill hluti lagasetningarvalds Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna samkvæmt Gramm-Leach-Bliley Act fluttur til Skrifstofu neytendaverndar á sviði fjármála (Consumer Financial Protection Bureau („CFPB“)). Alríkisviðskiptastofnunin heldur heimildum til framfylgdar samkvæmt Gramm-Leach-Bliley Act auk lagasetningarvalds samkvæmt Safeguards Rule og takmarkaðs lagasetningarvalds samkvæmt Privacy Rule að því er varðar bílasala.

(5) Samkvæmt CFPA-lögunum fara Alríkisviðskiptastofnunin og Skrifstofa neytendaverndar á sviði fjármála (CFPB) sameiginlega með framfylgdarheimildir samkvæmt FOCRA-lögunum en lagasetningarvaldið færir að mestu leyti til Skrifstofu neytendaverndar á sviði fjármála (að undanskildri varúðarreglunni og reglunni um eyðingu upplýsinga (Red Flags and Disposal Rules)).

(6) Sjá 45 C.F.R. pts. 160, 162, 164.

(7) Sjá t.d. löginn American Recovery & Reinvestment Act frá 2009, Pub. L. No 111-5, 123 Stat. 115 (2009) og viðeigandi reglugerðir, 45 C.F.R. §§ 164.404-164.414; 16 C.F.R. pt. 318.

fyrirtæki til að tilkynna einstaklingum um öryggisbrot við meðferð persónuupplýsinga ⁽¹⁾. Í a.m.k. 32 fylkjum og á Púertó Ríkó eru lög um eyðingu gagna sem setja kröfur um eyðileggingu eða eyðingu persónuupplýsinga ⁽²⁾. Ýmis fylki hafa einnig samþykkt almenn lög um gagnaöryggi. Auk þess hefur Kalifornía samþykkt ýmis lög um friðhelgi einkalífsins, þ.m.t. lög sem skylda fyrirtæki til að hafa persónuverndarstefnu og upplýsa um starfshætti sína varðandi það að rekja ekki slóð viðskiptavina sinna (e. „Do Not Track practices“) ⁽³⁾, „Shine the Light“-lögin sem krefjast aukins gagnsæis af gagnamiðlurum ⁽⁴⁾, og lög sem fyrirskipa „gagnaeyðingarhnapp“ sem gerir ólöggráða börnum mögulegt að óska eftir eyðingu tiltekinna upplýsinga á samfélagsmiðlum ⁽⁵⁾. Á grundvelli þessara laga og annarra heimilda hafa alríkis- og fylkisstjórnvöld lagt verulegar fjársektir á fyrirtæki sem ekki hafa verndað friðhelgi einkalífs neytenda og öryggi persónuupplýsinga þeirra ⁽⁶⁾.

Mál, höfðuð af einkaaðilum, hafa einnig leitt til árangursríkra dóma og sátta sem hafa tryggt neytendum viðbótarvernd á sviði friðhelgi einkalífs og persónuverndar. Árið 2015 féllst Target t.d. á að greiða 10 milljónir bandaríkjadala sem hluta af sátt við viðskiptavinum sem héldu því fram að fjárhagsupplýsingum þeirra hefði verið stefnt í hættu með viðamiklu öryggisbroti við meðferð upplýsinga. Árið 2013 féllst AOL á að greiða 5 milljónir bandaríkjadala í sátt til að leysa úr hópmaalssókn vegna meintra ófullnægjandi aðferða við að gera upplýsingar ópersónugreinanlegar í tengslum við birtingu leitarfyrirspurna hundruð þúsunda notenda AOL. Auk þess samþykkti alríkisdómstóll að Netflix myndi greiða 9 milljónir bandaríkjadala fyrir meinta geymslu á skráum yfir leigusögu fólks í trássi við lögin Video Privacy Protection Act frá 1988. Alríkisdómstólar í Kaliforníu samþykktu tvær mismunandi sáttir við Facebook, og nam önnur 20 milljónum bandaríkjadala en hin 9,5 milljónum, vegna söfnunar, notkunar og miðlunar fyrirtækisins á persónuupplýsingum notenda þess. Árið 2008 samþykkti fylkisdómstóll í Kaliforníu sátt sem nam 20 milljónum bandaríkjadala við LensCrafters fyrir ólöglega birtingu á heilsufarsupplýsingum neytenda.

Eins og fram kemur í þessari samantekt veita Bandaríkin því, á heildina litið, verulega réttarvernd á sviði friðhelgi einkalífs neytenda og öryggi þeirra. Hið nýja samkomulag til varnar friðhelgi einkalífsins, sem tryggir einstaklingum í ESB mikilvægar verndarráðstafanir, verður starfrækt sem hluti af þessu stærra samhengi þar sem persónuvernd neytenda og öryggi þeirra verður áfram sett í forgang.

(1) Sjá t.d. National Conference of State Legislatures („NCSL“), State Security Breach Notification Laws (4. jan. 2016), sem er að finna á <http://www.ncsl.org/research/telecommunications-and-information-technology/security-breach-notification-laws.aspx>.

(2) NCSL, Data Disposal Laws (12. jan. 2016), sem er að finna á <http://www.ncsl.org/research/telecommunications-and-information-technology/data-disposal-laws.aspx>.

(3) Cal. Bus. & Professional Code §§ 22575-22579.

(4) Cal. Civ. Code §§ 1798.80-1798.84.

(5) Cal. Bus. & Professional Code § 22580-22582.

(6) Sjá Jay Cline, U.S. Takes the Gold in Doling Out Privacy Fines, Computerworld (17. feb. 2014), sem er að finna á <http://www.computerworld.com/s/article/9246393/Jay-Cline-U.S.-takes-the-gold-in-doling-out-privacy-fines?taxonomyId=17&pageNumber=1>.

V. VIÐAUKI

Bréf frá Anthony Foxx, samgönguráðherra Bandaríkjanna

19. febrúar 2016

Vera Jourová, framkvæmdastjóri
Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins
Rue de la Loi/Wetstraat 200
1049 Brussel
Belgía

Varðandi: Samkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins

Ágæta Vera Jourová, framkvæmdastjóri

Samgönguráðuneyti Bandaríkjanna („ráðuneytið“) metur mikils þetta tækifæri til að skýra hlutverk sitt við að framfylgja samkomulagi Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins. Samkomulagið gegnir þýðingarmiklu hlutverki við vernd persónuupplýsinga í viðskiptum í sífellt samtengdari heimi. Það gerir fyrirtækjum kleift að starfrækja mikilvæga starfsemi í hnattrænu hagkerfi og tryggir á sama tíma mikilvæga vernd fyrir friðhelgi einkalífs neytenda í ESB.

Samgönguráðuneytið greindi fyrst opinberlega frá því að hafa skuldbundið sig til að framfylgja lagarammanum um „örugga höfn“ í bréfi sem sent var framkvæmdastjórn Evrópusambandsins fyrir meira en 15 árum. Í því bréfi hét ráðuneytið því að framfylgja kröftuglega meginreglum um „örugga höfn fyrir friðhelgi einkalífsins“. Ráðuneytið mun áfram standa við þessar skuldbindingar sínar og er bréf þetta áminning þar um.

Ráðuneytið ítrekar skuldbindingar sínar, einkum á þeim aðalsviðum sem hér eru tilgreind: (1) forgangsröðun rannsókna á meintum brotum á friðhelgisamkomulaginu, (2) viðeigandi framfylgdaraðgerðir gegn aðilum vegna rangra eða villandi fullyrðinga um að þeir hafi friðhelgisamkomulagsvottun og (3) að fylgjast með og birta opinberlega framfylgdarfyrirmæli vegna brota á friðhelgisamkomulaginu. Við veitum upplýsingar um hverja og eina af þessum skuldbindingum og, vegna nauðsynlegs samhengis, einnig viðeigandi bakgrunnsupplýsingar um hlutverk ráðuneytisins í verndun friðhelgi einkalífs neytenda og framfylgd friðhelgisamkomulagsins.

I. BAKGRUNNUR

A. Heimildir samgönguráðuneytisins á sviði friðhelgi einkalífsins

Ráðuneytið er skuldbundið til að tryggja vernd upplýsinga sem neytendur veita flugrekendum og farmiðasólum. Heimild ráðuneytisins til að grípa til aðgerða á þessu sviði á sér stoð í lögum 49 U.S.C. 41712, þar sem flutningsaðila eða farmiðasala er bannað að viðhafa „óheimarlega eða villandi starfshætti eða óheimarlegar samkeppnisaðferðir“ við sölu flutninga í lofti sem skaða eða líklegt er að skaði neytendur. Þáttur 41712 er sniðinn eftir 5. lið laganna um Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna (Federal Trade Commission) (15 U.S.C. 45). Við túlkum lög okkar um óréttláta eða villandi viðskiptahætti þannig að þau banni flugrekanda eða farmiðasala að: (1) brjóta skilmála stefnu þess um persónuvernd eða (2) afla eða birta einkaupplýsingar með þeim hætti að brotið sé gegn opinberri stefnu, siðferði eða það valdi neytendum verulegum skaða sem ekki verði bættur með ávinningi sem vegur á móti. Við túlkum einnig lið 41712 þannig að flutningsaðilum og farmiðasólum sé bannað að: (1) brjóta hverja þá reglu sem ráðuneytið gefur út sem telur tiltekna starfshætti vera óréttláta eða villandi eða (2) brjóta löggin „Children's Online Privacy Protection Act“ (COPPA) eða reglur Alríkisviðskiptastofnunar Bandaríkjanna (FTC) um framkvæmd COPPA-laganna. Samkvæmt alríkislögum hefur samgönguráðuneytið óskiptar valdheimildir til að setja reglur um starfshætti flugrekenda en ráðuneytið deilir valdsviði með Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna að því er varðar starfshætti farmiðasala á sölu flutninga í lofti.

Þegar flutningsaðili eða seljandi flutninga í lofti skuldbindur sig opinberlega til að fara eftir meginreglunum innan ramma samkomulagsins til varnar friðhelgi einkalífsins getur ráðuneytið beitt ákvæðum í lið 41712 til að tryggja að farið sé eftir þessum meginreglum. Því er það svo að þegar farþegi hefur veitt upplýsingar til flutningsaðila eða farmiðasala, sem hefur heitið því að virða meginreglur friðhelgisamkomulagsins, er það brot á ákvæðum í lið 41712 ef flutningsaðilinn eða farmiðasalinn gerir það ekki.

B. Starfsvenjur við framkvæmd

Flugmálaskrifstofa ráðuneytisins (Aviation Enforcement Office) fer með rannsókn mála og ákærvald samkvæmt bandarískum lögum 49 41712. Hún framfylgir lögum sem leggja bann, samkvæmt ákvæðum í lið 41712, við óheiðarlegum og villandi viðskiptaháttum, fyrst og fremst með samningaviðræðum, undirbúningi stjórnsýslubanns og fyrirmæla um mat á einkaréttarlegum viðurlögum. Flestar ábendingar um hugsanleg brot berast skrifstofunni sem kvartanir frá einstaklingum, ferðaskrifstofum, flugrekendum og bandarískum og erlendum stjórnsýslustofnunum. Neytendur geta lagt fram kvartanir á heimasíðu samgönguráðuneytisins vegna brota flugrekenda og miðasala á friðhelgi einkalífsins ⁽¹⁾.

Ef ekki næst sanngjörn og viðeigandi sátt í máli hefur flugmálaskrifstofan vald til að hefja málsmeðferð til framfylgdar sem felur í sér skýrslugjöf til sönnunarfærslu fyrir dómara í stjórnsýslurétti í ráðuneytinu. Stjórnsýsludómarinn hefur heimild til að gefa út stjórnsýslubann og setja einkaréttarleg viðurlög. Brot á ákvæðum í lið 41712 geta leitt til stjórnsýslubanns og beitingar sekta sem nema allt að 27 500 bandaríkjadöllum fyrir hvert brot á ákvæðum þáttar 41712.

Ráðuneytið hefur ekki valdheimildir til að veita skaðabætur eða peningalega aðstoð til einstakra kvartenda. Ráðuneytið hefur hins vegar heimild til að samþykkja samkomulag sem næst í kjölfar rannsókna sem flugmálaskrifstofa ráðuneytisins á frumkvæði að og sem neytendur hafa beinan hag af (t.d. í reiðufé eða með inneignarmiðum) sem uppbót vegna peningasekta sem annars þyrfti að greiða bandarískum stjórnvöldum. Slíkt hefur áður átt sér stað og getur einnig gerst í tengslum við meginreglur innan ramma samkomulagsins til varnar friðhelgi einkalífsins þegar aðstæður gefa tilefni til. Verði flugrekendur uppvísir að endurteknum brotum á ákvæðum í lið 41712 gæti það vakið spurningar um hvort flugrekendur séu færir um að framfylgja lögum en það gæti, í versta tilviki, leitt til þess að flugrekandinn yrði dæmdur óhæfur til að starfa og missti þannig rekstrarleyfi sitt.

Hingað til hafa tiltölulega fáar kvartanir, vegna meintra brota miðasala eða flugrekenda á friðhelgi einkalífs, borist samgönguráðuneytinu. Þegar til kemur eru slíkar kærur rannsakaðar samkvæmt framangreindum meginreglum.

C. Réttarvernd samgönguráðuneytisins til hagsbóta fyrir neytendur í ESB

Samkvæmt lið 41712 gildir bann við óréttlátum eða villandi viðskiptaháttum í flutningum í lofti eða við sölu flutninga í lofti, um bandarísk og erlend flugfélög sem og farmiðasölur. Samgönguráðuneytið grípur reglulega til aðgerða gegn bandarískum og erlendum flugrekendum vegna starfsvenja sem áhrif hafa á bæði erlenda og bandaríska neytendur á grundvelli þess að starfsemi flugrekandans fór fram í sambandi við flutning til eða frá Bandaríkjunum. Ráðuneytið nýtir sér og mun áfram nýta sér öll tiltæk úrræði til að verja bæði erlenda og bandaríska neytendur fyrir óréttlátum eða villandi viðskiptaháttum eftirlitsskyldra aðila á flutningum í lofti.

Ráðuneytið framfylgir einnig öðrum sértækum lögum gagnvart flugrekendum þar sem verndin nær einnig til neytenda sem ekki eru bandarískir, s.s. COPPA-lögnum. COPPA-lögin krefja m.a. umsjónarmenn vefsetra og nettengdrar þjónustu sem beint er til barna eða vefsetra fyrir almenning, sem safna vísitandi persónuupplýsingum frá börnum undir 13 ára aldri, um að tilkynna foreldrum um það og fá sannanlega samþykki þeirra. Bandarískum vefsetrum og þjónustu, sem falla undir COPPA-lögin og safna persónuupplýsingum frá erlendum börnum, er skylt að fara að COPPA-lögnum. Erlend vefsetur og nettengd þjónusta verða einnig að fara að COPPA-lögnum ef þeim er beint til barna í Bandaríkjunum eða ef viðkomandi safna vísitandi persónuupplýsingum frá börnum í Bandaríkjunum. Samgönguráðuneytið hefur völd til að grípa til framfylgdaraðgerða ef bandarískir eða erlendir flugrekendur, sem eiga í viðskiptum í Bandaríkjunum, brjóta COPPA-lögin.

II. FRAMFYLGD FRIÐHELGISAMKOMULAGSINS

Ef flugrekandi eða farmiðasali óskar eftir að taka þátt í samkomulaginu til varnar friðhelgi einkalífsins og ráðuneytinu berst kvörtun um meint brot þess flugrekenda eða farmiðasala á friðhelgisamkomulaginu skal ráðuneytið framfylgja samkomulaginu kröftuglega með því að grípa til eftirfarandi ráðstafana.

⁽¹⁾ <http://www.transportation.gov/airconsumer/privacy-complaints>.

A. Forgangsröðun rannsókna á meintum brotum

Flugmálaskrifstofa ráðuneytisins mun rannsaka hverja kvörtun sem berst vegna meintra brota á friðhelgisamkomulaginu (þ.m.t. kvartanir frá persónuverndaryfirvöldum í Evrópusambandinu) og grípa til framfylgdaraðgerða þar sem vísbendingar gefa til kynna að um brot sé að ræða. Flugmálaskrifstofan mun enn fremur vinna með Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna og viðskiptaráðuneytinu og veita forgang ásökunum um að eftirlitsskyldir aðilar virði ekki skuldbindingar sínar sem eru hluti af friðhelgisamkomulaginu.

Við móttöku kvörtunar vegna meintra brota á samkomulaginu til varnar friðhelgi einkalífsins getur flugmálaskrifstofa ráðuneytisins gripið til víðtækra aðgerða við rannsókn mála. Hún getur t.d. endurskoðað persónuverndarstefnur miðasala eða flugrekenda, aflað frekari upplýsinga frá miðasalanum eða flugrekandanum eða frá þriðju aðilum, fylgt kvörtuninni eftir og metið hvort brotamynstur fyrirfinnst eða hvort áhrifa gæti hjá verulegum fjölda neytenda. Að auki getur hún ákvarðað hvort málið snerti atriði sem falla undir viðskiptaráðuneytið eða Alríkisviðskiptastofnunina, metið hvort neytenda- og fyrirtækjafraeðsla myndi gagnast og, eins og við á, hafið málsmeðferð til framfylgdar.

Ef ráðuneytið fær vitneskju um mögulegt brot miðasala á friðhelgisamkomulaginu mun það hafa samráð við Alríkisviðskiptastofnun Bandaríkjanna um málið. Við tilkynnum einnig Alríkisviðskiptastofnuninni og viðskiptaráðuneytinu um niðurstöður allra framfylgdaraðgerða vegna brota á friðhelgisamkomulaginu.

B. Viðbrögð við röngum eða villandi fullyrðingum um þátttöku í friðhelgisamkomulaginu

Ráðuneytið er skuldbundið til að rannsaka brot á friðhelgisamkomulaginu, þ.m.t. rangar eða villandi staðhæfingar um þátttöku í áætlun friðhelgisamkomulagsins. Við munum veita forgang málum sem viðskiptaráðuneytið vísar til okkar og varða fyrirtæki sem það telur að haldi því ranglega fram að það sé þátttakandi í friðhelgisamkomulaginu eða noti sér gæðamerki þess í leyfisleysi.

Auk þess er vakin athygli á því að ef fyrirtæki heitir því í persónuverndarstefnu sinni að það fari að meginreglum samkomulagsins til varnar friðhelgi einkalífsins þá mun vanræksla á skráningu eða viðhaldi skráningar hjá viðskiptaráðuneytinu að öllum líkindum ekki, í sjálfu sér, undanþiggja fyrirtækið því að Alríkisviðskiptastofnunin framfylgi þeim skuldbindingum.

C. Eftirlit með og opinber birting framfylgdarfyrirmæla vegna brota á friðhelgisamkomulaginu

Flugmálaskrifstofa ráðuneytisins er einnig skuldbundin til að fylgjast með framfylgdarfyrirmælum, eftir þörfum til að tryggja fylgni við áætlun friðhelgisamkomulagsins. Ef skrifstofan gefur út fyrirmæli um að flugrekandi eða farmiðasali skuli láta af framtíðar brotum á friðhelgisamkomulaginu og ákvæðum í lið 41712, mun hún fylgjast sérstaklega með því að einingin fari að ákvæðunum um stjórnýslubann í fyrirmælunum. Auk þess mun skrifstofan tryggja að fyrirmæli í málum vegna friðhelgisamkomulagsins séu aðgengileg á vefsíðu hennar.

Við hlökkum til áframhaldandi samstarfs við samstarfsaðila okkar á alríkisvettvangi í Bandaríkjunum og hagsmunaaðila í ESB um málefni friðhelgisamkomulagsins.

Ég vona að þessar upplýsingar komi að gagni. Vinsamlegast hafið samband ef þér óskið frekari upplýsinga.

Virðingarfyllt,
Anthony R. Foxx
samgönguráðherra

VI. VIÐAUKI

Bréf frá Robert Litt, aðallögfræðingi

Skrifstofa framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna

22. febrúar 2016

Hr. Justin S. Antonipillai
Lögfræðingur
Viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna
1401 Constitution Avenue, NW
Washington, DC 20230

Hr. Ted Dean
Staðgengill aðstoðarframkvæmdastjóra
Stjórnsýsluskrifstofu alþjóðaviðskipta
1401 Constitution Avenue, NW
Washington, DC 20230

Ágætu hr. Antonipillai og hr. Dean,

Undanfarin tvö og hálf ár hafa Bandaríkin, í tengslum við samningaviðræður um rammisamkomulag Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins, veitt umtalsverðar upplýsingar um starfshætti öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna við öflun vitneskju frá merkjasendingum. Upplýsingarnar varða m.a. gildandi lagaramma, marglaga eftirlit með starfsemi, viðtækt gagnsæi starfseminnar og heildarvernd fyrir friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi, í því skyni að aðstoða framkvæmdastjórn Evrópusambandsins við að ákvarða hvort þessar verndarráðstafanir séu fullnægjandi, þar sem þær tengjast undanþágu frá meginreglum friðhelgisamkomulagsins í þágu þjóðaröryggis. Skjal þetta er samantekt á upplýsingum sem látnar hafa verið í té.

I. FORSETATILSKIPUN 28 (PPD 28) OG STARFSEMI BANDARÍKJANNA Á SVIÐI ÖFLUNAR VITNESKJU FRÁ MERKJASENDINGUM

Öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna stunda eftirgrennslan um erlend öfl undir ströngu eftirliti, í nákvæmu samræmi við bandarísk lög og samkvæmt marglaga eftirliti þar sem áhersla er lögð á mikilvæg forgangsráði sem varða eftirgrennslan um erlend öfl og bandarísk þjóðaröryggismál. Öflun Bandaríkjanna á vitneskju frá merkjasendingum er stýrt af fjölbreyttu safni laga og stefnumála, þ.m.t. stjórnarskrá Bandaríkjanna, lögnum Foreign Intelligence Surveillance Act (50 U.S.C. § 1801 o.áfr.) (FISA), stjórnvaldsfyrirmælum 12333 (E.O. 12333) og reglum um framkvæmd þeirra, forsetatilskipunum og fjölmörgum málsmeðferðarreglum og leiðbeiningum sem samþykktar hafa verið af FISA-dómstólum og dómsmálaráðherra, sem setja viðbótarreglur sem takmarka söfnun, varðveislu, notkun og miðlun upplýsinga sem varða eftirgrennslan um erlend öfl⁽¹⁾.

a. Yfirlit yfir Forsetatilskipun 28 (PPD 28)

Barack Obama, forseti Bandaríkjanna, flutti í janúar 2014 ræðu þar sem hann gerði grein fyrir ýmsum úrbótum á starfsemi Bandaríkjanna við öflun vitneskju frá merkjasendingum auk þess að gefa út forsetatilskipun 28 (PPD-28) varðandi þá starfsemi⁽²⁾. Forsetinn lagði áherslu á að öflun Bandaríkjanna á vitneskju frá merkjasendingum varðaði ekki aðeins öryggi og frelsi í Bandaríkjunum heldur einnig öryggi og frelsi í öðrum löndum, þ.m.t. aðildarríkjum ESB, sem reiða sig á upplýsingar sem leyniþjónustustofnarnir Bandaríkjanna afla til að vernda eigin borgara.

Í PPD 28 er sett fram röð meginreglna og krafna sem gilda um alla starfsemi Bandaríkjanna við öflun vitneskju frá merkjasendingum og um alla einstaklinga, án tillits til ríkisfangs eða þjóðernis. Einkum er þar að finna tilteknar kröfur um verklagsreglur við söfnun, varðveislu og miðlun persónuupplýsinga, sem fengnar eru við öflun Bandaríkjanna á vitneskju frá merkjasendingum, um einstaklinga sem ekki eru bandarískir. Kröfur þessar eru settar fram í smáatriðum hér neðar en samantekið eru þær eftirfarandi:

— Í forsetatilskipuninni er áréttað að Bandaríkin safna aðeins vitneskju frá merkjasendingum sem þeim er heimilt samkvæmt lögum, stjórnvaldsfyrirmælum eða öðrum forsetatilskipunum.

⁽¹⁾ Frekari upplýsingar varðandi eftirgrennslan Bandaríkjanna um erlend öfl eru birtar á netinu og aðgengilegar almenningi í gegnum IC on the Record (www.icontherecord.tumblr.com), á opinberu vefsetri ODNI sem miðar að því að stuðla að meira gagnsæi á eftirgrennslan stjórnvalda.

⁽²⁾ Er að finna á: <https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/01/17/presidential-policy-directive-signals-intelligence-activities>.

- Með forsetatilskipuninni er komið á fót verklagsreglum til að tryggja að öflun vitneskju frá merkjasendingum fari eingöngu fram af lögmætum og til þess heimilum ástæðum í þágu þjóðaröryggis.
- Með forsetatilskipuninni er einnig gerð krafa um að einkalíf og borgaralegt frelsi séu óaðskiljanlegir áherslupættir í áætlanagerð um öflun vitneskju með eftirgrennslan um merkjasendingar. Einkum safna Bandaríkin ekki vitneskju til að þagga eða bæla niður gagnrýni eða mótmæli, í því skyni að mismuna einstaklingum á grundvelli þjóðernislegs uppruna, kynþáttar, kynferðis, kynhneigðar eða trúar, eða til að veita bandarískum fyrirtækjum og atvinnugreinum samkeppnisyfirburði.
- Í forsetatilskipuninni er kveðið á um að öflun vitneskju frá merkjasendingum sé eins markviss og mögulegt er og að magnsöfnun vitneskju frá merkjasendingum megi eingöngu nota í sérstökum, nákvæmlega tilgreindum tilgangi.
- Í forsetatilskipuninni er kveðið á um að öryggis- og leyniþjónustustofnanir innleiði málsmeðferðarreglur sem eru „útfærðar með réttmætum hætti til að lágmarka miðlun og varðveislu persónuupplýsinga sem aflað er með eftirgrennslan um merkjasendingar“ og einkum að tiltekin vernd persónuupplýsinga sem bandarískir einstaklingar njóta nái einnig til upplýsinga um einstaklinga sem ekki eru bandarískir.
- Verklagsreglur embætta um framkvæmd forsetatilskipunar 28 hafa verið samþykktar og gerðar opinberar.

Gildissvið málsmeðferðarregla og verndar sem hér er sett fram um friðhelgisamkomulagið liggur ljóst fyrir. Þegar upplýsingar hafa verið fluttar til fyrirtækja í Bandaríkjunum samkvæmt friðhelgisamkomulaginu, eða raunar með hvaða hætti sem er, geta leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna einungis farið fram á að fá upplýsingarnar afhentar frá fyrirtækjunum ef krafa þeirra er í samræmi við lög um eftirlit með erlendum leyniþjónustum (FISA) eða ef hún er gerð samkvæmt lagaákvæði í þjóðaröryggisbréfi (National Security Letter - NSL) sem fjallað er um hér á eftir⁽¹⁾. Án þess að staðfesta eða neita fjölmiðlaumfjöllun um meinta söfnun öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna á upplýsingum sem berast til Bandaríkjanna um kapla sem liggja yfir Atlantshafið, ef þessar stofnanir söfnuðu upplýsingum sem berast um kapla sem liggja yfir Atlantshafið, myndu þær afla slíkra upplýsinga með þeim takmörkunum og verndarráðstöfunum sem hér eru settar fram, þar með taldar eru kröfurnar í forsetatilskipun 28.

b. Takmarkanir á gagnasöfnun

Í forsetatilskipun 28 eru settar fram nokkrar mikilvægar almennar meginreglur sem gilda um öflun vitneskju með eftirgrennslan um merkjasendingar:

- Öflun vitneskju með eftirgrennslan um merkjasendingar verður að heimila með lagasamþykkt eða forsetaheimild og skal fara fram í samræmi við stjórnarskrá og löggjöf Bandaríkjanna.
- Taka verður friðhelgi einkalíffsins og borgaralegt frelsi inn í áætlanagerð um öflun vitneskju frá merkjasendingum.
- Vitneskju frá merkjasendingum verður aðeins aflað þegar það er í þágu gilda markmiða um eftirgrennslan um erlend öfl eða gagnnjósnastarfsemi.
- Bandaríkin munu ekki afla vitneskju frá merkjasendingum í þeim tilgangi að bæla niður gagnrýni eða mótmæli.
- Bandaríkin munu ekki afla vitneskju frá merkjasendingum í því skyni að mismuna fólki á grundvelli þjóðernislegs uppruna, kynþáttar, kynferðis, kynhneigðar eða trúar.
- Bandaríkin munu ekki afla vitneskju frá merkjasendingum til að veita bandarískum fyrirtækjum og atvinnugreinum samkeppnisyfirburði.
- Starfsemi Bandaríkjanna á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum verður *alltaf* að vera eins markviss og mögulegt er, að teknu tilliti til þess hvort aðrar heimildir eru aðgengilegar. Þetta merkir meðal annars að þegar því verður við komið skal öflun vitneskju frá merkjasendingum vera markviss fremur en með magnsöfnun.

Krafan um að starfsemi á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum sé „eins markviss og mögulegt er“ gildir um það með hvaða hætti vitneskju er aflað frá merkjasendingum, sem og um það hvers er í raun aflað. Til dæmis þurfa öryggis- og

(1) Löggæslu- eða eftirlitsstofnanir geta óskað eftir upplýsingum í rannsóknartilgangi frá fyrirtækjum í Bandaríkjunum samkvæmt þeim reglum sem gilda um önnur opinber löggæslu- og eftirlitsyfirvöld sem falla utan gildissviðs forsetabréfs þessa, sem takmarkast við yfirvöld sem bera ábyrgð á þjóðaröryggi.

leyniþjónustustofnanir að taka tillit til þess hvort aðrar upplýsingar eru fyrirbyggjandi þegar þær taka ákvörðun um hvort afla eigi vitneskju frá merkjasendingum, þ.m.t. frá diplómáttum eða opinberum aðilum, og forgangsraða söfnun með þeim hætti ef við á og raunhæft er. Enn fremur ættu öryggis- og leyniþjónustustofnanir að krefjast þess, þar sem því verður við komið, að söfnun beinist að tilteknum aðilum eða viðfangsefnum sem eftirgrennslan um erlend öfl beinist að með því að nota aðgreina (t.d. sérstakan búnað, valhugtök og auðkenni).

Mikilvægt er að skoða upplýsingar sem lagðar eru fyrir framkvæmdastjórnina í heildarsamhengi. Hvað sé „mögulegt“ eða „framkvæmanlegt“ er ekki háð ákvörðun einstaklinga heldur stjórnast það af stefnum sem stofnanir hafa gefið út samkvæmt forsetatilskipun 28 — sem gerðar hafa verið aðgengilegar öllum — og af öðrum ferlum sem þar er lýst ⁽¹⁾. Eins og greint er frá í forsetatilskipun 28 er magnsöfnun vitneskju frá merkjasendingum söfnun sem „vegna tæknilegra eða rekstrarlegra atriða, er aflað án notkunar aðgreina (t.d. sérstakra auðkenna, valhugtaka o.s.frv.)“. Hvað þetta varðar er það viðurkennt í forsetatilskipun 28 að öryggis- og leyniþjónustustofnanir verði, í vissum tilvikum að grípa til magnsöfnunar upplýsinga frá merkjasendingum til þess að greina nýjar eða vaxandi ógnir og aðrar mikilvægar upplýsingar, sem varða þjóðaröryggi og gjarnan leynast í stórum og flóknum, nútímalegum, alþjóðlegum samskiptakerfum. Þar er einnig viðurkennt mikilvægi friðhelgi einkalífs og borgaralegs frelsis við magnsöfnun vitneskju frá merkjasendingum. Í forsetatilskipun 28 er því öryggis- og leyniþjónustustofnunum bent á að forgangsraða öðrum kostum sem myndu leyfa markvissa öflun vitneskju frá merkjasendingum fremur en magnsöfnun slíkrar vitneskju. Til samræmis við það ættu því öryggis- og leyniþjónustustofnanir að framkvæma markvissa öflun vitneskju frá merkjasendingum fremur en magnsöfnun vitneskju frá merkjasendingum þegar því verður við komið ⁽²⁾. Þessar meginreglur tryggja að magnsöfnun gildi aðeins í undantekningartilfellum og verði ekki almenna reglan.

Varðandi hugtakið „réttmæti“ (e. reasonableness) þá er það hornsteinn bandarískra laga. Það táknað að öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna þurfi ekki að samþykkja sérhverja ráðstöfun sem er fræðilega möguleg heldur þurfi þær að veita viðleitni sína til að vernda hagsmuni lögmætrar friðhelgi einkalífsins og borgaralegs frelsis á móti hagnýtri nauðsyn öflunar vitneskju frá merkjasendingum. Einnig hér hafa stefnur stofnananna verið gerðar aðgengilegar öllum og geta veitt fullvissu fyrir að hugtakið „útfærðar með réttmætum hætti til að lágmarka miðlun og varðveislu persónuupplýsinga“ grafi ekki undan almennu reglunni.

Í forsetatilskipun 28 er einnig kveðið á um að magnsöfnun vitneskju frá merkjasendingum megi eingöngu nota í sérstökum tilgangi sem samtals telur sex atriði sem eru: greining og barátta gegn tiltekinni starfsemi erlendra afla, aðgerðir gegn hryðjuverkum, ráðstafanir gegn útbreiðslu kjarnavopna, öryggi á Netinu, greining og barátta gegn ógnum sem beinast að heraflla Bandaríkjanna eða bandamanna þeirra og barátta gegn ógnum er varða afbrot milli landa, þ.m.t. að reyna að komast hjá refsiaðgerðum. Þjóðaröryggisráðgjafi forsetans (e. President's National Security Advisor), í samráði við framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (DNI), mun árlega endurskoða þessa leyfilegu magnsöfnun vitneskju frá merkjasendingum til að gaumgæfa hvort henni þurfi að breyta. Framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna mun gera skrá þessa öllum aðgengilega að því marki sem aðstæður leyfa og í samræmi við þjóðaröryggi. Þetta er mikilvæg og gagnsæ takmörkun á notkun magnsöfnunar vitneskju frá merkjasendingum.

Þar að auki hafa öryggis- og leyniþjónustustofnanirnar sem framkvæma forsetatilskipun 28 styrkt greiningarvenjur og -reglur við leit að merkjasendingum, sem ekki hafa verið metnar ⁽³⁾. Greinendur verða að móta leit sína eða önnur leitarskilyrði og -aðferðir til að tryggja að þær séu viðeigandi til að greina upplýsingar sem aflað er með eftirgrennslan, sem eiga við gilt viðfangsefni við öflun upplýsinga um erlend öfl eða í löggæslutilgangi. Í því skyni verða öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna að miða fyrirspurnir um einstaklinga við þá flokka upplýsinga sem aflað er frá merkjasendingum sem svara til krafna um að framfylgja eftirgrennslan um erlend öfl eða krafna löggæslu, til að koma í veg fyrir notkun persónuupplýsinga sem ekki tengjast kröfum sem varða eftirgrennslan um erlend öfl eða löggæslu.

Mikilvægt er að leggja áherslu á að öll magnsöfnun á netsamskiptum sem öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna framkvæma með öflun vitneskju frá merkjasendingum tekur til lítils hluta Netsins. Þar að auki tryggir beiting markvissrar leitar, eins og lýst er hér að framan, að greinendur fái einungis í hendur til rannsóknar þau atriði sem talin eru hafa mögulegt upplýsingagildi. Takmörkunum þessum er ætlað að vernda friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi allra einstaklinga, án tillits til þjóðernis þeirra og hvar þeir kunna að hafa fasta búsetu.

(1) Má nálgast á: www.icontherecord.tumblr.com/ppd-28/2015/privacy-civil-liberties#ppd-28. Með þessum verklagsreglum er markviss öflun, sem lýst er hér í bréfinu, innleidd með þeim hætti að hún er sértæk fyrir hverja einingu öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna (e. IC element).

(2) Til dæmis kveða málsmeðferðarreglur Þjóðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna (NSA) sem innleiða forsetatilskipun 28 á um að „þegar því verður komið við muni öflun upplýsinga fara fram með því að nota eitt eða fleiri valhugtök til þess að beina öflun upplýsinganna að sérstökum aðilum eða viðfangsefnum sem eftirgrennslan beinist að (t.d. sérstökum, þekktum alþjóðlegum hryðjuverkamanni eða hryðjuverkahópi) eða sérstökum viðfangsefnum eftirgrennslanar um erlend öfl (t.d. útbreiðslu erlends afls eða fulltrúa þess á geryðingarvopnum)“.

(3) Má nálgast á: http://www.dni.gov/files/documents/1017/PPD-28_Status_Report_Oct_2014.pdf.

Í Bandaríkjunum tryggja ítarlegir ferlar að öflun vitneskju frá merkjasendingum fari eingöngu fram í þeim tilgangi að efla þjóðaröryggi. Á hverju ári forgangsraðar forseti Bandaríkjanna öflun upplýsinga um erlend öfl eftir umfangsmikið, formlegt samráð stofnana. Framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna (DNI) ber ábyrgð á að þessi forgangsröðun upplýsingaöflunar sé skili sér í heildarramma forgangsverkefna bandarísku leyniþjónustunnar (e. National Intelligence Priorities Framework) eða NIPF. Með forsetatilskipun 28 er formlegt samráð stofnana styrkt og aukið til að tryggja að öll forgangsröðun upplýsingaöflunar öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna sé endurskoðuð og samþykkt af háttsettum stefnumótendum. Í tilskipun 204 um öryggis- og leyniþjónustustofnanir (Intelligence Community Directive (ICD) 204) eru frekari leiðbeiningar um NIPF-rammann, en hún var uppfærð í janúar 2015 svo hún tæki til krafna sem settar voru fram í forsetatilskipun 28 ⁽¹⁾. Þó heildarramma forgangsverkefna bandarísku leyniþjónustunnar sé trúnaðarflokkaður, endurspeglast upplýsingar sem tengjast tilteknum forgangsatríðum í eftirgrennslan Bandaríkjanna um erlend öfl í árlegu, opinberu ógnarmati framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (DNI) á alþjóðavísu (e. *Worldwide Threat Assessment*), sem einnig er tiltækt á vefsetri ODNI.

Forgangsverkefni sem birtast í heildarramma forgangsverkefna bandarísku leyniþjónustunnar (NIPF) eru nokkuð almenn. Þar á meðal eru viðfangsefni eins og eftirsókn tiltekinna erlendra andstæðinga eftir kjarnorku- og skotflaugamætti, áhrif spillingar innan eiturlyfjaringja og mannréttindabrot í tilteknum löndum. Og þetta á ekki aðeins við um öflun vitneskju frá merkjasendingum heldur um alla eftirgrennslan. Sú stofnun sem ber ábyrgð á að umbreyta forgangsverkefnum sem birtast í NIPF-rammanum í raunverulega söfnun vitneskju frá merkjasendingum nefnist Nefnd um öflun vitneskju frá merkjasendingum (e. National Signals Intelligence Committee) eða SIGCOM. Hún er starfrækt undir stjórn framkvæmdastjóra Þjóðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna (e. Director of the National Security Agency (NSA)), sem tilnefndur er skv. stjórnvaldsfyrirmælum 12333 sem „aðgerðastjóri yfir öflun vitneskju frá merkjasendingum“ og er ábyrgur fyrir eftirliti og samræmingu á öflun vitneskju frá merkjasendingum í öryggis- og leyniþjónustustofnunum Bandaríkjanna undir eftirliti bæði varnarmálaráðherra og framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (DNI). Í nefnd um öflun vitneskju frá merkjasendingum (SIGCOM) eru fulltrúar frá öllum einingum öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna og um leið og forsetatilskipun 28 kemur að fullu til framkvæmda munu einnig taka þar sæti fulltrúar frá öllum öðrum ráðuneytum og stofnunum sem hagsmuna hafa að gæta í stefnu um öflun vitneskju frá merkjasendingum.

Öll bandarísk ráðuneyti og stofnanir sem nýta sér gögn sem aflað er við eftirgrennslan um erlend öfl geta sent beiðnir um öflun upplýsinga til SIGCOM. Nefndin (SIGCOM) fer yfir beiðnirnar, tryggir að þær séu í samræmi við heildarramma forgangsverkefna bandarísku leyniþjónustunnar (NIPF) og forgangsraðar þeim eftir viðmiðum á borð við:

- Getur öflun vitneskju frá merkjasendingum veitt gagnlegar upplýsingar í því tilviki eða eru til aðrar betri eða kostnaðarhagkvæmari heimildir til að mæta kröfunni, svo sem myndmál eða opinberar upplýsingar?
- Hversu nauðsynlegar eru þessar upplýsingar? Ef þær eru forgangsatríði innan heildarramma forgangsverkefna bandarísku leyniþjónustunnar (NIPF) eru miklar líkur á að þær verði settar í forgang við öflun vitneskju frá merkjasendingum.
- Hvers konar öflun vitneskju frá merkjasendingum er hægt að nota?
- Er gagnasöfnunin eins markviss og mögulegt er? Ættu að gilda tíma-, landfræðilegar eða annars konar takmarkanir?

Auk krafna sem gerðar eru við öflun Bandaríkjanna um á vitneskju frá merkjasendingum er þess einnig krafist að beint tillit sé tekið til annarra þátta, nánar tiltekið:

- Er sá aðili sem gagnasöfnunin eða aðferðafræðin sem notuð er við hana beinist að, sérlega viðkvæmt viðfangsefni? Ef svo er kallar það á rýni háttsettra stefnumótenda.
- Mun gagnasöfnunin skapa óréttmæta áhættu fyrir friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi, án tillits til ríkisfangs?
- Eru viðbótar verndarráðstafanir vegna miðlunar og varðveislu nauðsynlegar til verndar friðhelgi einkalífs eða þjóðaröryggishagsmuna?

Í lok ferlisins tekur þjálfað starfsfólk Þjóðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna forgangsverkefni sem fullgild hafa verið af nefnd um öflun vitneskju frá merkjasendingum (SIGCOM) og kannar og greinir tiltekin valhugtök, s.s. símanúmer eða tölvupóstföng sem búast má við að leiði til öflunar vitneskju um erlend öfl sem mótsvarar þessum forgangsverkefnum. Sérhvert valhugtak verður að rýna og samþykkja áður en það er fært inn í söfnunarkerfi Þjóðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna. Jafnvel þá veltur

⁽¹⁾ Má nálgast á: <http://www.dni.gov/files/documents/ICD/ICD%202004%20National%20Intelligence%20Priorities%20Framework.pdf>.

Það hvort og hvenær raunveruleg upplýsingaöflun fer fram að hluta til á fleiri atriðum sem þarf að taka tillit til, eins og aðgengileika viðeigandi úrræða til upplýsingaöflunar. Þetta ferli tryggir að markmið öflunar Bandaríkjanna á vitneskju frá merkjasendingum endurspeglar gildar og mikilvægar þarfir fyrir eftirgrennslan um erlend öfl. Og auðvitað, þegar öflun fer fram samkvæmt lögum um eftirlit með erlendum leyniþjónustum (FISA) þurfa Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna og aðrar stofnanir að lúta frekari takmörkunum sem staðfestar hafa verið af dómstólum sem fjallar um eftirlit með eftirgrennslan um erlend öfl (Foreign Intelligence Surveillance Court). Í stuttu máli geta hvorki Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna né aðrar bandarískar leyniþjónustustofnanir ákveðið einar og sér hvaða upplýsinga eigi að afla.

Almennt tryggir þetta ferli að öll forgangsöröðun fyrir eftirgrennslan Bandaríkjanna sé ákveðin af háttsettum stefnumótendum sem eru í bestri stöðu til að greina þarfir fyrir eftirgrennslan Bandaríkjanna um erlend öfl og að þeir stefnumótendur taki ekki aðeins tillit til mögulegs gildis öflunar vitneskjunnar heldur einnig þeirrar áhættu sem tengist þeirri öflun, þ.m.t. áhættu fyrir friðhelgi einkalífs, innlenda efnahagslega hagsmuni og erlend tengsl.

Að því er varðar gögn sem send eru til Bandaríkjanna samkvæmt friðhelgisamkomulaginu, og þó Bandaríkin geti ekki staðfest eða neitað að beitt sé sértækum aðferðum eða aðgerðum við öflun vitneskju, gilda kröfur sem settar eru fram í forsetatilskipun 28 um alla starfsemi Bandaríkjanna er varðar öflun upplýsinga frá merkjasendingum, án tillits til tegundar eða uppruna gagnanna sem verið er að afla. Enn fremur gilda takmarkanir og verndarráðstafanir, sem eiga við um öflun vitneskju með eftirgrennslan um merkjasendingar einnig um öflun vitneskju frá merkjasendingum sem leyfð hefur verið, þ.m.t. bæði um erlend samskipti og í þágu þjóðaröryggis.

Verklagsreglur, sem fjallað er um hér að framan, sýna fram á skýra skuldbindingu um að koma í veg fyrir handahófskennda og tilviljanakennda öflun vitneskju með eftirgrennslan um merkjasendingar og að fylgja réttmætiskröfunni – frá hæstu þrepum ríkisstjórnarinnar. Í forsetatilskipun 28 sem og í reglum stofnana um framkvæmd hennar eru nýjar og gamlar takmarkanir skýrðar og því lýst í smáatriðum hver tilgangur Bandaríkjanna sé með öflun og notkun upplýsinga frá merkjasendingum. Þær eiga að tryggja að starfsemi á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum fari og haldi áfram að fara, eingöngu fram í þeim tilgangi að efla lögmæti markmiða með öflun vitneskju um erlend öfl.

c. Takmarkanir á varðveislu og miðlun

Í 4. lið forsetatilskipunar 28 er gerð krafa um að hver einstök öryggis- og leyniþjónustustofnun Bandaríkjanna setji sér skýr mörk vegna varðveislu og miðlunar persónuupplýsinga um einstaklinga sem ekki eru bandarískir, sambærileg þeim sem gilda um einstaklinga sem eru bandarískir, og sem aflað er með eftirgrennslan um merkjasendingar. Reglur þessar eru felldar inn í verklagsreglur hvernar einstakrar öryggis- og leyniþjónustustofnunar Bandaríkjanna, sem birtar voru í febrúar 2015 og eru aðgengilegar öllum. Til að uppfylla skilyrði um varðveislu og miðlun vitneskju um erlend öfl verða persónuupplýsingar að tengjast öflun vitneskju sem veitt hefur verið heimild fyrir, eins og kveðið er á um í ferli fyrir heildarramma forgangsverkefna bandarísku leyniþjónustunnar (NIPF) sem lýst er hér að framan, gild ástæða verður að vera til að ætla að þær séu sönnunargögn um afbrot, eða þær mótsvari einhverjum af öðrum kröfum fyrir varðveislu persónuupplýsinga um bandaríska einstaklinga sem tilgreindar eru í lið 2.3 í stjórnvaldsfyrirmælum 12333 (Executive Order 12333).

Upplýsingar sem ekki hafa verið ákvarðaðar samkvæmt þessu má varðveita í að hámarki fimm ár, nema framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna (DNI) kveði skýrt á um að áframhaldandi varðveisla sé í þágu þjóðaröryggishagsmuna Bandaríkjanna. Þar af leiðandi verða öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna að eyða persónuupplýsingum um einstaklinga sem ekki eru bandarískir og sem aflað hefur verið með eftirgrennslan um merkjasendingar, innan fimm ára frá öflun þeirra, nema ef t.d. ákveðið hefur verið að upplýsingarnar eigi við um kröfu er varðar heimilaða öflun vitneskju um erlend öfl, eða ef framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna (DNI), að teknu tilliti til álits fulltrúa verndar borgaralegs frelsis hjá ODNI (e. ODNI Civil Liberties Protection Officer), auk embættismanna hjá stofnun um friðhelgi einkalífsins og borgaralegra réttinda, kveði á um að áframhaldandi varðveisla sé í þágu þjóðaröryggishagsmuna.

Að auki er nú skýr krafa, í stefnum allra stofnana sem innleiða forsetatilskipun 28, um að ekki megi miðla upplýsingum um einstakling einungis vegna þess að hann er ekki bandarískur og hefur ODNI gefið út tilskipun sem nær til allra öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna⁽¹⁾ sem endurspeglar þessa kröfu. Þess er sérstaklega krafist að starfsfólk öryggis- og leyniþjónustustofnana taki tillit til friðhelgi einkalífs einstaklinga sem ekki eru bandarískir, þegar það semur og dreifir leyniþjónustuskýrslum. Öflun vitneskju frá merkjasendingum er varðar venjubundnar athafnir erlends einstaklings telst ekki vera öflun vitneskju um erlend öfl sem hægt væri að miðla eða geyma varanlega af þeirri einu ástæðu, nema það falli á annan hátt undir kröfu er varðar heimilaða öflun vitneskju um erlend öfl. Þetta er viðurkenning á mikilvægrri takmörkun sem er svar við áhyggjum framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins af því hversu eftirgrennslan um erlend öfl er vítt skilgreind eins og hún er sett fram í stjórnvaldsfyrirmælum 12333 (Executive Order 12333).

⁽¹⁾ Tilskipun 203 um öryggis- og leyniþjónustustofnanir (Intelligence Community Directive (ICD) 203) má nálgast á: <http://www.dni.gov/files/documents/ICD/ICD%20203%20Analytic%20Standards.pdf>.

d. Reglufylgni og eftirlit

Eftirlitskerfi Bandaríkjanna með öflun vitneskju um erlend öfl kveður á um strangt og marglaga eftirlit til að tryggja að farið sé að tilskildum ákvæðum gildandi laga og málsmeðferðarreglna, þ.m.t. að því er varðar öflun, varðveislu og miðlun upplýsinga um einstaklinga sem ekki eru bandarískir og aflað er með vitneskju frá merkjasendingum eins og fram kemur í forsetatilskipun 28. Þetta felur í sér eftirfarandi:

- Hundruð starfsmanna starfa við eftirlit hjá öryggis- og leyniþjónustustofnunum Bandaríkjanna. Hjá Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna (NSA) einni saman einbeita fleiri en 300 starfsmenn sér að því að farið sé að tilskildum ákvæðum og eftirlitsskrifstofur er einnig að finna í öðrum stofnunum. Að auki sinnir dómsmálaráðuneytið umfangsmiklu eftirliti með eftirgrennslan og varnarmálaráðuneytið sinnir einnig eftirliti.
- Innan hvernar öryggis- og leyniþjónustustofnunar er embætti yfirtirlitsaðila (e. Office of the Inspector General) sem ber m.a. ábyrgð á eftirliti með eftirgrennslan um erlend öfl. Yfirtirlitsaðilar eru samkvæmt lögum óháðir og hafa víðtækar heimildir til rannsókna, úttekta og endurskoðana á áætlunum, þ.m.t. á svikum, misnotkun eða brotum á lögum og geta mælt með aðgerðum til úrbóta. Þótt tilmæli yfirtirlitsaðila séu ekki bindandi eru skýrslur þeirra oft gerðar opinberar og í öllu falli birtar þjóðþingi Bandaríkjanna og felur þetta í sér eftirfylgniskýrslur ef aðgerðum til úrbóta, sem mælt hefur verið með í fyri skýrslum, hefur ekki enn verið lokið. Þjóðþing Bandaríkjanna er því upplýst ef ekki er farið að tilskildum ákvæðum og getur það beitt þrýstingi, þ.m.t. með fjárveitingavaldi, til að ná fram aðgerðum til úrbóta. Nokkur fjöldi af skýrslum yfirtirlitsaðila um eftirlitsáætlanir hafa þegar verið birtar opinberlega ⁽¹⁾.
- Skrifstofa ODNI er varðar borgaralegt frelsi og friðhelgi einkalífsins (e. ODNI's Civil Liberties and Privacy Office – CLPO) ber ábyrgð á að öryggis- og leyniþjónustustofnanir starfi á þann hátt að það stuðli að þjóðaröryggi á sama tíma og friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi eru varin ⁽²⁾. Aðrar öryggis- og leyniþjónustustofnanir hafa sína eigin fulltrúa friðhelgi einkalífsins innan sinna vébanda.
- Eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi (PCLOB) er óháð nefnd, sem komið var á með lögum og ber ábyrgð á greiningu og endurskoðun á stefnum og aðgerðaáætlunum gegn hryðjuverkum, þ.m.t. notkun á vitneskju sem aflað er frá merkjasendingum, til að tryggja að þær verndi friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi með fullnægjandi hætti. Nefndin hefur gefið út nokkrar opinberar skýrslur um eftirgrennslan.
- Eins og nánari umfjöllun hér á eftir greinir frá er dómstóll sem fjallar um eftirlit með eftirgrennslan um erlend öfl (e. Foreign Intelligence Surveillance Court), sem skipaður er óháðum alríkisdómurum, ábyrgur fyrir eftirliti og reglufylgni við hvers konar öflun vitneskju frá merkjasendingum sem fram fer samkvæmt FISA-lögnum.
- Að lokum ber þjóðþing Bandaríkjanna, einkum leyniþjónustu- og lögskipunarnefndir fulltrúadeildarinnar og öldungadeildarinnar (e. House and Senate Intelligence and Judiciary Committees), umtalsverða ábyrgð á allri eftirgrennslan Bandaríkjanna um erlend öfl, þ.m.t. öflun Bandaríkjanna á vitneskju frá merkjasendingum.

Fyrir utan þessi formlegu eftirlitskerfi styðjast öryggis- og leyniþjónustustofnanir við fjölda aðferða til að tryggja að þær virði takmarkanir á öflun upplýsinga sem lýst er hér að framan. Til dæmis:

- Embættismenn stjórnarráðsins þurfa árlega að fullgilda kröfur sínar um öflun vitneskju frá merkjasendingum.
- Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna fylgist með þeim sem öflun vitneskju frá merkjasendingum beinist að í gegnum allt öflunarferlið til að ákvarða hvort öflunin veiti í raun mikilvæga vitneskju um erlend öfl í samræmi við forgangsatríðin og mun stöðva öflun vitneskju frá aðilum sem eftirlitið beinist að ef svo er ekki. Viðbótarverklagsreglur tryggja að valhugtök eru endurskoðuð reglulega.

⁽¹⁾ Sjá t.d. skýrslu yfirtirlitsaðila dómsmálaráðuneytis Bandaríkjanna sem ber heitið: „A Review of the Federal Bureau of Investigation's Activities Under Section 702 of the Foreign Intelligence Surveillance Act of 2008“ frá september 2012 sem má nálgast á: <https://oig.justice.gov/reports/2016/o1601a.pdf>.

⁽²⁾ Sjá www.dni.gov/clpo.

- Á grundvelli tilmæla frá óháðum endurskoðunarhópi sem Barack Obama, forseti Bandaríkjanna skipaði, hefur framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna (DNI) komið á nýju fyrirkomulagi til að fylgjast með öflun og miðlun upplýsinga sem aflað er með eftirgrennslan um merkjasendingar sem eru, vegna eðlis viðfangsins eða aðferða við öflun upplýsinganna, sérlega viðkvæmar, til að tryggja að öflun þeirra fari fram í samræmi við ákvarðanir háttsettra stefnumótenda.
- Að lokum endurskoðar skrifstofa framkvæmdastjóra bandarísku leyniþjónustunnar (ODNI) árlega úthlutun öryggis- og leyniþjónustustofnananna á fjármagni með hliðsjón af forgangsverkefnum bandarísku leyniþjónustunnar (NIPF) og hlutverki leyniþjónustunnar í heild sinni. Þessi endurskoðun felur í sér mat á gildi allra tegunda öflunar vitneskju, þ.m.t. öflunar vitneskju frá merkjasendingum, og horfir bæði aftur í tímann — hversu vel hefur öryggis- og leyniþjónustustofnunum tekist til við að ná markmiðum sínum? — og fram í tímann — hvers þarfnast öryggis- og leyniþjónustustofnanirnar í framtíðinni? Þetta tryggir að úrræðum til öflunar vitneskju frá merkjasendingum er beitt í þágu mikilvægustu forgangsverkefna þjóðarinnar.

Eins og sést á þessari ítarlegu samantekt ákveða öryggis- og leyniþjónustustofnanir ekki upp á sitt einsdæmi hvaða samtöl eigi að hlusta á, né heldur reyna þær að safna öllu og þær starfa ekki eftirlitlaust. Í starfsemi þeirra er lögð áhersla á forgangsróðun sem ákveðin er af stefnumótendum, í ferli sem felur í sér framlag frá flestum hliðum hins opinbera og er undir eftirliti Þjóðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna (NSA) og skrifstofu framkvæmdastjóra bandarísku leyniþjónustunnar (ODNI), dómsmálaráðuneytis Bandaríkjanna og varnarmálaráðuneytis Bandaríkjanna.

Í forsetatilskipun 28 er einnig að finna fjölda annarra ákvæða sem tryggja að persónuupplýsingar, sem aflað er frá merkjasendingum, séu verndaðar, án tillits til ríkisfangs. Til dæmis er í forsetatilskipun 28 kveðið á um gagnaöryggi, aðgengi og gæðaaðferðir til verndar persónuupplýsinga sem aflað er með eftirgrennslan um merkjasendingar, auk þess að kveða á um lögboðna starfsþjálfun til að tryggja að starfsfólk skilji ábyrgð sína á vernd persónuupplýsinga, án tillits til ríkisfangs. Í forsetatilskipuninni er einnig kveðið á um fleiri eftirlits- og reglufylgnaðferðir til viðbótar. Þær fela í sér reglubundna úttekt og rýni á starfsvenjum til verndar persónuupplýsinga, sem er að finna í vitneskju frá merkjasendingum, af hálfu viðeigandi embættismanna á sviði eftirlits og reglufylgni. Með rýninni þarf einnig að rannsaka hvort viðeigandi stofnun fari að verklagsreglum um vernd slíkra upplýsinga.

Að auki er í forsetatilskipun 28 kveðið á um að fjallað sé um mikilvæg mál, er varða reglufylgni tengda einstaklingum sem ekki eru bandarískir, á hærrí stígum hins opinbera. Ef mikilvægt mál kemur upp er varðar það að lögum er ekki hlítt í tengslum við persónuupplýsingar, sem aflað hefur verið með eftirgrennslan frá merkjasendingum, verður, til viðbótar við hvers konar fyrirliggjandi tilkynningaskyldu, að tilkynna málið tafarlaust til framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna. Ef um er að ræða persónuupplýsingar um einstakling sem ekki er bandarískur skal framkvæmdastjóri leyniþjónustunnar, í samráði við utanríkisráðherra og yfirmann viðkomandi öryggis- og leyniþjónustustofnunar, ákvarða hvort gera skuli ráðstafanir til að tilkynna það viðeigandi erlendum stjórnvöldum, í samræmi við vernd heimilda og aðferða og fólks í þjónustu Bandaríkjanna. Þar að auki hefur utanríkisráðherra Bandaríkjanna, samkvæmt forsetatilskipun 28, tilnefnt Catherine Novelli, aðstoðarráðherra, sem tengilið gagnvart erlendum stjórnvöldum sem vilja koma á framfæri áhyggjum af starfsemi Bandaríkjanna á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum. Þessi skuldbinding til þátttöku háttsettra embættismanna er dæmi um þá viðleitni sem bandarísk stjórnvöld hafa sýnt undanfarin ár til þess að skapa traust á þeim fjölmörgu ákvæðum, sem skarast, til verndar friðhelgi einkalífsins sem í gildi eru vegna upplýsinga um bandaríska einstaklinga og einstaklinga sem ekki eru bandarískir.

e. Samantekt

Aðferðir Bandaríkjanna við að afla, geyma eða miðla vitneskju um erlend öfl veita öllum einstaklingum, án tillits til ríkisfangs, mikilvæga vernd fyrir friðhelgi einkalífsins vegna persónuupplýsinga. Sér í lagi er þessu aðferðum ætlað að tryggja að öryggis- og leyniþjónustustofnanir okkar leggi áherslu á þjóðaröryggishlutverk sitt samkvæmt heimild í gildandi lögum, stjórnvaldsfyrirmælum og forsetatilskipunum, varni því að veittur sé óleyfilegur aðgangur að upplýsingum, þær notaðar eða birtar og sæti marglaga rýni og eftirliti við störf sín, þ.m.t. af eftirlitsnefndum þjóðþings Bandaríkjanna. Forsetatilskipun 28, sem og reglur um framkvæmd hennar standa fyrir viðleitni okkar til að yfirfæra tiltekna lágmarkskröfur og aðrar meginreglur um persónuvernd á persónuupplýsingar allra einstaklinga, án tillits til ríkisfangs. Persónuupplýsingar sem fást með öflun Bandaríkjanna á vitneskju með eftirgrennslan um merkjasendingar falla undir meginreglur og kröfur bandarískra laga og tilskipana forsetans, þ.m.t. vernd sem tilgreind er í forsetatilskipun 28. Þessar meginreglur og kröfur tryggja að komið er fram við alla einstaklinga með sæmd og af virðingu, án tillits til ríkisfangs þeirra eða hvar þeir hafa fasta búsetu og er þar viðurkennt að allir einstaklingar hafa lögmætra hagsmuna að gæta er varða friðhelgi einkalífsins við meðhöndlun persónuupplýsinga sinna.

II. LÖG UM EFTIRLIT MEÐ EFTIRGRENNSLAN UM ERLEND ÖFL — 702. LIÐUR

Söfnun upplýsinga skv. 702. lið laganna Foreign Intelligence Surveillance Act (FISA) ⁽¹⁾ er ekki „stórtæk og tilviljanakennd“ heldur beinist hún að þröngu sviði er varðar öflun vitneskju um erlend öfl frá lögmætum viðföngum sem eru skilgreind á einstaklingsbundinn hátt, er skýrt heimiluð af tilteknu lögboðnu stjórnvaldi og er háð bæði sjálfstæðu eftirliti dómstóla og umfangsmikilli rýni og eftirliti af hálfu framkvæmdavaldsins og þjóðþings Bandaríkjanna. Söfnun upplýsinga skv. 702. lið telst öflun vitneskju frá merkjasendingum samkvæmt kröfum sem settar eru fram í forsetatilskipun 28 ⁽²⁾.

Söfnun upplýsinga skv. 702. þætti er ein mikilvægasta uppspretta vitneskju til verndar bæði Bandaríkjanna og evrópskra bandamanna okkar. Viðtækar upplýsingar um beitingu og eftirlit skv. 702. lið eru öllum aðgengilegar. Trúnaði hefur verið létt af fjölmörgum dómskjölum, dómsniðurstöðum og eftirlitsskýrslum sem tengjast áætluninni og þær upplýsingar birtar á opnu vefsetri skrifstofu framkvæmdastjóra bandarísku leyniþjónustunnar (ODNI) www.icontherecord.tumblr.com. Auk þess var 702. liður greindur ítarlega af eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífsins og borgaralegt frelsi (PCLOB) í skýrslu sem nálgast má á: <https://www.pclob.gov/library/702-Report.pdf> ⁽³⁾.

702. liður var samþykktur sem hluti af lögum FISA Amendments Act frá 2008 ⁽⁴⁾ að lokinni langri, opinberri umræðu í þjóðþingi Bandaríkjanna. Í þeim er veitt heimild til öflunar vitneskju með eftirgreunslan um erlend öfl með því að beina eftirliti að einstaklingum utan Bandaríkjanna sem ekki eru bandarískir, með því að skylda bandaríska þjónustuveitendur rafrænna fjarskipta til aðstoðar. Samkvæmt 702. lið er dómsmálaráðherra Bandaríkjanna og framkvæmdastjóra leyniþjónustunnar DNI — tveimur embættismönnum stjórnarráðsins sem tilnefndir eru af forseta Bandaríkjanna og samþykktir af öldungadeildinni — heimilað að leggja árlegar vottanir fyrir FISA-dómstólinn ⁽⁵⁾. Þessar vottanir tilgreina sérstaka flokka vitneskju um erlend öfl sem á að safna, s.s. vitneskju sem tengist baráttu gegn hryðjuverkum eða geryðingarvopnum, sem verður að falla undir flokka vitneskju um erlend öfl sem skilgreindir eru í lögum um eftirlit með eftirgreunslan um erlend öfl (FISA-statute) ⁽⁶⁾. Eins og eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi (PCLOB) tekur mið af, leyfa „[þ]essar takmarkanir ekki ótakmarkaða öflun upplýsinga um erlenda einstaklinga“ ⁽⁷⁾.

Einnig er gerð krafa um að þessar vottanir taki til verklagsreglna um „markvissa söfnun“ og „lágörkun“ sem FISA-dómstóllinn þarf að endurskoða og samþykkja ⁽⁸⁾. Verklagsreglum um markvissa söfnun er ætlað að tryggja að söfnun upplýsinga eigi sér aðeins stað eins og heimilt er samkvæmt lögum og innan gildissviðs vottana, verklagsreglum um lágörkun er ætlað að takmarka öflun, miðlun og varðveislu upplýsinga um bandaríska einstaklinga en innihalda einnig ákvæði sem veita upplýsingum um einstaklinga sem ekki eru bandarískir verulega vernd, eins og lýst er hér á eftir. Eins og lýst er hér á undan fyrirskipaði forseti Bandaríkjanna, með forsetatilskipun 28, öryggis- og leyniþjónustustofnunum að sjá fyrir viðbótarvernd persónuupplýsinga um einstaklinga sem ekki eru bandarískir og á sú vernd við um upplýsingar sem aflað er skv. 702. lið.

Þegar dómstóllinn hefur samþykkt verklagsreglur um „markvissa söfnun“ og „lágörkun“, er söfnun skv. 702. lið hvorki umfangsmikil né tilviljanakennd heldur „felst hún eingöngu í því að miða út tiltekna einstaklinga þar sem tekin hefur verið ákvörðun um hvern um sig,“ eins og eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi (PCLOB) tiltekur ⁽⁹⁾. Söfnun upplýsinga er markvisst beitt með notkun einstaklingsbundinna valhugtaka, eins og tölvupóstfangs eða símanúmers aðilans sem

⁽¹⁾ Sjá 50 U.S.C. § 1881a.

⁽²⁾ Bandaríkin geta einnig fengið dómsúrskurði samkvæmt ákvæðum FISA-laganna vegna öflunar gagna, þ.m.t. gagna sem flutt hafa verið samkvæmt friðhelgisamkomulaginu. Sjá 50 U.S.C. § 1801 o.áfr. Samkvæmt ákvæðum I. og III. bálks FISA-laganna, sem hvor um sig heimilar rafrænt eftirlit og handvirka leit, er krafist dómsúrskurðar (nema í neyðartilvikum) og alltaf krafist þess að sterkar líkur séu á að sá aðili sem eftirlitið beinist að sé erlent afl eða fulltrúi erlends afls. Ákvæði IV. bálks FISA-laganna heimilar notkun á búnaði til að skrá fjarskiptasendingar til og frá viðkomandi neti (e. pen registers and trap and trace devices), samkvæmt dómsúrskurði (nema í neyðartilvikum) við heimilaða eftirgreunslan um erlend öfl, í gagnjónastarfsemi eða við rannsóknir sem beinast gegn hryðjuverkum. Ákvæði V. bálks FISA-laganna heimilar alríkislögreglunni (FBI), að undangengnum dómsúrskurði (nema í neyðartilvikum), að afla bókhaldsgagna sem skipta máli fyrir heimilaða eftirgreunslan um erlend öfl, í gagnjónastarfsemi eða við rannsóknir sem beinast gegn hryðjuverkum. Eins og nánari umfjöllun hér á eftir greinir frá banna löginn USA FREEDOM Act sérstaklega að fyrirmæli samkvæmt FISA-lögum um notkun á búnaði til að skrá fjarskiptasendingar til og frá viðkomandi neti (pen register) eða bókhaldsgögnum séu notuð til magnsöfnunar, auk þess að gera kröfu um „tiltekin valhugtök“ til að tryggja markvissa notkun þessara leyfa.

⁽³⁾ Privacy and Civil Liberties Board, „Report on the Surveillance Program Operated Pursuant to Section 702 of the Foreign Intelligence Surveillance Act“ (2. júlí 2014) (Skýrsla PCLOB).

⁽⁴⁾ Sjá útg. L. nr. 110-261, 122 Stat. 2436 (2008).

⁽⁵⁾ Sjá 50 U.S.C. § 1881a(a) og (b).

⁽⁶⁾ Sjá einnig: § 1801(e).

⁽⁷⁾ Sjá bls. 99 í skýrslu PCLOB.

⁽⁸⁾ Sjá 50 U.S.C. § 1881a(d) og (e).

⁽⁹⁾ Sjá bls. 111 í skýrslu PCLOB.

eftirlitið beinist að, sem starfsfólk öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna hefur ákvarðað að séu líklega notuð til að senda vitneskju um erlend öfl af þeirri gerð sem fellur undir vottun sem lögð er fyrir dómstólinn ⁽¹⁾. Skjalfesta þarf grundvöll fyrir vali á aðila sem eftirlitið beinist að og er skjalfesting á hverju valhugtaki í framhaldinu yfirfarin af dómsmálaráðuneytinu ⁽²⁾. Bandarísk stjórnvöld hafa birt upplýsingar sem sýna að árið 2014 beindist eftirlit að u.þ.b. 90 000 einstaklingum skv. 702. lið, sem er örlítið brot af þeim 3 milljörðum sem nota Netið víðsvegar um heiminn ⁽³⁾.

Upplýsingar sem aflað er skv. 702. lið falla undir verklagsreglur um lágörkun sem samþykktar hafa verið af dómstólum, sem veita jafnt bandarískum einstaklingum og einstaklingum sem ekki eru bandarískir vernd og hafa þegar verið birtar opinberlega ⁽⁴⁾. Samskiptaupplýsingar, sem safnað er skv. 702. lið, hvort sem þær varða bandaríska einstaklinga eða einstaklinga sem ekki eru bandarískir, eru t.d. vistaðar í gagnagrunnum með strangri aðgangsstýringu. Einungis starfsfólki öryggis- og leyniþjónustustofnana, sem hlotið hefur þjálfun í verklagsreglum um lágörkun til verndar einkalífins og sem hefur hlotið til þess sérstaka aðgangsheimild til að sinna þeim störfum sínum, er heimilt að skoða gögnin ⁽⁵⁾. Notkun gagnanna takmarkast við greiningu á vitneskju um erlend öfl eða sem sönnunargögn um afbrot ⁽⁶⁾. Samkvæmt forsetatilskipun 28 má einungis miðla þessum upplýsingum ef það er í þágu gildra markmiða sem varða eftirgrennsan um erlend öfl eða í löggæslutilgangi en sú staðreynd að einn aðili að samskiptunum er ekki bandarískur er ekki fullnægjandi ástæða ⁽⁷⁾. Verklagsreglur um lágörkun og forsetatilskipun 28 setja einnig tímamörk fyrir hversu lengi má geyma gögn sem aflað er skv. 702. lið ⁽⁸⁾.

Eftirlit skv. 702. lið er umfangsmikið og framkvæmt af öllum þremur greinum ríkisvalds okkar. Innan stofnana sem framkvæma löggin eru mörg stig innri endurskoðunar, þ.m.t. óháðir yfirtíðisráðgjafar og tæknilegt eftirlit með aðgangi að gögnum. Dómsmálaráðuneytið og skrifstofa framkvæmdastjóra bandarísku leyniþjónustunnar (ODNI) rýna vandlega og hafa eftirlit með notkun á 702. lið til að sannreyna að farið sé að ákvæðum laga auk þess sem stofnanir eru sjálfar skyldugar til að greina frá mögulegum tilfellum um að ekki hafi verið farið að lögum. Slík tilfelli eru rannsökuð og eru öll tilfelli þar sem ekki er farið að tilskildum ákvæðum tilkynnt dómstólum sem fjallar um eftirlit með eftirgrennsan um erlend öfl (Foreign Intelligence Surveillance Court), eftirlitsnefnd forsetans með leyniþjónustustarfsemi (President's Intelligence Oversight Board) og þjóðþingi Bandaríkjanna og bætt úr eins og við á ⁽⁹⁾. Hingað til hafa ekki komið upp tilfelli um vísitandi tilraunir til lögbrot eða til að sniðganga lagaskilyrði ⁽¹⁰⁾.

FISA-dómstóllinn gegnir mikilvægu hlutverki við framkvæmd á 702. lið. Í dómstólum sitja óháðir alríkisdómarar sem gegna embætti dómara í FISA-dómstólum í sjö ár í senn en eru, rétt eins og allir alríkisdómarar, skipaðir ævilangt. Eins og nefnt er hér að ofan þarf dómstóllinn að athuga árlega útgáfu vottorða og verklagsreglur um markvissa söfnun og lágörkun til að ganga úr skugga um að farið sé að lögum. Þar að auki, eins og einnig er nefnt hér að ofan, er stjórnvöldum skylt að tilkynna dómstólum án tafar um tilfelli þar sem ekki er farið að tilskildum reglum ⁽¹¹⁾, og hefur trúnaði verið létt af fjölmörgum dómum og þeir birtir þar sem sýnt er fram á sérstakt dómsmat og sjálfstæði þegar þessi tilfelli eru skoðuð.

Fyrrum forseti dómstólsins hefur lýst nákvæmum ferlum dómstólsins í bréfi til þjóðþings Bandaríkjanna sem birt hefur verið opinberlega ⁽¹²⁾. Og vegna laganna USA FREEDOM Act, sem lýst er hér á eftir, hefur dómstóllinn nú sérstaka heimild til að skipa utanaðkomandi lögfræðing sem óháðan talsmann á sviði friðhelgi einkalífs í málum sem varða nýstárleg eða mikilvæg lagaleg álitaefni ⁽¹³⁾. Þessi mikla þátttaka óháðs dómskerfis lands í eftirgrennsan um erlend öfl, sem beint er að einstaklingum sem hvorki eru ríkisborgarar þess lands né staðsettir innan landamæra þess, er óvenjuleg ef ekki fordæmalaus og stuðlar að því að tryggja að öflun vitneskju skv. 702. lið fari fram innan viðeigandi löglegra marka.

⁽¹⁾ *Sama*.

⁽²⁾ *Sama*, bls. 8; 50 U.S.C. § 1881a(l), sjá einnig bls. 4. í skýrslu framkvæmdastjóra á sviði borgaralegs frelsis og friðhelgi einkalífsins hjá Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna undir titlinum „NSA's Implementation of Foreign Intelligence Surveillance Act Section 702“ (hér á eftir nefnd „NSA-skýrslan“, sem má nálgast á: <http://icontherecord.tumblr.com/ppd-28/2015/privacy-civil-liberties>).

⁽³⁾ Skýrslu framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna um gagnsæi frá árinu 2014 má nálgast á: http://icontherecord.tumblr.com/transparency/odni_transparencyreport_cy2014.

⁽⁴⁾ Verklagsreglur um lágörkun má nálgast á: <http://www.dni.gov/files/documents/ppd-28/2014%20NSA%20702%20Minimization%20Procedures.pdf> (Verklagsreglur Þjóðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna um lágörkun - NSA Minimization Procedures), <http://www.dni.gov/files/documents/ppd-28/2014%20FBI%20702%20Minimization%20Procedures.pdf> og <http://www.dni.gov/files/documents/ppd-28/2014%20CIA%20702%20Minimization%20Procedures.pdf>.

⁽⁵⁾ Sjá bls. 4 í NSA-skýrslunni.

⁽⁶⁾ Sjá t.d. bls. 6. í verklagsreglum Þjóðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna um lágörkun.

⁽⁷⁾ Verklagsreglur leyniþjónustustofnana í forsetatilskipun 28 má nálgast á: <http://icontherecord.tumblr.com/ppd-28/2015/privacy-civil-liberties>.

⁽⁸⁾ Sjá 4. lið verklagsreglna Þjóðaröryggisstofnunar Bandaríkjanna um lágörkun; forsetatilskipun 28.

⁽⁹⁾ Sjá 50 U.S.C. § 1881(l) og einnig bls. 66–76 í PCLOB-skýrslunni.

⁽¹⁰⁾ Sjá bls. 2–3 í Semiannual Assessment of Compliance with Procedures and Guidelines Issues Pursuant to Section 702 of the Foreign Intelligence Surveillance Act sem dómsmálaráðgjafar og framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna lögðu fram og má nálgast á: <http://www.dni.gov/files/documents/Semiannual%20Assessment%20of%20Compliance%20with%20procedures%20and%20guidelines%20issued%20pursuant%20to%20Section%20702%20of%20FISA.pdf>.

⁽¹¹⁾ Regla 13 í málsmeðferðarreglum dómstólsins sem fjallar um eftirlit með eftirgrennsan um erlend öfl (Foreign Intelligence Surveillance Court) sem má nálgast á: <http://www.fisc.uscourts.gov/sites/default/files/FISC%20Rules%20of%20Procedure.pdf>.

⁽¹²⁾ Bréf frá hr. Reggie B. Walton til hr. Patrick J. Leahy frá 29. júlí 2013, má nálgast á: <http://fas.org/irp/news/2013/07/fisc-leahy.pdf>.

⁽¹³⁾ Sjá 401. lið í USA FREEDOM Act, P.L. 114.-23.

Þjóðþing Bandaríkjanna sinnir eftirlitinu með lögbundinni skýrslugjöf til leyniþjónustu- og lögskipunarnefnda þingsins og með tíðum upplýsinga- og fyrirspurnarfundum. Þar á meðal eru: skýrsla dómsmálaráðherra Bandaríkjanna, sem gefin er út tvisvar á ári, þar sem gerð er grein fyrir notkun á 702. lið og öllum tilfellum þar sem ekki er farið að reglum ⁽¹⁾, sérstök úttekt dómsmálaráðherra og framkvæmdastjóra leyniþjónustunnar (DNI), sem einnig er gefin út tvisvar á ári, þar sem þeir gera grein fyrir verklagsreglum um markvissa söfnun og lágmörkun, þ.m.t. fylgni við verklagsreglur til að tryggja að söfnun sé í þágu gildra markmiða um eftirgrennslan um erlend öfl ⁽²⁾ og ársskýrsla forstöðumanna öryggis- og leyniþjónustustofnana sem inniheldur vottun á því að gagnasöfnun skv. 702. lið afli áfram vitneskju um erlend öfl ⁽³⁾.

Í stuttu máli er öflun upplýsinga skv. 702. lið heimil með lögum, sætir marglaga rýni ásamt eftirliti og tilsjón dómstóla, og er, eins og fram kemur í álitu FISA-dómstólsins, sem trúnaði var létt af nýlega, „ekki umfangsmikil eða tilviljanakennd“ heldur felst hún í „[...]aðskildum ákvörðunum um að beina öflun að einstaka [fjarskipta]miðlum“ ⁽⁴⁾.

III. USA FREEDOM ACT

Lögin USA FREEDOM Act, sem voru undirrituð í júní 2015 höfðu umtalsverðar breytingar í för með sér fyrir eftirlit Bandaríkjanna og önnur yfirvöld á sviði þjóðaröryggis og juku opinbert gagnsæi um notkun þessara valdheimilda og í tengslum við ákvarðanir FISA-dómstólsins, eins og fram kemur hér á eftir ⁽⁵⁾. Lögin tryggja að sérfræðingar okkar sem starfa á sviði leyniþjónustu og löggæslu hafi þær valdheimildir sem þeir þurfa til að vernda þjóðina á sama tíma og þau tryggja friðhelgi einkalífs einstaklinga áfram viðeigandi vernd þegar þessum valdheimildum er beitt. Þau stuðla að auknu friðhelgi einkalífs og borgaralegu frelsi og auka gagnsæi.

Lögin banna magnsöfnun hvers konar skráa, hvort sem þær varða bandaríska einstaklinga eða einstaklinga sem ekki eru bandarískir, í samræmi við ýmis ákvæði FISA-laganna eða með notkun þjóðaröryggisbréfa sem eru ein birtingarmynd lögboðinna kvaðninga frá stjórnvöldum ⁽⁶⁾. Þetta bann nær sérstaklega til símalýsigagna sem snerta símtöl milli einstaklinga innan Bandaríkjanna og einstaklinga utan þeirra, og nær einnig til öflunar upplýsinga innan ramma friðhelgisamkomulagsins samkvæmt þessum valdheimildum. Í lögnum er þess krafist að stjórnvöld byggi allar umsóknir um aðgang að skráum með vísan til þessara valdheimilda á „tilteknu valhugtaki“, sem er hugtak sem auðkennir sérstaklega einstakling, reikning, heimilisfang eða persónulegan búnað þannig að það takmarki, að því marki sem unnt er, umfang upplýsinga sem er leitað ⁽⁷⁾. Þetta tryggir enn frekar að tilgangur með öflun upplýsinga í þágu eftirgrennslanar sé skýr og afmarkaður.

Lögin breyttu einnig málsmeðferð fyrir FISA-dómstólnum umtalsvert, bæði hvað varðar aukið gagnsæi auk þess að kveða á um viðbótartryggingar um vernd fyrir friðhelgi einkalífs. Eins og nefnt er hér að ofan er í lögnum heimild til stofnunar á föstum vinnuhópi lögfræðinga sem hlotið hafa öryggisvottun og sem eru sérfræðingar á sviði friðhelgi einkalífs og borgaralegra réttinda, öflunar upplýsinga, fjarskiptatækni eða á öðrum viðeigandi sviðum og sem kalla má fyrir dómstóla sem sérfræðinga (*amicus curiae*) í málum sem fela í sér verulegar eða nýstárlegar túlkanir á lögum. Þessir lögfræðingar hafa heimild til að leggja fram lagarök sem verja friðhelgi einkalífs og borgaraleg réttindi einstaklinga og hafa aðgang að öllum upplýsingum, þ.m.t. trúnaðarupplýsingum, sem dómstóllinn ákvarðar að séu þeim nauðsynlegar við störf sín ⁽⁸⁾.

Lögin byggja einnig á fordæmalausu gagnsæi bandarískra stjórnvalda í tengslum við eftirgrennslan þar sem þau krefja framkvæmdastjóra leyniþjónustunnar (DNI), í samráði við dómsmálaráðherra Bandaríkjanna, um að annað hvort aflétta trúnaði eða birta opinberlega samantekt á sérhverri ákvörðun, úrskurði eða álitu sem gefin er út af FISA-dómstólnum eða áfrýjunardómstól á sviði eftirlits með eftirgrennslan um erlend öfl (Foreign Intelligence Surveillance Court of Review) sem felur í sér umtalsverðar skýringar eða túlkun á hvers kyns ákvæðum laga.

⁽¹⁾ Sjá 50 U.S.C. § 1881f.

⁽²⁾ Sjá einnig: § 1881a(l)(1).

⁽³⁾ Sjá einnig § 1881a(l)(3). Sumar af þessum skýrslum eru trúnaðarflokkaðar.

⁽⁴⁾ Mem. Opinion and Order, bls. 26 (FISC 2014) má nálgast á: <http://www.dni.gov/files/documents/0928/FISC%20Memorandum%20Opinion%20and%20Order%2026%20August%202014.pdf>.

⁽⁵⁾ Sjá USA FREEDOM Act frá 2015, útg. L. nr. 114-23, § 401, 129 Stat. 268.

⁽⁶⁾ Sjá einnig §§ 103, 201, 501. Þjóðaröryggisbréf eru heimiluð skv. ýmsum lögum og gera alríkislögreglunni (FBI) kleift að afla upplýsinga sem fram koma í lánaskýrslum, fjárhagsgögnum og í rafrænum áskriftar- og viðskiptaskráum frá tilteknum fyrirtækjum, í þeim eina tilgangi að verjast alþjóðlegri hryðjuverkastarfsemi eða leynelegri eftirgrennslan. Sjá 12 U.S.C. § 3414, 15 U.S.C. §§ 1681u-1681v og 18 U.S.C. § 2709. Alríkislögreglan (FBI) notar yfirleitt þjóðaröryggisbréf til að afla þýðingarmikilla innihaldslausra upplýsinga á frumstigum rannsóknna sem beinast gegn hryðjuverkum og gagnnjósnastarfsemi — s.s. deili á áskrifanda reiknings sem kann að hafa átt í samskiptum við fulltrúa hryðjuverkasamtaka eins og Íslamska ríkisins (ISIL). Viðtakendur þjóðaröryggisbréfa eiga rétt á að vefengja þau fyrir dómi. Sjá 18 U.S.C. § 3511.

⁽⁷⁾ Sjá sama.

⁽⁸⁾ Sjá sama: § 401.

Enn fremur kveða lög in á um umfangsmikla upplýsingagjöf um öflun vitneskju samkvæmt FISA-lögunum og fyrirspurna á grundvelli þjóðaröryggisbréfa. Bandarísk stjórnvöld verða að upplýsa þjóðþingið og almenning árlega, m.a. um fjölda fyrirmæla og vottana sem sótt er um og samþykkt eru skv. FISA-lögunum, áætlaðan fjölda bandarískra einstaklinga og einstaklinga sem ekki eru bandarískir, sem eftirlit beinist að og verða fyrir áhrifum af eftirliti og fjölda tilnefndra sérfræðinga (*amici curiae*)⁽¹⁾. Í lögunum er einnig krafist frekari opinberra skýrslna frá stjórnvöldum um fjölda fyrirspurna á grundvelli þjóðaröryggisbréfa sem varða bæði bandaríska einstaklinga og einstaklinga sem ekki eru bandarískir⁽²⁾.

Að því er varðar gagnsæi veita lög in fyrirtækjum ýmsa möguleika á að tilkynna opinberlega um samanlagðan fjölda úrskurða og tilskipana samkvæmt FISA-lögunum og tilskipunum eða þjóðaröryggisbréfa sem þeim berast frá ríkisstjórninni, sem og fjölda viðskiptareikninga sem þessi fyrirmæli beinast að⁽³⁾. Fjöldmörg fyrirtæki hafa þegar birt slíkar upplýsingar sem leitt hafa í ljós að skrár hafa verið sóttar hjá takmörkuðum fjölda viðskiptavina.

Þessar gagnsæisskýrslur fyrirtækja sýna að beiðnir leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna snerta aðeins örlítið brot af gögnum. Til dæmis sýnir nýleg gagnsæiskýrsla eins stórfyrirækis að það tók á móti beiðnum á grundvelli þjóðaröryggis, með vísan til FISA-laganna eða þjóðaröryggisbréfa, sem vörðuðu færri en 20 000 notendareikninga þess, á sama tíma og a.m.k. 400 milljónir áskrifenda voru í viðskiptum við fyrirtækið. Með öðrum orðum vörðuðu beiðnir bandarískra yfirvalda á grundvelli þjóðaröryggis færri en 0,005% áskrifenda fyrirtækisins. Jafnvel þótt allar þessar beiðnir hefðu varðað gögn samkvæmt samkomulaginu um „örugga höfn“ (Safe Harbor), sem er að sjálfsögðu ekki raunin, er augljóst að beiðnirnar eru markvissar og umfang þeirra viðeigandi og er hvorki um magnsöfnun né tilviljanakennda söfnun að ræða.

Að lokum skal taka fram að þrátt fyrir að þau lög sem heimila þjóðaröryggisbréf hafi þegar takmarkað þær aðstæður þar sem viðtakanda slíks bréfs er bannað að upplýsa um það, var í lögunum kveðið á um að endurskoða skuli slíkt bann við birtingu upplýsinga með reglulegu millibili; gerð krafa um að viðtakendum þjóðaröryggisbréfa sé tilkynnt þegar málavextir styðja ekki lengur bann við birtingu upplýsinga og þá er í lögunum að finna kerfisbundnar málsmeðferðarreglur um hvernig viðtakendur bréfanna geta vefengt kröfu um bann við birtingu upplýsinga⁽⁴⁾.

Í meginatriðum eru þær mikilvægu breytingar sem komu til með USA FREEDOM Act til sannindamerkis um þá miklu viðleitni sem stjórnvöld í Bandaríkjunum hafa sýnt til að setja vernd persónuupplýsinga, friðhelgi einkalífs, borgaraleg réttindi og gagnsæi í forgang í allri upplýsingaöflunarstarfsemi í Bandaríkjunum.

IV. GAGNSÆI

Auk þess að fara að kröfum laganna USA FREEDOM Act um gagnsæi veita öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna almenningi miklar viðbótarupplýsingar og eru þannig skýrt dæmi að því er varðar gagnsæi í eftirgrennslan þeirra. Öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna hafa birt margar stefnur og málsmeðferðarreglur sínar, ákvarðanir dómstólsins sem fjallar um eftirlit með eftirgrennslan um erlend öfl og annað efni sem trúnaði hefur verið létt af og þannig tryggt óvenju mikið gagnsæi. Að auki hafa öryggis- og leyniþjónustustofnanir verulega aukið birtingu tölfræðilegra upplýsinga um notkun yfirvalda á valdheimildum til öflunar vitneskju sem varðar þjóðaröryggi. Hinn 22. apríl 2015 gáfu öryggis- og leyniþjónustustofnanirnar út aðra ársskýrslu sína með tölfræðilegum upplýsingum um hversu oft yfirvöld notast við þessar mikilvægu valdheimildir. Skrifstofa framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna (ODNI) hefur einnig birt á vefsetri sínu og á *IC On the Record*, fjölda raunhæfra meginreglna um gagnsæi⁽⁵⁾ og framkvæmdaáætlun sem yfirfærir þessar reglur í raunhæf, mælanleg framtaksverkefni⁽⁶⁾. Í október 2015 fyrirskipaði framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna að sérhver leyniþjónustustofnun tilnefndi fulltrúa innan stjórnar sinnar sem bæri ábyrgð á gagnsæi og leiddi framtaksverkefni varðandi gagnsæi⁽⁷⁾. Sá fulltrúi mun vinna náið með fulltrúum friðhelgi einkalífs og borgaralegs frelsis hjá hverri öryggis- og leyniþjónustustofnun fyrir sig til að tryggja að gagnsæi, friðhelgi einkalífs og borgaraleg réttindi verði áfram í forgangi.

⁽¹⁾ Sjá sama: § 602.

⁽²⁾ Sjá sama.

⁽³⁾ Sjá sama: § 603.

⁽⁴⁾ Sjá sama: §§ 502(f)–503.

⁽⁵⁾ Má nálgast á: <http://www.dni.gov/index.php/intelligence-community/intelligence-transparency-principles>.

⁽⁶⁾ Má nálgast á: <http://www.dni.gov/files/documents/Newsroom/Reports%20and%20Pubs/Principles%20of%20Intelligence%20Transparency%20Implementation%20Plan.pdf>.

⁽⁷⁾ Sjá sama.

Dæmi um þessa viðleitni er opinber birting yfirfulltrúa friðhelgi einkalífs og borgaralegs frelsis hjá Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna á fjölmörgum opinberum skýrslum, undanfarin ár, þ.m.t. á skýrslum um starfsemi skv. 702. lið, stjórnvaldsfyrirmælum 12333 og lögnum USA FREEDOM Act ⁽¹⁾. Þar að auki vinna öryggis- og leyniþjónustustofnanirnar náið með eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi (PCLOB), þjóðþingi Bandaríkjanna og öðrum bandarískum samtökum um vernd einkalífsins að því að auka gagnsæi í störfum bandarískra yfirvalda við eftirgrennslan, þar sem það er mögulegt og þar sem það samræmist vernd heimildamanna og aðferða við öflun viðkvæmra upplýsinga. Í heild er eftirgrennslan bandarískra yfirvalda jafn gagnsæ eða gagnsærri en eftirgrennslan nokkurra annarra þjóða heims og eins gagnsæ og mögulegt er með tilliti til verndar heimildarmanna og aðferða við öflun viðkvæmra upplýsinga.

Samantekt á viðtæku gagnsæi við eftirgrennslan bandarískra yfirvalda:

- Öryggis- og leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna hafa birt opinberlega á netinu þúsundir blaðsíðna af álitgerðum dómstóla og verklagsreglum stofnana sem tilgreina sérstakar verklagsreglur og kröfur sem gerðar eru við eftirgrennslan okkar. Við höfum einnig birt skýrslur um fylgni leyniþjónustustofnana við gildandi takmarkanir.
- Háttsettir embættismenn innan leyniþjónustunnar tala reglulega opinberlega um hlutverk og starfsemi stofnana sinna, þ.m.t. skýra þeir fyrirkomulag við reglufylgni og verndarráðstafanir sem gilda um störf þeirra.
- Öryggis- og leyniþjónustustofnanirnar birtu fjölda annarra gagna um eftirgrennslan skv. lögum um upplýsingafrelsi (Freedom of Information Act).
- Forseti Bandaríkjanna gaf út forsetatilskipun 28 sem opinberar frekari takmarkanir á eftirgrennslan okkar og skrifstofa framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna gaf út tvær opinberar skýrslur um framkvæmd þessara takmarkana.
- Öryggis- og leyniþjónustustofnunum er nú skylt, samkvæmt lögum, að birta mikilvæg lögfræðiálit sem gefin eru út af FISA-dómstólum eða samantektir á þeim álitum.
- Yfirvöldum er skylt að greina árlega frá umfangi notkunar sinnar á tilteknum valdheimildum á sviði þjóðaröryggis og fyrirtæki hafa heimild til hins sama.
- Eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi hefur gefið út nokkrar opinberar skýrslur um eftirgrennslan og mun halda því áfram.
- Öryggis- og leyniþjónustustofnanir veita eftirlitsnefndum þjóðþings Bandaríkjanna viðtækar trúnaðarupplýsingar.
- Framkvæmdastjóri leyniþjónustunnar (DNI) gaf út meginreglur um gagnsæi til að stýra starfsemi öryggis- og leyniþjónustustofnana.

Þetta viðtæka gagnsæi mun halda áfram. Allar upplýsingar sem birtar eru opinberlega verða að sjálfsögðu tiltækar fyrir bæði viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna og framkvæmdastjórn Evrópusambandsins. Árleg endurskoðun á vegum viðskiptaráðuneytisins og framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins á framkvæmd friðhelgisamkomulagsins mun veita framkvæmdastjórninni tækifæri til að ræða allar spurningar sem upp koma vegna nýrra upplýsinga sem birtar eru, sem og önnur mál sem varða friðhelgisamkomulagið og framkvæmd þess og við gerum ráð fyrir að ráðuneytið megi, að eigin ákvörðun, bjóða fulltrúum annarra stofnana, þ.m.t. öryggis- og leyniþjónustustofnana, að taka þátt í þeirri endurskoðun. Þetta er að sjálfsögðu til viðbótar við það kerfi sem kveðið er á um í forsetatilskipun 28 fyrir aðildarríki ESB sem vilja vekja máls á atriðum, sem tengjast eftirliti, við til þess tilnefndan fulltrúa utanríkisráðuneytisins.

V. ÚRRÆÐI

Bandarísk lög kveða á fjölmargar leiðir fyrir einstaklinga, sem verið hafa viðfangsefni ólöglegs rafræns eftirlits í þágu þjóðaröryggis, til að sækja skaðabætur. Samkvæmt FISA-lögnum takmarkast réttur til að leita úrlausna fyrir bandarískum dómstól ekki við bandaríska aðila. Einstaklingur sem getur sýnt fram á aðild að málinu hefur, samkvæmt FISA-lögnum,

⁽¹⁾ Má nálgast á: https://www.nsa.gov/civil_liberties/_files/nsa_report_on_section_702_program.pdf, https://www.nsa.gov/civil_liberties/_files/UFA_Civil_Liberties_and_Privacy_Report.pdf og https://www.nsa.gov/civil_liberties/_files/UFA_Civil_Liberties_and_Privacy_Report.pdf.

úræði til að véfengja ólöglegt rafrænt eftirlit. Til dæmis gera FISA-lögin einstaklingum, sem verið hafa viðfangsefni ólöglegs rafræns eftirlits, kleift að lögsækja bandaríska embættismenn persónulega og krefjast fébóta, þ.m.t. refsibóta og greiðslu lögfræðikostnaðar. Sjá 50 U.S.C. § 1810. Einstaklingar sem geta sýnt fram á aðild að máli hafa einnig rétt á að höfða einkamál þar sem krafist er fébóta, þ.m.t. vegna málskostnaðar, gegn Bandaríkjunum þegar upplýsingum um þá, sem fengnar eru með rafrænu eftirliti samkvæmt FISA-lögum, hefur verið aflað með ólögætum hætti og þær vísitandi notaðar eða birtar. Sjá 18 U.S.C. § 2712. Ef stjórnvöld hyggjast nota eða birta upplýsingar, sem eru fengnar eða eiga uppruna sinn í rafrænu eftirliti með einstaklingi sem gert hefur verið rangt til samkvæmt FISA-lögum, gegn honum í dómsmáli eða stjórnsýslumáli í Bandaríkjunum, verða þau að upplýsa dómstóla um fyrirætlan sína fyrirfram, sem og viðkomandi einstakling sem þá getur vefengt lögmæti eftirlitsins og óskað eftir því að trúnaður ríki um upplýsingarnar. Sjá 50 U.S.C. § 1806. Að lokum kveða FISA-lögin einnig á um refsiviðurlög fyrir einstaklinga sem af ásetningi stunda ólöglegt rafrænt eftirlit undir yfirskiini laga eða sem af ásetningi nota eða birta upplýsingar sem fengnar eru með ólöglegu eftirliti. Sjá 50 U.S.C. § 1809.

Borgarar Evrópusambandsins eiga enn aðra kosti til að leita réttar síns gegn bandarískum embættismönnum vegna ólöglegra nota eða aðgangs stjórnvalda að gögnum, þ.m.t. á embættismönnum sem brjóta gegn lögum með ólöglegum aðgangi að eða notkun á upplýsingum sem gefið er í skyn að sé í þágu þjóðaröryggis. Lögin Computer Fraud and Abuse Act banna óleyfilegan aðgang af ásetningi (eða umfram heimilan aðgang) til öflunar upplýsinga frá fjármálastofnunum, tölvukerfum bandarískra yfirvalda eða frá tölvum sem tengdar eru Netinu auk þess að banna hótanir um að valda skaða á vörðum tölvum í þeim tilgangi að kúga eða svíkja. Sjá 18 U.S.C. § 1030. Hvaða einstaklingur sem er, óháð þjóðerni, sem verður fyrir skaða eða tjóni vegna brota á þessum lögum, getur lögsótt lögbrotinn (þ.m.t. fulltrúa stjórnvalda) og krefjast skaðabóta og lögbanns eða annarra hæfilegra réttarúræða samkvæmt g-lið 1030 þáttar, óháð því hvort saksókn hefur farið fram, svo fremi að athæfið feli í sér a.m.k. eina af þeim aðstæðum sem mælt er fyrir um í lögum. Lögin Electronic Communications Privacy Act (ECPA) setja reglur um aðgang stjórnvalda að rafrænum fjarskiptum sem hafa verið vistuð, rafrænum viðskiptaskrá og áskriftarupplýsingum í eigu þjónustuveitenda þriðju aðila. Sjá 18 U.S.C. §§ 2701-2712. ECPA-lögin heimila einstaklingi sem gert hefur verið rangt til að lögsækja opinbera embættismenn vegna vísitandi ólöglegs aðgangs að gögnum sem hafa verið vistuð. ECPA-lögin gilda um alla einstaklinga, óháð ríkisfangi og geta einstaklingar sem gert hefur verið rangt til fengið greiddar skaðabætur og lögfræðikostnað. Lögin Right to Financial Privacy Act (RFPA) takmarka aðgang bandarískra stjórnvalda að skrá um einstaka viðskiptavini banka og verðbréfamiðlara. Sjá 12 U.S.C. §§ 3401-3422. Samkvæmt RFPA-lögum geta viðskiptavinir banka eða verðbréfamiðlara lögsótt bandarísk stjórnvöld og krafist þau um lögboðnar bætur, eiginlegar bætur og refsibætur fyrir að hafa með ólögætum hætti fengið aðgang að gögnum viðskiptavinarins og niðurstaða þess efnis, að slíkur ólögætur aðgangur hafi verið vísitandi, virkjar sjálfkrafa rannsókn á mögulegri beitingu viðurlaga gegn viðkomandi opinberum starfsmönnum. Sjá 12 U.S.C. § 3417.

Að lokum kveða lögin Freedom of Information Act (FOIA) á um að hver sem er geti beðið um aðgang að skrá alríkisstofnana, um hvaðeina, með fyrirvara um undanþágur vegna tiltekinn flokka. Sjá 5 U.S.C. § 552(b). Þar á meðal eru takmarkanir á aðgangi að trúnaðarflokkuðum upplýsingum um þjóðaröryggi, persónuupplýsingum annarra einstaklinga og upplýsingum um lögreglurannsóknir og eru þær sambærilegar þeim takmörkunum sem sérhver þjóð setur í eigin lög um aðgang að upplýsingum. Þessar takmarkanir gilda jafnt um Bandaríkjamenn sem aðra. Leggja má fram stjórnsýslukæru vegna deilumála um birtingu skráa sem farið er fram á samkvæmt FOIA-lögum, og síðan til alríkisdómstóls. Dómstólum ber að ákvarða að nýju (de novo) hvort skrár séu varðveittar með viðeigandi hætti, samkvæmt 5 U.S.C. § 552(a)(4)(B), og getur þvingað stjórnvöld til að veita aðgang að skrá. Þess eru dæmi að dómstólar hafi snúið við staðhæfingum stjórnvalda um að halda beri eftir upplýsingum sem trúnaðargögnum⁽¹⁾. Þótt ekki séu greiddar fébætur geta dómstólar dæmt að greiða skuli lögfræðikostnað.

VI. NIÐURSTAÐA

Bandaríkin viðurkenna að við öflun vitneskju frá merkjasendingum og við aðra eftirgrennsan verði að taka tillit til þess að koma skuli fram við alla einstaklinga með sæmd og af virðingu, án tillits til þjóðernis þeirra eða búsetu og að allir einstaklingar hafi lögmætra hagsmuna að gæta er varða friðhelgi einkalífsins við meðhöndlun persónuupplýsinga þeirra. Bandaríkin afla eingöngu vitneskju frá merkjasendingum til að efla þjóðaröryggi sitt og hagsmuni sína í utanríkismálum og til að vernda ríkisborgara sína, bandamenn sína og samstarfsaðila fyrir tjóni. Í stuttu máli taka öryggis- og leyniþjónustustofnanir ekki þátt í tilviljanakenndu eftirliti með nokkrum manni, þ.m.t. almennum evrópskum borgurum. Öflun vitneskju frá merkjasendingum fer aðeins fram þegar tilhlýðileg heimild liggur fyrir, með þeim hætti að farið sé í einu og öllu að þessum takmörkunum, aðeins eftir á kannað hefur verið hvort aðrar heimildir eru fyrir hendi, þ.m.t. frá diplómátskum og opinberum aðilum og með þeim

⁽¹⁾ Sjá t.d. New York Times gegn Department of Justice, 756 F.3d 100 (2d Cir. 2014) og American Civil Liberties Union gegn CIA, 710 F.3d 422 (D.C. Cir. 2014).

hætti að viðeigandi og gerlegum valkostum sé forgangsraðað. Þar sem því verður við komið fer öflun vitneskju frá merkjasendingum aðeins fram með notkun aðgreina þannig að hún beinist að sérstökum viðföngum eða viðfangsefnum er varða eftirgrennslan um erlend öfl.

Stefna Bandaríkjanna hvað þetta varðar var staðfest með forsetatilskipun 28. Innan þessa ramma hafa leyniþjónustustofnanir Bandaríkjanna ekki lagaheimildir, úrræði, tæknilega getu eða löngun til að hlera öll samskipti í heiminum. Þessar stofnanir lesa ekki tölvupósta allra í Bandaríkjunum eða allra í heiminum. Í samræmi við forsetatilskipun 28 eru persónuupplýsingar, sem fengnar eru með öflun vitneskju frá merkjasendingum um einstaklinga sem ekki eru bandarískir, kyrfilega varðar. Að því marki sem aðstæður leyfa og í samræmi við þjóðaröryggi er hér að finna stefnumál og verklagsreglur til að lágmarka varðveislu og miðlun persónuupplýsinga um einstaklinga sem ekki eru bandarískir svo þeir njóti sambærilegrar verndar og einstaklingar sem eru bandarískir. Enn fremur, eins og fjallað er um hér að framan er alhliða eftirlitskerfi með markvissri notkun á valdheimildum 702. liðar FISA-laganna án hliðstæðu. Að lokum juku þær umtalsverðu breytingar á bandarískum upplýsingaöflunarlögum, sem fram koma í USA FREEDOM Act og í því frumkvæði sem skrifstofa framkvæmdastjóra leyniþjónustu Bandaríkjanna leiddi til að stuðla að gagnsæi innan öryggis- og leyniþjónustustofnana, verulega friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi allra einstaklinga, án tillits til þjóðernis þeirra.

Virðingarfyllst,

Robert S. Litt

21. júní 2016

Hr. Justin S. Antonipillai

lögfræðingur

Viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna

1401 Constitution Avenue, N.W.

Washington, DC 20230

Hr. Ted Dean

Staðgengill aðstoðarframkvæmdastjóra

Stjórnsýsluskrifstofu alþjóðaviðskipta (International Trade Administration)

1401 Constitution Avenue, N.W.

Washington, DC 20230

Ágætu hr. Antonipillai og hr. Dean,

Ég skrifa ykkur til að veita frekari upplýsingar um með hvaða hætti Bandaríkin annast magnsöfnun vitneskju frá merkjasendingum. Eins og útskýrt er í 5. nmgr. forsetatilskipunar 28 (PPD-28) er með „magnsöfnun“ átt við öflun tiltölulega mikils magns upplýsinga eða gagna með eftirgrennslan um merkjasendingar við þær aðstæður þegar öryggis- og leyniþjónustustofnanir geta ekki notast við auðkenni sem tengjast sérstaklega þeim sem eftirlitið beinist að (s.s. tölvupóstfang eða símanúmer viðkomandi) til þess að gera söfnun upplýsinganna hnitmiðaðri. Þetta þýðir samt sem áður ekki að þessi tegund söfnunar sé „stórtæk“ eða „tilviljanakennd.“ Með forsetatilskipun 28 er reyndar einnig gerð krafa um að „[ö]flun vitneskju frá merkjasendingum sé eins markviss og mögulegt er.“ Í samræmi við þetta umboð gera öryggis- og leyniþjónustustofnanir nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja að jafnvel þegar við getum ekki notast við sérstök auðkenni sem tengjast þeim sem eftirlitið beinist að, séu þau gögn, sem á að safna, líkleg til að innihalda vitneskju um erlend öfl sem uppfyllir kröfur bandarískra stefnumótenda, í samræmi við það ferli sem ég hef lýst í fyrra bréfi mínu, sem lágmarkar magn óviðkomandi upplýsinga sem aflað er.

Öryggis- og leyniþjónustustofnanir geta t.d. verið beðnar um að afla vitneskju frá merkjasendingum um starfsemi hryðjuverkasamtaka sem starfa á landsvæði í Mið-Austurlöndum, sem talin eru að vera að undirbúa árásir á lönd í Vestur-Evrópu, án þess að þær þekki nöfn, símanúmer, tölvupóstföng eða önnur sérstök auðkenni einstaklinga sem tengjast þessum hryðjuverkasamtökum. Við gætum kosið að beina eftirlitinu að þessum samtökum með því að safna fjarskiptaupplýsingum til og frá því svæði til frekari skoðunar og greiningar til að tilgreina þau samskipti sem tengjast þeim hópi. Með því myndu öryggis- og leyniþjónustustofnanir leitast við að þrengja söfnunina eins mikið og kostur er. Þetta teldist „magnsöfnun“ upplýsinga þar sem notkun aðgreina væri ekki möguleg en samt hvorki „stórtæk“ né „tilviljunarkennd“ heldur frekar eins nákvæmlega hnitmiðuð og unnt væri.

Jafnvel þegar ekki er unnt að beina eftirlitinu að ákveðnum atriðum með notkun sérstakra valhugtaka safna Bandaríkin ekki öllum samskiptum frá öllum fjarskiptastöðvum allstaðar í heiminum heldur er notast við síur og önnur tæknileg úrræði til að beina öflun upplýsinganna að þeim stöðvum sem eru líklegastar til að geyma samskiptaupplýsingar sem hafa mikið gildi fyrir eftirgrennslan um erlend öfl. Með því snertir starfsemi Bandaríkjanna á sviði öflunar vitneskju frá merkjasendingum aðeins brot af samskiptum sem fara um Netið.

Enn fremur, eins og fram kom í fyrra bréfi mínu, af því að „magnsöfnun“ felur í sér aukna áhættu á söfnun óviðkomandi samskiptaupplýsinga, takmarkar forsetatilskipun 28 notkun öryggis- og leyniþjónustustofnana á magnsöfnun vitneskju frá merkjasendingum við sex tiltekin atriði. Með forsetatilskipun 28 og í stefnumótunum sem innleiða forsetatilskipun 28 eru einnig settar takmarkanir á varðveislu og miðlun persónuupplýsinga sem aflað var frá merkjasendingum, án tillits til þess hvort upplýsinganna var aflað með magnsöfnun eða með markvissri söfnun og án tillits til þjóðernis einstaklingsins.

„Magnsöfnun“ öryggis- og leyniþjónustustofnana er því ekki „stórtæk“ eða „tilviljanakennd“ heldur felur hún í sér beitingu aðferða og tækja til að síá söfnun með það að markmiði að beina henni að efni sem uppfyllir kröfur stefnumótenda um eftirgrennslan um erlend öfl samtímis því að lágmarka öflun óviðkomandi upplýsinga og hafa strangar reglur til verndar á

óviðkomandi upplýsingum sem kann að vera safnað. Þau stefnumál og þær verklagsreglur sem lýst er í þessu bréfi eiga við um alla magnsöfnun vitneskju frá merkjasendingum, þ.m.t. hvers kyns magnsöfnun á samskiptagögnum til og frá Evrópu, án þess að staðfest sé eða neitað hvort nokkur slík söfnun fari fram.

Þið hafið einnig óskað eftir frekari upplýsingum um eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi (PCLOB) og yfireftirlitsaðila og valdsvið þeirra. Eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífs er sjálfstæð stofnun innan framkvæmdavaldsins. Fulltrúar í fimm manna stjórn beggja flokka eru skipaðir af forsetanum og staðfestir af öldungadeildinni ⁽¹⁾. Sérhver stjórnarmaður situr þar í sex ár. Stjórnarmönnum og starfsfólki eru veittar viðeigandi öryggisvottanir svo þau geti að fullu staðið við lögboðnar skyldur sínar og ábyrgð ⁽²⁾.

Hlutverk eftirlitsnefndarinnar er að tryggja að viðleitni alríkisstjórnarinnar til að koma í veg fyrir hryðjuverk sé vegin á móti þörfinni á að vernda friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi. Stjórnin hefur tvö grundvallarverkefni — eftirlit og ráðgjöf. Eftirlitsnefnd um friðhelgi einkalífsins setur sér eigin dagskrá og ákveður hvaða ráðstafanir um eftirlit eða ráðgjöf hún hyggst ráðast í.

Í *eftirlitshlutverki* sínu endurskoðar og greinir eftirlitsnefndin aðgerðir framkvæmdavaldsins til verja þjóðina fyrir hryðjuverkum og tryggir að þörfin fyrir slíkar aðgerðir sé vegin á móti þörfinni á að vernda friðhelgi einkalífs og borgaralegt frelsi ⁽³⁾. Í þeirri rýni sem eftirlitsnefndin lauk síðast við var lögð áhersla á eftirlitsáætlanir sem starfræktar voru skv. 702. lið FISA-laganna ⁽⁴⁾. Eins og sakir standa er eftirlitsnefndin að endurskoða eftirgrennslan sem starfrækt er samkvæmt stjórnvaldsfyrirmælum 12333 ⁽⁵⁾.

Í *ráðgjafahlutverki* sínu tryggir eftirlitsnefndin að frelsishagsmunir séu hafðir að leiðarljósi við þróun laga, í lagaframkvæmd, við reglugerðasetningu og í stefnum sem tengjast viðleitni til að vernda þjóðina gegn hryðjuverkum ⁽⁶⁾.

Til að sinna hlutverki sínu er stjórninni samkvæmt lögum heimill aðgangur að öllum gögnum stofnana, skýrslum, úttektum, endurskoðunum, skjölum, pappírnum og tilmælum sem skipta máli auk hvers kyns annars efnis sem skiptir máli, þ.m.t. að trúnaðarupplýsingum, í samræmi við lög ⁽⁷⁾. Að auki er stjórninni heimilt að taka viðtöl, skrá yfirlýsingar eða taka opinberlega skýrslu af fulltrúum framkvæmdavaldsins eða starfsmönnum þess ⁽⁸⁾. Þar að auki getur stjórnin skriflega farið þess á leit við dómsmálaráðherra að hann, fyrir hönd stjórnarinnar, gefi út kvaðningar sem neyða aðila utan framkvæmdavaldsins til að veita viðeigandi upplýsingar ⁽⁹⁾.

Að lokum ber eftirlitsnefndinni að fara að lögbundnum, opinberum kröfum um gagnsæi. Það felur í sér að nefndin upplýsi almenning um starfsemi sína með opnum áheyrnarfundum og geri skýrslur sínar aðgengilegar öllum, eins og mögulegt er í samræmi við vernd trúnaðarupplýsinga ⁽¹⁰⁾. Auk þess ber nefndinni að tilkynna þegar stofnun sem fer með framkvæmdarvald neitar að fylgja ráðleggingum hennar.

Yfireftirlitsaðilar innan öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna gera úttektir, framkvæma eftirlit og rýni á áætlunum og starfsemi öryggis- og leyniþjónustustofnana til að greina og takast á við kerfisáhættu, veikleika og annmarka. Þar að auki rannsaka yfireftirlitsaðilar kvartanir eða upplýsingar um meint brot á lögum eða reglugerðum, eða óstjórn, vítaverða soun

⁽¹⁾ 42 U.S.C. 2000ee(a), (h).

⁽²⁾ 42 U.S.C. 2000ee(k).

⁽³⁾ 42 U.S.C. 2000ee(d)(2).

⁽⁴⁾ Sjá almennt: <https://www.pclob.gov/library.html#oversightreports>.

⁽⁵⁾ Sjá almennt: <https://www.pclob.gov/events/2015/may13.html>.

⁽⁶⁾ 42 U.S.C. 2000ee(d)(1), sjá einnig PCLOB Advisory Function Policy and Procedure, Policy 2015-004 sem má nálgast á: https://www.pclob.gov/library/Policy-Advisory_Function_Policy_Procedure.pdf.

⁽⁷⁾ 42 U.S.C. 2000ee(g)(1)(A).

⁽⁸⁾ 42 U.S.C. 2000ee(g)(1)(B).

⁽⁹⁾ 42 U.S.C. 2000ee(g)(1)(D).

⁽¹⁰⁾ 42 U.S.C. 2000eee(f).

fjármuna, misnotkun valds eða verulega og tilgreinda hættu sem steðjar að lýðheilsu og almannaoýruggi í starfsemi öryggis- og leyniþjónustustofnana. Sjálfstæði yfireftirlitsaðilanna er mikilvægur þáttur í hlutlægni og heilleika hvernar skýrslu, niðurstaðna og tilmæla sem yfireftirlitsaðili gefur út. Sumir af mikilvægustu þáttum þess að tryggja sjálfstæði yfireftirlitsaðila eru tilnefningar- og uppsagnarferlin, aðskilnaður framkvæmdavalds, fjárveitingavalds og starfsmannahalds og krafa um tvöfalda skýrslugjöf til yfirmanna stofnana framkvæmdavaldsins og þingsins.

Þingið kom á fót sjálfstæðum skrifstofum yfireftirlitsaðila innan hvernar stofnunar framkvæmdavaldsins, þ.m.t. innan sérhvernar öryggis- og leyniþjónustustofnunar⁽¹⁾. Með samþykkt laga sem heimilar starfsemi leyniþjónustustofnana á reikningsárinu 2015 (Intelligence Authorization Act for Fiscal Year 2015) eru nánast allir yfireftirlitsaðilar, sem hafa eftirlit með öryggis- og leyniþjónustustofnunum, skipaðir af forsetanum og staðfestir af öldungadeildinni, þ.m.t. eru dómsmálaráðuneytið, Leyniþjónusta Bandaríkjanna (Central Intelligence Agency), Þjóðaröryggisstofnun Bandaríkjanna (National Security Agency) og öryggis- og leyniþjónustustofnanir⁽²⁾. Þessir yfireftirlitsaðilar eru enn fremur varanlegir, óflokksbundnir embættismenn sem einungis forsetinn getur vikið frá störfum. Þó stjórnarskrá Bandaríkjanna kveði á um að forsetinn geti vikið yfireftirlitsmönnum frá störfum, hefur sú heimild sjaldan verið nýtt enda þarf forsetinn þá að leggja skrifleg rök fyrir því fram fyrir þingið, 30 dögum áður en yfireftirlitsmanni er vikið frá störfum⁽³⁾. Þetta tilnefningarferli yfireftirlitsmanna tryggir að engin ótilhlýðileg áhrif embættismanna framkvæmdavaldsins séu fyrir hendi við val, tilnefningar eða brottvikningar yfireftirlitsmanna.

Í öðru lagi hafa yfireftirlitsaðilar umtalsverðar lögbundnar heimildir til að framkvæma úttektir, rannsóknir og rýni á áætlunum og aðgerðum framkvæmdavaldsins. Auk þess að hafa eftirlit með rannsóknum og rýni sem krafist er samkvæmt lögum, hafa yfireftirlitsaðilar víðtækar heimildir til að framkvæma eftirlit með áætlunum og starfsemi að eigin vali⁽⁴⁾. Við þá framkvæmd tryggja löggin að yfireftirlitsaðilar hafi sjálfstæð úrræði til að sinna skyldustörfum sínum, þ.m.t. völd til að ráða eigið starfsfólk og til að senda sjálfstæðar fjárlagabæiðni til þingsins⁽⁵⁾. Löggin tryggja að yfireftirlitsaðilar hafi aðgang að þeim upplýsingum sem þeir þurfa til að geta sinnt skyldustörfum sínum. Þetta felur í sér beinan aðgang að öllum skráum og upplýsingum stofnana um áætlanir og starfsemi þeirra, án tillits til trúnaðarflokkunar, vald til að gefa út kvaðningar til að skila upplýsingum og gögnum og vald til að taka eiðsvarnar yfirlýsingar⁽⁶⁾. Í vissum tilvikum getur yfirmaður stofnunar framkvæmdavaldsins bannað starfsemi yfireftirlitsaðila, t.d. ef úttekt eða rannsókn yfireftirlitsaðila kynni að skaða verulega þjóðaröryggishagsmuni Bandaríkjanna. Hér skal áreita að beiting þessarar valdheimildar er afar óvenjuleg og krefst þess að yfirmaður viðkomandi stofnunar tilkynni þinginu um ástæður þess innan 30 daga⁽⁷⁾. Raunar hefur framkvæmdastjóri leyniþjónustu Bandaríkjanna aldrei beitt þessum takmörkunarheimildum vegna nokkurrar starfsemi yfireftirlitsaðila.

Í þriðja lagi eru yfireftirlitsaðilar ábyrgir fyrir því að halda bæði yfirmönnum stofnana framkvæmdavaldsins og þinginu fyllilega upplýstu með tilkynningum um svik og önnur alvarleg vandamál, misnotkun og annmarka sem tengjast áætlunum og starfsemi framkvæmdavaldsins⁽⁸⁾. Tvöföld skýrslugjöf eflir sjálfstæði yfireftirlitsaðila með því að tryggja gagnsæi í eftirlitsferli þeirra og gefa yfirmönnum stofnana færi á að innleiða tilmæli yfireftirlitsaðila áður en þingið getur gripið til lagasetningar. Yfireftirlitsaðilum er t.d. skylt, skv. lögum að semja tvisvar á ári skýrslur sem lýsa slíkum vandamálum sem og þeim aðgerðum til úrbóta sem gerðar hafa verið⁽⁹⁾. Stofnanir framkvæmdavaldsins taka niðurstöður og tilmæli yfireftirlitsaðila alvarlega og þeir geta oft talið þessa samþykkt og framkvæmd stofnananna á tilmælum sínum með í þessum eða öðrum

(1) 2. og 4. þáttur laganna Inspector General Act frá 1978 með síðari breytingum (hér á eftir „IG-lögin“), b- og e-liður 103. þáttar H í lögnum National Security Act frá 1947 með síðari breytingum (hér á eftir „Nat'l Sec.-lögin“) og a-liður 17. þáttar í lögnum Central Intelligence Act (hér á eftir „CIA-lögin“).

(2) Sjá útg. L. No 113-293, 128 Stat. 3990, (19. desember 2014). Aðeins yfireftirlitsmenn hjá leyniþjónustu varnarmálaráðuneytisins (Defence Intelligence Agency) og hjá Landupplýsingastofnun Bandaríkjanna (National Geospatial-Intelligence Agency) eru ekki skipaðir af forsetanum en hins vegar heyra lögsögur þessara stofnanna undir yfireftirlitsaðila varnarmálaráðuneytisins og öryggis- og leyniþjónustustofnana.

(3) 3. þáttur IG-laganna frá 1978 með síðari breytingum, c-liður 103. þáttar H í Nat'l Sec.-lögnum og b-liður 17. þáttar í CIA-lögnum.

(4) Sjá a-lið 4. þáttar og 2. lið a-liðar 6. þáttar í IG-lögnum frá 1947, e-lið 103. þáttar H og 2. lið g-liðar 103. þáttar A í Nat'l Sec.-lögnum og a- og c-lið 17. þáttar í CIA-lögnum.

(5) Sjá d-lið 3. þáttar, 7. liðu a-liðar 6. þáttar og f-liðu 6. þáttar í IG-lögnum, d-, i-, j- og m-lið 103. þáttar H í Nat'l Sec.-lögnum og 7. lið e-liðar ásamt f-lið 17. þáttar í CIA-lögnum.

(6) Sjá 1., 3., 4., 5. og 6. lið a-liðar 6. þáttar í IG-lögnum, 2. lið g-liðar 103. þáttar H í Nat'l Sec.-lögnum og 1., 2., 3., 4. og 5. lið e-liðar 17. þáttar í CIA-lögnum.

(7) Sjá t.d. b-lið 8. þáttar og a-lið 8. þáttar E í IG-lögnum, f-lið 103. þáttar H í Nat'l Sec.-lögnum og b-lið 17. þáttar í CIA-lögnum.

(8) Sjá 5. lið a-liðar 4. þáttar í IG-lögnum, 3. og 4. lið b-liðar liðir 103. þáttar H í Nat'l Sec.-lögnum og 2. og 4. lið a-liðar 17. þáttar í CIA-lögnum.

(9) Sjá 3. lið 2. þáttar, a-lið 4. þáttar og 5. þátt í IG-lögnum, k-lið 103. þáttar H í Nat'l Sec.-lögnum og d-lið 17. þáttar í CIA-lögnum. Skýrslur yfireftirlitsaðila dómsmálaráðuneytisins eru aðgengilegar öllum á Netinu á slóðinni <http://oig.justice.gov/reports/all.htm>. Á sama hátt eru skýrslur yfireftirlitsaðila öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna, sem gefnar eru út tvisvar á ári, aðgengilegar öllum á slóðinni <https://www.dni.gov/index.php/intelligence-community/ic-policies-reports/records-requested-under-foia#icig>.

skýrslum sem þeir senda þinginu, og í sumum tilfellum almenningi ⁽¹⁾. Til viðbótar við þetta tvöfalda fyrirkomulag skýrslugjafar bera yfireftirlitsaðilar einnig ábyrgð á að beina uppljóstrurum innan framkvæmdavaldsins til viðeigandi eftirlitsnefnda þjóðþings Bandaríkjanna svo þeir geti afhjúpað meint svik, sóun eða misnotkun í áætlunum og starfsemi framkvæmdavaldsins. Þeir sem gefa sig fram njóta nafnleyndar gagnvart framkvæmdavaldinu, en það hlífir uppljóstrurum við mögulegum, óleyfilegum aðgerðum gagnvart starfsmönnum eða öryggisvottun þeirra í hefndarskyni fyrir að tilkynna til yfireftirlitsaðilanna ⁽²⁾. Þar sem uppljóstrarar eru oft heimildarmenn í rannsóknum yfireftirlitsaðila eykur geta þeirra til að greina þinginu frá áhyggjum uppljóstraranna, án áhrifa frá framkvæmdavaldinu, skilvirkni eftirlits yfireftirlitsaðila. Vegna þessa sjálfstæðis geta yfireftirlitsaðilar, með hlutlægni og ráðvendni, ýtt undir hagsýni, skilvirkni og ábyrgð í stofnunum framkvæmdavaldsins.

Síðast en ekki síst hefur þingið komið á fót ráði yfireftirlitsaðila á sviði ráðvendni og skilvirkni. Ráð þetta þróar m.a. staðla fyrir yfireftirlitsaðila vegna úttekta, rannsókna og endurskoðana, stuðlar að starfsþjálfun og hefur valdheimildir til að rannsaka ásakanir um misferli yfireftirlitsaðila sem þýðir að ráðið horfir gagnrýnum augum á störf yfireftirlitsaðila, sem er falið eftirlit með öllum öðrum ⁽³⁾.

Ég vona að þessar upplýsingar komi ykkur að gagni.

Með kveðju,
Robert S. Litt
Aðallögfræðingur

⁽¹⁾ Sjá 3. lið 2. þáttar, a-lið 4. þáttar og 5. þátt í IG-lögunum, k-lið 103. þáttar H í Nat'l Sec.-lögunum og d-lið 17. þáttar í CIA-lögunum. Skýrslur yfireftirlitsaðila dómsmálaráðuneytisins eru aðgengilegar öllum á Netinu á slóðinni <http://oig.justice.gov/reports/all.htm>. Á sama hátt eru skýrslur yfireftirlitsaðila öryggis- og leyniþjónustustofnana Bandaríkjanna, sem gefnar eru út tvisvar á ári, aðgengilegar öllum á slóðinni <https://www.dni.gov/index.php/intelligence-community/ic-policies-reports/records-requested-under-foia#icig>.

⁽²⁾ Sjá 7. þátt í IG-lögunum, liður 3. lið g-liðar 103. þáttar H í Nat'l Sec.-lögunum og 3. lið e-liðar 17. þáttar í CIA-lögunum.

⁽³⁾ Sjá 11. þátt í IG-lögunum.

VII. VIÐAUKI

Bréf frá Bruce Swartz, staðgengli aðstoðardómsmálaráðherra og ráðgjafa um alþjóðamál, dómsmálaráðuneyti Bandaríkjanna

19. febrúar 2016

Hr. Justin S. Antonipillai
Sendiráðunautur
Viðskiptaráðuneyti Bandaríkjanna
1401 Constitution Avenue, N.W.
Washington, DC 20230

Hr. Ted Dean
Staðgengill aðstoðarframkvæmdastjóra
Stjórnsýsluskrifstofu alþjóðaviðskipta (International Trade Administration)
1401 Constitution Avenue, N.W.
Washington, DC 20230

Ágætu hr. Antonipillai og hr. Dean,

Í þessu bréfi kemur fram stutt yfirlit yfir helstu rannsóknartæki sem notuð eru til að afla viðskiptaupplýsinga og annarra upplýsinga úr skrár fyrirtækja í Bandaríkjunum til framfylgdar laga á sviði refsiréttar eða í þágu almannahagsmuna (á sviði borgaralegra málefna og eftirlits), m.a. takmarkanir á aðgangi samkvæmt þessum heimildum⁽¹⁾. Þessi lagalegu úrræði eru án mismununar þar sem þau eru notuð til að afla upplýsinga frá fyrirtækjum í Bandaríkjunum, m.a. fyrirtækjum sem munu sjálfsvotta á grundvelli samkomulags Evrópusambandsins og Bandaríkjanna til varnar friðhelgi einkalífsins, óháð ríkisfangi hins skráða. Enn fremur geta fyrirtæki, sem sæta málssókn í Bandaríkjunum, vefengt þau fyrir dómi eins og fjallað er um hér á eftir⁽²⁾.

Hér má veita sérstaka athygli, með hliðsjón af haldlagningu gagna af hálfu opinberra yfirvalda, fjórða viðauka stjórnarskrár Bandaríkjanna þar sem kveðið er á um að „[r]éttur þjóðarinnar til að njóta friðhelgi fyrir persónu sína, heimili, skjöl og eignir gegn ástæðulausri leit og haldlagningu skal óskertur látinn; og dómsúrskurð um heimild til leitar má ekki fella nema fyrir sterkar líkur, studdar eiði eða yfirlýsingu, og skal þar staðnum, þar sem leitin skal fram fara, nákvæmlega lýst og mönnum þeim og hlutum er leggja skal hald á.“ IV. viðauki stjórnarskrár Bandaríkjanna. Eins og fram kemur í orðum Hæstaréttar Bandaríkjanna í *Berger gegn New York-fylki*: „helsti tilgangur þessa viðauka, eins og viðurkennt er í óteljandi ákvörðunum þessa réttar, er að vernda friðhelgi og öryggi einstaklinga gegn handahófskenndri skerðingu af hálfu embættismanna ríkisvaldsins.“ 388 U.S. 41, 53 (1967) (*með vísun í Camara gegn Mun. Court í San Francisco*, 387 U.S. 523, 528 (1967)). Við rannsóknir sakamála á innlendum vettvangi er almennt gerð sú krafa í fjórða viðaukanum að löggæslumenn afli sér heimildar hjá dómstóli áður en leit er framkvæmd. Sjá *Katz gegn United States*, 389 U.S. 347, 357 (1967). Þegar krafan um heimild á ekki við falla athafnir stjórnvalda undir „réttmætiskrófu“ ákvæða 4. viðauka stjórnarskrárinnar. Sjálf stjórnarskráin tryggir því að stjórnvöld Bandaríkjanna hafi ekki ótakmarkaðar eða handahófskenndar valdheimildir til að leggja hald á einkaupplýsingar.

Yfirvöld sem annast meðferð sakamála:

Saksóknarar á vegum alríkisstjórnarinnar, sem eru embættismenn hjá dómsmálaráðuneytinu, og rannsóknaraðilar á vegum alríkisstjórnarinnar, m.a. fulltrúar alríkislögreglunnar (FBI) sem er löggæslustofnun innan dómsmálaráðuneytisins, geta krafist framlagningar skjala og annarra skráðra upplýsinga frá fyrirtækjum í Bandaríkjunum vegna rannsóknar sakamála með nokkrum

(1) Í þessu yfirliti er ekki verið að lýsa rannsóknaraðferðum á sviði þjóðaröryggismála sem löggæsluyfirvöld nota við rannsóknir á hryðjuverkum og öðru er varðar þjóðaröryggi, m.a. þjóðaröryggisbréfum vegna tiltekinnna skráðra upplýsinga í lánaskýrslum, fjárhagsgögnum og í rafrænum skrár yfir áskriftir og viðskipti, sjá 12 U.S.C. § 3414; 15 U.S.C. § 1681u; 15 U.S.C. § 1681v; 18 U.S.C. § 2709, og vegna rafræns eftirlits, leitarheimilda, viðskiptaskjala og við söfnun annarra upplýsinga samkvæmt lögum um eftirlit með eftirgrensnslan um erlend öfl, sjá 50 U.S.C. § 1801 og áfram.

(2) Í þessu skjali er fjallað um heimildir til að framfylgja alríkislögum og eftirliti; fylki annast rannsókn á brotum á lögum fylkis og réttað er í þeim málum fyrir fylkisdómstólum. Löggæsluyfirvöld fylkis nota heimildir og kvaðningar, sem eru gefnar út samkvæmt fylkislögum, í meginatriðum á sama hátt og hér er lýst en þó með þeim möguleika að lagaleg úrræði fylkis geta fallið undir þá vernd sem kveðið er á um í stjórnslögum fylkja sem ganga lengra en gert er í stjórnarskrá Bandaríkjanna. Lög fylkja verða að veita a.m.k. jafnmikla vernd og veitt er í stjórnarskrá Bandaríkjanna, þ.m.t., en takmarkast þó ekki við, fjórða viðauka stjórnarskrár Bandaríkjanna.

tegundum skyldubundinna lagalegra úrræða, m.a. með kvaðningum ákærkviðdóms, kvaðningum stjórnsýslufirvalds og leitarheimildum, og geta aflað sér annarra upplýsinga með heimildum alríkisfirvalda til hlerunar og skráningar fjarskiptasendinga.

Kvaðningar ákærkviðdóms eða dómstóls: Kvaðningar í sakamálum eru notaðar til að styðja við markvissar rannsóknir löggæslufirvalda. Kvaðning ákærkviðdóms er opinber beiðni sem ákærkviðdómur gefur út (venjulega að beiðni alríkisráðgjafar) til þess að styðja við rannsókn ákærkviðdóms á tilteknu broti á hegningarlögum sem grunur leikur á að hafi átt sér stað. Ákærkviðdómur er rannsóknarstoð dómstólsins og er skipaður dómara. Í kvaðningu kann að vera gerð sú krafa að viðkomandi gefi vitnisburð við málarekstur eða leggi fram eða veiti aðgang að upplýsingum sem eru geymdar á rafrænu formi eða öðrum efnislegum hlutum. Upplýsingarnar verða að skipta máli fyrir rannsóknina og kvaðning má ekki vera ósanngjörn vegna þess að hún er óhófleg, hörð eða þyngjandi. Viðtakandi getur farið fram á vefengingu kvaðningarinnar byggt á þessum forsendum. Sjá Fed. R. Crim. bls. 17. Í einstaka tilviki má nota kvaðningu um að leggja fram skjöl eftir að ákærkviðdómurinn hefur ákært í málinu.

Valdheimildir til að gefa út kvaðningar: Valdheimildum til að gefa út kvaðningar má beita í rannsóknnum á sviði sakamála eða einkamála. Í tengslum við framfylgd hegningarlaga heimila ýmis alríkislög að stjórnsýslufirvöld gefi út kvaðningar til þess að fá í hendur eða aðgang að viðskiptaskjölum, upplýsingum sem eru geymdar á rafrænu formi eða öðrum efnislegum hlutum við rannsóknir sem varða svik í heilbrigðisþjónustu, misnotkun barna, vernd leyniþjónustunnar, mál er varða takmörkunarskyld efni og rannsóknir yfireftirlitsaðila með aðkomu stjórnsýslustofnana. Ef stjórnvöld hyggjast framfylgja kvaðningu stjórnsýslustofnunar fyrir dómstóli getur viðtakandi stefnu stjórnsýslufirvalda, líkt og viðtakandi kvaðningar ákærkviðdóms, sett fram þau rök að kvaðningin sé ósanngjörn, þ.e. óhófleg, hörð eða þyngjandi.

Dómsúrskurðir vegna búnaðar til að skrá fjarskiptasendingar til og frá viðkomandi neti: Samkvæmt ákvæðum hegningarlaga um búnað til að skrá fjarskiptasendingar til og frá viðkomandi neti getur löggæsla aflað sér dómsúrskurðar til að fá upplýsingar um upphringingu í rauntíma án innihalds og um beiningu, tengingu og merki í tengslum við símanúmer eða tölvupóst við staðfestingu á því að veittar upplýsingar skipti máli fyrir yfirstandandi rannsókn sakamáls. Sjá 18 U.S.C. §§ 3121-3127. Ólögleg notkun eða uppsetning slíks búnaðar er brot á alríkislögum.

Lög um friðhelgi einkalífsins í rafrænum fjarskiptum (Electronic Communications Privacy Act (ECPA)): Viðbótarreglur fjalla um aðgang stjórnvalda að upplýsingum um áskrift, umferðargögn og varðveislu fjarskiptaefnis í vörslu netþjónustuveitenda, símafyrirtækja og annarra þjónustuveitenda sem eru þriðju aðilar skv. II. bálki ECPA-laganna, einnig kölluð Stored Communications Act (SCA-lögin), 18 U.S.C. §§ 2701–2712. Í SCA-lögunum er sett fram kerfi stjórnarskrávarinna friðhelgisréttinda sem takmarka aðgang löggæslu að gögnum umfram það sem krafist er samkvæmt stjórnskipunarlögum frá viðskiptavinum og áskrifendum netþjónustuveitenda. Í SCA-lögunum er kveðið á um aukna vernd friðhelgi einkalífs með hliðsjón af því hversu ágeng gagnaöflunin er. Til þess að fá upplýsingar um skráningu áskrifenda, IP-vistföng og tengdar tímastimplanir og reikningagerð verða yfirvöld sem annast meðferð sakamála að gera slíkt á grundvelli kvaðningar. Að því er varðar aðrar varðveittar, innihaldslausar upplýsingar á borð við yfirskrift tölvupósts án efnislínu verður löggæsla að leggja sértækar staðreyndir fyrir dómara sem sýna fram á að umbeðnar upplýsingar skipti efnislega máli fyrir yfirstandandi rannsókn sakamáls. Til að útvega varðveitt efni rafrænna fjarskipta fá yfirvöld á sviði sakamála venjulega heimild dómara sem byggist á sterkum líkum á því að í viðkomandi reikningi megi finna gögn um refsivert athæfi. Í SCA-lögunum er einnig kveðið á um einkaréttarábyrgð og refsivíðurlög.

Dómsúrskurðir vegna eftirlits samkvæmt alríkislögum um hleranir: Enn fremur getur löggæsla hlerað í rauntíma fjarskipti um þráð og munnleg eða rafræn fjarskipti vegna rannsóknar sakamáls samkvæmt alríkislögum um símhleranir. Sjá 18 U.S.C. §§ 2510-2522. Þessi heimild fæst aðeins samkvæmt dómsúrskurði þar sem dómari kemst m.a. að þeirri niðurstöðu að fyrir hendi séu sterkar líkur á því að símhlerun eða hlerun rafrænna gagna muni leiða til sannana á broti gegn alríkislögum eða um það hvar

einstaklingur á flóttu undan saksókn sé niðurkominn. Lögin kveða á um einkaréttarábyrgð og refsiviðurlög vegna brota á ákvæðum um símhleranir.

Leitarheimild — Regla 41: Löggæsla getur framkvæmt húsleit í Bandaríkjunum að fenginni heimild dómara. Löggæsla verður að sýna dómara fram á, með því að sýna fram á „sterkar líkur“, að afbrot hafi verið framið eða sé í þann veginn að eiga sér stað og að hluti, sem tengjast afbrotinu, megi líklega finna á þeim stað sem greint er frá í leitarheimildinni. Þessi heimild er oft notuð þegar lögregla framkvæmir húsleit sem er nauðsynleg vegna þess að hætta er á því að gögn verði eyðilögð ef fyrirtækið fær á sig kvaðningu eða annan úrskurð um að leggja fram gögn. Sjá IV. viðauka stjórnarskrár Bandaríkjanna (fjallað nánar um hér að framan), Fed. R. Crim. bls. 41. Sá sem leitarheimild beinist að getur farið fram á ógildingu heimildarinnar með þeim rökum að hún sé ósanngjörn, tilefnislaus eða fengin með ótilhlýðilegum hætti og aðilar, sem sæta óréttmætri meðferð og hafa til þess rétt, geta farið fram á að ekki verði heimilt að leggja fram nein þau gögn sem fengust við ólögmeta leit. Sjá *Mapp gegn Ohio*, 367 U.S. 643 (1961).

Viðmiðunarreglur og stefnumál dómsmálaráðuneytisins: Til viðbótar þessum takmörkunum á aðgangi stjórnvalda að gögnum samkvæmt stjórnarskrá, lögum og reglum hefur dómsmálaráðherra gefið út leiðbeiningar sem setja frekari skorður við aðgangi löggæslu að gögnum og fela einnig í sér vernd friðhelgi einkalífs og borgaralegs frelsis. Sem dæmi má taka leiðbeiningar dómsmálaráðherra um aðgerðir alríkislögreglunnar á innanlandsvettvangi (september 2008), sem nálgast má á <http://www.justice.gov/archive/opa/docs/guidelines.pdf>, þar sem settar eru skorður við rannsóknarleiðum til að afla upplýsinga er tengjast rannsóknum sem taka til brota gegn alríkislögum. Í þessum leiðbeiningum er þess krafist að alríkislögreglan noti þær rannsóknarleiðir sem gerlegt er að nota og valda sem minnstri röskun, þar sem tekið er tillit til áhrifa á einkalíf og borgaralegt frelsi og mögulegs skaða á orðspori. Enn fremur er í þeim tekið fram „að það sé almennt viðurkennd regla að alríkislögreglan verði að haga sínum rannsóknum og öðrum athöfum í samræmi við lög og gæta hófs í þeim og virði frelsi og friðhelgi einkalífs og forðist að beita ónauðsynlegum ágangi við líf löghlýðinna borgara“. Sjá viðmiðunarreglur dómsmálaráðherra fyrir alríkislögregluna (FBI), bls. 5. Alríkislögreglan (FBI) hefur innleitt þessar viðmiðunarreglur í gegnum leiðbeiningar alríkislögreglunnar um innlendar rannsóknir og starfsemi (FBI Domestic Investigations and Operations Guide (DIOG)) sem má nálgast á: <https://vault.fbi.gov/FBI%20Domestic%20Investigations%20and%20Operations%20Guide%20> en DIOG er greinargóð handbók sem inniheldur ítarlegar upplýsingar um takmarkanir á notkun rannsóknartækja og leiðbeiningar sem ætlað er að tryggja vernd borgaralegra réttinda og friðhelgi einkalífs við hverja rannsókn. Viðbótarreglur og -stefnur, þar sem mælt er fyrir um takmarkanir við rannsóknarstarfsemi alríkisrannsóknara, eru settar fram í handbók fyrir saksóknara í Bandaríkjunum (**United States Attorneys' Manual (USAM)**), sem er einnig aðgengileg á <http://www.justice.gov/usam/united-states-attorneys-manual>.

Borgaraleg yfirvöld og eftirlitsyfirvöld (almannahagsmunir):

Það eru einnig umtalsverðar takmarkanir á aðgangi borgaralegra yfirvalda eða eftirlitsaðila (þ.e. almannahagsmunir) að gögnum hjá fyrirtækjum í Bandaríkjunum. Stofnanir, sem starfa á sviði borgaralegra málefna og eftirlits, geta gefið út kvaðningar til fyrirtækja vegna viðskiptaskjala, upplýsinga sem eru varðveittar á rafrænu formi eða annarra efnislegra hluta. Heimildir þessara stofnana til að nýta vald sitt í þágu stjórnsýslu eða borgaranna til að gefa út kvaðningar eru takmarkaðar, ekki aðeins í krafti stofnsamþykktu þeirra sjálfrá heldur einnig á grundvelli eftirlits sem óháður dómstóll hefur með stefnum áður en til mögulegrar framfylgdar á úrskurðarvaldi dómstóla kemur. Sjá, t.d., Fed. R. Civ. bls. 45. Stofnanir geta aðeins leitað eftir aðgangi að gögnum sem varða málefni á þeim sviðum sem þau hafa eftirlit með. Viðtakandi kvaðningar stjórnsýslustofnunar getur enn fremur vefengt framfylgd kvaðningarinnar fyrir dómi með því að leggja fram gögn um að stofnunin hafi ekki aðhafst í samræmi við grundvallarkröfur um réttmæti, eins og fjallað er um hér framar.

Fyrirtæki geta nýtt sér annan lagagrunn við vefengingu beiðna um gögn frá stjórnsýslustofnunum byggt á tiltekinni atvinnugrein og þeim tegundum gagna sem þau vinna. Sem dæmi má nefna að fjármálastofnanir geta vefengt kvaðningar stjórnsýslustofnunar vegna tiltekinna tegunda upplýsinga á þeim grundvelli að um sé að ræða brot á lögum um bankaleynd (Bank Secrecy Act) og framkvæmdarreglugerðum þeirra. Sjá 31 U.S.C. § 5318, 31 C.F.R. X. hluti. Önnur fyrirtæki geta reitt sig á lög um réttmætar upplýsingar um fjárhagsstöðu (Fair Credit Reporting Act), sjá 15 U.S.C. § 1681b eða fjölda annarra sérlaga. Misnotkun á valdi stofnunar til að gefa út kvaðningar kann að leiða til bótaábyrgðar stofnunar eða persónulegrar ábyrgðar fulltrúa stofnunarinnar. Sjá t.d. lög um rétt til friðhelgi einkalífsins í fjárhagsmálum (Right to Financial Privacy Act) 12 U.S.C. §§ 3401–3422. Dómstólar í Bandaríkjunum standa því vörð um að beiðnum eftirlitsyfirvalda sé ekki beitt með óréttmætum hætti og hafa óháð eftirlit með athöfnum alríkisstofnana.

Að lokum verður hvers kyns lögskipað vald stjórnsýslufirvalda til að leggja hald á skrá fyrirtækis í Bandaríkjunum samkvæmt leit stjórnsýslunnar að uppfylla kröfur fjórða viðauka stjórnarskrár Bandaríkjanna. Sjá *See gegn City of Seattle*, 387 U.S. 541 (1967).

Niðurstaða

Öll starfsemi löggæslu og eftirlitsaðila í Bandaríkjunum verður að vera í samræmi við viðeigandi lög, þ.m.t. stjórnarskrá Bandaríkjanna, stofnskrár, reglur og reglugerðir. Slík starfsemi verður að vera í samræmi við viðeigandi stefnur, m.a. hvers kyns leiðbeiningar dómsmálaráðherra um starfsemi löggæslustofnana alríkisins. Í lagarammanum, sem er lýst hér að framan, eru settar fram takmarkanir við heimild löggæslu- og eftirlitsstofnana í Bandaríkjunum til að afla upplýsinga frá fyrirtækjum í Bandaríkjunum, hvort sem þær varða bandaríska einstaklinga eða ríkisborgara erlendra ríkja, og heimilar enn fremur endurskoðun dómsvalda á hvers kyns beiðnum stjórnvalda um gögn samkvæmt þessum heimildum.

Virðingarfyllt,

Bruce C. Swartz

Staðgengill aðstoðardómsmálaráðherra og ráðgjafi um
alþjóðamál
